శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్వీరశైవజనశ్రవణపఠనార్చనోపయుక్తంబగు

చెన్నబసవపురాణము

అత్తనూరి. పాపకవిప్రణీతము.

శ్రీమదష్టావరణపంచాచారాన్వితుండును భృంగిగోత్రపవిత్రుండును
వీరమాహేశ్వరస్వరూపుం డగు
గంగపట్టణపు సుబ్రహ్మణ్యకవిచేఁ
బరిష్కృతము.

చెన్నపురి:
వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్‌వారిచేఁ
ప్రకటితము.

1925.

Printed at
the "VAVILLA" PRESS, Tondiarpet.
Madras.—1925.

విషయసూచిక.

పీఠిక.

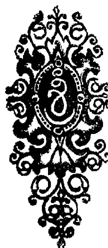

శ్రీరస్తు.

చెన్నబసవపురాణము.

పీఠిక.

శ్రీ గిరిజననువధూరో
జాగురుకాశ్మీరపంకిలాంకితవక్షు
శ్శ్రీగిరిమల్లేశ్వరుకృప
దాఁ గందుకురమ్యతలింగధన్యునిఁ బ్రోచున్. 1

ఉ. ఉన్నతకుంభముల్ నిజపయోధర మంద గజాస్యు నంకపీ
ఠి న్నివసింపఁ జేసి బలుకేవ నిజేశ్వరుసాము మేనఁ దా
నున్నెడ మూఁడుమోముల గుహుండు స్తనత్రయ మంచుభ్రాంతినా
స న్నిగుడం దదిచ్ఛ గని నవ్వు భవాని కృతీశుఁ బ్రోవుతన్. 2

చ. ఘనతను దీప్తుఁ డై సమదగండయుగచ్ఛవిదంతకాంతుల
న్వనజభవాచ్యుతాబ్జధరవైఖరి దోఁపఁగఁ జేసి యేసె చూ
గనుఁగొనఁగం ద్రిమూర్తులకుఁ గారణమై తగుమూర్తి నంచుఁ బెం
పెనయు గజాస్యుఁ డీవుతఁ గృతీశున కీప్సిత మాదరంబునన్ 3

చ. అరిధరణీధ్రదైన్యశరదాఘనవామయగంధవాహభీ
కరకులిశానలాగ్ని ఘణికల్పితగాత్రనఖాళిపక్షదు
ర్ఖరవిషమాక్షవాలముఁ బొటిలుశ్రీశరభాంకసాళువే
శ్వరుఁడు కృతీశుఁ గీర్తిబలశౌర్యశుభాన్వితుఁ జేసి ప్రోవుతన్. 4

ఉ. విశ్వకళాప్రవీణపరివీరుఁడ నీకుఁ గృపాణవైన తే
యాశ్వశిలీముఖాంఘ్రికమలామలభక్తధురీణసత్కృపా
శశ్వదురీక్షకోణ యని సారెకు నామదిఁ దాఁడికొంపనం
దీశ్వరు మద్గురుం దలఁతు నెప్పుడు తా నుపదేశికాత్మజున్. 5

సీ. కందర్పముఖదేవసందోహవినుతగోవిందాస్త్రవహానాభినంది నంది
రంగద్భుజంగేశ్వరాంగదపదపద్మసంగతమానసద్భృంగి భృంగి
సుద్రనిరాకృతిక్షుద్రదక్షవితానవిద్రావణక్రియాభద్రు భద్రు
గాండసంభవకాండఖండనదూషకకాండసంహరణప్రచండు చండు
తే. సర్వసర్వంసహాచక్రశైలగేహ
భక్తమానససంశయభారతిమిర
పటలబోధాంబురుహసుహృత్ప్రభుని బ్రభుని
బూని వినుతించెదఁ బ్రణామపూర్వకముగ. 6

మ. వరసర్వజ్ఞశిఖామణిన్ బ్రథితసద్వారప్రమోదాకరున్
నిరతోద్యచ్ఛివధర్మసంచరుఁ గళానీకాంచితావాసు భా
స్వరలింగాన్వితదేహు సర్వవిబుధవ్రాతామృతాధారు భా
సురపాదుం గళితారిఁ బాల్కురికివంశ్యున్ గొల్తు సోమాహ్వయున్.

మ. వరవల్మీకజ నన్నపార్య ముఖగీర్వాణాంధ్రభాషాకవి
త్వరమాంభోనిధులం జనాత్తియుగజీవంజీవతోషక్రియా
కరతేజోవిధులం నిజానుపమవాక్యవ్రాతసంపాదనా
స్ఫురదాశాంబుధులం దలంతు సతతంబున్ గార్యసంసిద్ధికిన్. 8

క. అని యిష్టదేవతాప్రా
ర్థనమును గురుస్తోత్రమున్ బురాతనగణప
ద్వనజాభివందనము కవి
జననుతిఁ గావించి యక్కజం బగువేడ్కన్.

సీ. కమనీయధర్మార్థకామమోక్షసుఫలానీకంబునకు సురానోకహంబు
బంధురవిజ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠామూర్తికములకు శంబరనిధి
సాంఖ్యయోగాదికచందనభూమీరుహావళులకు మలయాచలంబు
సలలితసాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్యముక్తివజ్రములకుగని
తే. యైన శ్రీచెన్నబసవప్రధానుభవ్య
చరిత మస్మద్గురూత్తమ సత్కటాక్ష
గరిమ నానేర్పుగతి జిహ్వ పరమపావ
నత వహింపఁగఁ జెప్పఁ బూనంగ నంత. 10

సీ. తనయశస్స్ఫూర్తి శీతనగాంబుజాతజా
త నభోవలగ్న లఘునతఁ దెగడుఁ
దనశౌర్యకలన శంతనుసూను కీచకే
తన జమదగ్ని నందనుల నొంచుఁ
దనరూపగరిమ శ్రీతనయు నైషధ జయం
త నలకూబరుల వాదున జయించుఁ
దనయీగి రాత్రికాంత నరవాహన దైవ
తనగ కర్ణుల లెక్క గొనక నెగడుఁ
తే. దనవచోగరిమంబు ధా తనగఁ జాలుఁ
దనప్రతాపంబు సూర్యు నెం తనఁగ నోపు
దనరు శ్రీ కందుకూరివంశాబ్ధిచంద్రుఁ
డరితిమిరహేళి యమృతలింగార్యమౌళి. 11

వ. మఱియు సమస్తసిద్ధవిద్యాధరపరివృతుండును ననంతామరసంస్తూయమానుండును బరభూభృత్పక్షచ్ఛేదనదక్షుండును గమనీయసుధర్మాధివాసుండును నిరంతరగురువాక్యానుసారప్రచారుండును హస్తగతశతకోటిసాధనుండును నందనవిహారసంజనితప్రమోదస్వాంతుండును శుచిసమవర్తిపుణ్యజనధనేశమహాబలధనాధ్యక్షసర్వజ్ఞాసమాకీర్ణుండునునగునమ్మంత్రిపురందరుం డొక్కనాఁడు శ్రుతిరంజకవిప్రవరవిహారకోలాహలంబై నిరుపమామోదసుమనోవిలాసభాసురంబై యశ్రాంతకమలాంచితాలవాలంబై సులలితసిద్ధరాభినయనవిహారమూలంబై యాశ్రితాళిమనోరథపూర్ణాకారంబై కల్పవృక్షంబన నొప్పునాస్థానసౌధరాజంబున జ్ఞాతి బంధు మిత్రామాత్య పురోహిత సామంత దండనాయక కవి పండిత పౌరాణికేతిహాసక పాఠక పరిహాసక తాంత్రిక భిషగ్వైణిక వాంశికనర్తక మురజికవైతాళిక వందిజనపరివేష్టితుండై, మణిఖచితకార్తస్వరసింహాసనంబున నొడ్డోలగంబున్న సమయంబున నిజపితృపితామహాదులుమున్నందినసత్కృతులు ప్రసంగవశంబున సభాసదులైనబుధజను లుపన్యసించిన విని సంతోషస్వాంతుండై సప్తసంతానంబులలోఁ గృతియ యుత్తమోత్తమంబుగావున నే నొక్కప్రబంధంబు గైకొనిధన్యుఁడఁ గాకయని తలంచి

తత్ప్రాజ్ఞులకు నిజాభిలాషం బెఱింగించిన వార లిట్లనిరి. 12

మ. అనఘా! మీరు దలంచినట్టితలఁ పార్యాభీష్ట మాప్తాళిరం
జన మంహోవిదళనం బమేయఫలకృత్సంతానముఖ్యంబు గా
వునఁ గీర్త్యాస్పద మైన యొక్కకృతి నీవు న్వేడ్కఁ గైకొమ్ము ముక్
ఘనతాసింగయబాచయాదిసచివౌన్నత్యంబునం జెందెడిన్. 13

ఆ. సుగుణసత్కవీను శుభవాక్యసర్వల, శుణధురీణుసరసకావ్యరచను
వీరశైవగ్రంథవేత్త తేజస్విగా, నెఱిఁగియందుమాతఁడిచ్చుసుకృతి.

చ. అనవుడు మంచహాసవదనాంబుజుఁ డై యపుడత్తలూరిపా
వనకుల జక్కిరాజునకుఁ బౌత్రుఁడ శ్రీగిరిమంత్రిమౌళికిక్
ఘనమతి సుందరాంబికకు నందనుఁ డబ్బసవేశుఁడే యనం
జను బసవేశుమంత్రి కనుజన్ముని బాపయసత్కవీంద్రునిన్. 15

క. ననుఁ బిల్వ బంచి తగు తెఱఁ
గునఁ బూజ లొనర్చి యిష్టగోష్ఠి వినోదం
బునఁ గొంతప్రొద్దు గడపిన
వినయవచోగరిమ ననియె వేడుక నాతోన్. 16

చ. శివకరుణాకటాక్షమునఁ జేకుఱెఁ దక్కినయట్టిసంతతుల్
కవిజనహృద్యముక్ భువనగణ్యము భక్తిరసోల్బణక్రియా
భవనము కిల్బిషప్రకరపాటన మై తగునొక్కసత్కృతిక్
దవిలె మదీప్సితం బిపుడు దాన మనోరథపూర్తిఁ జెందెడిన్. 17

క. సంతానభూజములలో, సంతానం బైనయట్టిసత్కృతి నీచేఁ
గాంతుననికోర్కెఁ జెందితి, సంతసమున నొసఁగవలయుసరసకవీంద్రా!

మ. అని జాంబూనవసిర్మితాంబర మణీహారాగ్రహారాశ్వచం
దనవీటీ చతురంతయాన సుమనోధామాదివస్తువ్రజం
బున న న్వేడ్క బహూకరించుటయు నేఁ బూర్ణానుమోదంబుతో
ననఘం బైన తదీయవంశకథనం బాసక్తి వర్ణించెదన్. 19

కృతిపతివంశవర్ణనము.

క. హృతకాముఁడు యుతవారిజ
హితధాముఁడు విష్టపత్రయాభరిత యశో

జితసోముఁడు ధారుణిలో
హితనాముఁడు వెలయు సన్మునీశాగ్రణి యై. 20

క. అబ్బానసవాలుకులమున, బిబ్బోకవతీస్మరుండు పృథివితరుణిహా
నిబ్బరుఁడరిమృగతతికిం, బెబ్బులియన నప్పమంత్రి పెంపొందుధరన్.

క. ధీరుఁడగునప్పమంత్రికి, వీరేశ్వరుఁ డనఁగ నుద్భవించెను సుజనో
ద్ధారుం డాతని కాత్మజుఁ, డై రంజిలె నప్పసచివుఁ డతిధార్మికుఁ డై.

ఆ. అప్పమంత్రిభార్యలైనపార్వతియందు, గంగవలననుతులఁగనియెజగ్గ
మాభిధానుమతిఁయునమృతకవీంద్రుని, శ్రీగిరీశ్వరునివిశేషమతుల.

ఉ. అందులఁ బార్వతీతనయుఁ డై చెలువొందిన జగ్గనాహ్వయుం
డిందుధరాంఘ్రిభక్తి ధరణీశవశీకృతమంత్రశక్తి మె
చ్చందగు సూనృతోక్తిఁ గరసాహసభోగకళాధురంధరుం
నందను రామకృష్ణ ఘననాముని గాంచె జగత్ప్రసిద్ధిగన్. 24

చ. ఘనుఁ డగురామకృష్ణుని వికాసమనీషకు మెచ్చి సంతసం
బునఁ ద్రిజగత్ప్రతాపకులభూషణరాయుఁ డనంగ మేటిపే
రును మణిభూషణంబులు హరుల్ గజదంతపుఁబల్లకీలఁ గొ
మ్మని దయ గోలకొండవసుధాధిపుఁ డాతని కిచ్చె హెచ్చుగన్.

సీ. భూనుతకీర్తియాభూషణరాయండు పాలనగరరాజ్యమేలుచుండి
నిడుదవోల్సీమలోనిరుపమవాసిష్ఠ తటినీతలంబున ధరణిసురుల
కగ్రహారములు కల్పాంతరస్థాయిగా నొసఁగి వనీపకవిసరములకు
వాంఛితార్థంబు లవ్వారిగా నొసఁగుచు బంధుల నరయుచు బహుళ [పుత్ర

తే. పౌత్రకల్యాణవృద్ధిచేఁ బరిఢవిల్లెఁ
గాంతిజితహేళి శివపాదకమలజాళి
దళితదురితాళి నిరుపమదానకేళి
రమ్యగుణపాళి భూషణరాయమౌళి. 26

తే. అప్పనకుఁ బిన్నయాలైనయట్టి గంగ
కుద్భవించిన యాత్మజయుగ్మకమున
నమృతకవిచంద్రుఁ డలరు ప్రఖ్యాతి మీఱి
యరివిభేదియు ఘనతమోహరణుఁ [illegible]. 27

క. ఆతఁడుకొండాంబికయం, దా[illegible] సదాచారగుణో

పేతుని బేరయలింగా, ఖ్యాతామాత్యాగ్రగణ్యుఁ గనిసిరులొందెన్.
క. పేరయలింగామాత్యుఁడు, భూరియశోలలిత మల్లికపూఁడి కులజుఁడౌ
వీరనసుత యగుకొండక్, భారతిఁ బరమేష్ఠిపగిదిఁ బరిణయమయ్యెన్.
క. ఆతన్వియందుఁగనియెక్, బాతకసంహరణచణులఁ బార్థివఘనులక్
ఖ్యాతికళామృతలింగ, జ్యోతిర్లింగాభిధానసూనృతగుణులన్. 30
మ. అమృతామాత్యుఁడు బుద్ధిరాజుకులపద్మాదిత్యుఁడౌ పర్వతుం
డమితామోదముతోడఁ గన్నగురువాంబాసాధ్వి కే ల్పట్టి త
త్ప్రియదారత్నమునందుఁ గాంచె తనయుక్ భావాంతరస్థాద్రిజా
రమణుం బేరయలింగమంత్రి శశభృద్రామేయసౌందర్యునిన్. 31
ఉ. పేర్కొన నొప్పు కందుకురి పేరయ సత్ప్రభుచక్రవర్తి క
ర్ణార్కసమానకీర్తి మఘవాత్మజతుల్యవిలాసపూర్తి దు
ష్కర్కశవైరిసంఘభయకారణమూర్తి పరాంగనాళిసం
పర్కవిచారకల్మషవిభంజనసత్ప్రథవర్తి ధారుణిన్. 32
తే. భవ్యగుణధుర్యు ముదిగొండ పర్వతార్య
వరవిశాలాక్షులకుఁ గల్గు వనజగంధి
వీరమాంబను వరియించె విభవ మెసఁగ
సంగజాకారి పేరయలింగసూరి. 33
ఉ. పేరయలింగమంత్రి తనప్రేయసియైన తగు వీరమాంబికా
సారసగంధియందు శుభచర్యుల మేరుసమానధైర్యులక్
వారిధితూణభక్తుల దివాకరకాంతిసియుక్తులక్ సిరుల్
చేరఁగఁ గాంచె శ్రీయమృతలింగశుభాహ్వయు మల్లికార్జునిన్. 34
క. ఆయిరువురయం దగ్రజుఁడై యలరిన యమృతలింగమహితావనిభృ
న్నాయకభయదాయకవా, క్నాయకుఁడై యేలెనునరసాపురమెల్లన్.
సీ. అతిధార్మికుం డైన యమ్మంత్రివర్యుఁ డశేష జగంతప్రసిద్ధి గాఁగ
మేటియౌ తనపేర పేట మాదేపల్లె కాట్రేనిపల్లెయక్ గ్రామములను
రహి గుడుల్ కట్టించి రామలింగేశ శరభ మల్లేశ్వర శరభ మల్లేశ్వరాఖ్య
శుభలింగప్రతిష్ఠలు సేసి శర్వపురాద్యగ్రహారము లవనిదివిజ
తే. వారములకిచ్చి సర్వాధికారకర్త
వంశవర్యుంకి కొవాహాథపళ చాము

తాతపత్త్రాదిబిరుదచిహ్నములు మెఱయఁ
బూజ్యసామ్రాజ్యభోగవిస్ఫూర్తిఁ దనరె. 36
ఉ. శ్రీముదిగొండవంశసరసీరుహభాస్కర వీరనార్య పు
త్త్రీమణి సంతతాశ్రిత సుధీజన యాచకబంధులోకచిం
తామణి నాఁగ సర్వవసుధాస్థలి నెన్నికఁ గన్న సోమమాం
బామహిళ న్వరించె మును పద్మ వరించిన కృష్ణు కైవడిన్. 37
క. సత్యవ్రతు లగువారిక్కిఁ, గాత్యాయనివరునికరుణఁ గలిగిరి కాంత్యా
దిత్యులు పేరయలింగా, మాత్యుఁడు వీరేశలింగమంత్రియు ననఁగన్.
ఆ. పృథివి నెన్నఁదగిన పేరయలింగంబు, బొమ్మకంటివంశ బుచ్చిరాజు
తనయ యైనయట్టినన్నఁబోణి శ్రీవిశాలాక్షిఁ బెండ్లియాడి యలరె సిరుల.

సీ. అతనికి నవరజుఁ డైనవీరేశ్వరుం
డవనిఁ బ్రఖ్యాతిచే నలరి సత్క
ళాశాలి కవ్వాలి లక్ష్మీపతికి సుతా
రత్నమౌ వీరమ్మ రమణిఁ బెండ్లి
యాడి యబ్బింబోష్ఠియం దమృతాఖ్యకు
మారు శూరు నుదారు మేరుధీరుఁ
గనియె నాతఁడు మానఘనుఁడైన ముదిగొండ
గౌరన్నపుత్త్రియై గణుతి కెక్క
తే. పర్వతమఁ బెండ్లియాడి తత్పర్వహిమక
రాస్యయందునఁ గనె మల్లికార్జునాఖ్య
లేఖకాగ్రణి పేరయ లింగసచివ
సార్వభౌమునిఁ బార్వతీశ్వరునికరుణ. 40
తే. అనఘతరదాని యగుమల్లికార్జునుండు
మూర్తి ముదిగొండ శరభన్నకూఁతు సుంద
రీసతీమణిఁ బెండ్లియై భానుసత్త్రి
మూర్తులను బోలు తనయుల ముగురఁ గనియె. 41
తే. అగ్రజుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వయుండు
నైపుణను రెండవసుతుండు పాపరాజు

పరగ మూఁడవతనయుండు శరభమంత్రి
దానమానయశోభాగ్యధైర్యయుతులు, 42

సీ. వరమల్లికార్జునావరజుఁడై తగు వీర
 సామాఖ్యుండు బుద్ధిరాజామృతారు
జనసుతవియ్యంబ వరియించి యమృతలిం
 గాహ్వయద్వయము మల్లన్న బసవ
రాజు పాపయ్యను రసికుల నేపుర
 సూనృతవాక్యుల సుగుణయుతులఁ
గరుణాసముద్రులఁ గాంచి స్యవంతులఁ
 గని మహదైశ్వర్యగరిమ గాంచె

తే. వీరకూటస్థుఁ డగునట్టి వీరసామాఖ్య
మంత్రివల్లభతనయుండు మల్లికార్జు
నాహ్వయుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వయుండు
వంశభూషణమణి జనావళి నుతింప. 43

సీ. నేర్చినాఁ డేజాణ సింధుకాశ్మీరాదిబహుళదేశామేయభాషణములు
చేర్చినాఁ డేమేటి శీతాచలాత్మజావరపాదయుగళి హృత్సరసిజమున
దీర్చినాఁ డేమంత్రి ద్విజవరాధీశాది సకలవర్ణాశ్రమాచారసరణి
కూర్చినాఁ డేదాని కుంభినీవ్యోమాష్ట హరిదంతరాళసంభరితకీర్తి

తే. యతఁడు పొగడొందఁ గందుకార్యన్వవాయ
కలశవారాశిపూర్ణిమాకైరవాప్త
వీరయామాత్యతల్లజ వీరమాంబి
కాబ్జభవనాత్మజుఁడు మల్లికార్జునుండు. 44

ఉ. ఆతతకీర్తికై కుమారయామాత్యచరిత్రకృతిం గ్రహించి ప్ర
స్ఫీతము లైనకొత్తపలియు వెట్టనాఁ డను నగ్రహారముల్
ఖ్యాతిగఁ జేసి బంధులకు గ్రాససమృద్ధు లొసంగి శాంభవ
వ్రాతముకోర్కు లిచ్చి విభవంబున మల్లనమంత్రి వర్ధిలెన్. 45

సీ. ఆతఁడు కాంత్యాదిగుణాఢ్యుఁడై సోమయాజు
 [illegible]

పల్లియన్ దుర్గముల్ పాలింపుచుండి కొ
మరవోలుమూర్తికొమార్తె సద్గు
ణాలంబ దుష్కలుషావనీధరశంబ
యగుగుయవాంబఁ బెండ్లాడి శోభ
నాంగులఁ బేరయలింగంబు నమృతలిం
గంబు వీరేశలింగంబు సాళ్వ

ఆ. పతియు మూర్తిరాజు బసవరా జన నొప్పు
సుతుల సుజనహితుల సుఖసహితుల
నతులవిభవయుతుల నార్వురఁ గనియె నం
దగ్రజుండు పేరయాహ్వయుండు. 46

ఉ. బాలశశాంకమౌళిపదపద్మసమర్చనశీలి సత్కళా
శాలి మదాంధశత్రుపరిషద్గహనోద్భటకేలి యాత్మభా
హేలి నిరంతరాశ్రితమహీసురపాళి సుసద్గభీరతా
వేలి యనంగఁ దేజరిలుపేరయలింగము మంత్రిమాత్రుఁడే?. 47

తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజవంశాక్కరాజ
పుత్రి సోమాంబికానామఁ బుణ్యసీమ
విశ్వపాపవిరామ సాధ్వీలలామ
వరగుణస్తోమఁ బ్రేమ నుద్వాహమయ్యె. 48

ఉ. ఆతనితమ్ముఁడైనయమృతాహ్వయుఁ డీశ్వరతత్త్వవేది భూ
నేతృసభాంతరాళినుతనిర్మలసూనృతవాది లోకవి
ఖ్యాతకళావినోది సమదాంధవిరోధివిభేది సంతతో
పేతశుభప్రమోది కడుఁ బెంపు వహించె ధరాతలంబునన్. 49

ఉ. పుణ్యచరిత్రుఁ డాత్మకులభూషణుఁ డౌనయగారిభద్రస
ద్గణ్య సుతావరేణ్య సతతాశ్రితదీనశరణ్య భవ్యలా
వణ్య సమస్తబంధుజనవర్ణితనాయకహర్షదాయిసా
ద్గుణ్య [illegible]రించె పియ్యమని [illegible]సుకోరిక సమ్మదాత్ముఁడై.

క. తత్సోదరుఁ డాకృత్యవి, భిత్సూనుఁడు కీర్తివిజితభిదురాబ్జకళా
భృత్సింహుఁడు వీరేశుఁడు, పత్సాకసవినమితాంఘ్రి ప్రబలె సిరులఁచేన్,

సీ. మహితపంచాక్షరీమాహాత్మ్య మనుకృతి
యంది త్రైలోక్యవిఖ్యాతిఁ గాంచె
నతిభక్తి శ్రీశైలమందు మాసులు మెచ్చ
సంవత్సరము నివాసంబు చేసె
నిష్ఠాగరిష్ఠుఁ డై నేఁడు నాఁ డనక సాం
ఖ్యమహేశ్వరార్చనఁ దా నొనర్చె
హితులఁ రక్షించి యహితుల శిక్షించి భూ
పతుల వశ్యులఁ జేసి చతురుఁ డయ్యె
తే. నితని కెన యైనమంత్రు లీక్షితితలమునఁ
గలరె! యని సర్వజనములుఁ బలుక నెగడెఁ
గందుకురి మల్లికార్జునంనపనుండు
సంగరగుహుండు వీరేశలింగవిభుఁడు. 52

మ. అనఘుం డాతఁడు విన్నకోటవరవంశాంభోధిశీతాంశుఁ డౌ
ననఁ బెంపొందిన భీమరాజసుతయౌ నక్కాంబికాకాంత స
జ్జనసంస్తుత్య యశోనిరాకృతసుధాసత్కాంత సుద్వాహ మై
కని యెల్ల మల్లయ పేరయాహ్వయులఁ దత్కంజాక్షియం దిద్దరన్.

ఉ. అగ్రజు మల్లికార్జునుఁ డహార్యవిఖండనతుల్యవైభవుం
డుగ్రసమర్చనానిరతుఁ డూర్జితసత్యవచోవిశాలుఁ డ
త్యాగ్రహవైరిసంహరణుఁ డంగజసన్నిభరూపవంతుఁ డా
శాగ్రణితాచ్ఛకీర్తి గుణశాలి తలంప నమాత్యమాత్రుఁడే?. 54

సీ. శివశైవుల కెల్ల వెండిబంగరులింగ
మేటిసూత్రంబు లేమేటి యొసఁగె
శతములసంఖ్య దంపతిపూజ లొనరించి
శాటికాంబరము లేసచివుఁ డిచ్చెఁ
గమనీయమారత్నకాంచననైచిక
ప్రముఖదానంబు లేప్రభువు చేసె
సతతంబు షడ్రసహితాన్నములు భక్త
గణతృప్తి యేమంత్రిమణి యొనర్చె

తే. సతఁడుఁ గొనియాఁడఁ దగుమల్లికార్జునుండు
కోరి ముదికొండయన్నయ్యకూఁతు రైన
వియ్యమాచంద్రవదన వివేకసదనఁ
బెండ్లియాడి ధరాస్థలిఁ బెంపుఁ గనియె. 55

క. ఆరసికుని యనరజుఁ డగు, వేరయలింగప్రధాని పేర్కొన నొప్పున్
శారదఘనసారదఘన, సారదళనకీర్తిసహితుఁడు సభలన్. 56

ఉ. శాంతుఁడు దుష్టభావరిపుసంఘమదాంధతమిస్రపద్మినీ
కాంతుఁడు భవ్యరూపజితకంధరవాహనసంభవైణభృ
త్కాంతుఁడు సంతతాశ్రితబుధప్రకరావనతారణేందిరా
వంతుఁడు సారధైర్యహిమవంతుఁడు వేరయ మంత్రియే సుమీ. 57

సీ. ఆతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజాన్వయశ్రీశైలపతిసుత కామాక్షివలన సుతులఁ
బేరయలింగంబు వీరేశలింగంబు బసవరాజన నొప్పు భవ్యగుణులఁ
గనియెముప్పురనగ్రగణ్యుఁడౌ పేరన్న బుద్ధిరాజయ్యన్న పుత్త్రిఁ దాయ
మాంబిక వరియించి యవని యేలుచునుండె వీరన్న గండ్రపువీరరాజు

తే. తనయ వియ్యాంబకే ల్పట్టి ఘనతఁ బ్రబలి
బహుళవిఖ్యాతిఁ గనుచుండె బసవరాజు
బుద్ధిరాజవీరేశ్వరు పుత్త్రియైన
వియ్యమాంబను వరియించె విదశమతిని. 58

తే. మఱియుఁ బేరయలింగాఖ్యమంత్రి పిన్న
యతివ యెద్దనపూఁడి నారప్పపుత్త్రి
యైన కామాక్షివలన మల్లయ్య మొదలు
గాఁగలుగునందనులఁ గాంచి ఘనత నెగడె. 59

తే. సుగుణులగు మల్లికార్జునసుతులలోన
నాలుగవ నందనుండగు సాళువపతి
సంతతాత్మీయహృదయపద్మాంతరాళ
సంచరత్సాళువపతి ప్రశస్తిఁ గాంచె. 60

శా. ఢిల్లీనాయకుచేత దంతిహయధాటీముఖ్యవస్తువ్రజం
బెల్లం గైకొని కాశికాప్రముఖగౌరీశాదనుల్ గాంచి ని
త్యోల్లాసంబున శంకరార్చనలు దివ్యల్ మెచ్చఁ గావించి సం

ఫుల్లాంభోరుహలోచనావదనుఁడై పూషప్రభఁ వర్ధిలెన్. 61

ఆ. అయ్యమాత్యవర్యుఁ డతిమోహమున భావ
రాజకులవతంస రామచంద్ర
పుత్త్రియైన లక్ష్మిఁ బురుషోత్తముఁడు లక్ష్మిఁ
బెండ్లియాడురీతిఁ బెండ్లియాడె. 62

తే. భువనవిఖ్యాతిగలవారి పుత్త్రి యగుట
సత్కులశ్లాఘ్యులైనవాత్మకసహజ యగుట
భవ్యగుణపురుషోత్తము భార్య యగుట
లక్ష్మియే యన వచ్చు నీలక్ష్మి నవని. 63

క. సరసుఁడు హాళువపతికి న, వరజుం డగుమూర్తిరాజు వర్ధిల్లె రహిం
బురహరకులధరచలహార, ధరధరనలశరసమాన ధవళయశుండై.

సీ. బిరుదముల్ నృపతిచేఁ బెదతండ్రివలెఁ గాంచి
నత్యున్నతమగు స్వాస్థ్యము ధరించి
గురువరులకు సింగపుర మనుపుర మిచ్చి
పరసమయాగుల కెల్ల వన్నె దెచ్చి
నగణితభక్తగణార్చనములఁ జేసి
యవనిభారము భుజమందు మోపి
లింగాంగసమరససంగతి నుతి కెక్కి
ప్రమథకథాశ్రవణమునఁ జొక్కి

తే. సప్తసంతతు లొనరించి శాంతి మించి
యరులఁ బరిమార్చి పౌరులసిరుల కోర్చి
కుజనసంగతి మాని సద్గుణము పూని
కీర్తిఁ గనె వాక్యగోత్రోజ్జ మూర్తిరాజు. 65

క. అన్నమునకు బరువక తా నున్నపుడెల్ల లింగధారి యొకఁ డుపవాసం
బున్న నుగుడుపవ్రతమున, నెన్నికపల్లోపఁగ వారి కెల్లమునదమునన్.

ఉ. ఆమ్మను మంత్రమాన్యుఁ [illegible] మృతాంశుముఖాస్యుఁడు సమ్మదాత్ముఁడై
తుమ్మలపల్లి వంశప్రశస్తుం డగు [illegible] యుద్భవట్టి దే
[illegible] నొప్పనుగ [illegible] సుస్పృహాముయ్యె భారతిం
[illegible] ప్రవ [illegible] బెండిలి యైన [illegible] ప్పునన్. 66

సీ. పలుకువేళల సత్యభాషణంబె కాని యనృతవాక్యము జిహ్వ నంటనీదు
భక్తిపూజలు సేయుపట్ల నోపిక కాని మేన రాజసవృత్తి పూననీదు
దీనులకన్నంబు పూసిపెట్టెడువేళఁ జేత సంకోచంబు చెందనీదు
పెనిమిటికినుక చేసిన సంతసమె కాని చిడిముడి మనసునఁ జెందనీదు
తే. సర్వసర్వంసహాపుణ్యసతులలోన
నిమ్మహాసాధ్వియే గణియింప మేటి
యనఁగ నుతి కెక్కె మూర్తిరాజ్యనుగుఁబోటి
మహితగుణకోటి శ్రీపేరమావధూటి. 68

క. అమ్మూర్తిరాజుమంత్రికిఁ, బమ్ముఁ దగుచు బసవరాజు ధర వర్ధిల్లెన్
దమ్ములదొరకెంపుల మొ, త్తమ్ములదొరయైనసత్ప్రతాపోన్నత్యుఁడై.
సీ. నారదప్రభ మించి నారదప్రభ నెంచి యమరినకీర్తిదానములవాఁడు
చిత్రభానునిమీఱి చిత్రభానుని గేరి పరగుసుచిత్ప్రతాపములవాఁడు
భీము పెంపును గెల్చి భీము పోఁడిమి మెచ్చి వఱలినభూతిసత్త్వములవాఁడు
ధర్మగర్వము ద్రోచి ధర్మగర్వముఁ బూఁచి తగుశివభక్తిసత్త్వములవాఁడు
తే. జగతిఁ జెలువొందె నుదయాస్తశైలసేతు
శీతనగమధ్యరాజత్ప్రభాంతరాళ
వినుత సుగుణుండు మల్లికార్జునసుతుండు
మహితధృతిశాలి బసవరాణ్మంత్రిమౌళి. [సం

క. ఘనముగ నైతమపూఁడియు, మినుమించ లిఁపాఁడు సిరులు మించంగ నొ
గెను గురుచరవరులగు బస, వనితో నెనయైనమంత్రి వసుధం గలఁడే.
క. తనమేనయల్లుఁ డాప్తత, వినయుం డగుబుద్ధిరాజు వీరనచేతన్
గొనె సత్యవతీపరిణయ, మనుకృతి శ్రీబసవమంత్రి యతిసంప్రీతిన్.
సీ. శరభమల్లేశ్వరస్వామిఁ బ్రతిష్ఠించె నైతమపూఁడియం దధికభక్తి
నారామనిధితటాకాదులై తగు సప్తసంతతులొనరించె శాశ్వతముగ
రెండవబసవేశ్వరుం డన లక్షలసంఖ్య గణార్చనల్ సలిపె నిష్ఠ
సాళువేశ్వరకృపాసంలబ్ధఘనతరభోగభాగ్యముల విస్ఫూర్తి నలరె
తే. సీతఁ డని యెన్నఁదగియె ధరాతలమున
నతిఫలద సోమవాసరవ్రతయుతుండు

మల్లికార్జునగురుపమాంబాత్మజుండు
శరణసమధాని బసవరాజప్రధాని. 73
ఆ. రసికుఁ డతఁడు బుద్ధిరాజకులాగ్రణి
వీరభద్రతనయ వియ్యమాంబ
సకలబంధువినుత సద్గుణనికురుంబ
ప్రేమ మదిఁ దలర్పఁ బెండ్లి యయ్యె. 74
ఉ. ఇంతులు సాటి వత్తురె మహీస్థలి వియ్యమతోడ సత్కృపా
శాంతగభీరశీలపురసంహరభక్తసమర్చనక్షమా
శాంతవికీర్ణపూర్ణసతతాశ్రితపోషణసత్యభాషణా
శాంతనిజేశభక్తబుధసంఘముఁ దావహాసువ్రతంబులన్. 75
తే. అనఘుఁ డైనట్టిబసవరాజునకు వియ్య
మాంబికకు నుద్భవించిరి యబ్జభూష
ణాంఘ్రిసేవాభిమతులు మల్లయ్యమూర్తి
రాజు వీరేశలింగ మఱి రసికవరులు. 76
క. ఆనుపూర్విని లో నగ్రజుఁ డై మెఱసినమల్లికార్జునామాత్యుఁడు స
త్త్వాముఁడు తేజోధాముఁడు, ధాముఁడు కీర్త్యాకృతిప్రతాపగుణములన్.
తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజు వీరార్యతనయ
విశ్రుతనయ వీరాంబను బెండ్లియాడి
సద్గుణనిధాని బసవరాజప్రధానిఁ
గనియెఁ గలశాబ్ధి చంద్రునిఁ గన్నపగిది. 78
ఆ. భూతిసాతిసత్త్వవీతులఖ్యాతిచే, వారిజారిధారిసౌరిశౌరిఁ
గేరి మీఱుకందుకహారిబసవరాజు,తోడ నీడు సేయుపోఁడి గలఁడె.
క. అక్కలుషహరుఁడు వాగ్మిత, వాక్కాంతాధిపుఁడు బుద్ధిరాజు బసవన్నసుతన్
మక్కువ నెక్కొనఁ జక్కని, యక్కాంబాదేవిఁ బెండ్లియైసిరులొందెన్.
తే. అతనికినతండ్రి మూర్తిరాజాహ్వయుండు
విశ్వరాజసభాంతర వినుతి గాంచెఁ
దామరసజాండభరితప్రతాపచండ
కిరణవికసితనిజకీర్తికిరణుఁ డగుచు. 81
సీ. దానఘనంబున మానధనంబున రాజరాజప్రభఁ బ్రబలువాఁడు

సత్ప్రతాపంబున సాహసరూపంబున నలరాజకలనేత నలరువాఁడు
భరితకళాపూర్తి బాహుస్థలస్ఫూర్తి రేవతీరమణుని ఠేవవాఁడు
తతమంజుతరభూతి ధైర్యసమాఖ్యాతి చంద్రధరాభప్రశస్తివాఁడు
తే. ధాత్రి నితఁడన నెగఁడె సుత్రామముఖ్య, దేవకోటీరమణిసుప్రదీప్తపాద
భైరవేశ్వరదత్తసంపత్ప్రమోద, సౌఖ్యశుభశాలిమూర్తిరాట్సచివ
తే. రసికుఁ డాతండు శ్రీబుద్ధిరాజు బసవ [మౌళి.
రాజపుత్రిక్షమాధాత్రి రమ్యగాత్రి
నచ్చమను బెండ్లియాడి యయ్యతివయందు
బసవరాజాదులను గని ప్రబలె సిరుల. 83
శా. ఆమంత్రీశ్వరు తమ్ముఁ డొప్పు మిహికాహార్యాత్మజాధీశ్వరా
ర్చామోదాత్ముఁడు కందుకూరికులదుగ్ధాంభోధిరాకాసుధా
ధాముం డుగ్రవిరోధిసంతమసమార్తాండుండు వీరేశలిం
గామాత్యుండు బిలేశయేశసమవాగ్వ్యాపారుఁ డిద్ధారుణిన్. 84
సీ. కౌండసంభవదండిఖండనాఖండల తుండిపాండురమెల్ల బెండొనర్చి
సారనీరదవారిసౌరుమీఱఁగఁ దేరి రాజరాజఖ్యాతి మ్రందఁజూచి
కంతుజయంతవసంతనలావనీ కాంత తేజము లిసుమంత సేసి
గంగాతనూజవిహంగతురంగస భాంగారజప్రౌఢి భంగపఱచి
తే. యేపుగను కీర్తి వితరణ రూప శౌర్య
ములు ప్రసిద్ధి వహించె భూతలమునందు
బసవమంత్రీంద్రవియ్యమాంబాసుతుండు
సంగతావారి వీరేశలింగసూరి. 85

తే. అతఁడు భాషాజబుద్ధిరాజాఖ్యరాజు
కన్య గుణధన్య లోకైకమాన్య యైన
వీరలక్ష్మిని బెండ్లియై విశదకీర్తి
నలరు శ్రీమల్లికార్జునాదులను గనియె. 86
క. స్మరసుందరుఁ డీవీరే,శ్వరసచివుని పెద్దతండ్రి సత్యవచోభా
సురమూర్తిరాజు సుగుణా,కర యగు శ్రీవేరమాంబికామణివలనన్.
క. చతురంభోనిధి వనజజ,చతురాస్యము లనఁగ జగతి సతతగభీరాం
చితభాషోన్నతి నొప్పెడు,సుతులఁ గని యెనలుపురను విశుద్ధచరితులన్.

క. అంబరగ్రసంపసుండు పు, రంబాసమువైభవుండు రాజకలాపా
మంబకృపాకరుఁ డీభువి, యందుఁబ్రబలెమల్లికార్జునామాత్యుఁడనన్.

క. రెండవతనయుఁడుశాత్రవ,ఖండనుఁ డవనీశకార్యఘటనాఢ్యుఁడుభూ
మండలమునఁ గీర్తి దిశల్,నిండించిన కాళహస్తిలింగము వెలయున్.

తే. అయ్యమాత్యుఁడు ముడిగొండ యయ్యనార్య
పుత్రియైనట్టి సుందరీపూర్ణచంద్ర
వదన సద్గుణసదన నుద్వాహమయ్యె
సకలబంధుజనంబులు సమ్మతింప. [నుండు

తే. మూఁడవసుతుండుమల్లయ మనురవిరోధి, బాణసుతసమశౌర్యసంపద్ఘ
బహుళయాచకసురలోకపాదపంబు,ధారుణీస్థలినొప్పెనుదారమహి

తే. అతని యనుజన్ముఁ డమృతలింగాహ్వయుండు [మ.
హరపదధ్యాని బంధులోకాభిమాని
యబ్జసమధాని సకలవిద్యానిధాని
సతతసన్నుతభూజాని జగతి వెలయు. 93

సీ. అతులితరాజకళాభియుక్తుం డౌట సునవిబుధాధారగరిమ గనుట
ద్విజసనాభిప్రాయవిముఖత నొందుట సహజలక్ష్మీవిలాసంబు గనుట
సమధికద్విజరాజసమ్మదాకరుఁ డౌట వర్ధితస్వచ్ఛభావంబు గనుట
బటుచిత్రభానుప్రభాసంగతుం డౌట నాశ్రితజనాధార మగుట

తే. నమృత మనుపేరు దూషిగా నతిశయిల్లి
వన్నెగాంచె వసుంధరాతలమునందుఁ
గందుమూరి కులాంబుధి కైరవాప్తుఁ
చరితమోహాళి యమృతలింగార్యమౌళి. 94

సీ. శివభక్తిచేఁగ్రేణిసేయుటింతియెకాదు చెందుధర్మస్ఫూర్తిఁ వృషభమూర్తి
దానగుణంబున తగ్గోనర్చుటె కాదు ధనసమృద్ధినిరసించు ధనదునించు
విక్రమాధికతను కీర్తిసేయుటె కాదు వాక్ప్రౌఢిఁ గేరు బాహ్వతికుమారు
వైభవాదూధి చేయించుటయె కాదు పృథుభోగములనొప్పు నింద్రు

తే. సుందరాకృతి నపహసించుటయె కాదు [వెంపు
సరసతరనీతి చెన్ను నైషధుని చెన్ను

భళిర! యితఁ డని కవివరుల్ ప్రస్తుతింప
నలరె రిపుజేత యమృతలింగార్యనేత. 95

ఆ. శుక్రకాంతిఁ జుల్కఁ జూచి చంద్రప్రభఁ
గేరి యక్కడీప్తిఁ గ్రేణి సేసి
కొమరు మించి లేఁ గందుకుఁ దె యమృతాఖ్యుకీ
ర్తిప్రతాపచయము దిశలయందు. 96

చ. ఎనిమిదిజాము లేవరుస నీశ్వరుఁ బూన్చు సహస్రబాహువుల్
తనకుఁ గలంగి చాల వటు తన్మహిమం బది యెంత యంచు బా
ణుని నగి శర్వుఁ బూన్చెఁ బదినూఱునూఱులు నైదుజాలయ
న్ననినమృతాఖ్య సించుక మనంబునఁ గొంకక యొక్కకేలునన్. 97

సీ. యేఁటేఁట శివరాత్రి నీశ్వరప్రీతిగా దీపాయుతంబులె త్తెడిగుణంబు
కాలమ్ములం దప్పక త్రిసంధ్యలందు సమాధిశుఁ బూజించునట్టి నెళవు
శతసహస్రాయుతసంఖ్యలు శివభక్తసంతర్పణంబులు సలుపుమహిమ
సమశీలతీర్థప్రసాదపానంబులు నిరతంబు గొనియెడి నియమవృత్తి

తే. వనిత మాపథ సేవ సేయనివ్రతంబు
ననుదినము లింగముఁ కు రుద్రాభిషేచ
నంబు గావించునిష్ఠ జనంబు లెన్న
ఘనతఁ జెన్నొందె నమృతలింగప్రభుండు. 98

సీ. సద్వంశుఁ డోదితపుణ్యస్థలాచారమార్గప్రతిష్ఠాపనప్రాజ్ఞుఁ డితఁడె
యనుపమవేదవేదాంతశాస్త్రపురాణసంగీతముఖకళాశాలి యితఁడె
వననిధిగాంపశేవధిశివాగారారామసంతానకరణపరిశస్తుఁ డితఁడె
సర్వంసహానాకసర్వకార్యక్రియానిపుణనానాప్రవీణుఁ డితఁడె

తే. తీర్థయాత్రపరాయణాతిథిసమర్చ
నాన్నపానీయదానగుణాఢ్యుఁ డితఁడె
యనుచు సకలజనంబులు సన్నుతి సేయ
నవని వర్ధిల్లె నమృతలింగాహ్వయుండు. 99

తే. బంధుపోషణుఁ డాతండు భాస్కరాజ
వేంకటేశ్వర వెంకమాంబికల నద్ధ

వించి జననుతిఁ గాంచిన వెంకమాంబి
కాహరిణనేత్రఁ బ్రేమ నుద్వాహమయ్యె. 100

సీ. విమలపతివ్రతత్వమునఁబోలఁగ లేకసగమయ్యెఁబ్రాలేయశైలతనయ
వినుతక్షమాగుణంబున సాటిరాలేక నడుగంటి దానయ్యె నబ్ధిరశన
సరసవాఙ్మాధురీసమము గా నేరక వెల్లఁదనము నొందె విధిలతాంగి
శ్రితభాగ్యదానప్రసిద్ధికి సరిరాక చంచలమతి యయ్యె జలధికన్య

తే. ఖ్యాతిగలయట్టివార లీరీతి గాఁగఁ
బుడమిఁ దక్కిన సాధ్వు లీపోలఁతి కెనయె?
యనఁగ నుతి కెక్కె నమృతలింగార్యభార్య
శంకరపదాబ్జరోలంబ వెంకమాంబ. 101

క. బొంకుకలనైనఁ బలుకద, హుంకారం బెప్పుడెఱుఁగ దతిథులఁ బ్రోచుణ్
శంకరుగ నెంచు శరణుల, వెంకాంబకు సాటియైన వెలఁదులు గలరే?

తే. అమ్మహాసాధ్వియం దమృతాభిధానుఁ
డతులసౌందర్యయుతుల జ్ఞానాభిరతుల
వితతశుభకరమతుల సద్వ్రతతిహితులఁ
గాశిహస్తిలింగాదులఁ గని యెఁ బ్రీతి. 103

ఆ. మఱియు నయ్యమాత్యమణికొమ్మ గాజయ్య
పాప్యనకును లక్ష్మి యాత్మజాత
యైనపియ్యమాంబ నతివేడ్క నరయించి
నఖిలబంధుసమ్మదావహముగ. [దుపజూసి

సీ. గోపాలబాలయై గోత్రమెత్తుచుఁ బాల్చెఁ జెందులోపానుద్రఁ బ్రిం
తివవిముఖునకు సంభవమందన కోడఁ గూడినరోహిణిఁ గొనగఁ జేసి
భంగిసంగతునకుఁ బట్టియై పుణ్యజనాళిఁ బొందినలక్ష్మి నపహసించి
చట్టుపట్టుప యయు స్థాణుసిసంచిన కాత్యాయనీదేవి గాకొనర్చి

తే. బ్రహ్మతేజంబు శోభము నభంగ మార్ద్ర
హృదయపద్మంబు గలవాని సుదయ మంది
శంకరయావత్కార్యసంధాన సాస
గుణముబని నొంద బియ్యమ్మ గోక్షాత్రోక్ష, 105

ఆ. బంధుపోషణంబు పతిభక్తి శాంతంబు
సుకృతవర్తనంబు సూనృతంబు
తనకు సహజములుగ ధారుణి వర్ధిల్లె
వినుతగుణకదంబ విద్యమాగంబ. 106

క. ఆసాధ్వియందు వినుతప, యాసాగరుఁ డమృతలింగనూకృతివిజిత
శ్రీసుతుల నీశపదపూ,జాసక్తుల మల్లికార్జునాదులఁ గనియెన్. 107

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతాదృశగుణధరున, కాతతకవిబంధుసముపయాంధారునకుఁ
నేతమణిజాతఫణిరు, ట్ఛ్రితఘృణితత్యాగకీర్తిశృంగారునకున్. 108

క. అరిభయదామర్షునకుఁ, ధరణీసురవినుతవాక్సుధావర్షునకుఁ
శరణాగతశరణాంచిత, చరణానతకీర్షునకు సుజనహర్షునకున్. 109

క. భూాలలనాపాలసభా, జానుతాగణ్యపుణ్యసంసక్తునకుఁ
శైలాధిపబాలానుప, మాబ్జపపరాంతరంగహారభక్తునకున్. 110

క. హృతరిపుధరణీపతికిఁ, సతతావితదీనమర్త్యసంతతికిఁ జతు
శ్శ్రుతిభూషణగతిదూషణ,మతిశోషణధృతికిదానమహిమోన్నతికిన్.

క. భూవిదితాత్మీయయశో, జైవాత్మకముకుళితాబ్జషట్కములునకుఁ
శైవాగమభావాగమ, ధీవాగములునకు సాహితీకుశలునకున్. 112

క. శ్రీకందుకూరికులర,త్నాకరశశిమూర్తి రాజహర్షగసేరాం
బాకమలాంకుభవునకుం, బ్రాకటగుణ్యామృతలింగపరసచివునకున్.

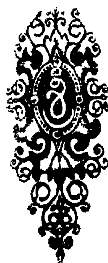
వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూనిన చెన్నబసవ
పురాణం బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. 114

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము.

మచ్ఛైలసుతాధినాథపదరాజీవాళిసద్ధుణ్యా లో, పాము
ద్రాహ్యాదయానుకూల్యయుత భాస్వత్కేళియాదిత్య భూ
స్వామి బ్రహ్మముఖామరాభినుత సిద్ధాశాలి పాపాటవీ
స్తోమానర్గళకీలి యైనఘటజాతుం డొక్కనాఁ డిమ్ములన్. 1

సీ. అతులితవేదవేదాంతచర్చలఁ బ్రహ్మనైనఁ గోడిగమూఁడుహంసతతులు
వాదించి పాంచరాత్రాదికంబుల దినకరునైనఁ దెగడుశుకప్రతాన
మాగమమంత్రరహస్యార్థములఁ జంద్రధారినైనహసించుశారికాళి
మహితపురాణవిమర్శ సాత్యవతేయునైన నెంచెడిభుజంగాళినికర
తే. మలరఁ జెలువందుచుండు నిజాశ్రమమున
శిష్యసంఘంబు సేవింపఁ జెలువుతోడఁ
గూర్మికుశపీఠమున నిష్ఠగోష్ఠిఁ బ్రొద్దు
గడుపుచున్నెడ నాకస్మికంబు గాఁగ. 2

శా. శ్రీరుద్రాపరమూర్తి మౌనిముఖరాజీవార్యమస్ఫూర్తి స
ద్వారోదారమనోనువర్తి హృతభక్తవ్రాతజన్మార్తి యో
గారూఢ్యాగతకీర్తి రేణుకగణాధ్యక్షుండు భూలోకసం
చారేచ్ఛం జనుదెంచి యత్తఱి మహాసంతోషసంయుక్తుఁడై. 3

క. తనయాశ్రమంబునకు రాఁ
గని కౌందుకుగ నేగి మ్రొక్కి ఘటజన్ముఁడు దో
డ్కొనివచ్చి యర్ఘ్యపాద్యా
ద్యనుపమపూజన లొనర్చి యతిభక్తిమెయిన్. !

శా. స్వామీ! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరో భవ్యంబైన మీరాక మ
ద్ధామం బేము శుభంబు నొందితిమి చింత ల్వీడె సాక్షాచ్ఛివా

రామాధీశ్వరమూర్తిఁ గాంచినటులన్ రంజిల్లె మత్స్వాంత మ
య్యా! మీపాదసమర్చనల్ సలుపుభాగ్యం బబ్బె నేఁ డిచ్చోటన్.

క. అనవుడు దరహసితాననమున నాతం డిట్లు పల్కె మునిపుంగవ నీ
వనఘతపోనిష్ఠ వని ని, న్ననువాంఛ న్వచ్చినాఁడఁ గౌతుక మొదవన్.

వ. అని మఱియును. 7

ఉ. కంతువిరోధియాజ్ఞ ననుకంప దలిర్పఁగ వీరశైవసి
ద్ధాంతము నీకుఁ దెల్పి విదితంబుగఁ దత్క్రియ లెల్ల సర్వరా
ద్ధాంతము నీముఖోదితపథంబునఁ జేయఁగఁ బూని భూమిభృ
త్కాంతతనూభవాధిపునిధామము వెల్వడి సత్వరంబునన్. 8

క. వచ్చియిటనిన్నుఁ గాంచితిఁ, దచ్చరితమువినుమటంచుఁ దప్పకయాతం
డచ్చొత్తినగతిఁ జెప్పిన, సచ్చరితుఁడుకుంభజుండు సంభ్రమపరుఁడై.

చ. అనఘ! దయారతిన్ ఘనరహస్యము దెల్పితి బుద్ధ మయ్యెఁ బా
వనమతి వైతి నిం కొకటి వాంఛిత మెట్లన విన్నవించెదన్
మనసిజవైరి యాజ్ఞ మెయి నాగభుగర్వ్యుఁడు భూస్థలిం గరా
శనమహిమంబుఁ బెంచె నని సంయమిసత్తముఁ డొక్కనాఁ డిలన్.

వ. స్కాందపురాణంబునకు నాయకరత్నంబైన శంకరసంహితయందలి శివరహస్యఖండంబునందు వక్కాణింప వింటి నక్కుమారుం డెవ్విధంబున మహీతలంబు పావనంబుగా భక్తివర్ధనం బొనరించెఁ దద్వృత్తాంతం బంతయుం దెలిపి కృతార్థుం జేయవలయు ననిన నప్పారిషదగ్రామణి యత్యంతసంతోషితస్వాంతుం డై యొక్కింత సెప్పునకుఁ బూర్వంబున శర్వుం డార్యాసమేతుం డై పేరోలగం బున్న సమయంబునఁ దద్దర్శనకుతూహలంబునం జనుదెంచి విరించి క్రమ్మఱి పోవుచుఁ దన్నుఁ బ్రణవార్థం బడిగిన కుమారునితోడఁ దత్ప్రణవార్థంబు లేన యని యథార్థంబుగా నెదు రెఱుంగక పలికి యతనిచేతఁ గారాగృహబద్ధుం డగుట సురలవలనఁ బరమేశ్వరుండు విని యతని విడిపించి తదోంకారార్థంబు సవిస్తరంబుగాఁ దేటపడం బలికిన నిజతనయుప్రజ్ఞావిశేషంబునకుఁ బరితోషంబు నొంది మేదినీతలంబున మన్మహిమంబు ప్రకటింపు మని యనుచుటయుఁ దదనంతరవృత్తాంతంబును దత్క్షణంబ హృదయగోచరంబగుటయు నాకంద

బాష్పధారాపరిషిక్తాంగుండును గంచుకీభూతరోమాంచుండును
గద్గదకంఠుండు నై యతనితో ని ట్లనియె. 11

మ. అనఘా! నీవు వినంగఁ గోరిన మహాఖ్యాన మత్యంతపా
వన మంహోదళనం బహీనఫలదప్రాగల్భ్య మార్యైకభ
క్తనికాయప్రముదాస్పదం బతులమోక్షప్రాప్తిసంసూచకం
బసిమేషప్రకరాభిగణ్య మయి పెంపొ ధారుణీమండలిన్. 12

తే. కుంభసంభవ నీవు వేకోర్కి దీప
వినుము శర్వునికరుణ నేఁ గనినభంగిఁ
దెలుపుదు నటంచు రేణుక దేశికుండు
చెన్నబసవేశుచరితంబు చెప్పఁదొడఁగె. 13

సీ. శ్రీకరాంబరచుంబిశిఖరాభిరామంబు బహురత్నసానువిభ్రాజితంబు
శరభమృగేంద్రాదిసత్వసంకీర్ణంబు దేవవృక్షోద్యానదీపితంబు
కనకాంబుజోజ్జ్వలకాసారకలితంబు బహుళశుకీచయభ్రాజితంబు
కిన్నరబృందసంగీతనాదయుతంబు పటుతాపసావాసభాసితంబు [బు

తే. దళితపాపంబుముక్తిప్రదాయకంబు, ప్రమథనిలయజ్ఞసర్వజ్ఞపాలితం
వేదవేద్యంబు తారకవిలసితంబు,భవ్యవిభవంబు కైలాసపర్వతంబు.

ఉ. ఆయతతద్ధరాధరశిఖాగ్రసమంచితపీఠదేవతా
నాయకరత్నకాంచనఘనద్యుతిసంచయ మెల్ల నేకమై
తోయదమార్గదేశమునఁ దోరముగాఁ గనుపట్టు టొప్పె గం
గాయమునాసరస్వతు లుపకంఠ నభిన్నతఁ జేరుకైవడిన్. 15

సీ. పున్నాగవిస్ఫూర్తిఁ బొల్చు టంతియె కాదు
పున్నాగవిస్ఫూర్తిఁ బొల్చు మీఱెఁ
జనుదెంకోకర్ణమై చెన్నొందుటయె కాదు
చమరికాంచత్ప్రభ బ్బొలు మిగిలెఁ
గుంజరాశనదీప్తి గొరలు టంతియె కాదు
కుంజరాశనదీప్తి గొమరు మిగిలెఁ
బ్రియకబృందంబున బెంపొందుటయె కాదు
ప్రియకబృందంబునఁ బేర్మిఁ గనియె

తే. నవనగ వృక్షమ్ముగాకీర్ణ మగుచు సకల
భువనసన్నుతిఁ గాంచె నద్భుతము గాఁగ
శతసహస్రసుధాభానుసన్నిభప్ర
కాశమహిమాస్పదంబు తత్క్ష్మాధరంబు. 16

వ. మఱియు నద్ధరాధరరాజంబు విరాజమానం బై స్వర్గలోకంబునుం బోలె రంభాదేవవల్లభసురుచిరవిలాసం బై యర్చిష్మతీపురంబునుం బోలె నిరుపమశుచిప్రదేశం బై సంయమనీనగరంబునుం బోలె విలసితధర్మావాసం బై నిర్ఋతిభువనంబునుం బోలె సంతతపుణ్యజనస్థానం బై వరుణపట్టణంబునుం బోలె భాసురభువనోన్నతం బై గంధవతీపుటభేదనంబునుం బోలె శంకరప్రవాహావిలసితం బై యలకాపురంబునుం బోలె శంఖమకరపద్మాకరం బై యీశానలోకంబునుం బోలె నీలకంఠసంచారం బై పాతాళంబునుం బోలె నాగలోకకలితం బై యొప్పుపర్వతశిఖాగ్రంబున. 17

చ. పగడపుఁగంబముల్ తళుకుబంగరుబోదెలు తమ్మికెంపురా
నిగనిగ లీనువాకిలులు నిద్దపువెన్నెలఁ జేనిరాలఁ జె
న్నగు జిగిగోడలుం బొగసులై తగుపచ్చలతోరణంబులుం
బొగఁ జెలువొందు నొక్కమణిధామము శర్వనివాసయోగ్యమై 18

క. ఆమహాసీయ సభాభవ
నామలమణ్యప్రదీపితార్క్యయుత శ్రీ
హేమమయాసనరత్నాంచిత
19 హైమగుభాసనమునందు నతిముదమొప్పన్.

[లువ
సీ. కమలభవాండముల్ కందుకంబులరీతిఁ బట్టి యాడెడుగణప్రభులుగొ
సహజైకలింగనిష్ఠావ్రతస్ఫూర్తిచేఁ జరియించు భృంగిలాస్యం బొనర్ప
నాఁటని వృషభేశ్వరాకారం బయి తగుఁ నందిసందడి తలఁగఁజడియ
తే. నతులితాష్టాంగయోగానందపరవశులైనమౌనీశ్వరు లభినుతింప
నమరగజగామినులు చామరములు వీవ
గరుడగంధర్వముఖ్యు లిరుగడల నిలువ
శైలతనుజాతయును దాను జంద్రమౌళి
నింపుకొలువుండెఁ గన్నులపండువుగను. 20

వ. ఆసమయంబున. 21

ఉ. పాలును నీరు నేర్పరుచుపక్కిపయి న్వడి నెక్కి స్వప్రభా
జాలము మేరువుం దెగడ సంచితపణ్యనదీనదాచ్ఛతో
మాలయపుస్తకమండలువు హస్తమునన్ వెలుఁగొందఁ శారదా
లోలుఁడు వచ్చె సర్వసురలోచనపద్మము లుల్లసిల్లఁగన్. 22

చ. అటు చనుదెంచుచున్ గిరిసుతాత్మజుఁ డొక్కఁడె బాలకేళిఁ బ
ర్వ్యటన మొనర్చుచున్న తఱి నాతని లెక్క యొనర్ప కేగ ది
క్పటు గని తత్పదాబ్జములపై నుదు రంటఁగ సాఁగి మ్రొక్కి వి
స్ఫుటనిగమాంతసూక్తములఁ బొంగుచు సన్నుతిఁ జేసె నీగతిన్.

సీ. బాలేందుకోటీర పన్నగకేయూర పాథోధితూణీర భవవిదూర
పద్మాక్షసుతశిక్ష పావనమునిరక్ష భక్తసంచయపక్ష పావకాక్ష
కలితకృపాజాల కార్ముకాయితశైల కంధరకాకోల ఖలవిఫాల
నీరజాంబకమిత్ర నిర్జితాసురగోత్ర నిరుపమశుభగాత్ర నిగమసత్ర

తే. పార్వతీసంగ రవినిశాపతిరథాంగ, గగనధునిజూటహస్తపంకజకరోట
కోటిరవితేజ తారకకుధరరాజ, నిరుపమోల్లాస దారువనీవిలాస

చ. అని యిటు సన్నుతించి ప్రమథాధిపు లోచనసంజ్ఞ నొక్కెడన్
వినయము మీఱ నిల్చి యతివిస్మయ మందుచు నాతఁ డాత్మహ
ర్మ్యనిజ మొప్పఁ గొంతదడి తద్గిరిజేశుసభావినోదముల్
గనుఁగొని తద్వి వీడుకొని క్రమ్మఱి పోవుచుఁ దొంటికైవడిన్.

ఉ. శంకరతుల్యుఁడైన సనజన్మునిఁ గాంచక నేగుచుండఁ జ
త్ర్యంకజసన్నిభుఁడై గిరుల పర్వఁ గుమారకుఁ డారవీఁడు ని
శ్శంకతఁ గొ ప్రచండెదను సద్గ యొనర్పక యింతు నుగ్రుఁడై
కింకరచేతఁ గాఁ బనిచె నిప్పటితో నిటు పద్మనత్తఱిన్. 26

తే. ఎవ్వఁడవు నీవు? నీ పేరు వెచ్చట నుండు?
నామ మెయ్యది? యుద్యోగ మేమి? యిప్పు
డిటు లేఁ గతి మెద్ది? మా కెఱుఁగఁ దెలుపు
మని యడుగ నట్టు లడిగిన నబ్జభవుఁడు. 27

చ. అమరజ్యేష్ఠుఁడ సత్యలోకము మదీయంబైన ధామంబు నా
మము నన్ బ్రహ్మ యటండ్రు సల్లెనల నస్మత్కృత్య మన్నంగ స్ప

ర్గము భర్గుం గొనియాడఁగా నిటకు వేడ్కన్ వచ్చితి న్నాపుడున్
మిము నిం కొక్కటి వేడె నే నడిగెదన్ నిక్కంబుగాఁ జెల్పుమా.

క. ఏమేమి చదువుకొంటివి, తామరసభవా! యటన్నఁ దనమది వాణీ
కాముని ననుఁ జదువడుగఁగ, నే మిటికని తలఁచినగుచు నిట్లనిపలికెన్.

క. వేదములు నాముఖంబునఁ, బాదుకొన స్వాధ్యాయుఁడుగఁ బనియున్నదియే
నేఁ దెలియని యది యెయ్యది, లేదు తలఁప నాకుసాటి లేరు జగములన్.

వ. అనిన దరహసితాననుం డై కుమారుండు. 31

తే. సకలవిద్యలలోపల సారమైన, విద్య యొక్కటి వినుటకు వేడ్క యయ్యెఁ
గాన నను జిన్నవాఁడని గడుపకిపుడు, పన్యసింపుమటన్న నప్పద్మభవుఁడు.

క. వేదముల కాదియగు నా, గ్వేదముఁ బఠియింపు మొదల విస్పష్టముగా
నాదానుస్వారసువర్ణోదారం బైన ప్రణవ మొప్పఁ బలుకనన్. 33

చ. విని తలయూఁచి చాలు నరవిందజ! యీ ప్రణవార్థ మెట్టిదో
కనియక తెల్పి నాహృదయకీలితసంశయ మెల్లఁ బాపుమా
యనిన నజుండు లేఁతనగ వాననసీమఁ దలిర్ప నంబికా
తనయునితోడ గర్వ మెదఁ దార్కొన నిట్లని పల్కె నత్తఱిన్. 34

ఆ. మాటలేల ప్రణవమంత్రంబు నేనతె, యర్థ మేన యనిన నగ్నిభవుఁడు
గనులఁ గెంపుగదురఁగ నడచవేటికొ, పూర్వకముగ నతనిగర్వ మణఁచి.

సీ. అంతటఁ గినుక చల్లారక కా[illegible]
సాధ్యక్షుఁ డతిరోషితాత్ముఁ డైన
శిఖివాహుని బిల్చి విమలప్రణవమంత్ర
మంత్రార్థములు చంద్రమౌళి యుగ [illegible]
మెఱిఁగి యుండియు జ్ఞానహీనుఁడై నే నని
పలికెఁ గాన నిని బట్టి కట్టి
స్కందశైలంబున బంధి నుంచుమనుచు
నాఁతఁడు పరమేష్ఠి నట్ల [illegible]

ఆ. లోకసృష్టి పెరప లోపంబు [illegible]
స్కందుఁ డెప్పటట్ల జరుపుచుండె
నంత సురలు మునులు నంబుజాసను [illegible]
చింత నొంది సాంబశివు గుఱించి. 36

చ. ఘనతర మైననిష్ఠఁ జిరకాలతపం బొనరించి పార్వతీ
వనజముఖీసమేతుఁడయి వత్సలతం బొడసూపినట్టి భ
ర్గుని విమలాంఘ్రియుగ్మమునకుం బ్రణమిల్లి యనేకభంగులన్
వినుతి యొనర్చి వాంఛితము వేఁడుఁ డటన్న మహేశుతోడుతన్.

క. శరజన్మునికోపంబున
సరసీజాసనున కైన సంకట మెల్లం
గరుణ జనింపఁగఁ బలికి ఖ
చరమునిసంఘంబు మఱియు సవినయ మొప్పన్. 38

దేవాదిదేవ! విను మీ
సేవకుఁ డగుబ్రహ్మకైనచిక్కెడలుటయే
మావాంఛిత మని పలికిన
భావజసంహారుఁడు మిగులఁ బ్రముదితుఁ డగుచున్. 39

క. పరమేష్ఠి న్విడిపించెద, నరుగుఁడు మీమందిరంబులకు వడి నందీ
శ్వరుఁ గనుఁగొని నీవిప్పుడు, సరగున మత్సుతునికడకుఁ జని యాతనితోన్.

శా. స్వాతంత్ర్యంబు వహించి గర్వ మెసఁ బర్వం బల్కు నీరేజసం
జాతుం బందిని బెట్టె శీతలనుభృజ్జాసూనుఁ డంచుం సురల్
నాతోఁ గూయిడి రట్లు గావున దయాలంబుండవై యాతనిం
బీతాజ్ఞాలయుఁ జేసి పుచ్చు మిపుడే విశ్వంబు నిర్మింపఁగన్. 41

మ. అని నావాక్యము గాఁగఁ బల్కు విగతాహంకారుఁ గావించి జీ
వనజాతోద్భవుఁ డాఁక వీడి సుఖియై వార్తల్వాడిం దెమ్ము పొ
మ్మని పంపం జని నందికేశ్వరుఁడు స్కందాద్రిం సఖుల్ దాను దా
రొక్కని క్రీడించుచునున్న షణ్ముఖు హతాఘుం గాంచి మోదంబునన్.

క. నిటలతటఘటితకరసం, పుటుఁడై యిటు పల్కెనతఁడు స్ఫుటవాక్యములం
జటివినతుఁడైన దిక్పటుఁ, డిట కనిచిన వచ్చినాఁడ నినసంఖ్యాత్మా.

క. వనజాసను చెఱ మాన్పు
మని యనిమిషమునులు వేఁడ నన్నాత్ముఁడు దా
విని యిటు లొనరింపుదుఁ గా
కని మెంగాఫ్రునఁ బదాజ్ఞ యొకాల నిడుమా. 44

చ. అన విని యీశ్వరాజ్ఞ దలయంప ధరించితిఁ గాసి దుర్మదం

బునఁ దను దా నెఱుంగక ప్రపూర్ణమహత్త్వ మనుస్వరూప మే
నని వచియించినట్టి నలినాసను ముక్కు చెఱఁ బెట్టి యూరకే
చను మని యిత్తఱి న్విడచి చక్కఁగఁ బంపఁగ నంత వేడ్కినే. 45
తే. నలినసంభవు విడు మంచు నంది కేశ
నీవు వచ్చితి గావున నే సహించ
నయ్య నీక నొండుపలుకకు మరుగు మనిన
నాతఁ డరుదెంచి శివుని కారీతి దెలుప. 46
చ. వినిచ పరహాసవక్త్రుఁడయి విశ్వగురుండు గిరీంద్రనందనం
గనుఁగొని వింటి నీతనయుఁ గొళకు మచ్చుట కింక వేగ నేఁ
జనక విధాతృమోక్షణము సల్పుఁడు వాఁ డని తెల్పి యప్పుఁడో
య్యనఁ గడుప్రేమ మీఱ సతి నంతిపురంబున కన్చి చెచ్చెరన్. 47
క. పారిషదామరముని పరి, వారుండును దివ్యవృషభవాహుం డై నీ
హారకిరణార్ధధారి కుమారగిరీంద్రమున కరిగె మదిముద మొదవన్.
చ. అటు చని కాంచె శంకరుఁ డహార్యసుతాపరపుత్త్రిసన్మణీ
కటకకిరీటకుండలవికాసితశోభనగాత్రు సృష్టిసం
ఘటనవిలాససమ్ముదితకాంచనశైలనివాసగోత్రువి
స్ఫుటనుతిపాత్రు దీప్తిపరిభూతసహస్రపయోజమిత్రునిన్. 49
మ. కని డాయం జనునంతలోపలన తత్కాంచోర్వీభృద్భేది ది
గ్గన సర్గం బటు నిల్పి లేచి వృషరాట్కాండావతీర్ణుండు సం
జనితామోదియు నైన తండ్రికి నమస్కారంబు గావించి ని
ల్చిన పట్టిం గని కౌఁగిలించి యెదలోఁ జెన్నొందుమోదంబునన్. 50
తే. అంత గిరిధన్వి పరిచారికాళి సత్వ
రముగ నుంచిన సింహాసనమునఁ గూరు
చుండి సుతు నంకతలమున నుంచుకొని శి
రంబు మూర్కొని బుజ్జిమొగంబు దువ్వి. 51
మ తనయా యాటలు మాని వేడ్క పనిమీఁద న్నిల్చుచందంబు దోఁ
చె న దేకార్యము? దెల్పుమా! యనిన నే సృష్టిక్రియారాధవ
ర్తనచే నుంటి నటన్నఁ బద్మజునిఁ గాదా మున్ను తత్సృష్టి నే
య నియోగించినవార మిప్పు డిటు సేయం గారణం బేమొకో! 52

వ. అనిన నతం డి ట్లనియె. 53

క. తను నెదిరి నెఱుఁగ కాడిన, వనజాసనుఁ బట్టి బంధివైచితి నన నా
తనిమాటలేమొ పిదప, స్వామి యెదఁగా కిపుడు వాని విడువుము పుత్రా!

చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు మోము వంచియున్నఁ గ
న్గొని శివుఁ డబ్జజన్ముపయి నూల్కొనుకోపము నాదువాక్యముల్
మనమున లగ్నమౌకతన మా ఱనఁ జాలక మిన్నకుండె నీ
తని నడలించి చెప్పక విధాతఁ జెఱ న్విడఁడంచు నత్తఱిన్. 55

ఉ. నేరుపునేరముల్ పిదప నిర్ణయమయ్యెడుఁ గాని యిప్పు డా
నీరజసంభవున్ విడుము నీమదిఁ గోపము గూడ దంచు నే
గౌరవ మొప్ప జెప్ప వినఁ గానవు తండ్రి యనుజ్ఞ మీఱి సం
చార మొనర్పు కుచ్చితుల సాటికి రా మది నెంచినాఁడవో? 56

తే. అనిన గిరిజేశు భావంబుఁ గనుల కెంపు
బొమముడియుఁ గాంచి పార్వతీపుత్రుఁ డాత్మ
జంకి వినయంబుతో లేచి చాఁగి మ్రొక్కి
వీరబాహుని గను నంత వేగ యతఁడు. 57

క. జంభారిముఖులు చూడఁగ, నంభోరుహభవునిఁ దెచ్చి హరుమ్రోల నిడం
గుంభినిజాఁగిలఁబడి వా, గ్జృంభణ మొప్పంగ నతఁడు గీల్కొను భక్తిన్.

దకారగుణితము.—

చ. దరసమ దేవదానవవిదారణ దిక్పట దీనపోషకా
దురితతమస్సహస్రకర దూషకసంహర దేవదేవ దై
న్యరహిత దోర్బలాంతకవినాశన దైత్యభృదాది దేయ దం
భరసవిశోషణ ప్రథితపావక దర్పకదర్పభంజనా. 59

చ. అని వినుతించు నాతని ప్రియంబునఁ గన్గొని శూలపాణి యి
ట్లను శిఖిసాది నీ వనుచు నాటతమిం దెలియంగలేక వం
చన మొనరించె నందుకు విచారముఁ జెందకు మెప్పటట్టులన్
జని సుఖవృత్తి నొందు మని సారసగర్భుని వీడుకొల్పినన్. 60

క. మదిముదమందుచు నాతఁడు, మదనారికిఁ దత్కుమారమణికిఁ బ్రణతుఁడై
కదలిచని తొంటిగతి నిజ, సదనంబున భువనసృష్టి జరుపుచునుండెన్.

క. తదనంతరమున నిచ్చటఁ
బోదలేదు మోహమున మగుడఁ బుత్త్రుని దనపై
రెదఁ జేర్చి యంకతలమునఁ
గదియించి లతాంతకాండఘస్మరుఁ డనియెన్. 62

శా. ఏరా చిన్నకుమార నీరజభవుం డేనేరముల్ సేసెరా?
సారోదారుఁడు వజ్రిముఖ్యసుమనస్సంసేవ్యుఁ డౌ నాతనిం
ఘోరంబౌ చెఱ నుంచ నీకుఁ దగునా? కోపించి నీ వట్లన౯
ధీరత్వంబున బాహులేయుఁడును దండ్రిం గాంచి కేల్మోడ్చుచున్.

సీ. అన్న విధాత మి మ్మర్చింప వచ్చెడువేళఁ గ్రమ్మఱిపోవు వేళనైన
నన్ను లక్ష్యము సేయ కున్న నాతనిఁ బిల్చి యెవ్వఁడ? వీవిట కేలవచ్చి?
తనఁ దన పేరును దలమునుద్యోగంబు ఘనతయువచ్చినపనియువిద్యఁ
బెంపునఁ జెప్పినపిదప నే బ్రణవార్థ మెఱుఁగ వేఁడఁగ నాతఁ డెదురుదన్ను

తే. నరయక యపార్థముగఁ బ్రణవాఖ్యమంత్ర
మును దపర్థంబు నే నని పెనుమదంబు
తొలుకఁ బలికిన తులపయా నలువ బంది
నిడితి నదలితి మీ కిష్టు విడువు మనిన. 64

చ. అనవుడు పిన్ననవ్వు నగి యబ్జధరుండు కుమార ధాత వం
చన మొనరించినాఁడ వది సమ్మతమే? యిఁక నీవు చెప్పుమా
యసితరసాధ్యమైన ప్రణవార్థము తేట పడంగ నావుడు౯
జనకునితోడ ని ట్లనియె శైలసుతాతనయుండు నమ్రుఁడై. 65

క. సర్వజ్ఞుల రగుమీకు౯, సర్వేశ్వర యొకటిఁ దెలుపఁ జాలుదునే? త
ద్గుర్వధిపకథితమంత్రం, బుర్విని శిష్యుండు దెలుప నోపునె యెందున్.

తే. అయిన నాయందుఁ గలుగుదయాసమృద్ధి
కతన మన్ముఖమున వినఁ గాంక్ష చేసి
నారు గావున మీపాదనలినబలము
చేత విన్నప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు. 67

ఉ. నావుడు శంకరుండు నిజనందను వాక్యము లాలకించి తా
భావమునందు సంతసము పర్వ రహస్యముగాఁగ విందు సౌ
ఖ్యావహమంత్రరాజ మని యాతనికై చెవి యొగ్గి సంశయా

భావముగాఁగఁ జెప్పెఁ బ్రణవప్రకటార్థ మతండు ధీరుఁడై. 68

ఉ. ఆగతిఁ జెప్పిన న్మనురహస్యము వీనులవిందు గాఁగ వి
వ్యాగశరాసనుండు విని యద్భుతమోహదయానుమోదసం
యోగమనస్కుఁడై నిజసుతోత్తము నెంతయు గారవించి యా
గుణధుర్య చెప్పితి పరాత్పరమంత్రము తేటతెల్లఁగన్. 69

ఉ. నీకును మాకు భేదము గణింపఁగ లే దణుమాత్రమైన భూ
లోకమునందు భక్తి కడు లోపముఁ జెందిన దట్లు గాన మ
ర్త్యాకృతిఁ బుట్టి నా వగు మహత్త్వము బోధ మొనర్చి మానవా
నీకములన్ భవాబ్ధిదరిఁ జేర్పుము నీ దగు నే ర్పెలర్పఁగన్. 70

తే. ఏతదర్థంబు మును నందికేశ్వరుని ధరాతలంబున కనిచితి నాతనికిస
హోదరీరత్నమై భక్తినొప్పునాగమాంబికాదేవితనయుఁడవై జనించి.

చ. అసదృశనందికేశ్వరుని యంశమునం జనియించి మించు త
ద్బసవనితోడ సంతతశుభప్రద భక్తి శుభానుభూతిఁ బెం
పెసఁగుచు మర్త్యమానశరణేశ్వరపద్మజనం బొనర్చుచున్
వసుమతిఁ గొన్ని వర్షములు వర్తిలు మత్సమదాజ్ఞ వెంబడిన్. 72

వ. అని యిట్లానతిచ్చిన జనకునివాక్యములు విని కుమారుం డపసీత
లోద్భవంబున కసమ్మతంబును జనకాజ్ఞోల్లంఘనానర్హవిచారంబును
మనంబునం బెనఁగొనుటయు నేమియుం బలుకక యశ్రుపదనుండై
యూరకున్న నతనిభావంబు శంకరుండు దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి ధరా
తలంబున భక్తివర్ధనంబొనరింపవలయు ననుతలంపు ప్రేరేప వీఁడంబి
కాసంబోధనంగాని చక్కంబడఁడని యూహించి పార్వతిందలంచిన
సమస్తజగద్వృత్తాంతవేదినియగు తత్సతీపతంసం బనర్ఘ్యమణిభూష
ణాలంకృతయు నిరుపమవాసనాసమాగతచంచరీకనాదమేదురాద్రి
తేయమేదినీజలతాంతదామాభిరామయు మందస్మితసుందరవదనా
రవిందయు రాజకీరలీలాసరోజాతహస్తయు దేదీప్యమానకాంచనాం
బరసహితయునై యనేకనాకలోకైకకోకిస్తనీలోకంబుల ధరసమా
నమణిమయంబు లగునాలవట్టంబులు గొందఱు వజ్రమయదండచా
మరంబులుం గొంద ఱతులితశాతకుంభశుంభద్దండపుండరీకంబులుం
గొందఱు చిత్రవిచిత్రపట్టాంబరకేతనంబులుం గైకొని యరుదేర

విద్యాధరకిన్నరకింపురుషగంధర్వకామినులు సంగీతసాహిత్యవేణువీణాదివినోదంబుల నింపు సంపాదింప యక్షగరుడోరగసిద్ధసాధ్యమిథ్యామధ్యలు ఖడ్గవేత్రపాదుకాజలకలశవీటికాపేటికాధారిణు లై నడువ దివ్యవిమానం బధిరోహించి స్కందమహీధరంబునకు వచ్చి విభావరీశభూషణసభాసికటప్రదేశంబునఁ దద్వాహనావతరణంబు గావించి తనుంగనుంగొని లేచి నమఃశపూర్వకంబుగా నిటలతటఘటిత కరులగు సురలసిరుపమకరుణాకటాక్షేక్షణంబున వీక్షింపుచుఁ బ్రాణేశ్వరు డాయం జనుదెంచి ప్రణమిల్లి తదనుమతి నర్ధాసనాసీనయై యుండి చింతాననుం డైనసుతుం గని వీఁ డిట్లు చింతాక్రాంతుండై యున్నకతం బేమని పతి నడిగిన నతండు మందస్మితవదనుండై సతితోడ గతవృత్తాంతంబంతయుం దెలిపి యేతదర్థంబుగా నిన్నుఁ దలంచితిం గావున నీతని క్షితితలంబున కరుగునట్లు సమ్మతిపఱుపు మన విని నగతనయ మనంబున నొక్కింత విచారించి తొల్లి భూతలంబున సంభవంబు నొందు నిజవయస్యయగు నాగేంద్రగమనకుఁ గుమారుని: గుమారునిఁగా నిచ్చెద నన్న వచనంబున కనురూపంబుగా నీశ్వరుం డానతిచ్చుట కానందంబు నొంది తనయుం డాయఁ దిగిచి తొడలపై నిడుకొని కూఁకటులు పుణుకుచు నిట్లనియె. 73

సీ. అన్నకుమార! మీయయ్య చెప్పినమాట కీవియ్యకొనఁదగు నిలజనించు
కతన నీకుఁ గొఱంత గలుగదు తనకు నీకొక్కింత వేఱులే కునికి నిన్నుఁ
బంచెదా జనునట్టిపని కది గాక నే మున్నె పంపఁ దలంచి యున్నదానఁ
గావున మాయాజ్ఞ గైకొని భూతలంబున కేగి యచ్చట పొనుగుపడిన

ఆ. భక్తి నుద్ధరించి పరవాదుల నడంచి
యసుము ద్రుంచి దెసల యశము నించి
ప్రౌఢి మించి శర్వభక్తుల రక్షించి
మరలి రమ్ము చింత మాను మనిన. 74

ఆ. సమ్మతించి గుహుఁడు జననీజనకపాద
సరసిజాతములకు సాఁగి మ్రొక్కి
మీయనుజ్ఞ నేను మీఱంగ నేర్తునే?
యట్లు సేయువాఁడ ననుచుఁ బలికె. 75

వ. అట్లు పలికిన కుమారుని వాక్యంబులకుఁ బార్వతీపరమేశ్వరు లానదం
బు నొంది యతనిం గౌఁగిలించుకొని దీవనలొసంగి పొమ్ము వేగమ్మున
మరలి రమ్మని యనేకవిధంబుల గారవించి పారిషదబర్హిర్ముఖ బ్రహ్మ
దేవర్షిపరివారంబులతో నిజనివాసంబున కరిగి యిష్టవినోదంబులం
దేలుచుండి రక్కుమారుం డవనీతలంబునఁ జెన్నబసవేశ్వరుం డన
బసవేశ్వరభాగినేయుం డై జనియించి యసదృశమహిమావిశేషం
బున భక్తివర్ధనం బొనరించెఁ గుంభసంభవా ! తద్విధంబు విస్తరంబు
గా విను మని రేణుకుండు చెప్పం దొడంగె. 76

కళ్యాణపురవర్ణనము.

సీ. శ్రీసమంచితరాజశేఖరాగారంబు వరసర్వమంగళావాసభూమి
ప్రాకటవీరభద్రాకరవిభవంబు పటుదంతిముఖబలభాసురంబు
నతులరంభాదికోద్యానవిలాసంబు రమ్యవిద్యాధరభ్రాజితంబు
నగణితపురుషరత్నావళీకలనంబు ప్రబలగంధర్వవిరాజితంబు
తే. నగుచు మారట కైలాస మనుచు సకల
జనము లద్భుతపూరితస్వాంతు లగుచు
వినుతిఁ గావింపఁ దనరెఁ బృథ్వీతలమున
భాగ్యజనకంబు కళ్యాణపట్టణంబు. 77

మ. జ్వలనాత్యున్నతసౌధసంఘటితభాస్వద్వజ్రనీలోపలో
జ్జ్వలకాంతిప్రకరంబు నల్దెసలఁ బర్వం జౌనలోకంబు ని
చ్చలు శ్వేతాసితపక్షమానిశల లేకం బైన స్వాంతంబునం
దెలియంజాలక సంశయించు పురివర్ణింపఁగ [illegible]. 78
తే. ఆకసం బంటుకొమ్మల నమరు సస్యొ
జాధి[illegible] [illegible] ఇంభాగనినుతి
పాత్రమై ము[illegible] [illegible]ను నే బ[illegible]ల్లి
సా[illegible]ము [illegible]చ్చుఁ బురిఁ గల్పసా[illegible] మనఁగ. 79
తే. [illegible]నముం[illegible] సగ[illegible] క్తి [illegible]గల్లి
పుష్కర[illegible]త్రి [illegible] [illegible]
[illegible] సర్చు మెచ్చ [illegible]
కరినికర [illegible]మొప్ప [illegible]బోలు పురము నందు. 80

చ. జలజసఖాశ్వముల్ గతులు సాటికి రాఁ గని తన్మనోద్ధతిం
దోలఁగఁగఁ జేయ నింగి కయి దూఁగగ నైజఖురోత్థితావనీ
తలరజ మంబరాంబరము దార్కొని క్రమ్మిన దానిచాటునం
బలువిడి భీతిఁ బాఱఁ గని వాని హసించుఁ బురీవరాశ్వముల్. 81

చ. అతులితతత్పురీపథమహాధ్వజసంఘటితాచ్ఛఘంటికా
వితతిజయాభిరావములు విశ్వము నిండినఁ దద్భయార్తి న
చ్యుత జలజాతబాణ పురహాంతరథంబులు గానలందుఁ బ
ర్వతగుహాలం దదీయశిఖరంబులుఁ జేర రయంబు మీఱఁగన్. 82

క. తెలతెలఁబోవుచు దమనీ,డలకులుకుచు బిలములోన డాఁగెడుసింహం
బులు శౌర్యకలనమాసరి, వెలయునె యనినగుదు రచటివీరనృసింహుల్.

ఉ. చేడియవల్ల నించుకఁ బ్రసిద్ధి వహించెను గాని నిల్చి మా
టాడిన నాల్గుదెర్లు ధర నాతనిప్రౌఢిమ లెక్కవెట్టఁగాఁ
గూడునె యంచుఁ బద్మజునిఁ గొద్దిగ నెంచి వసింతు రప్పురిం
బాడబు లుత్తమోర్జితులు భవ్యనిరూఢవచోధురంధరుల్. 84

చ. నిరుపమపద్మినీహితులు నిర్మలమూర్తులు సత్ప్రతాపభా
సురతరమోదదాయకులు సుస్థిరమిత్రసమేతు లప్పురీ
వరనిలయాభిరాములయి వర్ధిలు రాజులు రాజు లెక్కసే
యరు తమవిక్రమస్ఫురణ నాతఁడు వర్తిలలేక యుండుటన్. 85

క. బేహారులు మృదుసత్య,వ్యాహారులు కీర్తివిజితహారశైలసమా
కాహారులు కవిసంతతిమం,దీహారులు గలరు పురి నసంఖ్యవిహారుల్. 86

క. శూద్రులు హలనిర్జితబల,భద్రులు సద్గుణగణాధిభద్రులు సుఖని
ర్నిద్రులు వితతగభీరస,ముద్రులు గల రచట బుధసమూహాసురద్రుల్.

సీ. ఏవీథిఁ జూచిన నిభదానవాంతకసదనసముత్కరసంభ్రమంబు
లేచంక నరసిన నేణాంకకోటీరసాటపంకేజాతభక్తమహిమ
లేచాయ నాలింప హిమగిరిజాధిపలలితకథాసుధాలాపచయము
లేచక్కఁ గనియింప హేమధరాధరబాణానుసేవానుభావనంబు

తే. లెచటఁ దలపోయఁ బద్మినీహితమ్ముగాంక
జాతవేదాంబకాభంగశాస్త్రచర్చ

లప్పురీవరమాహాత్మ్య మభినుతింప
నలవియే శేషఫణికైన నజునికయిన. 88

క. ఆపుటభేదన మేలెడు
భూపాలకుఁ డర్థినికరపోషణుఁడు సమి
ద్వ్యాపారచణుఁడు శుభముల
నేపుఁ దనర్చె బిజ్జలాఖ్యుఁ డిప్పసుమతిలోన్. 89

ఉ. జైనకులప్రవర్ధనుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు నిర్మలం
బైనగుణాభిరాముఁడు ధనుర్గుణటాంకరణారిమండలీ
మానససాధ్వసప్రదుఁడు మన్మథమాధవరూపశాలి నా
నానరనాథసన్నుతసనాథుఁడు తత్క్షితినేత వర్ధిలెన్. 90

క. ఆరాజమంత్రివర్యుం, డైరాజిలు సకలదిగధిపాంబుజవదనా
భూరిస్తనహారాయిత, చారుసమాఖ్యుండు బసవసచివుం డెలమిన్.

సీ. యేధన్యుమానసం బిందుశేఖరపాద
తోయసంభూతభృంగాయమాన
మేకృతార్థుకృపావలోకనం బర్థిదై
న్యాశుశుక్షణివార్షికాంబువృష్టి
యేపుణ్యచారిత్రు కోపయుగ్మాభిభంగ
మఖిలాన్యమతజాతసాగరమూఁఢ
మేమంత్రమాహాత్మ్య మింద్రాబ్జభవముఖ
బృందారకానీకవినుతిపాత్ర

తే. మట్టిఁడు గొనియాడఁ దగు నింపెంపుగాచిలేంద్ర
సంభవాపల్లవినియోగసకల మర్త్య
పానార్థమాదాన్యసత్ప్రతిమ మాచ
మాంబికాగర్భజుఁడు బసవయ్యవరుఁడు. 92

సీ. సతతంబుగురులింగచరసమర్చలెకాని యితరార్చనంబుల నేవగించు
జంగమతీర్థప్రసాదసేవయెకాని యితరంబు రుచిగొన నేవగించు
మాహేశ్వరవ్రాతమాహాత్మ్యమేకానియితరంబువినుటకు నేవగించు
సతతగణాధీశసద్విలాసమెకాని యితరంబు నసుగొన నేవగించు

తే. నెంతసజ్జనుఁ డీధన్యుఁ డెంతధీరుఁ
డెంతమహిమాఢ్యుఁ డని జను లెన్నుకొనఁగ
రాజ్యభారంబు శివభక్తి రాజ్యభార
మెలమిఁ బాలించె శ్రీబసవేశ్వరుండు. 93

తే. అనుదినము లక్షతొంబదియాఱువేల
జంగమంబుల కిష్టాన్నసమితి యొసఁగి
మిండజంగమములకుఁ బండ్రెండువేల
కనుచు వేశ్యాగృహంబున కట్టెపగిది. 94

క. అచలితతత్త్వైంకర్య, ప్రచురశ్రవణానుమోదభరసకలదిశా
నిచయసమాగతశరణుల, ఖచరజ్యేష్ఠునకు వశమె గణుతింపంగన్.

సీ. సుజ్ఞానశీలురు సూనృతవాక్యులు త్రిభువనపూజ్యులు ధీరమతులు
వేదాంతవేదులు వీరశైవాచారసంగ్రహకర్తలు శాంతిసహితు
లష్టవిధాంగయోగానందపరవశు లసదృశలింగలీనాత్మవర్గు
లంతకదూరు లత్యంతకరుణాసముద్రులు నిరుపమభద్రగుణులు

తే. సత్ప్రసాదాంగు లకుటిలస్వాంతరంగు
లతులభవదూరు లన్యదుర్మతవిదారు
లచలదాసోహమతులు భక్తాధిపతులు
శర్వపదపద్మభృంగముల్ జంగమములు. 96

క. పరవికచాబ్జేక్షణ సో
దరి ముక్తి సతీలలామ దారకశుకు బం
గరు పెంచు రుణము గరళము
కరుణయ పూన్కిగ నటంచు గణసింహాంబుల్. 97

తే. నిండి కళ్యాణపురము పండ్రెండుయోజ
నముల నెల్లెడ నెడలేక నమితు లగుచుఁ
గాలకంధరుపరభద్రగజము లనఁగ
సతిముదంబున వసియించి రంచితముగ. 98

చ. వినయవివేకభక్తిగుణవిశ్రుతుఁ డాబసవేశ్వరుండు దా
ననయము తద్గణాధిపుల కందఱ కీప్సితవస్తుజాతమిం-

పొనరఁగ నిచ్చుచుఁ బ్రమద మొంది సుధామయతత్ప్రసాదమున్
వననిధిఁ దేలుచున్ మహిమ వర్ధిలఁజేయుచు నున్నయత్తఱిన్. 99

కక్కయ్యగారి కథ.

శా. దృక్కర్ణేశకలాపమూర్తి సురధాత్రీజప్రభాకీర్తియు
గ్దిక్కాలప్రకరుండు కామముఖవిద్విట్సంహరుం డాశ్రిత
ప్రాక్కర్మాంబుధిబాడబానలుఁడు భాస్వత్తేజుఁ డాప్రోలిలోఁ
గక్కాఖ్యుం డొకభక్తసత్తముఁడు శ్లాఘ్యఖ్యాతి వర్తిల్లఁగన్. 100

తే. బసవదండాధినాథుండు భక్తితోడఁ
దద్గణాధిపవరు ప్రసాదంబుఁ గొనఁగఁ
దలఁచి పండ్రెండువత్సరంబులు మహాప్ర
యత్న మొనరించి యంతట నబ్బకున్న.

మ. కమనీయామృతతత్త్వయుక్తుఁ డగునాకక్కయ్యదివ్యప్రసా
దము నేఁ గాంచఁగ నేరనైతి నకటా! తద్భాగ్య మేతీరునన్
సమకూరున్ ననుఁబోలువాని కనుచున్ స్వాంతంబులో నెంచి యు
త్తమమై యొప్పు తదీయమందిరముచెంతం జేరి యచ్చోటునన్.

ఉ. అంగణసీమ నల్గడల నంతట నింతట సిల్చి కాంచుచున్
ముంగల నొక్కచీమ కొనముక్కున నొక్కకణంబు పట్టి యే
గంగని జ్ఞాని గ న నిది కక్కయగారిమహాప్రసాద మె
బ్బంగి ననంశయం బనుచు భావమునందుఁ దలంచి వేడుకన్. 103

చ. భవములఁ బాసితి న్మిగుల భాగ్యముఁ జెందితిఁ గోరుకోర్కె చేఁ
దవిలె సమస్తసద్గుణవితానములోపల వన్నె గాంచితిన్
భువనసుతాభిరామగుణపూజ్యుఁడు కక్కయసత్ప్రసాద మీ
భువిఁ గనుఁగొంటి మంటి నతిపుణ్యచరిత్రుఁడ నైతి రూఢిగన్. 104

క. అనయము గురుసంగయదేవుని గొలిచినయట్టిఫలము పొందుగ గణప
ద్వానజములు పూజగావించిన ఫలమునుదోడుతోడఁ జేకూరెబలే.

తే. అనుచు ముప మంది యప్పఁడయ్యనఘమూర్తి
శివనోటిప్రసాదంబు చేకొనంగ
నొకయుపాయంబు గని యట నున్న యిసుకి
జగతిపై ముష్టిమాత్రంబు చల్లుటయును. 106

క. అక్కజముగ నవ్వాలుక, చక్కెరపొడియైనఁ దత్ప్రసాదకణంబుల్
లెక్కఁగొన కప్పిపీలిక, యక్కడ నిడి పంచదారకై యరుగుటయున్.
క. ఆనంద మంది బసవఁడు, దా నాకణ మాత్మహస్తతలమున నిడి ఒల్
దీనునకు నిధియు వాడిన, చేనికి వర్షంబుపగిదిఁ జేకుఱె నాకున్. 108
ఆ. ఈమహాప్రసాద మిష్టలింగార్చన
చేసికొని కొనఁగఁ జెల్ల దనుచుఁ
బొలుపుమీఱ తనదు తలపాఁగకొంగున
విడకయుండ ముడియవేసి యంత, 109

వ. భక్తాగ్రగణ్యుం డైనకక్కయ్యగారి యంతర్గృహంబునకుం జని ప్రసాదోపభోగానంతరంబున సుఖగోష్ఠి నున్న యతనిం గాంచి వినయభక్తిప్రమోదంబులు ముప్పిరిగొనఁగ సాష్టాంగవందనం బాచరించి కరంబులు మొగిచి దేవా! బహుకాలంబుననుండి కాంక్షించుచున్న నాకు మద్భాగ్యంబు పిపీలికారూపం బై భగవత్ప్రసాదంబు గొనితెచ్చి యిచ్చె నేటికిఁ గృతార్థుండ నైతి ననిన నప్పరమపురుషుండు విస్మయం బంది గురుకటాక్షలబ్ధు లగువారి కెయ్యది యసాధ్యం బని తలంచి యతనితో ని ట్లనియె. 110

చ. అనవరతాఖిలాంచితనిశాధిపభూషణసుప్రసాదభా
జనరసనాంచలుం డనఁగఁ జాలిన నీకు మదీయకర్త నై
జననుతి గాంచు చెన్నయప్రసాదము సంభవమౌట! చోద్యమే
నను నొకపెద్దసేయుటకు న్యాయమె నీకు వివేకభూషణా! 111
చ. అని సగసంబుగాఁ బలికి యంపిన బండరతత్ప్రసాదముం
గొనుచు నాత్మగేహమునకుం జనుచో నెదు రేగుదెంచి పా
వనసుగుణాభిరామ శివభక్తిలలామ దయాబ్ధిసీమ యా
నన వగు నక్కనాగమ సమంచితసంభ్రమ మొప్ప ని ట్లనున్. 112
ఆ. ఎచటి కేగి తయ్య యిష్టలింగార్చన
సమయ మయ్యె వేగ స్నానవిధులు
సలుపు మనినఁ దనదు తలపాఁగ యొక్కచో
నునిచి తడుపు గట్టుకొని రయమున. 113
క. జలకం బాడఁగ నేగిన, నలినీదళనేత్ర యక్క నాగాంబిక యా

తలపాగకొంగుముడిఁగని, దలమగు సంశయము తన యెదం జనియింపన్.

క. నాముద్దుతమ్ముఁ డెన్నం, డేమియుఁ దా మూటగట్టి నెఱుఁగఁ డిదేమో
యీముడుపుఁ జూడవలె నని, ప్రామినకుతుకమున ముల్లె విదలిచి కాంచెన్.

ఉ. కాంచి గణప్రసాద మగుఁ గా యని సంతస మంది ఫుల్లనే
త్రాంచల మోదబాష్పయుత యై బసవండు గణాలయంబులన్
సంచితభక్తి వారల ప్రసాదము గోరికదీఱ మెక్కి యొ
క్కించుక దెచ్చె నా కొసఁగ నెంతయుఁ గూరిమి గల్గుఁ గావునన్.

ఆ. ఈప్రసాదమహిమ యెంచి వర్ణింపఁగ
నలవి యగునె తమ్మిమొలక కైనఁ
గలువవిరులతేనిఁ దలమానికము గాఁగఁ
దాల్చినట్టి దొరకుఁ దప్ప జగతి. 117

సీ. ప్రబలారివర్గద్విపప్రతాపంబున కంకుశం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మతులితదుర్విషయావనీధరముల కశనిరూపం బిమ్మహాప్రసాద
మత్యుగ్రతాపత్రయాంభోదములకు ఝంఝానిలం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మచలితమాయాబలాటవీస్థలమున కనలతేజం బిమ్మహాప్రసాద

తే. మఖిలవేదాంతవేద్యమౌ హరునిభక్తి
కాస్పదం బయి తగు నిమ్మహాప్రసాద
మలఘుతరనాదబిందుకళాత్మకంబు
తలఁపఁగా నిమ్మహాప్రసాదంబు జగతి. 118

క. అని కొనియాడుచు మోదం, బునఁ దద్దివ్యప్రసాదమున కతులితవం
దనము లొనరించి వేగం, బున లింగార్పితముఁ జేసి భుజియించె నటన్.

తే. బసవదండేశుఁ డామోదకుసుమవారి
స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి
లీలఁ జెన్నొందు లింగార్చనాలయంబుఁ
జేరి చిత్రాసనమున నాసీనుఁ డగుచు. 120

తే. భూతి రుద్రాక్షమాలికల్ [illegible] దాల్చి
కరతలంబున నిష్టలింగంబుఁ బూని
సద్గురుఁ దలంచి [illegible] బిలిచి
నిరుపమానందభరితహృత్సరసుఁ డగుచు. 121

క. అక్కా! పాగాకొంగున
కక్కయ్యమహాప్రసాదకణ మున్నది నే
మక్కువ మెక్కఁగవలయును
జక్కఁగ కొని తెమ్మటన్న సతి యిటు పలికెన్. 122

క. పాగాకొంగునఁ బ్రసాద, మేఁ గని నా కొఱకు తెచ్చి తీవని కడకం
వేగ భుజించితి నన విని,తా గుండెగుభిల్లు మనఁగఁ దలపోసెమఱిన్,

ఉ. అకటా! నా కిపు డేల గల్గు? నిజచిత్తాంభోజపీఠస్థితాం
తకసంహారసదావిలీనచరణోద్యత్కృత్యకక్కాఖ్యభ
క్తకలాపప్రథితప్రసాదకసుధాకల్లోలినీసౌఖ్య మీఁ
గను సౌరభ్యము చేరుఱం గలదె లోకంబందు వీక్షింపఁగన్. 124

సీ. కారణజన్ముఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసాదము గొన నెమ్మదిఁ దలఁప నేల?
తలఁచి పండ్రెండువత్సరములుపొంచ నాతోంటిపుణ్యంబునదొరక నేల?
దొరికిన నచట సంతోషినై మెక్కక తలపాగకొంగున దాఁచ నేల?
దాఁచిన నాగాంబ తత్ప్రసాదముఁ గని తోడరి నన్నడుగక కుడువ [నేలఁ

తే. కుడువ నేర్పరి మాయక్క కుమతి నేను
జేల నైనట్టి నాభోఁటి కేల గల్గు!
సంగమేశ్వరుకరుణ యీచాయ నుండె
నెంత చింత యొనర్చిన నేమి గాదు!. 125

క. వేమరు నిటు తలపోసిన, పామరునకు ముక్తిగలదె పామరుఁడినచో
నామంత భోగులు చేకొనె,నీమహిలోన నెడుమాట యే నిజమయ్యెన్.

క. అని యిట్లు నాగాంబా, వనజాతాస్యప్రకృష్టభాగ్యంబునకుం
దన మేలు లేమి కెంతయు,మనమునఁ దర్కించుచుండె నాటికినంతన్.

ఉ. భోగివిభూషణాజ్ఞ మెయి భూమికి వచ్చు మయూరవాహనుం
డాగమవేద్యసర్వమహిమాకరకక్కయసత్ప్రసాదస
ద్భాగమహిమంబున న్నిగుడఁ బోఁకనమై కనుపట్టె నిప్పుడీ
నాగమగర్భసీమ యిఁక నాకు మనోరథసిద్ధి గాంచితిన్. 128

క. ఈసు పతిమణి కడుపున, భాసురముగ పుట్టి కీర్తిఁ బ్రబలెద నని యు
ల్లాసమునఁ గార్తికేయుం, డాసతి గర్భమున వెలసి చెలువొందెన్.

క. జలజాయతాక్షిగర్భ
స్థలమందుఁ గుమారమూర్తి తగ సిల్చినచోఁ
దలమగుచు గర్భచిహ్నం
బులు గానఁగ నయ్యె జనులు ముక్కుమ్ముడువఁగన్. 130

మ. ఇది యేమో విపరీత మంచుఁ దనుఁ దా నేవంబునుం జెందుచున్
మదిలో సిగ్గున నెవ్వరిం గనక యానాగాంబ యున్నంత నా
సుదతీరత్నముచొప్పు గాంచి బసవేశుం డెంతయుం జింతచేఁ
జెదరం బాఱేఁడు చిత్తమందుఁ దలపోసెన్ బెక్కుచందంబులన్.

క. అవివాహ పుణ్యచారిణి, ప్రవిమలసద్భక్తియుక్తభావంబుజ యీ
ధవళాక్షి యిట్టిసింపం, దవులన్ వలసెన్ విధాతతల పేమందున్.

క. కలలోన నైనపురుషుని, దెలియం జూడసికళావతీతిలకము తె
క్కలిగర్భముదాల్చెనె యని,నలుగురువినినిందచేసి నవ్వఁగవలసెన్.

క. ఏమని యీఅడియుందుదు,నీమహిజనులాడుకొనెదుహీనోక్తులు నే
నేమని చెవులం జొనుపుదు, నామది నరిలేనిచింత నాటఁగవలసెన్.

ఆ. లోకనిందఁ బాపి మాకు సద్గతిఁ జూపి
యరయు మిట్టితఱి మహానుభావ !
నీవె దిక్కుసుమ్ము దేవ ! సంగయదేవ !
యనుచు గురునిఁ దలఁచుననునయమున. 135

సీ. బాగైనతగటంపు పాగలోఁ జెక్కిన
కమ్మపువ్వులబంతి గుమ్మె గులుక
నామీఁద బై నల్లెవాటుగాఁ వైచిన
జిలుగుగెంటెపుడాలు చెలువు మెఱయ
డాకేల నవిలింపు చంబైనగతనాల
కటియంబు గదలిచే ఘుల్లు వనఁగ
మెఱసింప నటించిన మెఱుఁగు గంధపుఁబొడి
మించి నల్దిక్కులు ముంచికొనఁగ

తే. గేల నందంబు గలబొంగరాకోల ననుఁ
నుదుట యొఱ్ఱనైనబూది సంపదలు నింప

వెడఁదయురమున లింగంపు వేటు దనర
సంగమేశ్వరుఁ డొకమిండజంగ మగుచు. 136

తే. నెదుట నిల్చినఁ గని బసవేశ్వరుండు
జంగమాంఘ్రిద్వయమునకుఁ జాఁగి మ్రొక్కి
వేదసూక్తుల నెంతయు వినుతిఁ జేసి
సముచితాసనమున నుంచి సంభ్రమమున. 137

తే. అర్ఘ్యపాద్యాదు లిచ్చి యయ్యనఘమూర్తి
పార్శ్వతలమున నంజలిఁ బట్టి భయము
భక్తియును నాత్మలోపలఁ బాదుకొనఁగ
వినయమున నున్న శిష్యునిఁ గని గురుండు. 138

తే. బసవ! నీమోము వెలవెలఁబాఱి యున్న
దేమి కత మని యడుగ నోస్వామి! యొకటి
విన్నవించెదఁ దోఁబుట్టువెలఁదికతన
యొక్కబలునింద సంభవ మొందె ననిన. 139

క. చింతలకు నిందకై యా, వంతయు నీమనసుతోన యంగన యితర
భ్రాంతివహించునె గర్భ,మంతమునకు వేఱె యొకకతము గలదనఘా.

తే. అంబ పులిననితంబ దయావలంబ
వృజినగిరిశంబ ముఖవిజితేందుబింబ
చికురపరిభూతరోలంబ శ్రీవిడంబ
డంబుగా నొకనాఁడు ముదంబుతోడ. 141

ఉ. రాజతశైలకూటనవరత్నమయాంచితసౌధమధ్యవి
భ్రాజితరత్నపీఠమున వాణిశచీప్రముఖాళి సేయనీ
రాజనిలోచనల్ గొలువ శ్రీ వెలుఁగొత్తఁగ నున్నవేళఁ దే
జోజితకోటిసూర్యుఁ డగుచున్ శరజన్ముఁడు వచ్చెఁ జెచ్చెరన్. 142

ఆ. వచ్చి సుతునిఁ జూచి వాంచి కేల్గవ సాఁచి
నాధనంబు కుప్ప నాదుహంస
నన్నుఁ గన్నతండ్రి నాపట్టి నాచిల్క
రార యన్న యనుచు గారవమున. 143

శా. తా ముద్దాడుచుఁ గౌఁగిలించుకొని మూర్ధఘ్రాణముం జేసి బ
ల్వ్యామోహంబున నంకమం దిడి తదీయాలాపముల్ ప్రేమచే
నేమేమీ యని మాటిమాటి కరుదై యింపొంద నగ్గింపుచుం
గామారిప్రియభామ తోష మొదవంగా నన్నచో నత్తఱిన్. 144

క. నాగేంద్రగమన యన మిహి
కాగతనూభవకుఁ బ్రియవయస్య యపుడు త
ద్రాగంబుఁ గాంచి యొకసఖి
తోఁ గేల్గాఁను మందబుద్ధి దోఁపఁగఁ బలికెన్. 145

చ. అరయఁగ నాత్మగర్భజుని యట్టుల నీశరజన్ము వేడ్క మీఁ
దరయక గాంచువారు తను నాలము సేయుదు రంచు నెన్న వే
గిరికరజాతముద్దు దిలకింపఁగ లాలన మాచరించె నో
కరివరయాన! యీ మెయెడఁ గాంచితి మెందున లేనిచోద్యమున్.

క. అని పెలుచఁ బాఱనవ్విన, వనితం దిలకించి కోపవహ్నికణంబుల్
కనుగొనలఁ జాఱఁగా ని, ట్లనియెం మిహికాధరాధరాత్మజ పెలుచన్.

ఉ. దైవతసంచయాధిప సుధాకరశేఖర వీర్యజన్ముఁ డౌ
నావరపుత్త్రుఁ గన్గొని మనంబున నోర్వఁగఁ జాల కిట్లు పా
పావహవాక్యముల్ సుదతి యాడఁగఁ గూడునె మేలుమేలు నీ
భావము గాన నయ్యె నికఁ బల్కులు వేయును నేల మాటికిన్.

క. ప్రేరితమునఁ నిటు నిం, దాలాపము లాడి నవ్వి తిటు గావున న
బ్భూలోకంబున నిందల, కాలయమై జననమందు మంబుజనయనా.

మ. అని యాతీగున శాప మిచ్చిన నసహ్యాయాద్రిజానవ్యప
ద్మవనజాతంబులపై నొరంగి ముఖలో దైన్యంబు రెట్టింపఁగా
ననిరు న్యాయణయాన తల్లి యిటు నాయం బొక్కయె గ్రించఁగాఁ
జనునే? నవ్వుచు నాకినట్టిపలుకుల్ సత్యంబుగాఁ గొందురే!. 150

ఉ. దాపుననుండి నీక వసుధాస్థలి సంభవమందు మంచు బల్
శాప మొసంగ నీ కగునె! జన్మము నొందఁగఁ జాలఁ దత్ప్రియం
బాపఁగదే యటంచు బహుభంగుల వేఁడిన గౌరి నెమ్మనిం
గోప మొకింత డిందుపడఁ గోమలి కిట్లనియెం బ్రియంబునన్,

సీ. తరుణి నాశాపంబు దప్పదు గావున
ధరణీతలమున నుద్భవము నొంది
పరిణయరహిత వై భక్తభుక్త్యవశేష
మాహాత్మ్యమున గర్భ మమరఁ దాల్చి
ప్రజ లెల్ల నిందింపఁ బండ్రెండువర్షముల్
భరియించి పుట్టెడుపట్టిచేఁన
లోకాపవాదంబుఁ బోకార్చి సద్భక్తి
చర్యచేఁ గొన్నివత్సరము లుండి
తే. మరలి యిటు రమ్ము నావుడు మగువ మ్రొక్కి
దేవి! నీయాజ్ఞ జనన మొందెదను గాని
యిక్కుమారుఁ గుమారుఁగా ని మ్మటన్న
నట్లయగాక యని గౌరి యానతిచ్చె. 152

క. నాగారిగమనయానతి, నాగాంతకవాహుఁడ య్యానందనుఁడను చుఁ
నాగేంద్రగమన ముదమున, నాగమవై జగతిపావనంబుగఁబుట్టెన్.

క. కావున నీతోఁబుట్టువు, పావనగుణశీల దీనిభావము దెలియం
గా వశమె యేరికైనను, నీ విం కిటఁజింతలుడుగు నిరుపమచరితా.

సీ. ఘనభక్తవర్యుఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసా
దంబు గైకొనుమహత్త్వంబువలనఁ
దరలాక్షి గర్భంబుఁ దాల్చి తద్గర్భస్థుఁ
డై యున్నవాఁడు షడాననాఖ్యుఁ
డిటమీఁదఁ బదియు రెండేండ్లకు బిడ్డలు
సభ సర్వజనులు నాశ్చర్య మొంద
జననిదక్షిణకర్ణమునఁ బుత్త్రుఁ డుదయించు
ద్వాదశవత్సరబాలుఁ డగుచు
తే. నాతనికిఁ జెన్నబసవండ నెడునామ
మెలమి గావింపు మని వృత్త మెల్లఁ దెలిపి
సంగమేశుఁ డంతర్ధానసరణిఁ దాల్చె
బసవఁ డంతట లింగదర్శనమునందు. 155

సీ. పద్మాసనస్థుఁ డై పరమేశ్వరునకు హృ
త్పద్మంబు నెలవుగాఁ బరగువాని
బశ్చిమనాళసంభవఘంటికారవ
పరవశభావుఁ డై వఱలువాని
గడు నధోముఖము లౌ కమలంబు లాఱును
నూర్ధ్వముఖములుగా నొనరువాని
శశిరథస్యందనశర్మనిర్మలసుధా
స్వీకారవృత్తిచేఁ జెలఁగువాని
తే. నమలబిందుకళాతీతుఁ డైనవాని
నయుతసూర్యప్రభాభాసుఁ డైనవాని
నాత్మసోదరిగర్భమునందుఁ గాంచి
యాపె కెఱిఁగించి సంతోష మంది యుండె. 156

తే. ద్వాదశాబ్దంబు లంతట దఱియరాఁగ
నెలమితో నొకనాఁడు మహీశుఁ జేరి
గూఢచారుఁ డొకండు దాఁ గొంకి కొంకి
పలికె జోహా రొనర్చుచు భయము మిగుల. 157

క. జననాథ! నేఁడు ప్రోలం, జనియించిన వార్త లిపుడు సర్వముఁ దెలియ
న్వినివచ్చినాఁడఁ దెలుప, న్మనమున శంకింతు ననిన మనుజేశుఁడనున్.

చ. మనమున భీతి దక్కి మనుమానముఁ జెందకు మెట్టివార్త లై
నను వినుపింపుమా యనిన నాథునితోడుత గూఢచారుఁ డి
ట్లనుఁ బురిలో విధూజనము లంతట నింతట గుంపు గుంపులై
మనబసవన్నఁ జేరుకొని మాటికి ని ట్లనసాగి రెంతయున్. 159

క. బండారితోడఁబుట్టువు, నిండిన యశ మెల్ల వరదనీటఁ గలిపి తా
పెండిలిగాకటమున్నే, యుండె న్గర్భమున లజ్జ నొందెడుమదితోన్.

మ. బసవామాత్యుఁడు శైవజారవణసద్భక్తాగ్రగణ్యుండ సి
ద్వసుధ న్నా కెదు రెందు లెవ్వరను గర్వస్ఫూర్తినో తోడఁబు
ట్టు సరోజానన పీడఁజాలకయె మూఢుండై మనోవీధి సా
ధ్వసముం జెందక యంత గల్పుకొనె నెంత ల్పుట్టెనివ్వేటిలోన్. 161

ఉ. ఏమనవచ్చు నింక నని యింతులు కొందఱు పల్క నంతలో

తామరసాయతాక్షులు విదగ్ధులు వారి వదల్చి తాళరే
యేమిటి కీకఠోరపరిహేళనవాక్యము లయ్యమాత్యుఁడే
భూమివరుండు గాన మనబోఁటికి నేటికి? మాటి కిట్లనన్. 162

తే. అనుచుఁ బెక్కువిధంబుల నాడుకొనఁగ
విని తెలుపవచ్చినాఁడ నుర్వీకళత్ర!
యనిన నౌఁ గాక యని వాని ననిచి నృపతి
తనమనంబున నిట్లని తలఁచె నపుడు. 163

ఆ. బసవఁ డిట్టికలుషబద్ధుఁడై యుండుట
తెలిసి యూరకునికి వలనుగాదు
వసుధలోన సకలవర్ణాశ్రమాచార
సరణు లెల్లఁ జనవు వరుసతోడ. 164

క. సకలమెఱుఁగు 'రాజా రాష్ట్రకృతం పాపం' బటంచుఁ జదువులు భువిలోఁ
బ్రకటింపఁ దెలిసి నేనూరక యుండుట చనునె యనుచు సభ సముతోడన్.

ఉ. కంచుకి నొక్కనిం బిలిచి గ్రక్కున నేగి ప్రధానుఁ దోడితె
మ్మంచు ననుజ్ఞ యిచ్చినఁ దదాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి వేగ యే
తెంచి వినమ్రుఁడై బసవధీమణి! సద్వినయం బెలర్ప రా
జంచితలీల సి న్బిలువ నంపిన వచ్చితి నంచుఁ జెప్పినన్. 166

క. ఘనుఁడగు సచివాగ్రణి, తనపరివారంబు గొలువఁ దగుఠీవి మెయిన్
జని ధరణీనాథుఁ గనుం, గొని యుచితాసనమునందుఁ గూర్చున్న యెడన్.

చ. కనుగవ కెంపు నింప నలుకన్ బసవేశునిఁ జూచి బిజ్జలుం
డనియెఁ బ్రధానశేఖరుఁడ వై నుతిగాంచుట వన్నె కెక్క యి
ట్లనుచితవృత్తిఁ గిం దగిలి యగ్రజచీఁకటితప్పు నైనఁ గూ
డు నె కులశీలమానములు డొంకి చనన్ ధరణీతలంబునన్. 168

క. బలయుతులము మాకేమని, నలుగురిలో నిందఁ జెంద న్యాయమె మిమ్ముం
గలసి వసించుట మాకుం, జలకనయగుఁ గన్నె కెట్లు చూలయ్యె? ననన్

మ. ధరణీకాంతునిఁ జూచి యి ట్లనియె శాంతస్వాంతుఁడై కల్మషా
కరవాక్యంబుల లాభమే మిటకు నాకంజాక్షి రప్పింతు దు
ర్భరగర్భస్థితి దానినే యడుగుఁ డేర్పాటయ్యెడు న్మీకు నం
చు రయం బొప్పఁగ బిజ్జలానుమతిచేఁ జోద్యంబుగా నత్తఱిన్. 170

చ. తన కగు నాప్తు నొక్కరునిఁ దా దరిఁ జేరఁగఁ బిల్చి నీవు వే
చని యిట కక్కనాగమను జయ్యనఁ దోడ్కొని రమ్మటన్న న
య్యనఘచరిత్రుఁ డేగి సతియంఘ్రులకుం ధరఁ జాఁగి మ్రొక్కి మీ
యనుజుఁడు ధారుణీపతి సభాంతరమందున నుండి చెచ్చెరన్. 171

చ. అచటికి నిన్నుఁ దోడ్కొని రయమ్మున రమ్మని పంప వచ్చితిన్
విచికిలగంధి! యంచు సభవృత్తము లెల్ల నెఱుంగఁ జెప్పఁగా
నచలితచిత్తయై గురుపదాబ్జము లాత్మ ఘటించి మ్రొక్కి భ
క్తచయదయాకటాక్షమునఁ దార్కొను వేగ శుభంబులం చొగిన్.

క. మేలగు సన్మణిఖచితాం, దోలికలో నెక్కి సఖులు తో నడువఁగ న
బ్బాలామణి బిజ్జలుని స, భాలయ మటుచేరి యంతికావని నుండెన్.

క. అప్పుడు గోత్రాకాంతుం, డప్పావనిఁజూచి యజ్ఞుఁడై యాహా!యీ
యొప్పులకుప్పకుఁ జెప్పఁగఁ,జొప్పఁడని గుణంబు పుట్టె క్షోణీస్థలిపై.

ఉ. పాపుబ్రహ్మవ్రాత నగుపద్ధతి చప్ప దటంచు నెంచి యా
భూపపురందరుం డనియెఁ బొల్తుక! పెండిలి లేనియట్టి నీ
వేపగిదిన్ సగర్భ వయి తేర్పడఁ జెప్పు మటన్న భూమిభృ
చ్చాపపదంబు లాత్మ నిడి సాధ్వి ధరాధిపుతోడ నిట్లనున్. 175

క. ఏకర్మం బెఱుఁగని నే, నేకైవడిఁ దెలుప నేర్తు? నీగర్భస్థుం
డౌ కొమరునిఁగులు శిశువ్రం,బ్రాకటముగనడుగనాత్మపద్ధతిఁ దెలుపున్.

చ. అన విని విస్మయాన్వితహృదంబుజుఁ డై ధరణీశుఁ డెన్నఁడున్
విననియపూర్వవాక్యములు పింకిని యీసతిపల్కు లెట్టులై
నను గనుఁగొంద మంచుఁ జిఱున వ్వాలయన్ సభవార లబ్బురం
బని వినుచుండ నిట్లనియె నప్పుడు పెద్దతెలుంగున న్వడిన్. 177

వ. తద్గర్భాంతరార్భకు నుద్దేశించి. 178

ఉ. ఓహో! యీసతిగర్భదేశమున నేయోజం బ్రవేశించి తీ
వ్యాహారంబు వినంగ నీసభజనుల్ వాంఛించియున్నా రనన్
నీహారాచలకన్యకారమణపన్నీ రేజభక్తుండు క్రో
ధాహంకారమదాదిదూరుఁడగు కక్కయ్యాఖ్యభాస్వత్కృపన్. 179

క. ఈనాగాంబ గ్రహించిన, మానితదివ్యప్రసాదమహిమమువలనన్
నేనంగకలనఁ జెందితి, భూనాథ!యటంచు శిశువు పాలుపుగఁ దెలుపన్.

చ. విని సభవార లెల్ల నతివిస్మయ మందఁగ రాజు నెమ్మనం
బున నభవాంశుజాతుఁ డని బుద్ధి నెఱింగియు డింభకావలో
కనకుతుకంబుచే నమరి క్రమ్మఱ సిట్లని యెక్క ద్వదీయన
ర్తన మొనరింప మా కిపుడు చాలఁగఁ వేడుక యయ్యెఁ గావునన్.

చెన్నబసవేశ్వరావతారఘట్టము.

ఉ. పావకదర్శనం బొసఁగి ధన్యులఁ జేయు మటంచు వేఁడ న
బ్భావరవాక్యముల్ విని యపూర్వమహానుహిమంబుఁ జూపఁగం
భావమునం దలంచి హరుపాదము లాత్మ ఘటించి నాగమాం
బావరగర్భసంగతకుమారుఁడు భూరిగుణాఢ్యుఁ డయ్యెడన్. 182

గీ. తల్లికంటె నితరదైవంబు లేదని, సకలవేదసమితి చాటుఁ గాన
నట్టితల్లిబ్రాసనాయాస మొంరింప, దలనదనుచునొకయుపాయమెంచి.

చ. సురుచిరలీలదేహ మతిసూక్ష్మముగా నొనరించి దూషకో
త్కరముల వాక్ప్రబంధములు గాఁగ మెఱుఁగువిధంబునం దిగం
తరగతతేజుఁ డై జననిదక్షిణకర్ణము నిర్గమించి సుం
దరతను వొప్పఁగా నిలిచె ధారుణినాథునియంతికంబునన్. 184

క. అలరుల సోనలు గురిసెక్క, తెలివిం జెలువొంది సకలదిక్కులు నలమై
నెలకొనుచు దేవదుందుభు, లాలసెక్కనా గాంబికాత్మజోదయవేళన్.

ఆ. అపుడు తత్కుమారుఁ డంబికాంఘ్రులకు న
మస్కరించి తననుమతిని బసవ
దండనాయకునిపదంబుల కెఱఁగిన
లేవనెత్తి కౌఁగిలించుకొన్న. 186

గీ. ఫాలమున భూతి ధరియించి ప్రణవసహిత
శైవపంచాక్షరము కర్ణశష్కులికను
బోనిపి ఘనదివ్యలింగయుక్తునిగఁ జేసి
శిష్యునిగఁ జేయుకతన రోచిష్ణుఁ డగుచు. 187

తే. పదియు రెండేండ్లబాలుఁ డై యెదుర నిలిచి
వెలయు డింభకుఁ గాంచి యుర్వీవిభుండు
నిరుపమాద్భుతమందాత్మభరితుఁ డగుచు
నాత్మలోపల నవు డిట్లు లనుచుఁ దలఁచె, 188

చ. కులుచుఁదనంబు వచ్చు నని కొంకు వహింపక నిర్మలాత్ముఁడై
వఱలినయట్టి శ్రీబసవవల్లభుసన్మహిమంబు ముందుగా
నెఱిఁగి యెఱింగి యుండి యిపు డేటికిఁ గానిపరీక్ష చేసితిన్?
గొఱవిని నెత్తి గోకికొనుకూళలభంగి వివేకహీనతన్. 189

క. ఇప్పరమపవిత్రులకున్, జొప్పడునే యొక్క యఘము క్షోణీస్థలిపై
నెప్పాట నైనఁ జూడఁగ, నిప్పునఁ జెదలంట నేర్చునే వివరింపన్.

చ. అనుకొని దండనాథుఁ గని యాదొర యిట్లను నీవు సత్కృపం
గనినఁ దృణంబు మేరు వగుఁ గాదనినం దృణమౌను మేరు వో
యనఘ! నుతింప శక్య మగునయ్య? భవన్మహిమంబు లంచు మె
చ్చిన మృదుభాషల న్స్తుతి చేసె జనావళి చోద్య మందఁగన్. 191

మ. కమనీయామలరత్నభూషణములన్ గార్తస్వరాంభోమిళ
త్సుమహాచ్చేలము లిచ్చి గాఢతరసంతోషాత్ముఁడై యక్కనా
గమకున్ శ్రీబసవాదినాథునకు లోకవ్యాప్తి సత్కీర్తిసం
గమత న్మించిన యర్భకోత్తమునకున్ గల్యోత్సవం బొప్పఁగన్. 192

క. అంతట నాగాంబామణి, కాంతాసంఘంబు గొలువ ఘనసంతోషా
క్రాంతస్వాంతాంబుజయై, వింతగ నిజభవనమునకును విజయము చేసెన్.

సీ. బసవేశు డానందభరితాంతరంగుఁడై
  గజానుమతి చే విరాజమాన
సంతానశిబికపైఁ దనయుల్లు నెక్కించి
  తానును దో నెక్కి ధవళచామ
రాతపత్రంబు లనల్పంబులై యొప్ప
  భేరీమృదంగముల్ భోరుకొనఁగ
గణికాంగనానృత్యగానముల్ చెలఁగంగ
  వందిమాగధులు కైవార మొసఁగ
తే. కలితచతురంగబలము క్రిక్కిరిసి నడువ
వేత్రహస్తసాహస్రపవితతి గదువ
నమితోత్సవ[illegible]లంకృతం బైనపురము
రాజవీథుల నరిగె విభ్రాజితముగ. 194

చ. ఘనబసవేశు నర్భకుని గన్గొనెఁ బౌరనికాయ మప్డు శో
భనసహజాకృతిస్ఫురణపాటితశక్రతనూజకాములన్
వనరుహసంభవాదిసురవర్ణితదివ్యగుణాభిరాములన్
ధనదసఖాంఘ్రిసేవకహితప్రదనాములఁ గీర్తిధాములన్. 195

చ. ఎడనెడఁ గామినీమణులు హేమమయోన్నతసౌధవీథులన్
గడు ముద మొప్పఁగా నిలిచి సవ్యసుమాక్షతభవ్యలాజలిం
పడరఁగఁ జల్లి రంతట వృషాధిపుపై మఱి నాగమాంబికా
జడజముఖీతనూజుపయి సర్వజనావళి చోద్య మందఁగన్. 196

తే. జన్నిగట్టుము త్తైదువల్ జతల జతల
నిలిచి యాడాడఁ బుత్తడితళుకుఁబళ్లె
రములతో మంగళారతుల్ ప్రమద మెసఁగఁ
బట్టి యిచ్చిరి యమ్మహాభాగులకును. 197

క. విలసితమణిమయసౌధ, స్థలములపై నుండి చూచు తామరసాక్షుల్
తెలియఁగనొండొరుతోడన్, బలికిరి పికకలనినాదపద్ధతి నిటులన్.

సీ. నలినాక్షి! యీతఁడే నాగాంబికాకర్ణసంభవుం డైనట్టి డింభకుండు
ఘనవేణి! యీతఁడే గర్భంబులోపలఁబడియు రెండేండ్లున్న బాలకుండు
మానిని! యీతఁడే మారటరుద్రుఁడై యవతార మెత్తిన యర్భకుండు
చంద్రాస్య! యీతఁడే జనని నిందలఁ బాపి, పతి చేత మన్ననవడయు కుఱ్ఱ
తే. కంటిమిగదమ్మ కన్నులకఱవుదీఱఁ, బుట్టువులు నేఁడు సఫలతఁ బొందెఁగాదె
యనుచు నీరీతిఁ బురజనులందు నిందు, వినుతి సేయుచు నుండిరి వివి
[ధగతులఁ.

వ. మఱియును.

సీ. ద్వాదశాబ్దంబులు తల్లిగర్భములోన నుండు టేయాశ్చర్యము విదలార
యుండెఁబో తనుఁ బిల్వ మండలేశుని సభఁ బలుకుటంతకు వింత భామలార
పలికెఁబో యంతలోఁ బడఁతి కర్ణమునందుఁ బుట్టుట చిత్రంబు పొలఁతులార
పుట్టెఁబో తన తల్లి పొట్టనుండేండ్లతో నిలుచుట చోద్యంబు నెలఁతలార
ఆ. యీజనానుమోదుఁ డీభానునిభతేజుఁ, డీదయాసముద్రుఁ డీశుభాంగుఁ
డీప్రసాదజనితుఁ డెంతపుణ్యాత్ముఁడో, యెన్న నేరిశక్య మింతులార!

మ. కలికీ! శంకరభక్తులెల్లఁ బ్రమథు ల్గాకున్న నీవింత ము
న్నలనైనన్ గనుఁగొంటిమే! యిపుడు కన్యాఖ్యప్రసాదంబుచే

మొలచెన్ గర్భము నాగమారమణి కాముగ్ధ స్వీచారింప నే
తలపుం జెంప నెఱుంగనట్టి యబలం దప్పెంచుటే తప్పగున్. 202

చ. పరమపవిత్ర యైనసతిభావ మెఱుంగక కానిచేష్టలం
బరగెను నాగమాంబ యని పల్కితి మయ్యయొ! మున్ను నిందగా
దురితము వచ్చె నీయఘము దొల్గఁగఁజేసెడుమార్గ మెయ్యదో
హరహర! తెల్పిమాలిన జనావళి కెక్కడిసత్యవాక్యముల్!. 203

చ. అసమశిలీముఖాంతకముదావహమూర్త్యపరావతారమా
బసవనితోడఁబుట్టు నట భక్తవరేణ్యపదావలగ్నమా
నస యట సర్వపావనగుణంబులఁ బోల్పె నట యట్టిసాధ్వికిన్
వసుమతిలోనవేఱ యొకవాంఛ జనించునె? యెంచిచూచినన్.204

క. తెలియక యాడిన క్రింపటి, పలుకులవలనన్ ఘటించుపాతకమిపు డీ
యలఘుమహాత్ములఁ గనుటన్, దొలఁగెన్ సమకూరు ముక్తి తుది మన
[కరయన్.

చ. ఇటు వినుతింపుచున్ గరము లెత్తి నమస్క్రియ లొప్పఁజేయుచున్
బటహాథమామికాముఁరజబంధురనాదము లాలకింపుచున్
స్ఫుటనటనాదిచోద్యములు చూచుచు నచ్చెరువొందుచుండి క
క్కటకనివాసు లయ్యెడ వికాసమనోనలినాభిరాము లై. 206

క. ఈచందంబునఁ బురజన, లోచనపర్వంబుగాఁ గెలుగుచుం బ్రభులై
యాచకవాంఛిత మొసఁగుచు, ఖేచరులద్భుతమునొందికీర్తింపంగన్.

ఆ. రాజ్యలక్ష్మీనివాసమై ప్రణుతికెక్కు
నిజగృహమునకుఁ జనుదెంచి నిరుపమాన
భద్రదంతావళము డిగ్గి భాగినేయు
కరము చేఁబట్టి బసవఁ డక్కజము మిగుల. 208

క. కంచుకులుపాయఁదొలఁగుచు, టంచుఁబురోవీథినడుచహర్షముతోడం
గాంచనసింహద్వారం,బంచితగతిఁజొచ్చి యరిగి యచ్చోటరహిచేన్.

ఉ. ధర్మమణీసమంచితసభాభవనాంతరరత్నపీఠిపై
నిర్మలభావుఁడైన భగినీసుతు నుండఁగఁజేసి భూమిభృ
ద్ధర్మసమానమూర్తియగు తాను నందె వసించి కొంతసే
పర్మిలి సర్వచోద్యనివహమ్ములుఁ జూచుచు నుండి యంతటన్. 210

చ. నిరుపమకాంచనాంబరమణీమయభూషణసంతతిం గవీ
శ్వర బుధవర్య మౌరజిక వాంశిక వైణిక నర్తకాదులన్
సిరి దొలుకాడఁ దృప్తులుగఁ జేసి ముదంబున వారి నెల్ల మం
దిరముల కన్పి యబ్బసవధీమణి లోపలి కేగి వేడుకన్. 211

ఆ. గంగమాంబికాదికామినీమణులకు, భాగినేయుచేతఁ బ్రణుతిసల్పఁ
బనిచియప్పుడుచితపరివారయుక్తుఁడై, యొనరియిష్టగోష్ఠినున్న వేళ.

సీ. చీరలంటినభవుఁ జీరి క్రమ్మఱవాని నసుయుక్తుఁజేయుమాచయ్యగారు
పవడు చేపట్టి మేల్పసిఁడిగాఁ జేసి ప్రఖ్యాతి కెక్కిన కలకేతవరుఁడు
శరణపదాంబువుల్ చల్లి కట్టెలుపైఁడిఁ జేయు మోళిగమార శేఖరుండు
మృడుని చేఁబల్కించిమిత్తిపాలగుగొల్లప్రాణ మిచ్చినకిన్నరయ్యగారు
తే. వసుధలోపల నేడునూర్వత్సరములు
వేదమితి మీఱి వర్తించుమాదిరాజు
మొదలుగాఁగల జంగమంబులు మనోజ్ఞ
భరితసంతోషులై వచ్చి రురుతరముగ. 213

ఉ. వచ్చినఁ గాంచి యబ్బసవవల్లభుఁ డందఱే కర్థి మ్రొక్కి తో
డ్తెచ్చి సుఖాసనంబుల నతిప్రమదంబున నుంచి యల్లునిన్
మచ్చిక మీఱ వారికి నమస్కరణంబులు సల్పఁబంచి దా
హెచ్చినభక్తి నున్న్నెడ గణేశ్వరు లిట్లని రయ్యమాత్యుతోన్. 214

సీ. బసవ! నీమహిమంబు బ్రహ్మాదులకునైన వర్ణింపనలవియే? వసుధలోనఁ
దఱివచ్చినపుడు ప్రత్యయములుగాన్పింపనీకెచెల్లెనుగాదె నిత్యసత్య!
నీతోడఁబుట్టువైఖ్యాతికెక్కిననాగమాంబికమహిమ యేమనఁగవచ్చు
తత్కర్ణముననద్భుతంబుగఁ బుట్టినయిక్కుమారునినుతియింపఁ దరమె
తే. యొరపురత్నము లన్నియు నొక్కచోటఁ
దెచ్చి కూర్చినయీశ్వరు మెచ్చవలదె
యనుచు నుతియించి మఱియు నయ్యర్ఘ కేంద్రు
నెలమి నుద్దేశ మొనరించి యిట్టు లనిరి. 215

ఉ. ఈసుచరిత్ర మీవినయ మీయుచితజ్ఞత యీమనోజ్ఞభా
షాసముదాయ మీయచలజంగమపాదపయోజభక్తి యీ
భాసురశాంతియుం బసవభావమునందుఁ దలంచి చూచినన్

ద్రాసునఁ బెట్టి తూఁచినవిధంబున నీసరి వచ్చు మెచ్చఁగాన్. 216

సీ. శ్రీకరశివభక్తలోకపికంబుల కేధన్యచరితుండు మాధవుండు
జంగమసముదయచాతకాండజముల కేయనఘాత్ముండుతోయదుండు
శరణసముచ్చయచక్రవాకంబుల కేకృతార్థుండు ప్రభాకరుండు
కలితమాహేశ్వరగణచకోరంబుల కేసత్యసంధుండు హిమమయూ [ఖుఁ
తే. డట్టి యాదివ్యపురుషుని నభినుతింపఁ
గన్నులఁ గనంగ భాగ్యంబు గలిగెఁ గాదె!
యితని దర్శించుమాత్ర ముక్తిభయాన
వలచి పైకొనదే యెట్టివారినైన. 217

క. ఈవిధమున సకలావనిఁ, బావనముగఁ జేయ దుష్టపరమతశిక్షా
గావించి భక్తిఁ బ్రోవఁగ, నావిర్భవ మొందు నీమహాత్ముఁడు బసవా.

సీ. ప్రబలభక్తిజ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠల నీసరి గాననినిర్మలాత్ము
లీపేర పిలచుట నిఖలభక్తాభీష్ట మైయున్న దనుచు మాచయ్యముఖ్యు
లనపుడు నాతఁ డట్లగుఁగాక మద్దేశికాజ్ఞయు నీగతి యయ్యెఁ గానఁ
గరుణమీఱలునామకరణంబు సేయుఁడు నా పుడువారలందఱునుసమ్మ
తే. దాత్ములై చెన్నబసవరా జనుచు నుడువ
బసవఁ డత్యంతసంతోషభరితుఁ డగుచుఁ
జెలువు మీఱంగ జంగమంబులకు భూతి
వీడ్యములు వస్త్రభూషణవితతు లొసఁగి. 219

ఆ. దళితపాపులైన యలభక్తవర్యులఁ
దాను నెలమితోడఁ దత్త్వగోష్ఠి
సలుపుచున్న యట్టి సమయంబునం దొక్క
ద్వారపాలకుండు వచ్చి మ్రొక్కి. 220

శా. దేవా! యొక్కవిచిత్ర మిప్డు డతిదేదీప్యప్రభారమ్యము
క్తావైడూర్యపురంగరాశ్మముఖరత్నస్వర్ణసంయుక్తభూ
షావిద్యోతితహస్తయుగ్మమున భాస్వత్సత్త్వరాయాతమై
భావాశ్చర్యముగాఁ బడెన్ గడి బహిర్ద్వారప్రదేశంబునన్. 221

క. ఆకలితభూషణావళు, లాకరములు గనినశ్రీకరాకృతి దోఁచెన్
మా కెల్ల ననుడు బసవం, డాకాంక్షఁ దదీయవీక్షణారంభుండై.

ఉ. అచ్చట నున్నభక్తనివహంబును దానును సత్వరంబుగా
వచ్చి యపూర్వశోభలఁ గనంబడు హస్తయుగంబు గాంచి లో
నచ్చెరు వంది యప్వాతిశయంబులు నెచ్చటనుండి వచ్చెనో
యిచ్చటికన్నఁ జూడఁ డొకఁ డిట్లని పల్కె నమస్కరింపుచున్. 223

చిత్రకన్యకథ.

తే. అధిప! బిజ్జలుతోఁబుట్టు వైనచిత్ర
కన్య యనునది మదనవికార మొదవ
గుఱ్ఱముల కాఁపరిని గూడెఁ గులము నీతి
శీలమును మాన మెంచక సిగ్గుమాలి. 224

క. పెఱవాని ననుజ గూడిన, తెఱఁ గాప్రుడు పిళ్లవరద దెలిపినచో న
క్కొఱగానిమాటచెవులనుఁ, గొఱవిం జొన్పినటులైనఁ గుందెడుమదితోన్.

క. ఏమియుఁ బలుకఁగ దోఁచక, భూమిం గనుంగొనుచుఁ గొంతప్రొద్దుండి విభుం
డా ధన్యునితో ననునా, హా! మానిని యెంతసాహసాత్మక యయ్యెన్.

చ. సకలుషయై విభున్ విడిచి సాధ్వసమర్మము లుజ్జగించి బం
ధుకులము విన్నఁ దన్ను వెలిద్రోయు నటన్న భయంబు మాని యా
సఖి యొకయన్యమానవునిసఖ్య మొనర్చెఁగదే పయోజజా
తకృతముఁ బాయఁగా నెవరె ధారుణిలోపల నెట్టివారికిన్. 227

చ. అని మఱి యిట్లు పల్కుబసవాధిపుసోదరి నేనునింతచే
సినఫల మూరకే చనక చేకుఱు నా కిఁకఁ దోడుతోడునన్
న్మనసిజవైరికాంత కెన నాఁ జనుతత్సతి నట్లు పల్కఁ గాఁ
జనునె యెఱుంగనైతి గడచన్నపనుల్ నుడువంగ నేటికిన్. 228

చ. నలుగురు నింద చేసినను నవ్వఁగ నేకరణిన్ సహింతు న
క్కలుషమనస్కమోమెటులఁ గన్గొనఁజాలుదు నంచుఁ గోప మ
గ్గలముగఁ బూని గుఱ్ఱములకాఁపరిఁ గొఱ్ఱున నేయఁ బంపి లో
పలికి నయంబు మీఱఁ జని భావము గొల్వ వసించు చెల్లెలిన్. 229

చ. కనుఁగొని మోమునన్ వెనుక గానఁగనీయక నాతి యుండు ర
మ్మని సఖి నేకతంబ భవనాంతరసీమను మెల్లమెల్లఁ దో
డ్కొని చని దాను మున్నట నిగూఢత నిల్పిన నిల్చునారెకుల్
గనుకని మ్రొక్క భూధవుఁడు కామిని వారికిఁ జూపి యిట్లనున్.

క. ఈవనితం గొనిచని విపినావనితలమందు నొక్కయసియంత్రముపై
వైవ్రేఁదుతుత్తునియలుగా, నావృదుఁడు సోఁగాకయనుచు నతులైనంతన్.

చ. చెలియలిదిక్కు గన్గొనక చెచ్చెర నవ్వలి కొత్తఁ డేగినన్
దలఁపరు లంతటం దరుణి దవ్వులకుం గొనిపోయి చంపఁగాఁ
దలఁచి తదీయరూపమును దైన్యమునుం గని సంహరింపఁ జే
తులు వెస రాక యిట్లునికి దుఃఖితమానసు లొచు నొందొరుల్. 232

సీ. అక్కటా! శుద్ధాంతమందు నుండెడుతన్వికిశ్వపాలకసఖ్య మబ్బెనెట్లు
కట్టనుః జెల్లెలిఁ బట్టిచంపు మనంగ నాలుక యెట్లాడె నరవరునకు
మిగులసౌఖ్యాన్విత యగు రాజసుందరికీగతిపరమేష్ఠి యొచటవ్రాసె
సబలఁజంపఁగఁగూడదసిరాజుతోఁ దెల్పిమతిమంతులెవ్వరుమాన్పరైరి

గీ. దైవ మిటు తప్పఁజూచినతఱి మఱెవ్వ
రెంత చింత యొనర్చిన నేమిగలదు
కఠినుఁడగు రాజుఁ గొలిచినకతన నిట్లు
గోరి వధియింపఁగా నియ్యకొనఁగవలసె. 233

క. అని వగచివగచివిభుపం, పొనరింపక తీరదనుచు నొకయసియంత్రం
బునవైచిచనిరిచెలితు, త్తునియలగుచునఁనిమీఁపదొరుఁగఁగనంతన్.

క. మారుతరయమునదత్కర, వారిజములువచ్చియిచటవ్రాలెనటంచున్
జానుఁడు దెల్పిన బసవఁడ, వారతవిస్మయనియుక్తభావుం డయ్యెన్.

ఉ. అప్పుడు మిండజంగమును లచ్చెరు వందు చయాఁరె చేతులే
యిప్పగిదిం జనించె మఱి యీకరముల్ గలయింతిరూప మే
చొప్పున నుండునో యిపుడు చూడఁగనోఁ గద యంచుఁ గోరికల్
విప్పు దలిర్పఁగా బసవవీరునిఁ గన్గొని పల్కె రంజనున్. 236

మ. బసవాధీశ్వర! యీకరద్వయమునన్ భాసిల్లుపద్మాక్షినాం
పెసఁగంజూడఁగ వాంఛ చెందినది మాయిష్టంబు చేకూర్చి త
ద్బిసజాతానన నిప్డిధిన్ సనిచి ప్రీతిం జూపవే యిప్పుడో
యసమాస్త్రామితగర్వనిర్దళనపాదాబ్జాతపుష్పంధయా! 237

చ. వలచినవాంఛితం బొసఁగి వారవధూజనతామనోజ్ఞశ్రీ
లలఁ జరియింపఁబంచి మము లాలనసేయుట కెల్ల మూలమై
ఘలరుగదయ్య మామనవి యాత్మఘటింపుచు నీప్రయోజనం

బెలమి నొనర్చి తేసి యని హెచ్చుగు పేడ్కల వేడునంతటన్. 238
సీ. భక్తు లెయ్యది వేడఁ బ్రత్యుత్తరంబీక
యొసఁగు నేమము గాన బసవమంత్రి
తనతోడ మున్నుఁ జెప్పినచారుఁ బిల్చి నీ
వరిగి వేగంబ తదంగనాంగ
శకలంబు లన్నియు సమకూర్చి కొనిరమ్ము
నావుడుఁ జని విపినంబులోన
నాడాడఁ బడియున్న యత్తున్క లన్నియు
జతఁ జేసికొని వచ్చి సచివమౌళి
తే. యెదుట నుంచిన చారుని యిష్ట మొసఁగి
శరణసందోహమున కెల్లఁ జాఁగి మ్రొక్కి
సంగమేశ్వరు మదిలోన సంస్మరించి
యతులలింగప్రసాయతహస్తుఁ డగుచు. 239
తే. వెలఁదితనుఖండచయములు వేఱువేఱ
నేర్చి యంగాంగములు జతఁగూర్చి యచటి
భక్తపాదాంబువులు దానిపైనిఁ జల్లి
యించుక విభూతిఁ గొని చిలికించుటయును. 240
తే. తత్పదాంభోజజలము సంధానకరణి
పావనంబగు తద్భూతి జీవకరణి
యైన నిద్దుర మేల్కొను నట్లుగాఁగఁ
జిత్రకన్యక యపుడ సజీవ యయ్యె. 241
ఉ. మాదని మేల్కటారి చెలమావినిగుర్కొనుకొమ్మ మేలిబం
గారు మెఱుంగుతీవ రతికామిని కేలవసించుచిల్క సిం
గారపుఁగ్రొవ్విరత్నపుజాకాటపుబొమ్మ యనంగ నప్పుడా
వారిజగంధి నిల్చె బసవప్రభుమ్రోల విలాసధుర్యయై. 242
వ. ఆసమయంబున.
ఉ. అక్కడ నున్నమర్త్యనివహం బతివిస్మయసంగతాత్మయై
యెక్కడ నైనఁ జూచితిమె యిట్టివిచిత్రము ఛేదితంబులై
యక్కడ నక్కడం బడినయట్టి కళేబరఖండముల్ భళీ

యొక్కటఁ గూర్చి యీబసవఁ డొప్పుగఁ జేసె సతీ నతీవఁగాన్.

చ. ఇతనిప్రభావముల్ గనిన నీశ్వరుఁడే యగుఁగాక మర్త్యుఁ డ
మతి గనఁ బోలునే యనుచు మాటికి సన్నుతిసేయుచుండఁ ద
త్సతి బసవేశ్వరాంఘ్రిజలజంబులపైఁ బడి మ్రొక్కి పల్కె న
న్నతులభవత్కృపామృతరసాంబుధిఁ దేల్చి పునీతఁ జేయవే. 245

ఉ. నీకరజాత నొంట నతినిష్ఠురపాపభయం బణంచితి
బ్రాకటసౌఖ్యసంపదకుఁ బాల్పడి యుంటిఁ గాన నేక్రియం
జేకొని నన్నుఁ బ్రోచెదవొ నిర్మలచిత్త నొనర్చి ప్రోవవే
లోకనుతప్రభావ! యని లోలవిలోచన వేఁడునంతటన్. 246

తే. బసవనామాత్యచంద్రుండు ప్రమద మెసఁగఁ
గ్రమముగా నూర్ధ్వరేతయ్యగారిచేత
లింగధారణ మపుడొనర్పంగఁ జేసి
విమలసుజ్ఞానఁ గావించు నీని పిదప. 247

సీ. అక్కక్క-క్రమ్మఱ మ్రొక్కుచు నిట్లను బసవేశ నావిన్నపంబువినుఁడు
ధరణిపై నెవ్వరుశివమతముఖ్యదైవాభిధానంబుల నమరియుంట
జనవేద్యమే కాదె! సకలవిధంబుల నావేల్పు వరయంగ నీవె కాన
భవదీయనామసంప్రాప్తగా నన్నుఁజేసి యవనిఁ గీర్తిలఁ జేయు మనినబసవఁ

ఆ. డఖిలశరణసదలమానసంబులుగాంచి, నవ్వ నూరకున్న నగశరాస
భక్తు లతనిభావపద్ధతి బసవయ్యటంచు నామమిడిరి యబల కపుడు.

మ. అతిలీలాగతియై ధరం బరగునయ్యంభోజపత్రేక్షణాం
చితశోభాకలనాభిరూప్యవిలసచ్ఛృంగారముల్ గాంచి య
ద్భుత మొప్పన్ వడి నింకజంగమవరుల్ పుష్పాంబకోద్యచ్ఛరా
తతవైశ్వానరహేతికానిచయసంతప్తాత్మచేతస్కులై. 249

ఉ. అంగజకేళిఁ దేల హృదయంబులఁ గోరినవారి వాంఛితం
బంగద నూర్పఁబూని బసవాధిపుఁడాలజాక్షిఁ బిల్చి యీ
జంగమమూర్తులన్ గుసుమసాయకుక్రీడలోన నేలుపొ
మ్మంగన! యన్న మ్రొక్కి జలజానన వేడ్క వహించె నీగతిన్. 250

క. క్షితితలమునఁ బొకసతి కొక, పతియుండినయోగ్యమనుచు భాసిలుగాకే
గతి వలఁప నొక్కయువతికిఁ, బతిబాహుళ్యంబుయుక్తపద్ధతియగునే.

క. మితిలేనిజంగమావళి, మతివాంఛలు తీర్పఁగా సమర్థుఁడె నాకీ
గతి కల్పింపక కరుణో, న్నతిచే మీదాసిచేసి నను బ్రోవఁగదే.

చ. అన బసవేశుఁ డిట్లనియె నంబుజపత్రవిశాలనేత్ర! యి
ట్లనఁ బనిలేదు భక్తనివహమ్ములఁ గామసుఖాభిలాష లిం
పెనయఁగఁ దీర్ప నిన్ను సృజియించె శివుం డటుగానఁ జింతలం
జనకు మదీయసత్కరుణసత్త్వసమర్థత గల్గు నీ కికన్. 253

తే. పొమ్ము వారియధీనవు గమ్ము నిన్నుఁ
గ్రమ్ముకలుషమ్ములను విడఁజిమ్ము మదిని
నమ్ము నామాట మేలు చేకొమ్ము సుస్థి
రమ్ముగను ముక్తి దొరకు నిజమ్ము సుమ్ము. 254

చ. అని నవలా నొడంబఱచి యాత్మల సువ్విళులుం గుమిండభ
క్తనిచయముల్ ముదం బలరఁ గన్గొని మీరలు వేడ్క నీశుభా
ననవలనన్ ననోబ్జముల నాటినకోరిక లెల్లఁ దీర్చికొం
డని యనుపన్ నడిం జనరి యంగనఁ దోడ్కొని వార లందఱున్.

క. ఈకరణివారలేగఁ గృ, పాకరుఁడగుబసవమంత్రి యద్భుతమహిమం
బాకాంతుంగొనియాడుచుఁ, బ్రాకటమహిమాఢ్యమాదిరాజప్రముఖుల్.

తే. నాగమావలోకనమునకు హృష్టులై
యంతిపురికి వేగ నరుగువారి
నమ్మృగాక్షి చూచి హర్షంబు సద్భక్తి
దొలుక వందనములు సలుపునంత. 257

క. వనజాక్షిభక్తివైరా, గ్యనియమసూపశక్త్యనిష్ఠ లాత్మలఁ దసు ముదం
బొనరింపఁ బెక్కువిధుల, న్వినుతింపుచునొక్కహర్మ్యశిమంతలమునన్.

చ. బసవనితో సమస్తశివభక్తనికాయ మతిప్రమోదహృ
ద్విసరుహాయుక్తమై మహిమ నెంతయు సన్ సభ దీర్చియుండె నిం
పెసఁగ హిమావనీధరసుతేశ్వరసంగతమై నిరంతరో
ల్లసనము నొందునాప్రమథులం బురణించి విలాససంపదన్. 259

వ. అని చెప్పినఁ గుంభసంభవుం డవ్వలికథ యెఱింగింపు మనుటయు.

మ. మిహికాహార్యసమానధైర్య! మధురామేయాబ్జసౌందర్య! పూ
ర్వహరిద్రాజితధైర్య! శౌర్యఘనపారావారగాంభీర్య! దు

స్పృహా తేజోజితసూర్య! భాసురమనీషా దేవతాచార్య! వే
దహాయాంఘ్రిద్వయసంతతార్చనకళాతాత్పర్య! వీర్యోన్నతా!. 261

క. లబ్ధనికాయవిదూరా!, యబ్ధిసమగభీర వైరిహరణవిచారా!
లబ్ధశివాచారా! ప్రా, రబ్ధసుకృతభవశరీర! రమ్యాకారా! 262

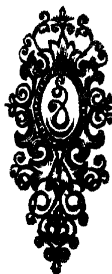
తోటకవృత్తము. శ్రీకరబంధువశీకరచర్యా!, ప్రాకటభూపరిపాలనధుర్యా!
లోకనుతేశ్వరలోచ్ఛ్రయధైర్యా!, భీకరశత్రువిభేదనశౌర్యా!. 263

గద్య. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్ష లబ్ధకవితామాధురీ ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్రకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము

ద్వితీయాశ్వాసము.

మద్భ్రమరాంబాహృ
త్తామరసవిహారషట్పదన్మల్లోక
స్వామికృపాలబ్ధశుభ
స్తోమా శ్రీయమృతలింగశోభననామా. 1

వ. అవధరింపు మయ్యగస్త్యమునీంద్రునకు రేణుకగణాధీశ్వరుండు తరువాతివృత్తాంతం బిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

చ. అటు వసియించు భక్తనిచయంబులు జంగమసత్ప్రసాదవి
స్ఫుటమహిమల్ వినం దివిరి ఘోరథమూర్తి దిగంతపూరితో
త్కటనిజకీర్తియై వెలసి ధన్యతఁ జెందిన మాదిరాజు హృ
జ్జటిలముదంబునం గని రసస్ఫురితోక్తులఁ బల్కె నీగతిన్. 3

మ. అనఘా! శైవరహస్యముల్ భవదభివ్యక్తంబులై యుండుఁగా
వున శ్రీజంగమసత్ప్రసాదమహిమంబుల్ దెల్పి రక్షింపవే!
యన నాథన్యుఁడు మున్ను మీకరుణ నావ్యంబైన భక్తాళిచే
వినిన ట్లే వచియింతు నంచుఁ బలికెన్ విస్పష్టమౌనట్లుగాన్. 4

తే. అమృతసంధాయకంబయి యప్సరఃప్ర, పూర్ణమైమత్తసారంగకీర్ణమై చ
రన్మరుద్వారగంధర్వరాజమగుచు, నతిశయిల్లె శ్రీజీమూతమవనియందు.

వ. తద్గిరీంద్రంబున. 6

మ. అకలంకోజ్జ్వలమల్లికార్జుననుతివ్యాహారయుక్సారికా
శుకముఖ్యాండజనాథసంశ్రుతిముదస్తోకప్రరోమాంచకం
చుకదేవర్షినివాసదేశవిలసచ్ఛోభావహచ్ఛాయద
ప్రకటాహ్లాదిమహీజమౌ కదళికారణ్యంబునం దొక్కటౌన్. 7

గంధర్వునికథ.

క. కమలాధివాసవిలస, త్కమలాసవపాయిభసలకమనీయంబుల్
గమలీకకిరణశీతల, కమలంబగు నొక్కకొలనుగడువెలుఁగొందున్.

క. తత్తీరంబున గంధ,ర్వోత్తముఁ డచలుండునై మహోక్షతురంగుం
జిత్తమునం దిడిసురముని, సత్తములగ్గింపఁ దపముసల్పుచునుండెన్. 9

ఉ. అంతట నొక్కనాఁడు నిటలాక్షపదార్చకు లాజవంజవ
భ్రాంతివిదూరు లంతరచరద్రిపుదూరులు యోగమార్గవి
శ్రాంతులు పంచవర్ణమనుజాధిపమూర్తులు నైనశాంతుఁ డే
కాంతుఁ డనంగ నిద్దఱుమహాత్ములు శ్రీగిరి సంచరించుచున్. 10

తే. అచటి జంగమదివ్యగేహంబులందు
మాధుకరభిక్షఁగొని శివారాధనంబుఁ
జేసి భుజియింత మనుచు విలాస మలరఁ
దత్సరోవరతీరంబు దఱియ నేగి. 11

సీ. విమలమౌనొకచోఁ బ్రవేశించి తద్భక్తమంబులఁగడిగిపాత్రంబులందు
నించియోంకారయుక్పంచాక్షరీమంత్రపూజితలోపేతభూతిఁ జల్లి
యిష్టలింగార్చన నెలమితో నొనరించి యర్పితంబగు తన్మహాప్రసాద
మొనటికడికడికగపఱచుచుభుజింపుచు లింగయోగవిస్ఫూర్తినున్న

తే. వారలను దత్సమీపనివాసమందుఁ
దపము సల్పుచునున్న గంధర్వవిభుఁడు
వీక్షణము చేసి తచ్చర్య వెగటు దోఁప
నిట్టు లని పల్కె నజ్ఞానహృదయుఁ డగుచు. 12

చ. శివు ధరియించి సంతతము శ్రీ[illegible]బాణునిఁ బూన్చు చూత్మసం
భవహరుఁ జిత్తమందు నిడి [illegible]లోచనలాంఛనంబులే
యవిరళభక్తిఁ దాల్చి ఘను [illegible] నన వర్తిలు మీఱ లీగతిన్
సవనవిరోధి కెంగిలిప్రసాదము కొంకక యిచ్చు టొప్పునే. 13

క. నరులెవ్వారైన మీఁగతి, హరునకు నిటుభక్తిసేవ మర్పించుట యీ
ధరణీతల మునఁగలదే, దురితాత్మకులార యనుచుదూషించుటయున్.

మ. విని కోపజ్వాలనావృతాత్ముఁ డగుచున్ వేగంబ గంధర్వునిం
గని యోమూఢ! మహాప్రసాద మెఱుఁగంగా లేక యుచ్ఛిష్టభా

వన దూషించితి గాన నీయఘము పోవం జాలఁ దేవెంట నీ
ఘన తేజం బఱ గ్రామసూకరవు మేఁకాైగెకొమ్ము పొమ్మిం కేటన్. 15

చ. అనవుడు భీతి నొంది వినయంబున నిట్లనుఁ గేలు మోడ్చి యో
యనఘతరాత్ములార ! తెలియం గనకే విుము నాడినట్టి దు
ర్వినయవచఃఫలం బనుభవింపక తీఱునె యింక శాపమో
చన మెటు లయ్యెడుంకా దెలిపి సంతస మందఁగఁ జేయరే! యనన్. 16

ఉ. కోపము మాని యిట్లనిరి కొన్ని దినంబులు ధారుణీస్థలిం
బ్రాపితపోత్రిరూపమునఁ బర్యటనం బొనరింపుచుండి రు
ద్రాపరమూర్తియైన శరణాగ్రణి డించుప్రసాద సేవఁ ద
చ్ఛాపము వీడి హేమగిరిచాపునిప్రాపునఁ జేరె దెట్లనన్. 17

తే. అమృతసంపాదకంబుఘోరాఘమోచ, నాదికారణమైనదివ్యప్రసాద
మేవగింపఁగవచ్చినయేనవింతర, గతిఁ జెడదుతత్ప్రసాదభోగమునఁగాసి.

క. అని జంగమవరులొసఁగిన, ఘనశాపాక్రాంతుఁడగుచుగంధర్వుఁడుశో
భనసజరూపముగోల్పడి, కొనియెంపత్తిణమ గ్రామకోలముహూపున్.

చ. కొఱకొఱ లాడుచుం బుడమి గ్రుచ్చుచు బల్విఱతోడ నోరగాఁ
బిఱిఁదికిఁ జూచుచుంకా గడుపువేగున వంకరగాఁగఁ బోవుచుంకా
గఱకఱ పండ్లు గీటుచు నెగంబడి ముట్టెను దుంగముస్తైలం
బెఱలిచి మేయుచుంకా బొదలతీఁగల డాఁగుచు నేగె జాగునన్. 20

క. ఈకరణిం జనిచని యా, సూకర మూరూరఁదిరుగుచుంజనుచును శో
భాకలన ధరిత్రి లస, న్నాకంబగు విజయవాటినగరము చేరెన్. 21

తే. ఆపురంబున నెపు డుంపుఁ గాపురంబు
నెఱుకకులమున జనియించుఁ బెరుకుపుండ్ర
పామరుం డనఁ గలఁ డొకపామరుండు
సకలకర్మసుగుణరాశి సత్యరాశి. 22

వ. వానియాలు బండంగి యనునది. 23

బండంగి కథ.

సీ. సం దెఱంగినదొంగ సాటెనగొట్టు పిసాసి దిమ్మరి జెరజముబటాని
తప్పనగొండి పోతరకత్తె కల్లరి వల్లింత మాయలబెల్లి కటికి

నక్కచిక్కులమారి పెక్కురురూపిదూబరదిండిబొంకులచాన మొండీ
బొజుఁగులాఁడిలడారి బిల్లిపల్లాకిజూదరియబ్బెరాసిగాతలకోటారు

ఆ. మగనికంటిసెరసు వగలాఁడి శివసత్తి
బలుగయాళి పొరుగుపాలిజాలి
మందులాఁడి చెడుగుమానిసి బూతంబు
పిసిఁడి బిచ్చగాండ్ల వెన్నుగుడియ. 24

ఆ. అట్టివారి యింట నటుతగా నున్నట్టి
పెరటిపంచలోన గుఱుకు లిడుచు
నచట నచటఁ దిరిగి యల పంది యలపంది
పండియున్నఁ బుండ్రపామరుండు. 25

చ. కని సతిఁ బిల్చి యుక్కిటిని గాఁపిసి చూచితె యెన్న! డిప్పురిఁ
గనుఁగొను పంపిగా దిది దినంబును గంజియుఁ గాటఁ బోసి పెం
చినసిటనుండు నంచుఁ బతి చెప్పిన సంతసమంది దాని నో
య్యనఁ దరిఁ జేరఁ బిల్చి పులియంబలి యించుక వోసె మూఁకుటన్.

ఆ. అంబకళము ద్రావి యది మొద లాపంది
యెచటికి కరుగఁబోక యెఱుకునింట
గంజికడుగుచేతఁ గడుపు నింపుచుఁ గొంత
కాలముండె జాతిగతుల నంత. 27

సీ. శివరాత్రికతిభక్తి శ్రీశైల నల్లభుఁ గనువేడ్కవృద్ధజంగమ మొకండు
చనిచని బెజవాడ సాయంతనమునకుఁ జేరి పేరాఁకటిచిచ్చుచేతఁ
బడలేక భిక్షుకై భవభక్తభవనంబు లెచ్చోటఁ గల వని వచ్చివచ్చి
యెఱుఁగఁజాలక యిది కఱకంఠుభక్తమందిర మని పుండ్రపామరుని [యింట

తే. కరిగి తద్ద్వారదేశమునందు నిల్చి
ఘంటవాయించి తోడ శంఖంబు నొత్తి
భిక్ష యనవుడు బండంగి విని యడంప
రానికోపంబునను మందిరంబు వెడలి. 28

సీ. కనుఁగొనె విభులఁ గ్రమ్మినమేను వాలిన
కనుబొమల్ లోఁతులౌ కనుఁదోయి

వణఁకెడుశిరమును బెణఁకెడు గమనంబు
భగ్నదంతావళి పక్కకంతి
జొల్లుగారెడు నోరు తెల్లనిగడ్డంబు
తెగనిశ్లేష్మంబుచేఁ బగులుమాట
వెన్నంటు డొక్కయు సన్నపుఁజేగోల
పాడివగ్గు కాకిమూపులును మఱియు
తే. జడలు కక్షపాల గోఁచుగు జీర్ణపుగంప
చెవులఁ బగులుబడఁగ చింపిగోఁచి
మెడను శివనిసెజ్జ రుద్రాక్షలును బూది
యమరు ముసలిజంగమయ్య నపుడు. 29
చ. కనుఁగొని దాయ వచ్చి శునకంబువిధంబునఁ గిక్కరించి యి
ట్లను నను నొంటి నుండఁ గని యద్దము గతిరికాడ భిక్షమున్
గొను నెప మూని వేఱొకటి గోరిటు వచ్చినజాడ దోఁచె నా
చెనిమిటిఁ గన్న సిన్నిదుము పెట్టక యూరక పోవనిచ్చునే?. 30
ఉ. కల్లరులైన యాపరుగుకాంత లెఱింగిన గోలి సేయుచున్
వొల్లిట్టివైర మెంచి పతితో వినుపింపక పోవ దంతతోఁ
జెల్లును నాదు కాఁపురము చిక్కిన నీకును భంగపాటగున్
గొల్లముగాఁగ నింక నిట ద్రిమ్మరఁ గూడదు పొమ్ము క్రమ్మఱన్. 31
క. అనియది పల్కినమాటలు, విని యంగమమూర్తిమదికి వెగటుగఁదోఁపం
ఘనశివాయసిర్ణము, లనుగనములఁ జేర్చి చక్కిలంబడియ నిటులన్.
ఉ. అక్కరో! యిట్టు లాడఁ దగునమ్మ? సర్వాత్మ గామచారియా
తెక్కలికాని నాడుపగిదిన్; సిరిగట్టునివాసుఁ గొల్వఁ బె
న్నక్కువ నేగుచో జనసమాజము గూడఁగ లేక యొంటిగన్
దక్కుటచేత భిక్షుకయి చేరితి నీగృహసీమ కోమలీ!. 33
ఉ. కాలము సర్వముం గడచి కార్శ్యము మేనునఁ బొంది వృద్ధుడై
కాలు గదల్పలేని ననుఁ గాముకికారి యటన్న నవ్వరే?
చేల ప్రథానుమానముల నేచఁగ బిచ్చము తెచ్చిపెట్టినం
జాలు మఱేమియున్ వలదు నాపుడుఁ గోపముతోడ నిట్లనున్. 34

క. ముదిమది దప్పెనొ పైత్యము
గదిరెనొ యటుగాక యుమెతకాయ నమలితో
మదనారిభక్తవర్యుల
సదనములకుఁ గాక యిటకుఁ జనుదే నగునే?. 35

వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 36

తే. నెలఁత! నీ వనుమాటయే నిజముగాని
మాకుఁ గల దొక్కవ్రత మేరిమందిరమున
ముసుపు వేఁడితి నచట నగొనఁగవలయుఁ
గాన నగుభిక్ష పెట్టుము గడప వలదు. 37

క. నాపుడుఁగామినియిట్లను, మావంగడమందు జంగములకు బిచ్చం
బానంతపెట్టనొప్పదు, నీవెఱ్ఱితనంబు మాని నిలువక చనుమా. 38

ఆ. అనినజంగమయ్యయని యెందొల్లిటివారి, చర్యలెల్లనూరసాని మొదలు
శైవవరులు పూజసేయుటచేఁ గాదె!, యిహపరార్థసిద్ధు లెల్లఁ గనిరి.

క. కావున జంగమవర్యుల, సేవించుటవలనఁ గీడు చెందుట గలదే!
కేవలపాపపువాక్యము, లీవిధి జను లెవ్వరైన నిల నన గలరే? 40

చ. అన విని క్రోధఘూర్ణితనిజాననయై శివసత్తికై వడిన్
విన వెగటైన పల్కు లివియే యన నేటికి? వారిచాడ్పునన్
ఘనమగు కొల్చుగాదియలు గల్గినవారము గాము మిన్నకే
చను మిఁక నిచ్చితేని నెలుచన్ నినుఁ గొట్టక మాన గట్టిగన్. 41

ఆ. ఆఁకటనుగొ వ్యంజాలనే సంపాదించి, గంప తాకట్టుగానుంచికడుపునింపఁ
గుడుపునిచ్చుటసిద్ధిఁగాఁబడి తెలంగ, వాంఛనారలినఁ లుగ దుత్థ్యము

చ. అడిగినచోట భిక్షఁ గొనునట్టివ్రతంబున నొంకుచోట నే [సిన.
నడుగంగఁబోదు నే! తగినయట్లు యొసంగక పోవఁగ వనన్
జెడుఁగుపిసాసి బల్గుడియ చేరొసి జంగమసామ్యంచుఁ గొ
న్నాడిఁ గతియంగఁ బోన్నుతజినాంతిముగం పసు వెంచి చెప్పెసన్. 43

ఉ. కోమలి! యేల భిక్షుకుని గొట్టఁగ ... నన్ను నాథుతోఁ
గాలిని పల్కునట్టి తగ ... సనిన న్వాని పోక భిక్షకై
గాను తెలంగునన్ సగిలెఁ గాపున గొట్టక మాన నన్న న
ప్పామరుఁ డాలితో నిటులఁ బల్కె నయాసము పేతచిత్తుఁ డై. 44

ఆ. వృద్ధు వేళగానివేళ నాఁకట డస్సి, వచ్చినాఁడు గాన వలదు గడుపఁ
గలుగుకొలఁది పెట్టుమలుక యేమిటికిటు,లనినవిభునిపల్కు లరుచిదోఁప.

ఉ. ఈనడుపీనుఁ గెక్కఁడ మతెవ్వరిఁ గానక వచ్చె నంచుఁ గో
పానన యాచు నెక్కడివ్యయం బరుసెంచె నటంచు నాథు లో
లోన గొణంగి తిట్టుచు విలోలతఁ దోఁచక సంచరించుచుః
దా నిటు కొంతప్రొద్దుఁ గడుతల్లడ మంది యొకింత కిన్కతోన్

ఆ. తనదుప్రాఁతమగఁడు మనిన నాఁ డొకమూల
దొంతిసందలోన దొంగతనము
వనర డాఁచినట్టి తమిదెపిండి యొకింత
పెట్టి పొమ్మటన్న భిక్షుకుండు. 47

సీ. అఖిలంబు నెఱుఁగ 'క్షుధాతురాణాం న రు
చి ర్న పక్వం' బనఁ జెల్లుఁ గాన
నాఁకటి పెల్లున నప్పిండియంతయు
నతివేగమునఁ గొని యాత్మలింగ
మునకు నివేదనం బొనరించి యుంచుక
యారగింపం బొడియగుటఁ గుతుక
కడ్డమై యవ్వలి కరుగక యున్న నూ
ర్పిడలమిఁ గేల నెత్తసఁచి కొనుచు

తే. డిల్లపడి యిలపై బొరగిల్లి కొంత
తడవునకు లేచి కూర్చుండి పరిన నిల్చి
నెఱుకుజవరాలిఁ గనుఁగొని యెలుఁగు రాక
సన్నముగ నిట్టు లనియెఁ నజ్జంగముండు 48

క. కనుఁగొనిన మనికసహ్యత, యని నెడిమీఁ బ్రాఁతసున్ని తగ నాకై డాఁ
చినదానవెచాలుసుమా,యనిమిగిలిన వచటనుసిచియతఁడేగెవెసన్.

చ. అనుపతజాత్కుఁ డిట్లరుగ నంతట నక్కలుపాత్మ యాప్తలై
తన రెడికాంతలం బిలిచి తామరసాయతనేత్రలార! నా
పెనిమిటి సేయుడండుగము వింటిరె! తా నొక పెద్దదాత నం
చును గృహ మెల్లపాడి చెసఁ దలపోసె వివేకహీనుఁడై. 50

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చెనొకొ యీముదిజంగము వానిమాయలో

చిక్కి తరాలనుండి యొకచీమకుఁ బోవఁగ నీక డాఁచునా
చక్కనిపిండి వ స్త్రదిమి సర్వముఁ బెట్టఁగఁ బంచె నింక నే
నెక్కరణిన్ వసింతు మఱి యెత్తి ప్రియం బొనరించుపీనితోన్. 51
క. అప్పిండియుఁ బులగముపైఁ, బప్పుగతిన్ సైఁపకతఁడు పాఱఁగఁజల్లెం
దప్పొనరించితి నెచటనొ, తప్పఁజనినవానిమీఁద పయదలఁచుదురే.
ఆ. ఏననేకపతుల నెనసి కాఁపురముంటిఁ, గానియింత బెరుకువాని నెఱుఁగ
జంగమయ్యతోడ జరుపుఁగాఁపురము దా, నింకననుచునువిదయిల్లువెడ
ఉ. తోడన యేగి పామరుఁడు తొయ్యలిఁ జక్కఁగఁ బట్టి నాతి! నిన్ [లె.
వీడి నిమేషమేనియును నే వసియింపఁగ నేర యిట్టులం
గూడుసె నాపయిం బెలుచఁ గోపము సేయక తప్పు సైఁచి ర
మ్మేడకుఁ బోయె దంచుఁ దనయింటికిఁ దోడ్కొనివచ్చె క్రమ్మఱన్.
చ. అటు చనుదెంచుమున్ తపసి యచ్చట డించుప్రసాద మప్పు డ
క్కిటి భుజియింపఁ గాంచి కడుఁ గేరుచు సొమ్ముని సొమ్ముఁ జెందవే
లిటు వసియింపఁగా వలువదే? మనభాగ్యములంచు నత్తఱిన్
దటుకున నిల్లుఁ జొచ్చి ప్రమదంబున సిద్ధురఁ జెంది రిద్దఱున్. 55
తే. అంత నప్పాత్రి భక్తిసిశాంతజంగ, మప్రసాదోపభోగసన్మహిమవలన
విమలసుజ్ఞానమాత్మఁబర్వినగిరీశ, భక్తులిచ్చినశాపంబువాసె ననుచు.
వ. ప్రమోదంబు నొంది యప్పుశద్దేహంబు విడనాడి గంధర్వరూపంబు వహించి ఈశ్వరపదంబు నొందం దలంచియు నంతలోన తన మనంబున. 57
ఆ. ఇక్కిరాతవర్యు నింట నుండుట సుఖ, నైతి సత్ప్రసాదమబ్బె శాప
ముజ్జగింప గంటి నొక్కమేమైన నీ, తనికిఁ బ్రత్యుపకృతి దప్పు గాదె.
క. కావునఁ బ్రత్యుపకారము, ... ముక్తిఁ గైకొన ... నే
నేవిధి నంటిద్దాఁకన్, ... నమునందు నిల్లుఁ బ్రొత్త్యాకృతి చేన్.
వ. అని ... యుక్కశివాలయప్రాంతంబున నిజజన్మ...రనంబులు మాసి ఈశ్వరపదధ్యానం బొనరించుచు నుండె నిచట. 60
క. తెలవాఱుటయుఁ గిరాతుం, డలసతి మేల్కాంచి ... యప్రాంగణభూ
తలమునఁ గి...గానకమ..., ...ముందు దుర్వారాకృతులై.

ఆ. పెఱడు నిరుగు పొరుగు మఱి వాడవాడలు
పురము బయలు వెదకి సరవిఁ బందిఁ
గనక ముసలి జంగమయ్య గైకొనిపోవ
వలయు నింత నిక్కువంబు దలఁప. 62

తే. ఎత్తుఁడని వచ్చి యెంతటి కెత్తుకొనియె
బడుగుజంగము కూళుఁడు కుడుచునింటి
కెగ్గు చేసిన దుష్కర్మి కేటిగతియొ
యనుచుఁ జింతించి యటఁ గొన్ని దినము లరుగ. 63

క. శరవికసనంబు నిర్మల, శరసరసీభాస్వదబ్జసముదయమగు నా
శరదాగమమున మాధవ, శరదేవ్యర్చాదినములు చనుదే నంతన్.

క. నిండినవేడుక ధరణీ, మండలపతి చండికకు సమర్పణసేయన్
బందుగ వేటలు వేగొని, తెండని తలవరులఁ బంప దృఢగతివారల్.

చ. పురిఁ గలచోటులన్ వెదకి పూర్వ మొసంగెడిచోట్ల మేష కా
సర కిటి తామ్రచూడములఁ జయ్యనఁ గైకొని యంత పుండ్రపా
మరుఁ గని యోరి పామర! యుమాసతి పండువు గాన నీదుమం
దిరమున నిచ్చవచ్చు కిటిఁ దెమ్ము రయమ్మన నాతఁ డయ్యెడన్. 66

క. మందిరమున వసియించెడి, పంది యెటకొ తప్పె చని యెఁబండువకీక నే
చందమునఁ దెత్తునని డోలాందోళనచిత్తుఁడగుచు నతఁడుండుతఱిన్.

చ. వనజశిలీముఖాంతకనివాసమునన్ వసియించె సూకరం
బని యొకరుండు దెల్పిన రయంబున నచ్చటి కేగి దాని బం
ధన మొనరించి తెచ్చి నరనాథుని సన్నిధి [illegible] దాఁ
జనినతదీయపోత్రిఁ గని సమ్మద మొందె మహీశుఁ డంతటన్. 68

క. ఎవ్వరు గొట్టఁగఁ జనఁ దీ, క్రొవ్వినకిటి బట్టి నేన కొట్టెద నని చే
రివ్వాన నసిగొని వ్రేసిన, యవ్వరఖడ్గంబు భర్మమై కనుపట్టెన్. 69

మ. నరనాథుం డతివిస్మయాస్వితమనోనాళీకుఁడై [illegible] త్రి శే
ఖరు భావించి విచిత్ర మయ్యెడుఁ గిటిం గన్గొమ్మ ఖడ్గంబు బం
గరువై కన్పడె దీని పోఁకి యిటు లోకంబందునం గంటిమే
కిరిమాత్రం బని చూడరా దనుచు లెక్కింపంగ నమ్మంత్రియున్. 70

క. అరుపందిదేశమున నిజ, పురమునఁ గలయినుము దెచ్చిపోత్రివరకళే

బరముదగిల్చినఁ జామీ, కరమై యొకపర్వతంబుకై వడి నుండెన్.

వ. అంతటఁ దద్బ్రాహ్మణవరాహం బాత్మశరీరంబు వీడుకొని గంధర్వుండై తత్సమయాగతభర్మరత్నాంచితదివ్యవిమానం బధిరోహించి జంగమ ప్రసాదోపభోగంబునం జేసి శాపమోచనం బందితి సుఖి నైతి నని సంతసింపుచు శివపురి కరిగెఁ దత్కోలాంగం బతివిమలశాతకుంభంబై వెలుంగుచుండె నంతయుం గని రాజపురందరుండు విస్మయం బంది యమ్మాటవికు రావించి నీ కీ వరాహం బెట్లు దొరికె నని యడిగిన వాఁ డిట్లనియె. 72

సీ. నరనాథ! విను మొకనాఁడు మాగృహమున
కెచ్చోటనుండియో యేగుదెంచి
గంజికడుగు ద్రావి కపలక యున్నంతఁ
గొంత కాలమునకుఁ గుధరభక్తి
భజియింపఁ బోవుచు బడుగుజంగముఁ డొకఁ
డద్దమరేయి మాయాలయమున
కశనార్థియై చేర నతని కించుక చోడె
సున్ని పెట్టిన నది చొరక కొంత

తే. డించి చన నది యిక్కిటి గాంచి నమలె
నదియ మొక పిల్లు వెడలి శివాంగణమున
నున్న యాజాడఁ దెలిసి నేఁ డుత్సవమున
కీశ్వరికిఁ బ్రీతిగాఁ దెచ్చి తిటకు ననుడు. 73

పంచచామరము. రసాతలాధినాథుఁ డబ్బురంబు నొంది జంగమ
ప్రసాదసన్మహత్త్వ మెంచుఁ బంకజాతసూతికిన్
వసంబె యంచు సన్నుతించి వస్త్రభూషణాదివ
స్తుసంతతిన్ ముదం బొనర్చి తోలెఁ బెంచు నంతటన్. 74

వ. ఇట్లయ్యానసీశ్వరుచేత బహుమానాన్వితుం డై శూరాన్వయభూషణుం డాత్మగతంబున నిప్పాదిలసం గాకె రాజుమె ప్పంది లెక్క లేనిధనంపుఁగుప్పఁ దిలకింపఁగంటి మత్పూర్వజన్మసుకృతఫలం బివ్వరాహరూపంబై వచ్చి నాయింటఁ గష్టంబున కోర్చియుండి యంతంబున నన్నింతభాగ్యవంతునిఁ జేసి యియ్యానంతాకాంతునకు సంత

సం బొనగూర్చి తనువు వీడ్కొని చనియెం గాని కేవలసూకరంబు
గాదని ప్రమోదంబు నొందుచు నిజగృహంబున కరుగునవసరంబున.

చ. సిరిమలతేనిఁ గాంచి నిజసీమకుఁ గ్రమ్మఱఁ బోవునట్టియా
శరణునిరథ్యఁ గన్గొని ససంభ్రముఁడై శబరుండు వచ్చి భూ
వరునకు మ్రొక్కి నాఁటిగణసర్యఁ డిదే చనుదెంచె నన్న సు
స్థిరతరసమ్మదాంబుధిఁ దేలి మహీతలనాథుఁ డయ్యెడన్. 76

శా. ధీరామాత్యులఁ బంచి జంగమునిఁ దోడ్తెప్పించి మాణిక్యపీ
ఠారూఢుం దగఁ జేసి యర్ఘ్యమును బాద్యం బిచ్చి శర్వాన్నమ
స్కారవారితము సన్నుతుల్ సలిపి లోకస్తుత్యా! ప్రాంచత్కృపన్
మీ రిచ్చోటికి వచ్చుటన్ మిగుల నెమ్మిం జెందె మాభాగ్యముల్.

శా. స్వామీ! తావకభుక్తశేషము భుజించం గల్గి కోలం బయ
స్సామగ్రిం గనకం బొనర్చి పసపన్ సదాభ్రపగంధర్వుఁడై
హేమస్ఫారవిమాన మెక్కి సురమానీశాదు లగ్గింపఁగా
సోమార్ధాంకితజూటువీటి కరిగెన్ జోద్యంబు రెట్టింపఁగన్. 78

ఉ. కావున నీమహామహిమ గన్గొన శక్యమె యంచు నెంచున
బ్భాసురవాక్యముల్ వినయపూర్వకయాదర ముప్పతిల్లఁగా
భావజవైరితుల్యుఁ డగుభక్తవరేణ్యుఁడు పల్కె నోర నీ
భావము గాననయ్యెఁ గుణపావనమూర్తివి రాజశేఖరా! 79

క. భువి జంగమప్రసాదము, భవరోగౌషధము గానఁ బార్థివ! నీ కే
వివరింతుఁ దన్మహత్త్వము, ప్రవిమలమతివినుమటంచుఁ బలుకఁదొడం
[గెన్.

చ. కలఁ డొకభక్తుఁ డబ్జశరఘస్మరపాదపయోజషట్పదుం
డలఘుతరప్రభావుఁ డతఁ డక్కడ నక్కడ శైవమందిరం
బులఁ దగుభిక్ష మెత్తి జలపూర్ణతటాకసమీపధారుణీ
తలమునఁ జేరి యచ్చట సుధాకరశేఖరుపూజ సల్పుచున్. 81

తే. తత్ప్రసాదంబు భోజనాంతరమునందు
నుంచి లింగార్పితంబు గావించి యార
గించి యాభాజనం బట్టు కెడతటాక
జలములో వైచి చరమూర్తి చనినయంత. 82

వ. అట్లు నీటన్ వైచినతరియం దొక్కకణం బుండి రాలిన. 83

చ. అతులితపూర్వజన్మసుకృతాతిశయంబునఁ దజ్జలాంతర
స్థితశరణప్రసాద మతితీవ్రత నొక్కఝషంబు మ్రింగి వ
ర్ణితసువర్ణాంగమై యట చరించుచు నుండినకొన్ని నాళ్ల క
ద్భుతముగఁ జెంచొకం డడవి దూరపువేఁటల కేగి వచ్చుచోన్. 84

క. చెలువుననీరముఁగనుఁగొని,తలఁచుచుఁగడు విచటమీలుతథ్యమనుచున
య్యెలుకపుడుసంతసంబున, మెఱయుచు వలవైచితిగిచె మత్స్యవతో [డన్.

తే. జాలమునఁ జిక్కివచ్చిన మీలతోడ
సత్ప్రసాదోపభోగి ఝషంబు దగులఁ
గాంచి సంతసమున మెయి పెంచి చెంచు
చిక్కమున వైచికొని గృహసీమ కరిగి. 86

చ. తనసతిఁ జేరఁ బిల్చి వనితా! యిది చూచితె మంచిచాయమీ
న్గొని చనుదెంచినాఁడ యిది గొబ్బునఁ గూరఁగవండి తెమ్ము నీ
వనవుడు నట్ల చేసి యది యన్నము రెట్టిగఁ దట్టఁ బెట్టినం
దినె శబరాన్వయోద్భవుఁడు తేపకుఁ దద్రుచు లుగ్గడింపుచున్. 87

చ. అది మొద లా కిరాతపతి యంపఱు మేలన హింస సేయుటల్
వదలి గిరీశ్వరాంఘ్రులు దలంచుచు నెమ్మది నుండ సంతఁ గొ
న్ని దినము లేగ భీకరవనీకిటి యొక్కటి పక్కణంబులో
మసమునఁ జొచ్చి యందుఁ గల మానవులం గలగుండు సేయుచున్.

క. చనుదెంచి యాశబరుఁ గ,న్గొని వడి దంష్ట్రావిటంకకోటినిఁ బడఁ జి
మ్మినవిగతప్రాణుఁడై య, య్యనఘుఁడు భువినొరఁగె వజ్రహతగిరివోలెన్.

ఉ. వానిఁ బరేతరాజభటవర్గము నారకబాధఁ జేయఁగాఁ
బూని కఠోరచర్యఁ గొనిపోవఁగ వచ్చిన నీశుదూత లో
హో నిలువుం డితండు మహిమోన్నతజంగమసత్ప్రసాదభు
జ్మైనచరప్రభావమున మేలగుపుణ్యశరీరి గావునన్. 90

చ. యమనిలయంబుఁ జేరఁగ నసర్హుఁడు పొందని కల్పభూజసూ
నమయవిమాన మాతని మనఃప్రమదంబున నెక్కఁబంచి ది
వ్యమునులు సన్నుతింపఁ బ్రమథాధిపలోకముఁ జేర్చ నాతఁ డం
దమితసుఖానుభూతిఁ గని యంచితలీల వసించెఁ గావునన్. 91

క. శరణప్రసాదమహిమము
ధరణీశ్వర! యిట్టిదని ముదం బిగురొత్తన్
జరమూర్తి తన్మహత్త్వము
దిరముగఁ దెలుపుటయు పసుమతీపతి యంతన్. 92

ఉ. క్రమ్మఱ మ్రొక్కి యోశరణరత్నమ! జంగమసత్ప్రసాదసా
ఖ్య మ్మొనగూర్చి నన్ విమలకాయునిఁ జేయు మటన్న మంరహా
స మ్మిగురొత్త నిట్లనియె శాంకరవంశసుధాబ్ధిరాజ! నీ
కెమ్మెయిఁ దద్విభూతి ధరణీశ్వర! కల్గఁగ నేర్చు? చెప్పుమా!. 93

తే. భస్మరుద్రాక్షధారియై పంచవర్ణ
మంత్రపఠనం బొనర్చుచు మహితనిష్ఠ
లింగమును దాల్చి గురుభక్తిసంగుఁ డైనఁ
గాక దివ్యప్రసాదంబు గలుగు టెట్లు?. 94

చ. అనుడు మహీశుఁ డిట్లనియె నయ్య! తదీయమహత్త్వముల్ క్రమం
బున నెఱిఁగింపు నావుడు విభూతిమహామహిమంబు దెల్పెదన్
వినుము వసుంధరారమణ! నిశ్చలచిత్తముతోడ నంచు న
య్యనఘుఁడు చెప్పఁగాఁ దొడఁగె నాత్మ దయారస ముప్పతిల్లఁగన్.

విభూతిమహిమ.

సీ. ఉదుగ్రజధరపశ్చిమోత్తరదక్షిణ
పూర్వాభిముఖములఁ బుట్టెఁ బంగ
ళాసితధవళధూమ్రారుణవర్ణంబు
లను నందభద్రసురభిసుశీల
సుమనస యన్నామభేదములఁ గోవులు వాని
వలన విభూతియు భసితభస్మ
మును క్షారరక్షలు జనియించె నబ్భూతి
గావించు నట్టిమార్గములు నాల్గు

తే. గలవు కల్పానుకల్పోపకల్పములను
గల్పమును నన నందులోఁ గల్పభూతి
యుత్తమం బది దొరకక యుండెనేని
తక్కినవి మూఁడుఁ జేయంగఁ దగు మహీశ!. 96

సీ. క్షితి విభూతి యొనర్చుగతి విను ముత్తమం
బగు గోమయము భూమిం నంటనీక
యంభోజపత్త్రంబునందు సద్యోజాత
వరమంత్రమునబట్టి వామదేవ
మునఁ బిండములు సేయుచును దత్పురుషమున
నారంగ నిడుచు నఘోరమున శి
వాగ్నిలో దఱికొల్ప నది; కల్ప మడవి నెం
డినగోమయముఁబొడి మునుపు చెప్ప
తే. కరణిఁ గాల్చిన నది యనుకల్ప మయ్యెఁ;
దానె కాలినభూతి వస్త్రమున ధూళి
తంబుగాఁ జేసి గోమూత్రమునఁ జేయు
కరుడు గాల్చిన నదియు సంకల్ప మయ్యె. 97

వ. ఇట్లుగాక తక్కినయది యకల్పంబని యెఱింగి యేతద్విభూతి కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదాదిశ్రుత్యంతోక్తమార్గంబున సతతంబు నుత్తమాంగప్రముఖాంగంబులం ద్రిపుండ్రధారణం బొనర్చునది. 98

క. ఇట్టివిభూతి ధరించిన, యట్టిమహామహుఁడుజగతినవయవయుతుఁడౌ
గట్టువిలుతుండె యగు నె, వ్వట్టున సంశయము లేదు పార్థివతిలకా!.

సీ. శ్రీకర మోక్షలక్ష్మీకటాక్షకృత్యాంకితతిలకవిఖ్యాతి భూతి
యత్యంతఘోరమహాపాతకౌఘమహీధరమదనసేకాంతి భూతి
కాకోదరాంకకంకణసర్వశరీరవిలేపనప్రీతి భూతి
ఫాలతలాంభోజభవపూర్వవిలిఖితపాతకాక్షరతమోజ్యోతి భూతి
తే. సంతతాత్మీయమాననసౌఖ్యశక్తి, భాసనాథాభిమానవిభ్రాజితసురూప
మైమహిమముష్మికైహికసౌఖ్యప్రభావ, స్ఫూర్తికిరవైన భూతియే భూతి భూతి.

వ. ఇవ్విభూతిమహత్త్వంబున నొక్కకుక్కుటంబు రుద్రుండెట్లయ్యె నొక్కపావురాయి యత్యంతరోగబాధితుం డై యుండేనిం జనిచని ప్రాణాంతసమయంబున నొక్కపట్టణబాహ్యాంతరదేశశ్మశానవాటికా సమీపంబునఁ గంజాలకే పడియున్న నొక్కపావురమేయుం బచ్చుటశ్మశానభస్మసంగతపావురయై వచ్చి యప్పావురంబు ద్రొక్కి చనినఁగొంతకాలకతండు మృతిఁ జెందిన కింకరు లతనిం గొనిచను

వైవస్వతాంతికంబున నిల్పినకృతాంతుం డతనిప్రాణాంతసమయంబునం
దైనభస్మధారణమహత్త్వంబువలనం గల్మషంబులుఁదొలంగి పుణ్యా
త్ముం డయ్యె నితండు మదీయదండనంబున కనర్హుం డనిన బహుమా
నంబుగా నతని శివలోకంబున కనిచెం గావున భస్మధారణమాహా
త్మ్యం బిట్టిదని మఱియు ని ట్లనియె. 101

మ. ఒకచో దేవుఁడు ఘోరపాపకరుఁడై యుండంగఁ దద్బాంధవ
ప్రకరం బాతనిదుష్కృతంబులు సహింపన్ లేక వెల్వెట్టినన్
సకలంబున్ విడిపోయి ఘోరవిపినస్థానంబునన్ బల్కురా
తకదేశంబునఁ జేరి యందు నతిఖేదం బంది వర్తింపఁగన్. 102

తే. అతఁడు ఘోరాఘమహిమంద యనుభవింప
వలయు ననుమాట జనులకుఁ దెలియునట్టు
లమ్మహీసురదేహంబునందుఁ గుష్ఠ
రోగము జనించె నొరులకు రోఁత దనర. 103

తే. ఒడలు చూచిన జను లెల్ల నోకిలింప
గాలిచే దూరమునకు దుర్గంధ మొదవ
నడు గిడఁగ శక్తి యించు కంతైన లేక
పట్టుదెగిపడు మేనుచేఁ బాఱుఁ డుండి. 104

క. ఒకనాఁ డా కటఁ బడ నోపక తత్పక్కణసమీపవనిఁ దిరుగుచు నం
తకమున్న దవానలదగ్ధకుజామితభస్మ మచట గనుఁగొనియందున్.

తే. మండి చల్లాఱినట్టిగోమయపుఁగరడు
గాంచి యాఁకట డస్సినకతన వేగఁ
బుచ్చుకొని తిని యబ్బాదిప్రోవునందుఁ
బడియె నడుపంగ లేక యాబ్రాహ్మణుండు. 106

చ. అటు పడియున్నతీవ్రగహనానలదగ్ధమహీజలోష్మతన్
బటపట మేను వ్రక్కలయి పాఱునిదేహము వీడ నత్తఱిన్
గుటిలభయంకరాకృతులు ఘోరగదాయుధపాణులై సము
ద్భటగతి వచ్చి కింకరులు దట్టుచు వే గొనిపోయి యాతనిన్. 107

ఉ. కాలునిమ్రోల నిల్ప నతికంపితదేహముతోడ దూతలన్
దూలఁగఁ బల్కి యాతఁ డతిదుష్టవిచేష్టితుఁ డైననేనియుం

గాలము సేయువేళ భవనాశకభస్మము మెక్కిపూయుటన్
దాలిచె శైవతేజ మిటు దా వసియింప ననర్హు డెమ్మెయిన్. 108
క. అని వైవస్వతు డాతని, ఘనతరపుష్పకవిమానగతు జేసి ముదం
బున సుర లచ్చెరువందగ, ధనదప్రియనగరి కతిహితంబుగ ననిచెన్.
క. కావున నిట్టిది త్రిజగ, త్పావనభసితప్రసిద్ధి పార్థివ! యిక స
ద్భావమునవినుము దెల్పెద, గేవలరుద్రాక్షఫలముకృతభవహరమున్.
ఉ. రాక్షసవంశనాయకపురంబులు గూల్పదలంచి సూటిగా
వీక్షణ మొప్ప జేయుపృథివీరథులోచనకంకణోత్కరం
బీక్షితి రాలి భూజనుల నెల్ల బవిత్రుల జేయబూని రు
ద్రాక్షనగంబులై జనన మందె మహామహిమంబు మీఱగన్. 111

రుద్రాక్షమహిమ.

చ. అకలుషసోమవహ్నిమిహిరాంశసమిద్ధశివాక్షసన్మణుల్
శికితలచుట్టి కర్ణయుగళిన్ గళవక్షములందు గక్షబా
హుకరతలాంతికంబుల సమున్నతిచే ముఖసంఖ్య లేర్పడన్
బ్రకటితభక్తి దాల్చిన నృపాలక! చంద్రధరుం డతం డగున్. 112
సీ. ఒకకిరాతకుడుమహోగ్రాటవికి వేటలాడంగ జని చనియందునొకస
రోవరతటమున రుద్రాక్షగని దాని సారమేయముకంధరమునవేడ్క
గీలించి యాఖేటకృత్యతనుండంగ ఘనవనక్రోడంబు గాంచి శునక
సహితంబుగా వాని జంపిన నంతట నీశ్వరకింకరు లేగుదెంచి
తే. హస్తవారిరుహమున రుద్రాక్షముట్టి
నట్టిఫల మబ్బె నీకని యతనివాని
జాగిలంబును జేర్చిరి శర్వపురికి
గాన రుద్రాక్షఫలమిగి మానవేంద్ర! 113
క. అని మఱియు బంచాక్షరీమాహాత్మ్యం బిట్లని చెప్పందొడంగె. 114

పంచాక్షరీమహిమ.

ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజాత్మసరసీజశిలీముఖు డర్కపావకా
బ్జాతవిలోచనుండు సురసంయమిపూజితపాదపద్ముడు
ద్ద్యోతితదేహు డంగజసముద్ధతగర్వవిదారియై లస
ఖ్యాతి వహించి యించె మనుజాధిప పంచముఖుండు లీలచేన్. 115

తే. అట్టి శ్రీమన్మహేశుపంచాననముల
వలనఁ బంచాక్షరము లుద్భవంబు నొంది
వరుసఁ బంచాక్షరి యనంగ వన్నెఁ గాంచె
నదియు వేర్వేఱవివరింతు నాలకింపు. 116

సీ. వరుస సద్యోజాత వామదేవాఘోరతత్పురుషేశానతతముఖములఁ
గలిత నకార మకార శికార వాకార యకారముల్ కడు జనించె
నవిప్రోవుగూడిపంచాక్షరంబననొప్పె నదిమంత్రరాజమైయలరెజగతి
తన్మంత్రమాతసత్ప్రణవయుక్తంబుగాజపియించినను షడక్షరియునయ్యె
తే. సతతపంచాక్షరీమంత్రజపవిధాన
వేది యరయ సాక్షాత్పృథివీరథుండు
గాని కేవలుఁ డగుజనుఁ డనఁగవలదు
శంక యించుక లేక రసాతలేంద్ర! 117

క. పంచాక్షరి సురధేనువు, పంచాక్షరి కల్పకంబు పరికింపంగాఁ
బంచాక్షరి చింతామణి, పంచాక్షరిఁ బోలజగతి ఫలదము గలదే.
తే. మఱచియును నొకమాఱు నమశ్శివాయ
యనినమాత్రాన బ్రహ్మహత్యాదిపాత
కావళులు దు్రింగు ననిన నిత్యంబు సలుపు
జపఫలం బెన్న నలువకు శక్య మగునె? 119

వ. ఇప్పంచాక్షరీమాహాత్మ్యంబున నొకయితిహాసంబు గల దెట్లనిన దొల్లి
దాశార్హమహీవల్లభాఖండలుండు కాశికారాజతనయయగు కళా
వతిం బెండిలియాడి ప్రథమసమాగమదినంబున నఖిలమంగళాభర
ణాలంకృతసౌందర్యగాత్ర యగుచు విచిత్రం బయినకేళికామంది
రంబునఁ దనపజ్జ వసియించుదానిం గని మదనప్రదరవిదళితహృద
యుండై యుపగూహనం బొనరింపంబోయిన నచ్చపలాక్షి మున్ను
కన్నియ యై పిన్నతనంబునఁ గన్నవారింట నున్నసమయంబునఁ దన
చేసినయుపచారంబునకు మెచ్చి భర్గసమానుం డగుగర్గుఁ డొసంగు
పంచాక్షరీమంత్రోపదేశప్రభావంబున బవిత్రం బైనగాత్రంబు గల
యది కావున నపరిగృహీతమంత్రుం డగునిజనాథుం గదియనొల్లక శివ
మంత్రోపదేశంబు గనినపిమ్మట మదీయ సంభోగం బనుభవింపు

మని పెక్కుభంగుల వారించిన వినక పుడమిఱేఁడు కామాతు రుండై పయిం బడఁబోయిన నమ్ముద్దియమేను కాలినయినుపము ద్దకన్నఁ దద్దయు వేఁడిమిగ్రాయె పొడచూప వెఱచి దూరంబున నిలిచి హరమంత్రప్రభావం బిట్టిద యని తలంచి యప్పు డప్పతి యనుమ తంబున గర్గాశ్రమంబునకుఁ జని యతనిచే శైవపంచాక్షరీమంత్రో పదేశంబుఁ గైకొనునంతలోనన పశ్వ్యజ్జనులు విస్మయంబు నొంపఁ బూర్వజన్మఫలంబులు కాకంబు లై పక్షంబులుగ మఱి నిజదేహంబు వలన వెడలి పఱచుటయు నారాజశేఖరుం డానందకందళితహృదయా రవిందుం డై యాచార్యున కష్టవస్తువు లొసంగి వీడ్కొని తనకు సద్గతి చూపుటకు భార్యఁ బెక్కుభంగుల నుపలాలించి తజ్జలదాలక వలన సిష్టోపభోగంబు లనుభవింపుచు నుండెఁ గావునఁ బంచాక్షరీ మాహాత్మ్యం బిట్టిదని తెల్పి యోగిపుంగవుం డద్ధరావరునితో మఱి యు ని ట్లనియె. 120

మ. అతిథీ! మద్గురుభావసంభవము వేదాతీత మత్యుత్తమం
బతులం బవ్యయ మప్రమేయ మగమం బానందకందంబు న
క్షత మాద్యంతవిహీన మై పరగు లింగంబున్ మహాభక్తిసం
గతుఁ డై దాల్చినవాఁడు ముక్తివనితాకాముండు గాకుండునే! 121

ఉ. ఇట్టిపరాత్పరున్ శివు మహేశ్వరు నవ్యయు భావమందునన్
బుట్టఁగఁ జేసి సంతతముఁ బూజ లొనర్పఁగ శిష్యుచేతిలోఁ
బెట్టి షడక్షరం బనఁగఁ బెంపు వహించెడిమంత్రముం జెవిం
దొట్టఁగఁ జేయుసద్గురునితో నొరులన్ సరిసేయవచ్చునే! 122

క. గురుఁడే తల్లియుఁ దండ్రియు
గురుఁడే దైవంబు దాత గురుఁడ సకలమున్
గురుఁ డనఁగ హరుఁ డనంగాఁ
బరికింపఁగ వేఱె కలదె? పార్థివతిలకా. 123

సీ. ఆచార్యసత్కరుణాలోకనము సేవ
కాజ్ఞానతిమిరం బడంచుజ్యోత్స్న
గురుహస్తదత్తభాసురభసితాదాన
భక్తి మహారాజ్యపట్టకలన

యుపదేష్టృభవ్యపాదోదకంబులు శిష్య
కల్మషదావాగ్నికమలవృష్టి
వరదేశికేంద్రుదివ్యప్రసాదామృతం
బాశ్రితజన్మరోగౌషధంబు
తే. ధ్యానమూలంబు గురుపురందరునిమూర్తి
మూల మగుఁ బూజలకు గురుముఖ్యపదము
మంత్రమూలంబు గురుచర్యమాట మఱియు
మూల మగు సద్గురునికృప ముక్తి కనఘ! 124
క. గురుపాదభక్తిపరులకుఁ, బరికింపఁగ సంపరానిపదవులు గలవే?
నరవర తత్ప్రతిబింబిత, శరణమహత్త్వంబు నుడువ శక్యం బగునే.
చ. శరణుల కర్థి మ్రొక్క నుపచారము సేయఁ దదీయసద్గుణో
త్కరము నుతింపఁ దత్పదముఁ గన్గొన వారలసచ్చరిత్రముల్
వరుస వినంగఁ బాల్పడినవానివశీర్షకరాబ్జజిహ్వికా
వరనయనశ్రుతుల్ మనుజవల్లభ యిట్టుల గాని వేటికిన్? 126
క. జంగమవర్య దయారస, సంగతమగు నేని యట్టిజంతువును దినన్
గంగాధరుకృపగనునృప, పుంగవయితిహాస మొకటిపొలుపుగవినుమా.
ఉ. ఆగమవేదియైన శరణాగ్రణి యొక్కఁడు భక్తియుక్తుఁడై
శ్రీగిరిమల్లికార్జును భజింపఁగఁ బోవుచు నెండకాఁకచే
డాఁగఁ దలంగలేక యొకతావున నిల్చి జనాళి మించె నే
నేగతి నేగువాఁడఁ బరమేశ్వర యంచుఁ దలంచుచుండఁగన్. 128
మ. ఒకభేరుండము శాల్మలీస్తబక మయ్యుర్వీస్థలిన్ గాలిచే
శకలంబై పడియున్నఁ గాంచి యది మాంస మ్మంచు నెందేని బో
వక మింట న్నిల దానిచాయ మెయిఁ బర్వన్ వేగ నత్తత్తి కాం
చి కడుం దెప్పిరి మస్తమూచి యతఁ డక్షీణప్రమోదంబునన్.
మ. అహాహా! యీపతగాధినాథుఁడు మదీయంబైన తాపంబు పెం
పు హరించెన్ ఘటియించె నాకుఁ ద్రిజగత్పూతాపగాధ్వ్యవా
ర్గ్లహరీసంతతఖేలనోత్సుకరమారాజేషురత్నోల్లస
ద్గృహాశృంగాగ్రవినూతనాంకపటదేదీప్యప్రభాలోకమున్. 130
చ. ఇతఁడు మదీయమిత్రుఁ డని యెంచి కులాయముఁ గన్గొనంగ నో

పతగవరేణ్య! మాపయకుఁ బాత్రుఁడ వైతివి గాన మీఁదటన్
క్షితితలమందు నీమహిమ చేరమరాయుఁ డనంగ రాజసం
తతి వయి పుట్టి భూభరణదక్షుఁడ వై తుదిఁ జెందు మీశ్వరున్.
చ. అని యిటు లానతిచ్చి శరణాగ్రణి శ్రీగిరి కేగి మల్లికా
ర్జునపదముల్ భజించుచు మరల్లలనాకరచామరౌఘవీ
జనభవవాతలోలవిలసద్భ్రమరద్భ్రమరన్ సదా మనం
బున నిడి కొల్చుచున్ భవనపూజితుఁ డచ్చట నుండె సంతతన్. 132
శా. ఖేరుం డాండజ మంతఁ గొన్ని సమముల్ పృథ్వీతలంబందు సం
చారం బొప్పఁగఁ జేసి యంతరమునన్ సత్ప్వాలయాధీశపూ
జారాజం గని క్రమ్మఱం భువిని భాస్వద్రాజవంశంబునన్
వీరాగ్రేసరి చేరమాధిపతి నా విఖ్యాతి సంజాతుఁ డై. 133
ఉ. వైరుల సంహరించి పరవాదులయే పణఁగించి యిష్టలిం
గారవ మొప్పఁ బెంచి శితికంఠునిదేహమునన్ ధరించి ప్ర
జ్ఞారతి మించి లింగగురుజంగమభక్తి వహించి దిక్కులం
దోరపు గీర్తి నించి పరితోషమతిన్ ధర యేలె నెంచఁగన్. 134
శా. ఈరీతిన్ వివిధేష్టభోగములచే నేకాతపత్రావనీ
భారం బొప్పఁగ దాల్చి దేవతలు సంభావింప నంతంబునన్
శ్రీరాజార్ధకిరీటపీఠి కరిగెన్ జెన్నొందుభక్తప్రభా
వారూఢిన్ వినుతింప శక్య మగునే జ్యాలోకరత్నామణీ. 135
క. అని తెల్పినజంగమప, ద్వనజములకు జాగి మ్రొక్కి వసుధావరుఁ డ
ట్లని యెన్నటులంగాదే, ననుముక్తునిజేయుమనుచు నమ్మితినిన్నున్.
క. కావునదీక్ష యొసంగుము, దేవాయనుటయుమదీయధృతిమతులకుఁ దా
భావమున నలరినీ కిష్టావాప్తి ఘటింతుననుచు హర్షముతో నెన్. 137
సీ. స్నానసంధ్యాదులు సల్పఁగా నియమించి
తతభూతిరుద్రాక్షధారిఁ జేసి
శ్రుతిహితంబుగ బరంజ్యోతిరాకారలిం
గము ధరియించి మోదమునఁ బ్రణవ
సహితపంచాక్షరీసన్మంత్ర ముపదేశ
మొనరించి దీక్షితునిగఁ జేసి

చరణాబ్జతీర్థప్రసాదముల్ కృపచేసి
నిజశిష్యుఁగాఁగ మన్నించి యంత
తే. వీరశైవరహస్యముల్ వెలయఁదెలిపి
తన్మహీవరుచేత సత్కార మంది
భూజనులు తన్నుఁ గొనియాడ నైజదేశ
మునకు వేంచేసె జంగమముఖ్యుఁ డంత. 138
క. ఘనముగ నచ్చున నొత్తిన
యనువ్రన సాశరణుబోధ మాత్మ వహింపన్
జనపతి సతతము త్రివిధా
ర్చనములు సల్పుచును దనదుస్వాంతమునందున్. 139
క. నాయేలు భూమిలోపలఁ, గాయజహరభక్తుఁడొకఁడు గానఁగఁబడఁడ
య్యో! యెటులనైఁపవగుజనులు, లాయతదుష్పాపభాజులయ్యెదరుగదే!
ఉ. హా రొనరించుపాతక మవశ్యము నాకు ఘటించుఁ గాన నే
నూరక చూచుచుండు టది యుక్తము గా దని యెంచి యప్పుడే
చారుల నంపి యందఱు వెసం దనయొద్దికిఁ బిల్వఁబంచి యా
భూరమణుండు భక్తిరతి పుట్టఁగ శైవమతాధికత్వమున్. 141
ఉ. గారవ మొప్పఁ దెల్పి తిరుగంబడువారి కమేయవస్తుసం
భారము లిచ్చి దృష్టములు భావము రంజిలఁ జూపి లింగసం
స్కారులఁ జేసి పూర్ణముగ స్వాస్థ్యము లచ్చెరువంఁ జేసినన్
వారలు సంతతప్రమదవారిధిఁ దేలి వచించి రీగతిన్. 142
ఉ. ఔరా! యెంతటిభాగ్య మబ్బెఁ గడు మేలౌ నిత్యముక్తిక్రియా
పారీణత్వము సంభవించెఁ బటుదుష్పాపౌఘ మెల్లన్ మహా
దూరంబై చనె నిమ్మహీశువలనన్ దోషంబుగా బిడ్డలం
చేరు తెవ్వెట్టెద మింత రాజుసరి రూపింపంగ లే రెచ్చటన్. 143
తే. కోరిలనాలె నని చెంపలు గొట్టి తల్లి
బాలురకుఁ బాలు ద్రావించుపగిది మనలఁ
బెక్కుభంగుల శిక్షించి యక్కజముగఁ
బుణ్యమార్గంబుఁ జూపె నిప్పుడమిఱేఁడు. 144
క. అని యొండొరులాడుచున, జ్జనపతియనుమతిని నాత్మసదనంబులకున్

జని సంతతభర్గారా, ధనరతి వసియించి రతిముదం బిగురొత్తన్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టి దని తెలిపి చూచి దేవాదిగణం
బులతో సకలేశ్వరమాది రాజయ్య యేతత్ప్రసాదమాహాత్మ్యం బిం
కను వినుమని యి ట్లనియె. 146

సీ. రాజితకాంచనరత్ననిర్మితసౌధగోపురావరణసందీపితంబు
కమలినీకహ్లారకుముదనిర్మలనీరకలితకాసారవికాసితంబు
నిర్జరకామినీదుర్జయశృంగారవిభ్రమాబ్జాననావిశ్రుతంబు
సంతతసముచితజాత్యనుగుణమార్గపథికచాతుర్వర్ణ్యబంధురంబు

తే. భవ్యచతురంగబలచయభ్రాజితంబు
నిరుపమోద్యానవాటికానురుచిరంబు
దేవతాగారసందోహభావితంబు
పుణ్యనిలయంబు సింహాద్రిపురవరంబు. 147

వేదపితామహుని కథ.

ఉ. ఆనగరంబునందు ఫణిహారపదాంబుజభక్తుఁ డంతర
జ్ఞాని త్రిలోకపూజితుఁడు షట్ప్రతిపక్షవిదారణుండు భ
క్తానుగుణప్రబోద్ధ యసహాయుఁడు వేదపితామహుండు నాఁ
గా నొకభక్తపుంగవుఁ డఖండితశైవమహాప్రచారుఁ డై. 148

క. నివసించు నతనిశిష్యుఁడు
ప్రవిమలతరభక్తిపరుఁడు బంధువిదూరుం
డవితథవాక్యధురీణుఁడు
భువి వామనుఁ డనఁగ నొక్క పుణ్యుఁడు వెలయన్. 149

తే. అతఁ డనిశంబు గురుపదాబ్జాతములకు
సేవ సేయుచుఁ దద్భక్తశేషసుధ ము
దమునఁ గాంచుచు నొకసమయమున నతని
తోడ నొకనాఁడు వినయంబుతోడఁ బలికె. 150

తే. అమరగణముఁ లో నెవ్వఁ డధికుఁ డెట్టి
చందమున మోక్ష మబ్బు నిజ్జగమునందు
నేమతం బుత్తమం బగు నెత్తెఱంగుఁ
దెలియ నానతి యిమ్ము సందియము దీఱ. 151

చ. అని యిటు పల్కుశిష్యువినయంబున కాత్మ ముదంబు నొంది యో
ఘనతరపుణ్య! నీదుమదిఁ గల్గినసంశయ మెల్లఁ దీర్త నం
చనఘుఁడు లింగజంగమమహామహిమంబులు సత్ప్రసాదసే
వనఫలముల్ దయారసము పర్వఁగఁ జెప్పఁదొడంగె నత్తఱిన్.

సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాభర్త జగత్కర్త
శంబరదానవశత్రుహర్త
యమితతాపసనేత యఖిలభక్తత్రాత
యత్యంతబలపురదైత్యజేత
ఫాలసంగతకీలి భవవిభంజనశీలి
భాసురానంతవిలాసశాలి
కుముదబాంధవధారి యమమదసంహారి
గ్రావరాజసుతామనోవిహారి
తే యవ్యయుం డచ్యుతుండు సర్వాత్మకుండు
భావనాతీతుఁ డగుమహాదేవుఁ డెందు
దేవుఁ డగుఁగాని తక్కినదేవతలను
దైవ మని కొల్వవల దిది తథ్య మనఘ!. 153

ఉ. భూవిదితంబు లోకచయపూజితమాతతఘోరపాపసం
ధావనధుర్య మీశ్వరపదప్రతిపాదక ముత్తమోత్తమం
బావృతపాశబంధహరణాకరమై వెలుఁగొందునట్టి యా
శైవమతంబుతోడ నెన సల్పఁగ వేఱెమతంబు గల్గునే. 154

ఉ. ఇట్టిది శైవ మిందుఁ గడు హెచ్చగునుత్తరశైవ మర్థిఁ జే
పట్టినపుణ్యమూర్తి సుమబాణవిరోధి యనంగవచ్చు నే
పట్టున సంశయింపకుము భర్గుఁడె భక్తుఁడు భక్తుఁ డీశుఁడౌ
గట్టిగ నీశభక్తులకుఁ గల్గదు భేద మొకించుకేనియున్. 155

తే. పుడమి నొక్కొకభక్తుఁడు నడుచుచర్య
లహహ! యెబ్భంగి లెక్క సేయంగవచ్చు
వారిమాహాత్మ్య మంబికాధారుఁ డెఱుఁగుఁ
గానఁ దదధీనుఁ డై యుండు మాన కెపుడు. 156

క. చరలింగార్చన సేయక, గురులింగార్చనలు సేయఁగాఁడదు విను త

ద్గురులింగంబులకం టెను, జరుఁ డేయధికుఁ డని పల్కు సకలశ్రుతులున్.

సీ. భక్తుండు గురుఁ డుమాపతిశిష్యుఁ డనుటకు
గుఱుతుగా గణపాలకుండు సాక్షి
భక్తుండు తండ్రి శ్రీపతిబాణుఁ డాత్మజుఁ
డనుటకు భల్లాణఘనుఁడె సాక్షి
భక్తుండు దొర బంటు భవుఁ డని యనుటకు
రూఢిగా బాణాసురుండె సాక్షి
భక్తుండు గెల్వరి పరమేశుఁ డోటరి
యనుటకు శ్వేతవాహనుఁడె సాక్షి

తే. తాను గోరినవస్తు వేమైన గాని, భక్తులీయకగతి లేదు భవుని కెందు
శరణవర్యునిసత్కటాక్షంబు దేవ, భూజమాణిక్యధేనువుల్ పుట్టినిల్లు.

సీ. కాలారిగణపాదధూళి మై సోఁకిన మర్త్యునిదురితముల్ మ్రగ్గిచనవె
ధూర్జటిభక్తులుద్రొక్కినదారపు ఋుఁ బొరలువాఁడఘతతుల్ పోవనడఁడె
శర్వభృత్యులతనుచ్ఛాయమైఁ బొలసిన నరుఁడు కల్మషములఁ బొరిగొనండె
హరశరణస్నానశరకుండతలపంక మంటిన జనుఁడు నిర్మలుఁడుగాఁడె

తే. పరమపావనజంగమప్రతతితోడ
నమరకిన్నరయక్షవిద్యాధరాహి
సాధ్యగంధర్వమునిసిద్ధసాగసాధ్య
చంద్రముఖ్యగ్రహాదులు సాటియగునె? 159

తే. శ్వపచుఁ డైనను హరలింగసహితుఁ డేని
యవనిలో నుత్తమోత్తముఁ డనఁగ బాగు
నట్లు గావున శరణనిత్యప్రసాద
సేవనము లేక ముక్తికి జొరగరాదె. 160

క. ఏవిధమున్నైనను మోహితులైనహరశరణప్రసాద మానఁగవలయుఁ
బావనసత్ప్రాంతస్థం, బింతయును గొనకనేసి యమృతముఁ జెందున్.

క. అని తెల్పిన దేశికు, స్వసజనులు కఁ జాఁగి మొ్రక్కి వామనుఁడు ముదం
బునఁ దేవానసున్న గురుఁడు, గ గురుఁడనియంతకొంతకాలము చనఁగన్.

ఉ. ఆపురిలోన నందుగొంగన్న యన న్మహాభక్తరాలు పర
ద్రాపరమూర్తు లైనశరణాఢ్యులపాలిటవాలు మేలు దు

ష్టాపవ్రుఁగొండఁప్రోఘనకుఁ బాకనిషూదనుచేతిపాలు చి
ద్వ్యాపితవాక్యసంచయసుధారస మానఁగ జాలు లేనన్. 164
క. ఆవేలఁది ప్రసాదముగొన్న,గా వేదపితామహుండు కాంక్షించిమది
న్నేవిప్రకులుఁడ జననిం,దావాక్కుఁడ నగుదునచటికనగుదు నేనిన్.
క. నింపకు లోఁబడియుండినఁ, జెందదు తత్సాశిప్రసాదసేవ గొనక నే
నిందుధరుఁ జెందుటెటులీ,బొందివిడి పివేకబొంపిపొందికొని యెదన్.
చ. అని యిటు లాత్మలోఁ దలఁచి యంతట శిష్యుఁడు దాను నిచ్చలం
జవి మఱికొన్ని నాళ్లకు సిశాకరశేఖరతుల్యుఁ డైనయ
య్యనఘుఁడు గంగలో జలకమాడి మఠంబున కేగుచుండిదా
శునకకళేబరం బొకటి చూచె మఠంబునఁ బ్రాణహీనమున్. 166
తే. చూచి దీనిశరీరంబుఁ జొచ్చి మఱుఁగు
దనర గొడగవ్వసత్ప్రసాదంబు గొందు
ననుచు సంతోషపూరితుం డగుచు హృదయ
పంకజంబున నొక్కయుపాయ మపుడు. 167
చ. కనుఁగొని తత్సమీపమున త్భోజనము ఛంతలఁ జేరి శిష్యుతో
ననియె ముహూర్తమాత్ర మిట నాతపవహ్నినివారణార్థమై
యనువుగ విశ్రమింత మని యాతఁడు దానును దానిసీఁ జడ
ల్లనిపవమానమందున నిలఁ వసియించిరి మోదచిత్తులై. 168
ఉ. అటు వసియించి యాత్మకృత మాతని కేర్పడనీక శిష్య నే
నిట నిదురింపఁగావలయు నీ వతిజాగ్రతతోడ నుండు మె
చ్చుటికిఁ జనంగఁబోకు మని ఛాత్రునియూరువు మేత్తలాడఁగాఁ
గుటిలపు నిద్రఁ జెందె మదిఁ గొంకక తద్గురుచర్యఁ దత్తఱిన్. 169
తే. అసమ మైనట్టి యితరకాయప్రవేశ
విద్య తనయందుఁ గల్గుట చోద్య మలర
నాత్మదేహంబు వెడలి తటంతికస్థ
శునకదేహంబుఁ జొచ్చి గ్రక్కునను లేచి. 170
ఉ. నాలుకఁ బైట వేయుచు ఘనంబుగ రోఁజుచు నాపులించుచున్
నేలనుమూరుకొంచుఁ గడునిక్కుచుఁ బొర్లుచుఁ జొంగ గాల్చుచున్
వాలముఁద్రిప్పుచున్ శిరము వాల్చుచుఁ గర్ణములన్ విదల్చుచున్

మూలుగుచుఁ బ్రవేసం జనుచు మోర యొకించుక మీఁదికెత్తుచున్.

మ. చని తత్పట్టణబాహ్యదేశగతమౌ చండాలవాటిన్ వసిం
చినదానిం గొడగవ్వ భక్తసహితం జేరంగ నేతెంచి యా
వనితామౌళికి భక్తి మ్రొక్కుచుఁ బురోభాగంబునన్ నిల్చినం
గని దివ్యేక్షణసంగతిం దెలిసి యుగ్రస్వాంతయై యిట్లనున్. 172

మ. స్వకులభ్రాంతిని పేడఁజాలక విశిష్టంబైన తజ్జంగమా
ధికవేషంబు పరిత్యజించి శుని వైతే మేలు మే లౌర జీ
వికఁ భావింపఁ గులం బొకండు గలదే! వింతయ్యె నీమందబు
ద్ధికి నద్భక్తులు నవ్వరే! తెలియరాదే భక్తిమార్గంబులన్. 173

క. ఎందఱియోనులఁబుట్టితి, వెందఱచనుఁబాలుఁద్రావితెన్నికులములం
బొందుగవసియించితివిపుడంద మెవిప్రుండనని యహంకృతిఁజెందన్.

తే. పెద్ద లెల్లఁ బ్రతిష్ఠించుపిదప లింగ
మూర్తి యగుఁగాని శిల యను మొఱకు గలఁడె?
యట్టిగతి దివ్యలింగాంగి యైనవాని
జాతిభేదంబు లెంచుట నీతి యగునె.? 175

క. అని పల్కి కుక్క! యిటు ర
మ్మని పెంచుకలోన నింత యన్నము వైవం
దనభాగ్య మింతె యౌ నని
కొని యతివకు మ్రొక్కి యతఁడు గుందుచుఁ జనియెన్. 176

చ. చని యొకచోట నాశునకసంహననంబును వీడి నిద్రమే
ల్కనుగతి లేచి కన్నులు కరంబుల నుల్చుచు బిట్టు నీల్గుచున్
దనప్రియశిష్యుఁ జూచి సదనంబునకుం బదమౌ యటన్న వా
మనుఁడు గురుం డొనర్చు బలుమాయ లెఱింగి సభక్తియై యనెన్.

చ. నను విడనాడి మీరు కుహనాగతి నాగొడగవ్వమందిరం
బునను బ్రసాదముం గొనఁగఁ బోలునె! దేశిక తావకీనభా
జనగతసుప్రసాద మనిశంబు భుజింపుచు నేఁడు మిన్న కే
యనువున నుండువాఁడ నిఁక యబ్బుట లెట్లు భవత్ప్రసాదమున్.

ఉ. ఇత్తఱియైన నాకు సెల వీఁదగు నచ్చటి కేగి వేగమే
వత్తు రనన్ గురూదవ్వహఁుడు వామన! లోకు లెఱుంగఁ బోవరా

దత్తరలాక్షి నన్నుఁ గనినట్టుల యాఁగృతకాంగివైన నీ
వెత్తెఱఁ గొప్ప నేగెదవొ యేగి ప్రసాదము గొమ్ము నావుడున్. 179

చ. గురువరపాదపద్మములకుం బ్రణమిల్లి మహాత్మ! జంగమో
త్కరకుల మెంచఁ గా దని హితంబుగ మీరలు చెప్ప వించు నె
ప్పరుసున లోకనిందలను భావమునందు భయంబు నొందనే
శరణవరప్రసాదఫలసౌఖ్యము గాంచుట లెట్టు లెంచఁగన్. 180

క. కావున సహజాకృతిచే, నావనితామాళియింటి కరిగెద నని స
ద్భావమునగురునియనుమతి, భూవిదితముగాగనతడుపోవుచుండున్.

ఉ. శిష్యునిమేలిబుద్ధి ననుఁ జెందకపోవునె స్మృతీతిహాసస
ద్భాష్యము లెన్నియేని సతతంబు గ్రహించియు భక్తిమార్గవై
దుష్యము గాననైతి మఱిఁ దొట్టినమంచత లోకు లెల్ల నన్
దూష్యము సేతు రన్ భయముతోఁ జరియించితి మీదెఱుంగమిన్.

క. అనివగలబిగులఁ బొగులుచుఁ, దనమతమునకేగెనంత తచ్ఛిష్యుఁడు ప్రా
క్తనసుకృతమహిమవలనన్, జనియాఁగోడగవుదివ్యసదనముఁ గాంచెన్.

తే. కాంచి లోపలి కేగి యక్కాంతయడుగుఁ
దమ్ములకుఁ జాఁగి మ్రొక్కి యోయమ్మ! నీమ
హాప్రసాదంబు మద్గురుఁ డారగించు
పాత్రమం దిడి కరుణించి పంపు మనిన. 184

తే. ఎంతదాసోహపరుఁ డితం డెంతధీరుఁ
డెంతగురుభక్తినిష్ఠాత్ముఁ డెంతధన్యుఁ
డెంతసాహసుఁ డని మెచ్చి యింత యతఁడు
వేఁడుమాడ్కిఁ బ్రసాదంబు పెట్టుటయును. 185

క. పరమామృతమనిహామనుఁ, దరువందుచుఁ గుడిచి లేచినంతట నెదుటన్
సులమానియతుఁ విద్యా, ధరగరుడోరగులు గొలువ దయమదిఁ బొందన్.

సీ. ఘనవృషభేంద్రుండుగాలిమేపరిసిందువాజిగాభూషణరాజిగాఁగ
గట్టులదొరచూలుకడిదిబెబ్బులితోలు నాలుగాఁబలువన్నె శాలుగాఁగ
గడలిఁబుట్టువిషంబు కాముబిభసితంబు మేఁతగా నెమ్మేనిపూఁతగాఁగ
బావకజ్వాలంబుబలుపైన శూలంబు బొట్టుగాగడుపోటుముట్టుగాఁగ
తే. రమ్యతరవసుంధరాధరాధరములు, తేరు గాఁగ వింటితీరు గాఁగ

దనరునట్టిశ్రీసుధాకరశేఖరుం, డభవుఁ డచట నిల్చె హర్ష మలర.
తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైనసర్వేశ్వరునకు, వామనుండప్డు సాష్టాంగవందనంబు
లాచరించియుమందమోదాత్ముఁడగుచు,విమలసద్భక్తినిట్లనివినుతిచేసె.
నిరోష్ఠ్యస్వరలఘుగీత.—
శరనిధిశయనశర!ఖరకరదహనద,జనకరనయన! కరిదితిజహరణ! గర
గళ!సకలయతతతినతికలితచరణ!, ధనదసఖ!క్షితిరథ!రజతనగశరణ!
చ. అని నుతియించువామను దయామతిఁ గన్గొని యోకుమార నీ
యనితరపుణ్యభావమున కచ్చెరువందితిఁ గాన మానికే
తనమగు రౌప్యభూధరము దార్చెద రమ్మని పల్క నంత న
య్యనఘుఁడువిన్నవించె వినయంబునఁ గ్రమ్మఱభక్తి మ్రొక్కుచున్.
ఉ. ఓపరమేశ! యోవరద! యోబుధవత్సల! యోమహేశ! మీ
రీపగిదిన్ దయచింపఁ దగునే నను ధన్యునిఁ జేయుమద్గురుం
బాపవిదూర! మున్ను నిరపాయభవత్పురిఁ జేర్చి వెన్క న
న్నీ పదమందఁజేయు టది మేలగునట్టుల చిత్తగింపవే. 191
వ. అనిన విని పరమేశ్వరుం డాత్మగతంబున వేదపితామహుండు భక్తభు
క్తశేషోపభోగప్రభావంబున నిజపదప్రాప్తుండగు టెఱింగియుఁ జంగ
మకులభేదనం బొనర్చుటవలన హీనజన్మంబగునని లోకులకెఱుకపఱు
పను, శిష్యునిచునం బరయనుం దలంచి వామనుం గనుంగొని. 192
మ. అనఘుం డీతఁ డనంగ వెన్నగనుమీయాచార్యవర్యుండు పా
వనసద్భక్తిపథం బెఱుంగక జనవ్రాతంబుఁ గ్గించునో
యని చిత్తంబునఁ గొంకి దా శునకదేహం బందఁ గాంక్షించె గా
వున నీమీఁదిభవంబు కుక్కయగుచుం బుట్టంగ నర్హుం డనన్. 193
సీ. బిట్టులిక్కి వామనుండిట్టులపల్కె మద్గురునిరాహీనకుక్కరభవంబు
జగములఁబుట్టింప నెగడింప నణగింప శక్తుఁడౌ మీరలీసమయమందు
వేదపితామహు వెల్తిసేయక భవ త్సదనంబుఁ జేర్పఁగఁ జాలవయ్యె
యిదిగాక యేరూప మేనిపూనియు భక్తి భుక్తశేషముగాంచి పుణ్యుఁ [డయ్యె
తే. నతని విడనాడ న్యాయ మెచ్చు టర్హమగునె?
గాన నాతనితోఁ గూడ ఘనత మెఱయ

నన్నుఁ గొనిపొమ్ము నావుడు నందివాహుఁ
డాత్మలోపల సంతోష మావహిల్ల. 194

క. నీభక్తిపలనఁ జిక్కితి, శోభితగతి నీవు వేఁడుచొప్పున నడుతున్
వైభవమున గురు దోడ్కొని, నాభవనమ్మునకునమ్ము నయగుణశీలా.

క. అనితద్గురుశిష్యుల నాత్మనికేతనమునకు సురసమూహముపొగడన్
ఘనపుష్పవిమానమునం, గొనిపోయెశివుండుచిగురుకొనునయతోడన్.

వ. కావున బ్రసాదమాహాత్మ్యంబిట్టిదని తెల్పి మాచిదేవాదులతో మాది
రాజయ్య మఱియు నిట్లని చెప్పం దొడంగె. 197

బిళ్లమరాజు కథ.

తే. రాజగురుబుధకవులచే దేజ మెసగి, భాసమానసుధర్మాధివాసమగుచుఁ
బ్రబలజిష్ణుప్రభూత్తమపాలితమయి, నాక మన నొప్పు గరివిగియను

ఉ. ఆపుర మేలురత్నకటకాంచితపాదుఁడు ఘోరఖడ్గసం [పురంబు.
దీపితుఁ డాత్మగండతలనిర్మలరాంకరభాసమానుఁడ
ప్తాపరసానురాగుఁడు విశంకటపట్టికవాపినీచయ
వ్యాపితుఁ డొర మేలన ధరాధిపుఁ డొక్కఁడు బిళ్లమాఖ్యచేన్. 199

మ. అసమానోత్తరశైవతత్త్వదుఁడు సుష్యద్దేశికాధీశప
ద్విసజాతాలయమానసుండు సతతార్థివ్రాతసంపోషకుం
డసమాస్త్రాంచితరూపవంతుఁడచలేంద్రాతీతధైర్యంబునన్
వసుధామండలమేలె నాతఁడుజనానందంబుగా నెప్పుడున్. 200

క. జాతీశుఁడనఁగ ధర్మబ్ర, ఖ్యాతిఁ సగదేశికాగ్రగణ్యుప్రపావి
ద్యోతితశిఖరుం,డై తోరప్రభక్తినలరియనిశమ్ముఁబ్రీతిన్. 201

ఉ. భోజన లేప నాంబర విభూషణ వాహన నృత్త గీతికా
వాజి గజాధిరోహణ వినప్రకసత్కృతిముఖ్యముల్ హ్రాం
భోజ మెలర్ప సద్గురుఁడు ముందుగ నైకొన కేను గోనటం
రాజశశీశచంద్రుఁడు మహానియమం బొనరించె నెంచుగన్. 202

క. మఱిచుమబ్రాహ్మకాలము, తఱిగురువర్యునిసుసేవకప్పక యని యే
ద్దెఱనవ్రతముఁబూనినగతి, జఱిపెంగాలంబుకొంతసద్భక్తిమెయిన్.

సీ. అంతటఁజాయయ్య యనుదొమ్మరీలమేఁతరితనవీడునుచాయఁగదలి
మసకతిత్తుబుత్తుంగి కసవు చాపలుపసిగొయ్యలుజనపమోకులుసగలల

చిక్కముల్జోలెలుమాసినచింపిబొంతలుదామెనత్రాళ్లుగోతములు వెండ్రు
కలమోపులునుదువ్వెనలుగేదెకొమ్ములు ప్రాతకుండలుచిన్నిబాడితె
తే. పంపు గుడిసెలసామగ్రి పంపుత్రోళ్లు [లును
కుఱుచరోఁకండ్లు చిన్నిదాగఱలు మొదలు
గాఁ గలుగువస్తుజాతంబు గార్దభములు
మోచి తే వెంటఁ సూకరములు చనంగ. 204
క. అరుదెంచితత్పురీవర, పరిసరమునవీడువిడిసిభావములలరన్
ధరనీశుదర్శనోత్సుక, పరులై తగువారియుక్తపద్ధతితోడన్. 205
చ. మురుగులు కాసికోకలును మువ్వలుగ్రుచ్చిన చల్లడాలు కం
ధరలు మెఱుంగుగుండ్లు పగడంబులు పెందులినంటుపోఁగులున్
గరములు చెక్కడంపుఁజెవికమ్మలు కత్తులు తట్టుపాగ లీ
గరిమసువేషముల్ దనరఁగాఁ గన నయ్యెను సీటిపెద్దలన్. 206
సీ. రతనాలకుప్పెసౌరపుజడకుచ్చులు శశిపూలచందురుల్ సరిగెలుచెవ్వు
లనుబవిరెలుకమ్మలునుముక్కుముక్కెర లడ్డకమ్మలుముత్తియంపుఁగమ్మ
లబరుసకాత్తికహారములుభుజకీర్తులుకడియముల్ మొలనూళ్లు కాళ్లసజ్జ
జిలుగుపావడలునుజీనాంబరంబులుపస్నెకంచెలలు సొంబట్టుముసుఁగు
తే. లమరమేనుల దీధితు లతిశయిల్ల, నోరచూపులవిటులను జేరబిలువఁ
నలిరువిలుకాసిపట్టపుపంతులనఁగ, జతనమైసంత దొమ్మరిసాను లంత.
క. ఈచందంబున నిజవ, ర్ణోచితవేషములుదాల్చి యొండొరు గడఁ ం
జూచుజనుల్ వెఱఁగంద, బ్రాపుస్యం బొప్ప నరిపద్ధతి నంతన్. 208
చ. అడిదము లాసుగత్తి లసియంత్రసులున్ మరుగాళ్లు డోళ్లు సం
గడివలయంబులున్ మెఱుఁగుకంచము లధ్రితలోన్నతంబులా
గడలుగుడార్లు పగ్గములకత్తులుబానులు గడ్డపాఱలున్
గడిఁ గొని మేటిదొమ్మరులు వచ్చిరి యెల్లమహీశుసాలికిన్. 209
ఆ. అరుగుదెంచితద్ధరాధిపుగృహబహి, రంగణమున నిల్చి యంబువాహ
నినదమట్లు నిసజనులను జెన్ను పొంద, జెక్కడొల్లుగొట్టిరొక్కమొగిని.
ఉ. ఆరవ నూటికింపి సభ నంతటు బమ్మెరపోవునంతటం
భూరిగమానం దదేని యాటలరోయి కనుంగొనుఁ దన్న నేత్రసుం
దారసిరిచ్చి సిచ్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె దే

వా రమణీయవేషముల వచ్చి వసించినవారు దొమ్మరుల్. 211

క. అనవుడు దరహసితాననుఁ,డునసచివునిఁగనిననతఁడు ముదమునవిద్యా
ఘనులగుటవారుదేవర, యనుకంపకుయోగ్యులగుదురనిననతనితోన్.

సీ. భూమీశుఁ డనుమంత్రిపుంగవ? యే విలా
సములైన నస్మదాచార్యుఁ డెలమి
మున్నుగాఁ గనకయే కన్నులఁ జూడ నే
వ్రతము పూనితిఁ గాన వారి నచటి
కనుపంగఁ దగునన నౌఁగాక యని చారు
చే నత్తెఱంగెల్లఁ జెప్పి పనుప
వాఁడు సత్వరమున వచ్చి సందడి పెను
బొబ్బలుడొళ్లు చప్పుడును నణఁపి

తే. పెద్దయగుచాను దేవరఁ బిలిచె మనుజ
పతినియోగంబు దెల్పినఁ బరమహర్ష
మెసఁగఁ దనవారు దాను జాతీశుఁ డున్న
రాజితోద్యాన మపుడు చేరంగఁబోయి. 213

మ. కనియెం దొమ్మరిమేదరీఁడు విలసత్కంజాశుగాప్తానన
త్యనిశాంతాయితచూతభూజఫలసారాస్వాదనాశాఁస
ద్ఘనకీలోద్భటరావసంచరితపాంథవ్రాతఘూర్ణాపనో
దనదక్షానిలసంచలత్కదళికాతండంబు నుద్యానమున్. 214

వ. కని యొండొరులతోడ. 215

మ. వన మొప్పెన్ ఘనమై స్వకీయసితభాస్వచ్ఛాయతో నేకమా
కనకాశోకతమాలముఖ్యసుమనశ్కాంతీంద్రచాపంబుతో
జనితామోదలతాంతవిశ్రుతరసాసారంబుతోఁ బన్నుగా
శవశారీశుకముఖ్యనీడజరవాంచద్గర్జతో నెంతయున్. 216

క. అనియీతీరునఁ బల్కుచు, వనజాతాకరవిలాసవసతులు గనుచున్
ననలలరులుగోయుచులో, చనపర్వంబులుగవారుచనిచనియెదుటన్.

శా. హీరోదారకవాటబంధురము రాత్రీశాశ్మకుడ్యంబు దై
త్యారాతీశ్వరనీలకుట్టిమము ముక్తాంచద్వితానంబు స

ద్వారి స్తంభము రత్నతోరణమునై పొల్పొందుభాస్వచ్ఛతు
ర్ద్వారాగారము గాంచి ర క్తిఁజ సముద్యన్మోదచేతస్కులై. 218

వ. తదీయమధ్యప్రదేశంబున. 219

సీ. కేవలశాంతిచేఁ గృష్ణాజినంబునఁ బద్మాసనస్థుఁడై పరగువాని
మస్తకముఖ్యసమస్తాంగముల భసితోగ్రాక్షధారియై యొప్పువాని
శమదమానూననిశ్చలచిత్తవృత్తి సదానందకలితుఁడై యలరువానిఁ
గరతలన్యస్తలింగధ్యానపరవశ మతి నితరంబెల్ల మఱచువానిఁ

తే. గాంచి మ్రొక్కి పరాకు భూకాంతుఁ డనుప
వచ్చినారము దేవరవారిసముఖ
మందు మానేర్చువిద్య లింపొందఁ జూప
నవధరింపుము గురువర్య! యచలధైర్య!. 220

క. అనిపల్కుచుఁ దోడ్తోడన, వనధిధ్వానముగ డోల్లువాయింపుచు ఘ
ల్లన బొబ్బలిడిభుజాస్ఫాలనములుగావించి మదిఁ జెలంగుచు నంతన్.

ఆ. గడలునిల్పినాల్గుగడల పగ్గంబులు, గట్టిమ్రొక్కి పుడమి మట్టిదిగిచి
ఫాలములనలందిపైఁజల్లుకొనివిద్దె,లాడఁదొడఁగిరప్పుడతిముదమున.

క. పలువురు బిల్లమెరంబులు
తిరుగుడు లంతరమునందుః భ్రమ్మరుటలు దు
ర్ఘరమత్స్యపుటము లొండొరు
లురుపడి సరిఁ బెనఁగుటలు జనోత్సుకమయ్యెన్. 223

క. కత్తులబోనులుదూరుచుఁ, గుత్తిగఁబెక్కండ్రనొకటిగొనిమోయుచును
వ్రేత్తునఁబంటనుదూలము,లెత్తుచుమఱికొంద ఱాడి రెలమివహింపన్.

ఉ. మూఁపునరాసభంబులను మోచుచు దండెపుఁదోలుమోకుపై
నేపున జంకులేక యెదురేగి శరీరము లంటనీక కాల్
చూఁపుచుఁ గప్పరించి పగిలంబుగ నొండొరు లీవలావలై
చూపఱు లాత్మమెచ్చఁ జనుచుం నటియించిరి కొందఱందులోన్.

క. వాయు నిరోధముఁ జేసివి,హాయసమధ్యంబునందు నసియంత్రముపైఁ
గాయముసిల్పను జను లా,హా యన నందొకసరోరుహానన చులకన్.

సీ. తలఁ గొన్నిదొంతికుండలు నిల్పి తలఁకక
గడయెక్కి నటియించెఁ బడఁతి యొర్తు

నాభియం దమ్ముమొనను నాటి చక్రంబు
కైవశీ దిరిగెను గాంత యొకర్తు
చివర వెన్నున మోపి యవలీల మొగ్గుగా
వ్రాలె జలింపక బాల యొకర్తు
కాలడ్డమైయున్న కఱ్ఱకుఁ దవిలించి
తలక్రిందుగా వ్రేలె దరుణి యొకర్తు
ఆ. పదయుగంబునందుఁ బాదుకల్ దవిలించి
మోకువెంటఁ దిగియె ముదిత యొకర్తు
మీఁదనుండి పిల్లిమొగములు వేయుచు
వచ్చి పుడమి నిల్చె వనిత యొకర్తు. 227
ఉ. ఈపగిదిన్ సమస్తమనుజేక్షణపర్వముగా నటించి ని
ష్ఠాపరిపూర్ణుఁడై యలరు సద్గురుసన్నిధి నిల్చి మ్రొక్కి దే
వా! పొలుపొందుమీదయకుఁ బాత్రుల నింతియె కాని యిట్టివి
ద్యా? పరికింపఁ గారణము ధారుణి మిమ్ముల మెచ్చఁజేయఁగన్?.
క. అనియందఱొక్కమ్రొక్కఁ ద,న్వినుతించినపల్కులతఁడు వినక కనక పా
వనలింగలీనవీక్షా, జనితామోదమున నున్న చామయ వగచెన్. 229
చ. కటకట మీర లాడుపెనుకష్టపువిద్దెలు చూడఁడాయె ము
చ్చటకుఁ బనేమి పోద మని చామయ పల్కినఁ దత్తనూజ మా
రట సురవేశ్యయో యనఁగ రాజిలుచుండెడిచెన్నసాని నీ
విటు వగఁజెంద నేమిటికి నే గుఱిఁజెప్పెద నంచు నిట్లనున్. 230
ఉ. ఉల్లములోన నుంచు సమయోచితభంగి దలిర్ప గట్టురా
జల్లునిఁ జూచు నీగురుమహాత్ముని నెవ్విధినైనఁ దమ్మిచూ
డల్లునిబారిఁ ద్రోచి హృదయంబు గలంగ నొనర్చి రేపె నీ
యల్లునిఁ జేసి తెచ్చెద రయంబున నేఁ గనుఁగిటె పీటికిన్. 231
క. అని పల్కి యవ్విలాసిని,జనకుని యొడఁబఱచి తిరుగఁజను చెంచుతలం
పునఁ దనవారునుఁదానుచు,మునువిడిసినపీటికరిగి ముదముదలిర్పన్.
సీ. చిత్రదుకూలంబు చెలువుమీఱఁగఁగట్టి రవసైఁడి మొగ్గల రవికదొడిగి
సొగసుగా నుదుటఁ గస్తురిరేఖ గీలించి పూలదండలు సిక వ్రేలఁజుట్టి

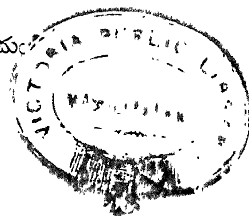
కన్నుల సన్నముగాఁ గజ్జలముదీర్చి లీలాసరోజంబు కేల నునిచి క్రొ
య్యగరుగంధము చెక్కులను బల్పుగ నలంది యెదలింగ పేటికకుదురుకొ
తే. యాకుమడుపు పోకచెలి యివ్వ నందికొనుచు
పీణఁ గైకొని యొకసఖి వెంట రాఁగ
వీరమోహినికై వడి వీడు వెడలె
సిరుల వెదచల్లు వగఁ బూని చెన్నసాని. 233
క. ఇవ్విధమున నాజస్వని, పువ్వులవిలుకానిదంతిపోలు పమరునడల్
నివ్వటిల మొగమునసుజిలు, నవ్వొలయఁగ గురునియుపవనస్థలిఁ జెందెన్.
సీ. అటు చని తద్దేశికాంతికస్థలమున
నాసీనయై సరోజాయతాక్షి
చెలిచేతివీణియ చే నంది గవిసెన
సడలించి సారెలు చక్కనొత్తి
క్రొవ్వాఁడిగోళ్లఁ దంత్రులు మీటి యొండొంట
జత మేళవింపంగ శ్రుతు లమర్చి
విరచితాత్మీయకంఠరవమ్ము హ స్తవి
పంచికాస్వనములోపల మెలంగ
తే. రమ్యతరధృతమధ్యవిలంబితములఁ
ద్వాళశానేకశ్రుతంబులు దప్పనీక
లలితమంద్రవరమధ్యతారములు మెఱయఁ
గ్రమముఁ మీఱంగ సప్తస్వరములు వెలఁగ. 235
ఉ. భైరవి నాట తోడి సిరిపాళి దిశాదిశి దేశి మాళవా
గౌరి బిళాహురీ లలిత కన్నడ గౌళ ముఖారి దేవగాం
ధారి వరాళిమోహన ధనాసరి ఘూర్జరి పూరి బేగడా
యారభి రామఖల్లి మొదలై తగురాగము లింపుమీఱఁగన్. 236
క. మొరడులుచిగురింపఁగ రాల్లరఁగఁగఁ జిత్తరుపుబొమ్మకదుఁదలలూఁచఁగ
దెలవలతలిమానిక రేఁ, దెఱఁ బాడుచు వీణపై జతిం బలికించెన్.
క. అంతట లింగగతధ్యా, నాంతం బగుటయును దేశికాగ్రణికరయు
క్కంతువిదారుని పేటిక, సంతసమగాఁగుదురుకొల్పు సమయమునందున్.
క. ప్రమదాళి[illegible], ప్రమదాత్మంబు పాడుపాటలు చెవికిన్

త్రిమసంబెనయింపవికీ, ప్రమగనహాగమూర్తిచలితభావుండగుచున్.

మ. కనియెం గట్టెదుటన్ మనోజ్ఞశశభృత్ఖండాలికన్ మేఘవా
హననీలోపలనీలకైశికసుమోద్యన్మాలికన్ భవ్యయా
వనగంధానిలధూతకామిజనభాస్వద్ధీరతాతూలికన్
వనజాతాంబకహస్తకీలితమణీపాంచాలికన్ బాలికన్. 240

చ. కనుఁగొనునంతలోన సుమకార్ముకుఁ డాత్మవిరోధికల్పునిన్
ఘనుని మదిం గలంచెఁ దఱి గన్పడె నంచుఁ గుతూహలాత్ముఁడై
కనుగలవింటఁ దమ్మిసెలకట్టియ లెక్కిడి చక్కఁగాఁ గుర
మ్మున గుఱిచేసి వేసిన సముత్కటమోహము నిల్పఁజాలమిన్. 241

సీ. ఘనపురాతనభక్తకథలు విన్వీనుల
వెలఁది లేఁబల్కులు వినఁగఁ గోరు
గురుచరేశ్వరుల మక్కువఁ బూన్చు కరముల
నంగనకుచయుగం బంటఁ దివురుఁ
గరతలన్యస్తలింగముఁ గనుకన్నుల
సుదతిచక్కఁదనంబుఁ జూడ నెంచుఁ
త్రివిధప్రసాదముల్ చవిగొనుజిహ్వచే
నతివసుధారసం బానఁ దలఁచుఁ

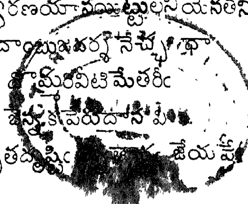

తే. గలితనిర్మాల్యవాసనల్ గాంచు నాస
చెలియనెమ్మేనితావులుఁ జెందఁగోరు
నట్లు పంచేంద్రియవ్యవహార మెల్ల
నంబుజాతాక్షియందున హత్తుకొల్పె. 242

క. ఇటులుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలకపలుకు వినెడి కుతుకంబునఁ బె
జ్జటయిటులపల్కె నత్తఱిఁ, బటుతరమోహాతిరేకభావుం డగుచున్.

క. ఎవ్వరిదానవు? జవ్వని!, యివ్వని కేకతమ వచ్చు టేమని? మదిలో
నువ్విళులూరుచుఁ బల్కెన, నవ్వారణయానయుట్టులనియె నతనితోన్.

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయపదాంబుజధర్మనేచ్ఛ [illegible]
శ్రీవరమాలి యంప నరుదెంచితి [illegible]మ్మరవిటిమేతరీఁ
దై విలసిల్లుచామయకు నాత్మజఁ [illegible] కేవేయిదాసికిన్
ద్యావిభవంబు గాంచి కరుణామృతదృష్టిఁ [illegible] జేయవే 243

క. అన విని వనితాతనునూ,తనయూవనఘనతఁ గని ముదమునొందినయ
మ్మునియప్పలుకుల కెంతయు, ననురాగమునొందియిట్టులని యెవనితతోన్.

చ. కలితభవద్వయోగరిమ కన్నుల కింపుగఁ గాంచినంతనే
తలిరులవింటిజోదు బెడిదంబుగ నీకడగంటివాఁడిచూ
పుల బలునారసంబులుగఁ బూని యెదం గుఱిచేసి యేయ నో
చిలుకలకొల్కి! నాహృదయసీమ చలింపఁగఁ జొచ్చె హెచ్చుగన్.

క. కల తెఱఁగుదాఁచ నేటికిఁ, జెలియా! నీయెడలవాంఛ చెందినయదియ
వ్వలరాజుబారిఁద్రోయం,దలఁపక రతి నేలు మతిముదం బిగురొత్తన్.

ఉ. కూరిమిశిష్యుఁడై వినుతిఁగొన్న మహాత్ముఁడు గాన వేడ్క నా
కోరిక దీర్పఁగాఁ బుడమికొమ్మమగం డిటు నిన్నుఁ బంపె నో
వారిజగంధి! నీచిగురువాతెర తేనియఁ గ్రోల నిచ్చి య
మ్మారునితాపవేదనలు మాన్పఁగదే యిదె నిన్ను వేఁడెదన్. 249

ఉ. నావుడుఁ జెన్నసాని వదనంబున లేనగ వంకురింపఁగా
నావలఁ జిక్కి మేటిద్విజనాయకుఁ డంచు మదిం దలంచుచున్
ధీవర! యిట్టు లాడఁదగునే? మిముబోఁటిమహాత్ము లైనవా
రీవిధి కిచ్చఁ జేతురె? గణింతురె? కంతుభవానురాగమున్. 250

ఉ. కామముఖారిసంచయముగం డడఁగించి మహేశదివ్యనా
మామృతపానతృప్తిఁ దనరారి కరస్థలలింగలీఢపీ
యూషమతి నాజపంబున సుఖం బెడఁ గోరక రాజయోగని
ష్ఠామయు లైనవారి కకటా! తగునే యిటువంటిమోహాముల్. 251

చ. అని యిటు పల్క విన్నఁదన మాననమందునఁ గానుపింప ని
ట్లను ననఁబోఁడి! నీ విటుల నాడిపల్కులు పెక్కుపల్కి చు
ల్కన నను పీడనాడి చనఁగాఁ దగునే? సొగసైన నీదుచ
న్నానల నురమ్మునం బిగియ నొత్తి కవుంగిటఁ జేర్చు మిత్తఱిన్. 252

తే. మున్నొషయనంబిముఖ్యులు మోహవృత్తి
వాసి గోల్పోయిరే యెందు? వారికంటె
నేను ఘనుఁడనె మఱుమాట లేల లీలఁ
బూవువిలుకానికేళి నన్నేలు బాల!. 258

చ. అనవుడుఁ గేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె స
జ్జనసుత! తావకీనతనుసంగతి నేఁ గడు ధన్య నౌదు మీ
యనఘతపోబలంబునకు హాని ఘటించు నటంచుఁ గొంకి తిం
పెనయఁగ మీయభీష్ట మిపు డెట్టుల యట్టుల చిత్తగింపవే. 254

తే. అనిన నమ్మాట కర్ణరసాయనముగఁ
జెవులు సోఁకినయంత దేశికవరేణ్యుఁ
డార కోరినకోర్కి చేకూఱె ననుచు
నాత్మ సంతసమందు నయ్యవసరమున. 255

ఉ. వారిజమిత్రసింహము దివస్పతిదిగ్గిరి నిర్గమించి దై
త్యారిపదాటవీస్థలి దినాఖ్యమదేభము వెంటనంటి త
త్సారమదంబునం జరమశైలతటంబునఁ జెంది సక్తర
క్తారుణదేహమై యరిగె నగ్గిరిమాటునకున్ రయంబునన్. 256

చ. వనరుహమిత్రుఁ డస్తగిరివార్ధిలుఠత్ఖగవ వీడుజక్కవన్
ఘనతరశోక మందఁ గని కాంతుఁడు నన్ గవయంగరా వనం
బునఁ గడునైఁపలేక యివి పొక్కఁ బనేమి యటంచు వారుణీ
ఘనకచవానిబల్కినుకఁ గన్గొనె నా నెఱ దోఁచెఁ బద్దిశన్. 257

చ. పనిగొని కాలమాంత్రికుఁడు పాంథవిదారణరాత్రిశక్తి నే
పున సృజియింపఁగాఁ జరమభూధరవేదిక సాంధ్యరాగవ
హ్ని నిలిపి పద్మబాంధవఘృణిస్ఫుటపల్లవరాజి వేల్వ పై
చ్చినసితధూమముల్ దెసలఁ జెందె నినాదము నొప్పె నెల్లెడన్.

మ. చటులధ్వాంతగజాధినాథుపయి నాచ్ఛాదింపఁగా నొప్పు వి
స్ఫుటతారాపథనీలపట్టవసనాభోగంబునం జిత్రితో
త్కటపాండుప్రసరంబులో యనఁగ దిక్కాండంబులం గాంతి మి
స్ఫుటమై పర్వఁగఁ దారకావళులు గన్గొనయ్యె నప్పట్టునన్. 259

ఉ. ఖ్యాతమహీధ్రసంగతపవాగ్నులు నారతిదీపముల్ చకో
రీతతి పేరటాండ్రు దివిరిక్కలు నీలపుఁబాత్ర సేసఁబ్రా
లాతతరాత్రి యన్ సరసిజాక్షి వరింప గజాధిరోహణం
బై తనరారె నాఁగ నుదయాద్రిపయిన్ శశి దోఁచె వింతగన్. 260

చ. తోవ వికసించెఁ దేఁటిగమి తోయజగేహములఁ న్వసించెఁ బ

క్షితితతి నీడ సంయమునిఁ జేరి సుషుప్తి సుఖంబుఁ గాంచె న
ర్ణవములమ్రోఁత మించె వలరాజు ముదంబు వహించెఁ జక్రముల్
కవవిడి సంచరించె శశికాంతశిలల్ ప్రవహించె నీరమై. 261

ఉ. ఆసమయంబునన్ గుహలయాంబకబాణము లిందుపావని
న్యాసము లంగవేదన మొనర్పఁగఁ దాలిమి నిల్పలేక త
ద్వాసవరత్నవేణికరతామరసగ్రహణం బొనర్చి దా
భాసురసూనయుక్త మగుపాన్పునఁ దార్చి గురుండు వేడుకన్. 262

మ. సరసాలాపనఖక్షతాధరసుధాస్వాదాచ్ఛతాంబూలదో
ర్భరితాలింగనచుంబనాదికములన్ రంజిల్లుకందర్పసం
గరకేళిన్ రసవార్ధిఁ దేలి మలయాగస్పర్శనాంకూరకో
త్కరముల్ పర్వఁగఁ గొంతప్రొద్దుసుఖనిద్రం జెందె నవ్వేకువన్.

చ. సతి గురునాథు మేల్కొలిపి స్వామి! భవత్కరుణాకటాక్షసం
గతిఁ గడుధన్య నైతిఁ జనఁగావలె వీటి కనుజ్ఞ సేయుఁ డీ
గతిఁ దెలవారఁ జన్ని చటఁ గన్గొని కిన్క వహింపకుండునే ?
క్షితిపతి మీకు లాఘవముఁ జెందకపోవ దటన్న నిట్లనున్. 264

చ. ఘననిభవేణి! యొక్కత్రుటికాలము నిన్నెడఁబాసి నిల్వ నే
ర్తునె? విరహాంబురాశి ననుఁ ద్రోచి చనం జరణంబు లాడునే ?
పనిగొని నీవు నాపయినభాగ్యమునం జనుదెంచి తిప్పు డ
జ్జనపతి యాజ్ఞసేయు నని సాధ్వస మేటికి? నేను గల్గఁగన్. 265

ఉ. నావుడు మీరు పల్కువచనంబులు సత్యము గాని నే వినన్
భూవిభుఁ గానఁ బోవలయుఁ బొమ్మనినం జని రాజుచేత సం
భావన లంది వేగ యిట వచ్చెద నేఁ జనకున్నఁ జంద్రికన్
భావమునందు వేరె యొకపద్ధతి దోఁచు ననుజ్ఞ యీఁగదే!. 266

చ. అనవుడు దేశికుండు కమలాసన! భూపతిఁ గానఁ బోవుటల్
ధనమ్మునకై కద్దా? వలయుద్రవ్యము లిచ్చెదఁ గొమ్మటంచుఁ గాం
చనమణిభూషణావళు లసంఖ్య మొసంగిన సంభ్రమంబునం
గొని వినయంబుతోఁ జెలికెఁ గోకిలవాణి నమస్కరించుచున్. 267

ఉ. కన్నది యీవి మజ్జనభికన్నఁ బ్రియంబున గారవించు మా
యన్న [illegible] దరియ నన్నముపొత్తున నాకు ముద్దలి

కున్న భుజింపఁ డట్లగుట నో ద్విజ! బొద్దటిచద్దివేళ దా
ర్కొన్నది కాచియుండు జనకుం డిదె వేగమె పోయివచ్చెదన్. 268

క. అనవుడు నెన్నివిధంబులఁ, జనవలెనను వాంఛ నీదుస్వాంతములోనన్
జననం బయ్యెను గావునఁ, జనివేగమ మరలి రమ్ము సరసిజనయనా!

తే. ఈవు వచ్చినదనుక నాహృదయ మెందు
నొంద దని కన్నుఁ గవబాష్పబిందు లురల
గబ్బిచనుగుబ్బ లెద నంటఁ గౌఁగిలించి
సెల వొసఁగి పంప నంత నచ్చిగురుఁబోఁడి. 270

ఉ. అచ్చట వానియాత్మ ముద మందుచుఁ గ్రక్కున నీడుఁ జేరఁగా
వచ్చి నిజక్రమంబు తమవారల కంతయుఁ జెప్పి సద్గురుం
డిచ్చిన వస్తుభూషణము లెల్లను దండ్రి కొసంగ మెచ్చి లో
నచ్చెరువంది కూఁతుఁ గొనియాడుచు వేడుకనుండు నత్తఱిన్. 271

మ. ఘనమందేహనిశాచరు ల్బఁలసి బిగ్గం బట్టి నేఁ డెంతురో
యని పూర్వాచలదుర్గసీమ జలజాప్తుజ్ఞాఁ దత్పూర్వతనూ
తనసేనాపతి వెల్గుకై నిలుపుచంద్రజ్యోతియో నాఁగ మిం
చినతేజంబున వేగుచుక్క యుదయించెన్ జంద్రుతో నుద్ధియై. 272

ఉ. వాసిగఁ గర్మసాక్షి యిదె వచ్చె నుపాస్యమయోచితక్రియా
ధ్యాసులు గాక యిప్పు డనయంబున నిద్దురఁ జెందఁ జెల్ల దో
భూసురులార! మీ కనుచుఁ బోధ మొనర్చినమాడ్కి వేకువన్
గూసెఁ బదాయుధప్రతతి కో యని కాల మెఱుంగుఁగావునన్. 273

చ. తెలతెలవాఱవచ్చె నలుదిక్కులు చీఁకటిఁ బుచ్చె నండజం
బుల రొద హెచ్చెఁ బన్నగసమూహము పుట్టలఁ జొచ్చెఁ గైరవం
బులమది నొచ్చె జక్కవలు పొందుగ మెచ్చె మనోభవుండు పూ
విలు రతిచేతి కిచ్చె సరవింబదళంబులు విచ్చె నచ్చుగన్. 274

సీ. అంధకారారాతి బలాపహారుఁ డవౌట బద్ధాప్తసంజ్ఞఁ జేఁ బరఁగుటయుట
జననుతంబగు త్రయీతనుత వర్తిల్లుట సంతతనాకసంచారి వగుటఁ
కుసలయోల్లాససంభవకీర్తియుతుఁడౌట చిత్రభానుఖ్యాతిఁ జెప్పఁగనుటఁ
బలుపలాశులపెంపుభగ్నంబు సేయుటఁ దానకాంతినిజోపహారితగుటఁ

తే. నీవ శివుఁడవు హరి విధు లీవ వజ్రి
నీవ చంద్రార్కవహ్నులును వాయు వీవ గుహుఁడ
నీవ యని భక్తిచే జను లెల్ల మ్రొక్కఁ
బూర్వదిగ్భాధరంబునఁ బొడిచె నినుఁడు. 275

తే. అపుడు చెన్నఁడు నిత్యకృత్యములు దీర్చి
తండ్రి యనుమతిఁ గైకొని ధరణినాథ
దర్శనం బొనరింపఁగఁ దగినవేష
మొకటి నెమ్మది నూహించి యొరుపు దనర. 276

చ. పద కటి నేళ హస్త గళ ఫాల శిరంబుల నొప్పఁ బన్నగాం
గద కిరిచర్మ శూల గరగంధవ హాస్త జటాళి యొక్కెడన్
గుదురుగ నిల్పి మున్నె తనకుం గలయట్టి యలంక్రియల్ శుభా
స్పదముగ నొండువైపునఁ బొసంగ నెసంగువిలాస మేర్పడన్. 277

క. తరుణి యిటు లర్ధనారీశ్వరవేషము దాల్చి యాప్తజనములతో నా
నరికు లరుదంద ధరణీశ్వరునాస్థానంబుఁ జేరవచ్చి ముదమునన్. 278

చ. ప్రకటమృదంగతాళఘనరావము లుప్పతిలంగ నిల్వ నం
తకమును దేశికప్రవరదర్శనకృత్య మొనర్చి సింహపీ
ఠిక వసియించు భూపతి వడిం గని దిగ్గున లేచి నిల్చి హ
స్తకమలముల్ మొగిడ్చి మదిఁ దాల్చె శివాధవుఁ డన్న భావమున్.

తే. ఇటుల భావించి యపు డమ్మహీతలేంద్రుఁ
డీశ్వరాకృతిఁ దాల్చిన యింతిప్రజ్ఞ
కద్భుతం బంది మితి మీఱునట్టినస్తు
వాహనాంబరభూషణావళు లొసంగె. 280

ఉ. ఇచ్చిన వేడ్కఁ గైకొని మహీతలనాథుననుజ్ఞ గాంచి ము
న్నెచ్చట నెవ్వ రిప్పగిది నీప్సిత మిచ్చిరె! యంచు నాత్మలో
నచ్చెరువందుచున్ మరలి యంగజితోఁ దమవీడు జేరఁగా
వచ్చి వినోదలీలఁ బ్రవర్తిలుచుం జెలి యుండె నచ్చటన్. 281

మ. సతి తన్ జాల మొనర్చి చన్న మొన లాజాతీశుఁ డత్యంత మో
హితుఁడై వేగము వత్తు నంచుఁ జని యాయేణాంకబింబాస్య స
న్మతి నూహింపక యుండె నిప్పు డహహా! నాభాగ్య మిట్లుండె నే

గతి వేగింతు నటంచుఁ గ్రిమ్మినమహాకామాంధకారంబునన్. 282

సీ. కొమ్మకై చిగురాకుఁ గొరికి కోయిల గూయ
నబల పల్కె నటంచు నాలకించుఁ
గొలఁకులకై యంచకొదమ రాఁ గనుఁగొని
ముదిత వచ్చెన యని కదియఁ దివురు
సుమగుచ్ఛముల వ్రాలి భ్రమరి ఝుంకారింపఁ
జెలివీణపల్కని చెవులఁ జొనుపుఁ
గలికిగంధపుగట్టుగాడ్పు మైఁ బొలయంగ
సకిమేనివల పని సంతసించు

తే. నాత్మసంభవహస్తవిన్యస్తసూన, చాపనిర్ముక్తకోరకశరనికాయ
మాతరిశ్వాపకీలాసమాజకృచ్ఛ్రి,భాజనాత్మీయమానసాంభోజుఁడగుచు.

చ. కలవల మందుఁ గుందుఁ గడగన్నుల నీరము హెచ్చు దెచ్చు లో
నలమటమారు దూరు! జెలియా! యిటు రమ్మని పిల్చు నిల్చు మిం
క్కిలి వెత జిక్కి స్రుక్కి పలకేల నొసల్ గదియించు మించి దశ
పలగొను తాపవేదనల వాసి దొలంగి గురుండు దీనుఁడై. 284

చ. జలచరకేతనాబ్జపికచందనశైలసమీరహంసముల్
వలగొని తన్ను నొంపఁ దల వంచుచు హా! శిఖినేత్ర! హా! సము
జ్జ్వలశశిభూష! హా! ధరణిజాధవసేవితపాద! హా! యధో
నిలయవిభూష! హా! శరదనీలగళా! యని పేర్కొనుఁ శివున్. 285

క. ఈరీతి వగలఁ బొగులుచు, నారీమణియందు మిగుల నాటినమదిచే
నీరము నన్నము ముట్టక, భారముగా నొక్కగతి దివస మెడలించన్.

ఆ. తరణిగ్రుంకెఘోరతమమునల్దిక్కులఁ,గ్రమ్మెఁ జీరురాలరవము లెసఁగె
జారచోరనికరసంచారములుమీఱె,విరహిజనుఁ నొంపవెడ లెమరుఁడు.

క. అత్తఱి మత్తిలుచిత్తజు, కత్తులచే మొత్తఁబడి ప్రకంపితతనుఁడై
హత్తినయుత్తలమున నా, బిత్తరిఁ గనుతత్తరంబు పెంపెసలారన్

క. శివపూజోపకరణములు, భవనంబున నొక్కచోటఁ బదిలపఱచి శి
ష్యవితానమునకుఁ జెప్పక, శివమెత్తినవానిపగిది శ్రీగురుఁ డంతన్.

చ. జనపతి విన్న నొ మ్మనుచు జంగమభక్తు లెఱుంగఁ జుల్కగాఁ
గనియె రన్నకొంకు మదిఁ గానక పౌరులు చూచిరేనిఁ ద

న్వెనుకొని గేలి సేతు రని వెల్వెలఁ బోవక లజ్జమాని ప
ర్వినతమి నేగె వీటికయి వేగమ తా మును విన్న జాడలన్. 290

క. ఈలీలఁ 'గాముకన్యసు,తో లజ్జా' యనెడుమాట ధ్రువముగ నపుడ
బ్బాలామణి నావాసపు,టాలయ మరయంగఁ జనుచు నంధతమము చేన్.

సీ. దామెన మోసులు దగిలియించుక మొగ్గి
గడలుపగ్గము లూఁతగా నిలుచుచుఁ
గ్రొత్తయా తనుఁ గని కుక్కలు గురువెట్టి
కఱచునో యని దవ్వుగా నరుగుచుఁ
జిరుగువెల్గులను గొంచెము దారి గనుపింప
వెసఁ జను చది యాఱు దెస లరయుచు
నెడనెడ గుడిసెలఁ బడఁతులనుడువులు
విని చెన్ని మాటలో యని తలఁచుచు క్కటిలఁగ

తే. నంధకారంబు గాఢమోహాంధకార, మొక్క మొగివెలిలోఁ గ్రమ్మిపి
రేవుడప్పి చరించెడి నావకరణి, వీడు కలయంగఁ దిరుగుచు వేసరిలఁగ.

క. ఇట్టిమహాత్ముని కాహా!, పుట్టెఁ గదా చెడ్డవెతలు పొలఁతుక నీకఁ గ
న్పట్టఁగఁ జేయుదు నని దయఁ, జట్టుల పగవాని దెస సిశాపతి దోఁచెన్.

తే. అట్టితఱి బండువెన్నెల పట్టపగటి
సరణి గాయంగ నందలి జనము లతని
గాంచి జాతీశుగా నిశ్చయించి పలికి
రొండొరులతోడ నగుచు హాస్యోక్తు లలర. 294

క. ఓహో! చూచితిరే యీ, మోహాదివికారదూరు మునిచర్యబుధ
స్నేహార్జనరతు యువతీ, వ్యూహవిముఖు స్థైర్యచిత్తును త్తమచరితున్.

తే. అతను గురుధర్మగుణకాండ యుతున కిప్పు
డతను గురుధర్మగుణకాండహతుల నమరె
పీటిలో రాజముఖులు సేవింప నింక
వీటిలో రాజముఖులను వెదకవచ్చె.

ఉ. ఎక్కడ బోయెనో నియము మెందున డాగెనో మానివృత్తి యే
దిక్కున నుండెనో తపము దేశికుఁ డన్నియు నుజ్జగించి మా

చక్కరబొమ్మకై యిటు నిశాసమయంబున నేగుదెంచె న
మ్మక్క కనంగ నయ్యె నొరపై యిపు డీతని విద్దె యంతయున్. 297

చ. అనవుడు నొక్కచేడియ మహాత్ముని మీ రిటు లాడఁ గూడునే ?
యని యదలించి చెన్నక గృహం బిదె చూపెద రమ్మటంచుఁ దో
డ్కొని చని నిద్ర చెందుసుమకోమలి లేపి గురుండు వీఁడె వ
చ్చె నసిన నుల్కి లేచి వెఱ జెన్నె దురేగి నమస్కరింపుచున్. 298

శా. సామీ! నాయెడ జాలతప్పు గల దే చందంబునన్ వచ్చెదో
యే మీ రంపిన వచ్చి చద్ది దిని భూమీశాధ్యుచే గామిత
స్తోమంబుల్ గొని వీడఁ జేరి సిల నిచ్చో కార్య మే మన్యమా
సీమం జేరుద మంచు నయ్య యనినన్ సేవింప రాకుండితిన్. 299

చ. అనుచుఁ గరంబు పట్టి వినయంబునఁ దోడ్కొనిపోయి శయ్యపై
నునిచి మనోజకేళి ముద మొంద నొనర్చి నెలంత కొంతసే
పున కిటు పల్కె నాదయినపుణ్యమునం నిను గూడఁ గంటి ని
ట్లనిశము బాయకుండునటు లబ్బకపోయె నిఁకేమి సేయుదున్. 300

ఆ. వీడుదరలిపోవువేళయా మాకిఁక, నెలవొసంగి మీరుశీఘ్రమేగుఁ
డవనిపతి ప్రభాతమైన మి మ్మర్చింప, వచ్చు నప్పుడుండవలయునచట.

క. నను జిత్తంబున మఱవకుఁ, డని తక్కిడివగల లోచనాంబువులురుల
న్వనితామణి కౌఁగిట జే, ర్చిన గుండెభిగుల్లుమనఁగ శ్రీగురుఁడనియెన్.

ఉ. కువలయపత్రనేత్ర! నిను గూడి సుఖింపక యున్న నాకు భూ
ధవునిసపర్య యేల? మణిధామము లేల? సమస్తభోగ్యవ
స్తువితతు లేల నీ వరుగఁ దోఁ జనుదెంచెద నీకటాక్షమే
యవిరళవాంఛితార్థముల కన్నిటికిం గురు కాదె నాపుడున్. 302

క. దొమ్మరికొమ్మఁ దగుల్కొని, బ్రమ్మరె నను లోకనింద బ్రెళ్లకు మిదెశీ
ఘ్రమ్మేను మరలి తుస్తని, జమ్ముగ నామాటనమ్మి చనుమనియనుడున్.

సీ. జలజాక్షి! పెక్కుమాటల పనియేమి సిందాస్తుతు లాత్మ కుఁదగుల నేర
పటుగావున ననిత్యమగు దేహమున నంటు సిందకు వెఱవనీవిందు దిరిగి
వచ్చునంతకు నిలుపఁగ నేర్తునే! నిను గలసి రా నీకుండు తలపుపుట్టఁ
జేసె నిక్కార్యము సిద్ధము పలదని మానిచితేని మాయాన నిక్క

తే. మనుడు నేమియు నన నేర కయ్యగారి
చిత్త మని సమ్మతించి యా చిగురుఁబోఁడి
తండ్రిఁ బిలిపించి వార్త యంతయును దెలిపి
వీడు దరలింపు మిప్పుడ వీడ ననిన. 304

క. వీటిజనములకుఁ బయనము, చాటఁబనిచి సకలవస్తుసహితముగా న
చ్చోటు వెడలిరప్పుడ వే, హాటకనగచాపుభక్తుఁ డరుదేఁదోడన్. 305

మ. చని కాశీనగరంబుఁ జేర నచటన్ సర్వాంసహాభర్త వే
గిన గాలోచితకృత్యముల్ సలిపి రక్తిన్ దేశికాధీశుద
ర్శనవాంఛం జనుదెంచి తన్మణిగృహస్థానంబునం దాతనిం
గన కెచ్చోఁ వసియించెనో యనుచు దా నల్దిక్కు లీక్షించుచున్. 306

ఉ. అచ్చటనచ్చటం దిరిగి యాతనిశిష్యులఁ గాంచి దేశికుం
డెచ్చట నున్నవాఁ? డన మహీధవ! సన్నటనుండి కాన లే
దెచ్చటి కేగెనో యెఱుగ మే మని గుందుచుఁ బల్క వారితో
జెచ్చెర నవ్వనస్థల మశేషముగాఁ గని యందు లేమికిన్. 307

ఉ. నమ్మినచారులం బిలిచి నాగురుఁ డెచ్చట నున్నవాఁడొ శీ
ఘ్రమ్మున గాంచి రండు మణికాంచనవస్త్రము లిత్తు నన్న వా
రమ్మనుజేశ్వరాజ్ఞ బుర మంతయు నారసి యంద ఱొక్కటై
క్రమ్మఱ వచ్చి యం దతనిఁ గానఁగ లేదని తెల్ప నార్తుఁడై. 308

చ. హా! యను సన్మనోబ్జమిహిరా యను నన్ విడి పోవ నీకుఁ జ
న్నే యను నాయెడన్ మిగుల నేరము గల్గిన శిక్ష సేయరా
దే యను నింతవింత గలదే యను నేగతిఁ దాళు దింక స్వా
మీ!యను నెవ్వరింక కృప నేలఁగఁజాలుదు రయ్యయో!యనున్

చ. ఇది గురులింగజంగమమహిష్ఠపదాంబుజసేవనాఫలం
బిది నిరపాయము క్షీరజనీశముఖీపదలబ్ధిసాధనం
బిది నగజామనోహరగణేశమహత్త్వ మటంచు నెప్పుడున్
విదితము గాఁగఁ జెప్పి కరుణింపు గుహేశ్వర! యెందు డాగెనో.

క. ఇటు లరుగుదు వని తెలిసిన, నెటుబోవక నీపదంబులే పూన్చుచు ని
చ్చటనిల్తు మోసమందితి, గటకటనను విడిచిపోవఁగా నెటులాడెన్.

ఉ. తల్లియుఁ దండ్రియున్ సఖుఁడు దాతయు దైవము నీవె యంచు నా

యుల్లమునం దలంచి పరమోత్సుకవృత్తి భజింపుచుండు నా
కెల్లడ నెవ్వరుం బడనియట్టి మనోవ్యథసంఘటించెఁ బో
చెల్లునె రాజసఖ్యము లిసీ యని రోసితివో? దయాకరా!. 312

క. అని పగలుఁ బొగులు జననా
థునిఁ గని యొకమంత్రి పలుకుఁ దోఁచక దుఃఖిం
ప నగునె తెలియనివాఁడవె
విను మొక్కయుపాయ మిపుడు వినుపింతు నృపా!. 313

క. గురులింగజంగమంబులు,వరికింపఁగ నొక్కఁ డగుటఁ బరమేశ్వరు ద
ద్గురుఁడని పూన్పుము జాతీ,శ్వరునర్చించినఫలంబు సమకూరుననన్.

క. మఱియొకఁడు పల్కు మున్నొక
యెఱుకఁ ముని యొసఁగుమంత్రమే కాదె తుదిఁ
దరిఁ జేర్చె? నతఁడు చెప్పిన
నాఱుమంత్రముచేత ముక్తి నిత్యత గనుమా. 315

క. అనవుడు నానియమం బెఱుఁ
గనివారలువోలె పల్కఁగా నగునె? యా
ఘనునిఁ గనుఁగొనినతుది భో
జన మొనరుతు నంచు బల్కుసమయమునందున్. 316

తే. చారుఁ డొకఁ డేగుదెంచి జోహారు చేసి
నేటిప్రొద్దున దొమ్మకవీటితోడ
గాశికాపురి కరుగంగఁ గాంచినాఁడ
ననఘ! జాతీశు ననుడు నయ్యవనివిభుఁడు. 317

ఉ. సంతస మంపవాసికి ననంఖ్యధనంబు లొసంగి భూతలం
బంతయు మంత్రిశేఖరున కప్పనసేసి మితాప్తవర్గుఁడై
భ్రాంతదరీఝరీసరిదరణ్యమ్నగంబుల నెన్న కాతఁ డ
త్యంతరయంబునం జనియె నార్తి గురూత్తముఁ డేగుజాడలన్. 318

క. చని కనియె నెదుటఁ గాశిఁ, ఘనకల్మషభేకనికరగంధవహాశిఁ
మునిసేవ్యతీర్థరాశిఁ, వినతాశ్రితభక్తలోకవిబుధవరాశిన్. 319

క. చని పురలక్ష్మీహారం, బన దగుగంగానదీతటాంతికమున ని [న్.
ల్చినవీడుఁజొచ్చిజాతీ,శునిగానరె యనుచు నడుగుచుంజని యొకచో

ఉ. చామయుల్లు గన్గొని రసావరుఁ డచ్చట చెన్నసానితో
సామెత గాఁగ నొక్కతళియన్ భుజియించుచున్న దేశిక
స్వామిని గాంచి మంటి భవసాగరముం దరియింపఁగంటి నీ
వే మహితప్రసాద మని యెంతయుభక్తి నమస్కరింపుచున్. 321

క. దగ్గఱి కర మొగ్గిన నపు, డగ్గురుఁ డచ్చెరువు గదుర నవనతముఖుఁడై
సిగ్గున నూరకయుండిన, దగ్గని ధృతి సతియునని యె ధరణీపతితోన్.

ఉ. ఈయన నన్నుఁ గూడి వసియించుటకై చనుదెంచి నెమ్మదిం
బాయని ప్రేమ నేకమగు భాజనమందు భుజింపుచుండ నీ
వీ యెడఁ గాంచియుం గొనవవేని ప్రసాదముఁ గొమ్ము నావు డ
బ్జాయతనేత్ర కిట్లను ధరాధిపుఁ డెంతయు భక్తి పెక్కఁగన్. 323

క. లింగశరీరపు దేశిక, పుంగవుదివ్యప్రసాదభోక్త్రివి నీ వీ
భంగిమది సంశయించుట, కంగన గణియింపఁజాల! నచ్చెరువయ్యెన్.

క. నామదిఁ దెలియక పలికెదు, కామిత మిబ్భంగి దేశికస్వామిప్రసా
దామృతముకొనక చనననిఁ, యామానవపతిగురునకు హస్తము సాచెన్.

క. కరమొగ్గినధరణీశ్వరుఁ, గరుణామృతదృష్టిఁ జూచి కైవల్యపదా[మిన్.
కరసత్ప్రసాద మొసఁగిన, బరమామృతమనుచుఁ గొని యెఁబార్థివుఁ డెల

క. ఆసమయంబున శైలశ, రాసనుఁ డవనీశుభక్తి కత్యంతసము
ల్లాసంబు నొందినలినజ, వాసవముఖసురలఁ గొలుచ వాత్సల్యమునన్.

చ. అరుణజటాలి పల్లవము లబ్జవిరోధి ఫలంబు పన్నగో
త్కరము లతావళుల్ గరళకాంతి శిలీముఖరాజి భూమిభృ
ద్వరసుత చేగ మానితతి పక్షిసమాజము గా ధరిత్రికిన్
సురతరుభాతి దోఁపఁ బొడఁజూపెఁ బశుపతికనీమ నయ్యెడన్. 328

తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన సర్వేశ్వరుకను
బుడమి జాఁగిలి మ్రొక్కి యాభూమిభర్త
ఫాలతలమున కెంగేలు కీలుగొల్పి
భక్తి యొలుకంగ నిట్లని ప్రస్తుతించె. 329

లయగ్రాహి. దండధరదోర్మదవిఖండన! పయోజరిపు
ఖండధర! పక్షివిభుకాండవరకాండా!

కాండపరశోషఘన! కాండజశరాపహార
ఖండ! శిఖినేత్ర! ఫణికుండల! ధరిత్రీ
మండలశతాంగ! మునిమండలమనోనిలయ!
పాండురశరీర! గణకాండ! భవమేఘో
ద్దండపవమాన! కరమండితకరోట! ఖల
తుండిపలబాళిజయ! ఖండనవిహారా!. 330

ఆ. అనుచు సన్నుతించుజనపతిఁ గని శర్వుఁ
డాదరించి నీప్రసాదనిష్ఠ
కలరినాఁడ దివ్యయాన మెక్కుము రాజి
తాచలమున కిప్పుఁ డరుగవలయు. 331

ఉ. నావుడు దేవదేవ! గురునాథుకతంబునఁగాదె? నీదుసం
భావన గాంచి తీయెడల భావ్యమె యీఘనుఁ బాసి రా ననన్
భూవర! వీని నిప్డు గొనిపోయెద నాఁగ గురుండు చెన్నకన్
నే విడలే నటన్న నగి నీలగళుం డటు సమ్మతించినన్. 332

తే. ఆసతీమణి యిటు పల్కు నాస పూని
నన్నుఁ గనిపెట్టియున్న మాయన్న యమ్మ
మొదలయిన వీటిజనముల వదలివచ్చు
టుచితమే! యన దరహాస మొనర హరుఁడు. 333

క. గురు రాజ చెన్నకం ద, త్పురనిజముఖ్యవీటిజనుల స్వర్ణవిమానో
త్కరములనిడికొని చనెనీ,శ్వరుఁ డరుదుగ రజతశైలసదనంబునకున్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టిదని మాచిదేవాదిగణంబులతో
సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య వివరించుటయు నందఱు నత్యాశ్చర్యంబున!
నతనిఁ బెక్కుభంగులం గొనియాడి నాగమాంబికచే ననుజ్ఞాతులై!
తమతమనివాసంబులకుం జని రని తెల్పిన నగస్త్యుం డవ్వలికథ యె
ట్లయ్యె నని యడిగిన. 335

శా. విశ్వత్పూర్వసుపర్వవైరిపురపృథ్వీజాతభాస్వన్నభ
స్వద్వాహాంకకళాకిరీటపదపూజాశాలి! మాహేశ్వరో
ద్యద్వాక్యశ్రవణానురంజితనిజాత్మాంభోజవిఖ్యాత! సిం
హద్వారాంగణవేదికాఖిలనరేశామాత్యజాతాంచితా!. 336

క. ఉద్వ్యాధిపముఖిమన్మథ!, రాడ్వల్లభ రాష్ట్రదుర్గరక్షణదక్షా!
పడ్వర్ణమంత్రవపన! సు, రేడ్వైభవ! పద్మభూమహితవాగ్విభవా!.

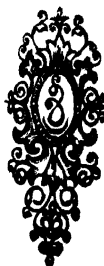
పంచచామరము. ప్రభాతిశంబరప్రభూతబంధుకల్పభాకరా!
శుభావహవ్రతప్రతాన! సూరిహృద్వశీకరా!
విభావరీశఖేచరేంద్రనృత్తదానభూసురా!
ప్రభూతసమ్మదోరుచిత్తపాలితాప్తభాసురా!. 338

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకృపాకటాక్షలబ్ధ కవితామాధురీ ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం బైనచెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

మద్గౌరారాధ్యశి
ఖామణ్యుపదిష్టమంత్రగతపదవర్ణ
స్తోమజపప్రకరణరసనా
సీమా! యమ్మృతేశనామసేవితసోమా!. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తదనంతరవృత్తాంతం
బిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

ఉ. ఆగ్రహదూరుఁ డన్యసమయప్రవిదారణశూరుఁ డాత్మవిద్యా
గ్రహణప్రచారుఁ డఖిలామరలోకవిహారుఁ డంబికా
విగ్రహభక్త్యుదారుఁడు వివేకవిచారుఁడు సిద్ధరామయో
గ్యగ్రణి సొన్నలాపురమునందు విలాసగతిఁ వసించుచున్. 3

మ. ఫలకృద్దేశికపాదపంకరుహషట్పాదుండు వేదోక్తషట్
స్థలవిజ్ఞానవిశారదుండు శిఖిగంధర్వాఽతారుండు ని
ర్మలకీర్తిద్యుతినిర్జితాద్రిరిపుసారంగాయుధుం డంచు భ
క్తులు సెప్ప న్విని నాగమాత్మజునిఁ గ న్గోర్కుల్మదిం బర్వఁగాన్.

ఉ. అణిమమాదియౌ మలము లన్ని యడంచుచు శాతకుంభముం
గాణవరాటకంబు సరిగాఁ గనుచుఁ జరియించు సింధురా
ట్త్రాణపదాబ్జసేవకులతో నెడ మించుక లేకయుండు క
ల్యాణపురంబుఁ జేరి హృదయాద్భుతమొప్పఁగఁ జూచి మెచ్చుచున్. 5

తే. అరిగి చెన్నవృషేశుమందిరము గలిసి
ద్వారపాలకుచేఁ దనవార్తఁ జెప్పి
పనుపఁ జని సిద్ధరామయ్య యనునొకండు
వచ్చె దేవరదర్శనవాంఛ ననిన. 6

చ. అతఁడు మహాత్ముఁ డీశ్వరకృపాయుతుఁడే యగుఁగాని షట్‌స్థల
వ్రతసహితుండు గామి యిట రాఁ జన దచ్చట నుండఁ జెల్లఁ డే
గతి నని నెమ్మదిం దలఁచి గ్రక్కున వేఱొక భక్తుఁ బిల్చి మా
స్థితులను జెప్పి సమ్మతిలఁ జేయుము నే నిదె వత్తు నావుడున్. 7

క. చనియతఁడుసిద్ధరామునిఁ, గనుఁగొనిమీరాకకతివికాసహృదయుఁడ
య్యెను జెన్నబసవధీమణి, యనిక్రమ్మఱనిట్టులనియెనతివినయమునన్.

చ. అనఘ! ప్రసాదభోగసమయం బిది తద్విధిఁ దీర్చి మిమ్ముఁ గ
న్గొన నిట వచ్చుఁ దచ్చరణకుం జనుఁ డన్న మఱిం గలంగి హా
ఘనతరలింగసంగతుఁడఁ గామిఁ గదా యిటు లయ్యెఁ గాన నీ
తని గురుఁగా భజించి యమృతప్రపచిన్న యదీక్ష గాంచెదన్. 9

తే. ఎంతవిజ్ఞానయుతుఁ డైన నిష్టలింగ
ధారకునితోడ సరిపోల్పఁ దగద టంచు
వేదశాస్త్రము లెఱిఁగింప వినియు నింత
కాల మూరక వృథచేసి జాల నైతి. 10

తే. ఇపుడు నాభాగ్యవశమున సింధుజాట
తుల్యుఁ డైనట్టిగురుమూర్తి దొరకె ననుచు
నాత్మ సంతస మందునయ్యవసరమున
భక్తతతితోడ శ్రీచెన్నబసవవిభుఁడు. 11

సీ. చనుదేర రామయ్య కని భక్తిఁ జాఁగి మ్రొ
క్కిన లేవనెత్తి కౌఁగిట నమర్చి
యనుభవమంటపంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి
యుచితాసనంబున నునిచి తాను
భక్తులతో మణిభద్రాసనస్థుఁ డై
రామయ్యఁ గని పల్కె రాజయోగ
సిద్ధాగరిష్ఠత నిరతిశయానంద
పరిపూర్ణనిరుపమభావశుద్ధి
తే. నిన్నుఁ బొడగనుచో నొరు లెన్నఁదగునె?
సదయ! మీరాకచే నేఁడు సుదిన మయ్యె

నిందుధరభక్తలోచనానంద మొదవె
ననఁగ ముకుళీకృతకరాబ్జుఁ డగుచుఁ బలికె. 12

ఉ. లౌల్యగుణప్రచారు నవిలక్షణయోగవిహారుఁ జారుసౌ
శీల్యనిదూరు నన్ను శశిశేఖరపాదపయోజభక్తరా
ట్తుల్యునిఁ గాఁగ మీ రిపుడు తూఁగి వచించుట దాసునందు వా
త్సల్యము గాక నే నరయఁ దద్వ్రితనిష్ఠులసాటి వత్తునే?. 13

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయవచోగరిమంబు రిత్తయై
పోవఁగ నేర దట్టగుటఁ బూర్ణకృపామతి. ద్వత్ప్రసాదసౌ
ఖ్యావహుఁ జేయుమార్గ మిపుఁ డారసి యీరసికాగ్రగణ్యభ
క్తావళిలో నొకండ నగు నట్లగు నన్ను ననుగ్రహింపవే!. 14

చ. అనుడు ముదంబు నొంది దరహాసము మోమునఁ బర్వ సిద్ధరా
మునిఁ గని పల్కె నోకలుషమోచన! నీమది గంటి సంతతం
బును హృదయారవిందమునఁ బూని శివు న్భజియించుచుండు పా
వనుఁడవు నీకు వేఱె యొకవాంఛిత మేటికి? దీక్షఁ గైకొనన్. 15

ఉ. నావుడుఁ బ్రాణలింగభజనంబున నెంత సమర్థుఁడైన దీ
క్షావిధి నిష్టలింగధరకాయుఁడు గామి ననూనవీరశై
వావహుఁ డౌనె? కావున దయాపరతన్ భవదీయశిష్యుఁ గా
భావనచేసి యక్కొఱఁతఁ బాయఁగఁ జేయఁగదే రయంబునన్. 16

వ. అనినఁ జెన్నబసవేశ్వరుం డిట్లనియె. 17

క. నీకు గురుత్వము సేయఁగ
నాకొలఁది యె? నిష్ఠగా మనంబున దృఢమై
యీకోరిక యే గలిగినఁ
గైకొను మొక్కరుని గురునిగా వీరలలోన్. 18

తే. అనుచుఁ బల్కిన సిద్ధరామయ్య భక్త
సంతతికిఁ జాఁగి మ్రొక్కి మత్స్వాంత మెఱిఁగి
దీక్ష యొనరింపు మని కృపాదృష్టి మెఱయఁ
జెన్నబసవేశ్వరునితోడఁ జెప్పరయ్య!. 19

వ. అనిన. 20

ఉ. అమ్మాటల్ విని యందు నున్నప్రమథాధ్యక్షవ్రజం బేకవా

ద్య క్షింపొంద మహాత్మ ! రామయకు మీయందే గురుత్వంబు హృ
ద్యమ్మై యున్నది గాన మాయనుమతిం దద్వాంఛ చేకూర్చి నై
కొమ్మా యన్న గణాజ్ఞ మౌళి నిడియెం గోటీరభావంబునన్. 21

శా. ఈలీలన్ గణశేఖరాజ్ఞ గొని నీయిష్టంబు చేకూర్తు ర
మ్మా లింగార్చన సేయఁగావలయు లెమ్మా యంచు మున్నట్టు ల
వ్వేళం దీర్పనొనర్చి దీక్ష గొన రేపే మంచి దంచు న్నియో
గ్యాళిన్ గేహ మలంకరింపఁ బనుపన్ హర్షించి చోద్యంబుగాన్.

సీ. సౌరభం బీనుకస్తూరి గేహములల్కి ముత్తియంబుల దేలిముగ్గుదీర్చి
గోడలుసొగసుగాఁగుంకుమచేఁబూసిబహువిధచిత్రరూపములవ్రాసి
పొందుగా వెలిపట్టుచందువాలమరించినవరత్నమయతోరణములుగట్టి
కదళికాస్తంభముల్ పొదిక్కులనమరించి కేతువులందందఁ గీలుకొల్పి
తే. మఱియు నివ్విధమునఁ బెక్కు తెఱఁగు లమర
మంగళప్రదలీలచే మందిరము ల
లంకరించినఁ గని మెచ్చి శాంకరేష్ట
గోష్ఠి నవ్వేళఁ గడపి వేగుటయు నంత. 23

వ. చెన్నబసవేశ్వరుం డరుణోదయంబున మేల్కాంచి నిత్యకృత్యంబులు దీర్చి సమస్తభక్తసంఘపరివృతుం డై దీక్షాగేహంబునకుం జని తన్మధ్యంబున శాతకుంభచతుస్స్తంభగుంభితంబును బ్రవాళప్రసూనమంజరీఫలముక్తాదామాభిరామోల్లాభశోభితంబును నానావిధపరిమళోపేతధూపధూపితంబును గర్పూరదీపదీపితంబును నగుమంటపంబు గదియం జని యందుఁ బంచవర్ణచూర్ణంబులచే గౌరీతిలకం బనురంగవల్లి రచియింపం జేసి తచ్చతుర్దిఙ్మధ్యస్థలంబుల శాలితండులంబులఁ బోయించి వానియందుఁ బానీయపూర్ణకలశపంచకంబు నిలిపి తత్పశ్చిమప్రదేశంబునఁ దానుదివ్యసింహాసనంబున నాసీనుండై చతుర్దేశికులఁ జతుర్దిక్కలశంబులయొద్ద నధికారులయియుండునట్లుగా నియమించి తక్కినభక్తానీకంబుల నుచితాసనంబుల నునిచి మధ్యకలశంబుగాఁ గొని వారునుం దానును దత్కలశంబుల గంధపుష్పాదకంబులం బూజించి తదుపరి నూతనవస్త్రావరణంబుగావించి కాంచనరత్నంబులు వానియందిడి చూతప్రవాళతాంబూలీదళంబులు తన్ముఖంబున

నిలిపి మైదుకలశంబులకుఁ జుట్టి తంతువేష్టనం బొనరించి తత్కలశం
బులు పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబులనభిమంత్రించిధూపదీపాదు
లొసంగి యచ్చటనున్న భక్తపుంగవుల విభూతితాంబూలపూర్వకం
బుగానారాధించి వారిచేదీక్ష యొనరింప ననుజ్ఞాతుండై భేరీవేణువీణా
దిరావంబులు చెలంగ నంతకమున్న సుస్నాతుండై భస్మరుద్రాక్షధా
రణం బొనరించి మంటపపూజానంతరంబునవచ్చి యచ్చటవసియించి
సిద్ధరామయ్య డాయం బిలిచిన నతండు పరమాత్మైక్యంబున నరుగు
దెంచి భక్తసమూహంబునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచ
రించి తదనుజ్ఞఁగాంచి గురుపదంబుల కెరఁగి ముకుళీకృతకరుండైయు
న్నఁగృపావలోకనమాత్రఁదత్పాత్రీకృతనకర్మంబఁసంచి మంటపప్రదేశం
బున శిష్యుంబూర్వాభిముఖుంగాఁగూర్చుండంజేసి, తాను నుత్తరా
భిముఖుండై తత్కలశోదకంబుల నభిషేచనం బొనరించి శైవసం
స్కారుంజేసి వీరశైవదీక్షావిధానంబునఁ దప్పనీక ఫాలసంగతదుర్లేఖ
లణంగునట్లుగా భూతిపట్టంబు గట్టి నిజహస్తస్పర్శనంబునఁ దత్తనుగ
తపంచభూతవికారం బుడిపి పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబుఁ గావించి
మాయాధ్వాంతాహంకారాదిగుణశిక్షితుం జేసి బ్రహ్మంబును
బ్రహ్మేంద్రాదిలోచనాగోచరుండును సర్వగతుండును నగుపరశివ
మూర్తి నవయవరహితంబును జ్యోతిర్మయాకారంబును సకలమూ
ర్త్యతీతంబును నగులింగమూర్తిగా నియమించి షడ్వర్గపూరకంబు
గాఁగాంచి యాలింగంబునకుఁ బంచామృతస్నపనంబుగావించిసర్వో
పచారంబులనర్చించి శిష్యమస్తకస్థితకళభావానుగతంబుగాఁగనియా
కర్షించి లింగంబునందు మంత్రోక్తంబుగాఁ బ్రతిష్ఠించి యాలింగం
బాత్మచ్ఛాత్రనికరంబునం దుంచి వీని నెడఁబాయకుండుమని యద్దే
వుం బ్రార్థించి శిష్యుం గాంచి లింగమూర్తిం బ్రాణపదంబుగా ధరి
యింపుము ప్రమాదంబుఁజెందెనేని దేహపరిత్యాగం బర్హం బని
తెలిపి లింగాంగైక్యక్రియానిపుణుం గావించి ప్రసాదాంగుంజేసి వా
యుప్రాణసంబంధం బెడలించి లింగప్రాణుఁ గావించి జీవన్ముక్తిహేతు
వీరశైవరహస్యంబు లన్నియుం దెలిపి తీర్థప్రసాదోపభోగుం గావిం
చిన సిద్ధరామవిభుండు పరమానందకందళితహృదయారవిందుం డై

నిత్యనిర్గుణానుపమానంద మయాద్యంతరహితబ్రహ్మంబగు లింగ మూర్తి నొసంగు గురుమూర్తి యైనచెన్నబసవేశ్వరపదంబులఁ కెరఁగి దేవా! భవదీయకరుణావశంబున గురుచరేశ్వరులసపర్య లొనరింపం గంటి మీప్రసాదంబున కర్హుండ నైతి భక్తగణంబుల లో నన్నియు కెక్కితి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడుచుండు సమయంబున నచ్చటిగణంబులు. 24

క. జలజాసనాదిసురలకుఁ, దెలియంగానలవిగాని దివ్యామృతమున్
జలపట్టి కాంచి తౌరా!, భళిరా! శ్రీసిద్ధరామ! పావననామా!. [నం

ఆ. మలయజమునఁబుష్పమానికంబునదీప,మమృతమందు:జేగహాటకము
బరిమళము చెఱకునఁ బండుచిత్తరుపున, జీవమట్లునిన్నుఁ జెందెదీక్ష.

చ. అని వినుతింప వారు బసవాధిపుఁ డిట్లను నయ్యలార! యీ
యనఘుఁడు పిన్ననాఁడె మది కంపని శ్రీగిరినాథు మల్లికా
ర్జునుఁ గొనితెచ్చి యాత్మపురిఁ జోద్యతరంబుగ నిల్పెఁగాదె యీ
తనిచరితంబు లెక్కయిడఁ దామరచూలికి నైన శక్యమే?. 27

క. అనవుడు నత్యాశ్చర్యం, బున వారలు చెన్నబసవపుంగవుఁ గని యే
యనువున శ్రీగిరినాథుని,గొని తెచ్చెనువినఁగమాకుఁగోర్కిజనించెన్.

ఉ. ఆవిధ మానతీవలయు నన్నఁ గరంబులుమోడ్చి పల్కె నో
ధీవరులార! తత్క్రమము దెల్పెద నెప్పుడు పొన్నలాపురిం
దా విహరించు ముద్దయ యనఘ భవపావపయోజభక్తుఁ డా
పావనుఁ డీతనిం గనియె భర్గజయాప్తి శుభాంగి యందునన్. 29

తే. కాంచి యల్లారుముద్దుగాఁ బెంచుచున్న
నాఁడునాఁటికిఁ దనయుఁడుజోడువారిఁ
గూడి వేడుక నాడుచుఁ గొన్నినాళ్లు
శైశవక్రీడ లెల్లను జఱుపు చుండి. [ముం

క. తలిదండ్రులయనుమతి మా,ఠుఁగాయఁగఁ బూనిగోవుపగము దల్లడ
దలకరకోలకిఱుపు,ప్పలుపల్లనగ్రోవి యమరఁబోఁ ము దిరుగుచున్.

ఉ. శ్రీగిరినాథుదర్శనము సేయఁగ నేగెడునట్టి సర్వదే
శాగతమర్త్యకోటిఁ గని యచ్చెరువందుచు నంగ తీగతిం

బ్రోగులు గూడి యచ్చటికిఁ బోయెదరో యని యెంచి యందు వే
దాగమవేదియైన శరణాగ్రణి నొక్కరిఁ జేరి యిట్లనున్. 32

ఉ. కావటిబొట్టె లేఁడు సొరకాయలు బుఱ్ఱలు కంట్లపెద్దులు
న్మోవఁగ వెక్కసం బయినమాటలు మున్నగువానిఁ గొంచు మీ
రీవిధి నెందుఁ బోయెదరొ యేర్పడ నాకెఱుఁగంగఁ దెల్పవే
నావుడు మందహాసవదనంబున నిట్లని పల్కె వానితోన్. 33

చ. మునులకుఁ జెంకి భక్తులకు ముంగిటిపెన్నిధి తీర్థకోటికిన్
జననపుఠావు సర్వసురసంతతినిల్కడపట్టు ముక్తిభా
మినికి నివాసభూమి ఘనమేచకకంఠువిహారదేశమై
ఘనత వహించు శ్రీనగముఁ గన్గొనఁ బోయెద మన్న నిట్లనున్. 34

ఉ. అంచలు గుంపులై చనఁగ నచ్చట నెప్పని గల్గెఁ బెండ్లికో
బందుగులున్నవారొ తెలఁ బల్కుము నావుడు వత్స! తన్నగం
బందు సమస్తదేవనిచయాధిపుఁడై తగుమల్లికార్జునా
ఖ్యేందుకిరీటుఁ గన్గొనుట కేగెద మంచు వచింపఁ గ్రమ్మఱన్. 35

తే. అనియె గిరిమల్లికార్జునుఁ డనఁగ మునియొ
దెవ్వఁడో నేలఱేఁడొ యత్తెఱఁగు దెలియఁ
జెప్పవే యని పల్కినఁ జిఱుతవాని
మాటఁ బోఁ ద్రోయఁజాలక మగుడ ననియె. 36

తే. తాపసుండును గాఁడు భూధవుఁడుఁ గాఁడు
దేవతాధీశుఁ డగు మహాదేవుఁ డనిన
సామి! యాసామిరూప మేచందమొక్కొ
యెఱుఁగుదేఁ దేఁటపడఁ జెప్పు మిప్పు డనిన. 37

ఉ. కేలను బోటువాలు దులకింపఁ దలం దొగమేలు మేనిసోఁ
బాలున నాలు కెంజెడలపట్టునఁ దొన్కసలాడుచుండు పె
న్జాలు పిఱుంద గబ్బిపొడచారలవన్నె మెకంబుతోలు డా
కాలున గంటపెండెపుఁజొకావపుడాలును గల్గు సామికిన్. 38

ఆ. నంది యెక్కుగిత్త నాగులు సొమ్ములు
చేదు మెడను బునుక చేరు బూది

నుదుట నరులుగొన్న రుదురాక లెదఁ గల్గు
నయ్య యొరపు దెలుప నలవి యగునె?. 39

క. అనుటయు నా జేజేదొరఁ, గనుఁగొనఁగామనసుపుట్టెఁ గావున నీప
జ్జనరుగు దెంతుసనుఁదోడ్కొనిచని కాన్పింపుమనినఁగుజ్జనికనియెన్.

చ. అడవులఁ గొండల న్నడిచి యన్నము వేళకు లేక యెండలన్
బడలికఁ జెందలేవు పసిబాలుఁడ వాపులఁ దల్లిదండ్రులన్
విడి చనుదేర నీ కగునె? వీటఁడిబుద్ధులు మాను మీఁద నేఁ
దడవు వసించినన్ వరుస దవ్వగు నేగెద నన్న నిట్లనున్. 41

ఉ. కూడదు దారి కష్టమని కొంకు జనింపఁగఁ జెప్పకయ్య నా
యీడగుకుఱ్ఱలీవరుస నెందఱు లే రటు చూడు వారితో
జోడుగ నీపిఱుంద నగుచుం జనుదెంచెదఁ దల్లిదండ్రులన్
వీడఁగఁజాలు వంతబలువేలువుఁ గన్గొనుభాగ్య మబ్బినన్. 42

చ. అన విని వీని రమ్మనుట కర్హము గా దిక మాన్పఁ గూడ దె
ట్లని మది సంశయించి శరణాగ్రణి యూరక పోవుచుండి ద
న్వెనుకొని వచ్చుబాలుఁ గని వీఁ డెటుల న్విడఁ డంచు నెంచి దో
డ్కొని యలయంగనీక సిరికొండకు వేడుకఁ బోయి యచ్చటన్. 43

వ. తదీయమహిమవిశేషంబు లిట్లని చెప్పందొడంగె. 44

సీ. ఇది తీర్థసందోహ మిదికుండసంఘాత మిదిమంటపవ్రాత మిది వనాళి
యిది గోపురానీక మివినందు లివి భృంగు లివి శిఖరావళి యివివనంబు
లిది నదీనదజాల మిదిసాల మిదిగంగ యిదిమూలికోత్కరంబివిసరంబు
లివిమునిస్థానంబు లిది పరిఘావార మివి చిత్రకంబులు నివి రథంబు
తే. లివి మహాశక్తు లివి జోతు లివి మఠంబు
లివియ మణిమయపుందంతు లివి కుళంబు
లివి సువర్ణాశ్మసముదయం బివి తటంబు
లనుచు వేర్వేఱఁ జూపుచు నరిగి యంత. 45

సీ. కలితవజ్రోపలకల్పితకుడ్యంబు శాతకుంభస్తంభసంభృతంబు
వైడూర్యరజతకవాటసందీప్తంబు శక్రాశ్మజాలకసముదయంబు
ఘనధూపపరిమళాక్రాంతదిగంతంబు ప్రాజ్యకర్పూరదీపావృతంబు
నానాదిశాగతమానవాకీర్ణంబు వేత్రహస్తార్భటావిశ్రుతంబు

తే. పటుచతుర్విధవాద్యవి భ్రాజితంబు, వేదవేదాంతపాఠక విలసితంబు
రమ్యవారాంగనాలాస్యరంజితంబు, నైన శ్రీమల్లికార్జునాలయ ముగదిసి.
చ. పదిలము గాఁగ రమ్మనుచు బాలకుహస్తము పట్టి యబ్జభృ
త్సదనము జొచ్చి యందుఁ గలసందడి మెల్లన యోసరింపుచు
న్సదనమున నేగి యీశ్వరునిముంగట మ్రొక్కుచు నిల్చి యీతఁడే
సదయుఁడు మల్లికార్జునుఁడు చక్కఁగఁ జూడుకుమార! నావుడున్.
మ. ఇతఁడా? శ్రీగిరిమల్లికార్జునుఁడు! సామీ! లెస్స బాగాయె నీ
మతిలో నేమి తలంచి దైవ మని సంభావించి కొల్వింపఁ జూ
చితి? నే వెఱ్ఱిని గాను వేలుపు నిదర్శింపంగ; నాతోడనా
చతురత్వంబులు? చాలు దేవు నిఁక దాఁచంబోక కొల్వింపవే. 48
వ. అనిన. 49
శా. ఏమేమీ! కి వెడమాట లాడెదవు వారిచ్చ స్వీచారించ కే
స్వామీ! స్వామి యితండు గాఁ డనుట యేచందంబు? గాకున్నచో
నీమర్త్యావళు లెల్ల భక్తిరతు లై యే తెంచి వాంఛాఫల
స్తోమాపేక్షలఁ గొల్వ నేమిటికి? నీతోఁ జేతునా? మేలమున్. 50
తే. అనినఁ జిఱునవ్వు నవ్వి యో యయ్య! తలఁప
కేరడంబున కిఁక వేఱె దారి గలదె
బెల్ల మని చౌళపిండి చేఁ బెట్టినట్టి
చంద మయ్యెను నీవాఁడు చూడఁజూడ. 51
తే. ఏది? వినుజాలు మొనవాలు నిఱికేలు
నేది? తోల్చీర మెడచాలు యెముకకోక
యేది? నెలకూన సామేన నిడినచాన
యితఁడు జేజేలదొర యని యెటుల నందు?. 52
చ. అనవు డితండు సావయవుఁ డైనతఱిఁ ధరియించుచిన్నె లీ
యనవున నన్ను నీ వడుగినట్లు విభావనఁ గాని కర్మదృ
ష్టిని గనరాదు గాన మదిఁ జేస్పకు సంశయ మీశుఁ డీతఁడే
వినుతి యొనర్పు మ్రొక్కు పద వెఱ్ఱితనంబులు మాని క్రమ్మఱన్.
వ. అనిన నచ్చిఱుతం డి ట్లనియె. 54
చ. హరుఁడు మదిం దలంప నొకయాకృతిఁ గన్పడుఁ గర్మదృష్టిచే 54

నరసిన వేతెరేతిఁ దగునంచు వచించితివయ్య మున్న యీ
దరమున మీరు లాడునుడి దప్పగఁ గూడునె? నన్ను మీర లి
వ్వరుసునఁ బిన్నగాఁ దలఁచి పల్కుటఁ జిక్కులఁ బెట్టఁ బాడియే?.

వ. నావుడుఁ దజ్జంగమపరుం డతనితోడ. 56

చ. హరుఁ డెటువంటి వాఁడనిన నాకృతిఁ జెప్పితిఁ జెప్పినట్ల యా
స్మరహరుఁ గానుపింపఁ దరమా? మముబోఁటికి ధ్యానగమ్యుఁడై
పరగు నతండె యాత్మ దయ పర్వఁగ సన్నిధియైనఁ గాక యీ
ధరజను లెల్లఁ గొల్చుపరతత్త్వ మిదే యిఁక లేదు కావునన్. 57

ఆ. భక్తితోడ మ్రొక్కుపరస క్రమ్మఱిపోవు, చున్న దీడ నింకనునికిగాదు
పోదమూరికిపుడు వాదు లేమిటికిర, మ్మనినసిద్ధరాముఁ డతనికనియె.

చ. దయ జనియించి యాతని కతం డిటు రావలె గాని నీవు ని
ర్ణయముగఁ జూపలేవు గద? నా కట రాఁ బని యేమి? మీరు పొం
డయినను నేను వచ్చి జను లారడి సేయఁగ సిగ్గుఁ జెందనా?
యయుతసమంబు లైన శివు నారసి క్రమ్మఱి వత్తు నావుడున్. 59

చ. కలఁగుచు జంగమయ్య కసుగందును దుర్గమసీమ డించి యే
కొలఁదిఁ జనంగవచ్చు? ననుకూరిమి మీఱఁగ బుజ్జగించి య
గ్గలముగ మందలించి కొఱగా దని బిట్టవలంచి యెన్నిభం
గులఁ దనతోడ రామికి నెగుల్కొను నంచని యేగె నంతటన్. 60

చ. ఇటు తనుఁ బాసి యాశరణుఁ డేగినపిమ్మట సిద్ధరాముఁ డు
త్కటముగ మూర్ఛఁ జెంది బెడిదంబుగఁ గన్నుల నశ్రుబిందువుల్
పొటపొట రాలనేలపయిఁ బొర్లుచు లేచుచు నుస్సు రంచు ది
క్తటములు చూచి బెగ్గిలుచుఁ గ్రిమ్మినశోకముతోడ నాత్మలోన్. 61

ఉ. శర్వునిఁ గానుపింతు నని జంగమవర్యుఁడు నన్నుఁ దెచ్చి యీ
యుర్వర డించిపోయె నయయో! యిఁక నెవ్వరు? దిక్కటంచు లోఁ
బర్వినచింత రాముఁ డటఁ బాసి గనుంగొనువారి నెల్ల వే
శర్వునిఁ జూపలేరుగద! యాచరణంబున నంచు నార్తుఁడై. 62

ఆ. గిరులఁ జఱుల ఝరులపిరులఁ దగు,తరుల సిరులవఱులు దరులఁ బరుల
హరులఁ గరులసరులఁ బరగినవనముల, శరధిశరధి వరుస నరసియరసి.

సీ. శారద! కానవే? శారదాంబుదవర్ణు మన్మథ! కానవే? మన్మథారి

శాండిల్య! కానవే? శాండిల్యసుతపాదు బాటల! కానవే? పాటలజటి
వారణ! కానవే? వారణాజినచేలు నమృతంబ! కానవే? యమృతదేహు
స్యందన! కానవే? స్యందనాయితధరు నభయంబ! కానవే? యభయ
తే. రాజవృక్షమ! కానవే? రాజధరుని [హస్తు
బాణభూజమ! కానవే? బాణవరదు
నందివర్ధన! కానవే? నందితురగు
ననుచుఁ గుజముల శివుజాడ లరసి మఱియు 64

తే. ఘనుని శ్రీగిరిమల్లికార్జునుని మీరు
గనరె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునములార!
యతులఖర్జూరశిఖరిప్రియాళుఁ గనరె?
యతులఖర్జూరశిఖరిప్రియాళులార!. 65

వ. అని యడుగుచు. 66

క. తిరిగినచోటు లెతిరుగుచు, నరసినతృణగుల్మలతలెయరయఁగఁ జనుచున్
జొరఁబాఱుగుహలె చొచ్చుచు, సిరిగిరిపతిఁ గానలేక చింతిలి యంతన్.

ఆ. నడవలేక చిక్కువడి మేనఁ జమటలు
గ్రమ్మఁ బెదవు లెండఁ గంప మడర
నాదరించి జడియ కను వారిసిం గాన
నుండి యొక్కచోటఁ గూరుచుండి. 68

ఉ. అక్కట! జంగమయ్య యరు దందఁగఁ దెల్పిననీదురూప మే
నెక్కడఁ గాననైతిఁ బరమేశ్వర! నన్నలయింపఁ బూని యే
దిక్కున డాఁగితో యడవి ద్రిమ్మరి వేసరినాఁడ నాఁకటం
జిక్కితి దప్పి స్రుక్కితిని నే నొకపల్కెఁక నైనఁ బల్కవే!. 69

చ. కరుణ దలిర్ప నీవె పొడగట్టెద నంచు వచించె మున్న యా
శరణుఁడు నేను జాలిఁబడి సందుల గొందులఁ జట్టు మెట్టులం
దిరిగియు నెల్లచోటులను దేవరరూపము గాన నైతి నీ
పరవుడ నయ్యెదన్ నెనరు పాఱఁగ నీ విఁకనైన రాఁగదే!. 70

చ. కిటికితనంబునం బసులకాఁపరికుఱ్ఱఁడు నీఁ డటంచు న
న్నిటువలె గాసిఁ బెట్టఁజను నే? తలిదండ్రులఁ బాసి నన్ను మ
న్నుటకు గురుండ నీవె యని చొచ్చితి నీయిలు గాన నింక నే

సటు వడసీక నాకనులు చల్లఁగ నిన్గనఁ జేయు మ్రొక్కెదన్. 71

చ. నను వెతఁ బెట్టకిప్పుడ కనంబడి తేని రయంబు మీఱి నే
నినుఁ గొనిపోయి మాకుఁ గల నెయ్యల బంధులఁ దల్లిదండ్రులం
బనుపడ వేఁకటాల సిరిఁ బాయనియిందుల దొడ్డిమంటపం
దనియఁగఁ జూపెద న్నడుపు దప్ప బిరాలున నీవు రాఁగదే. 72

చ. తడయక రమ్ము నిన్నతిముదంబునఁ దోడ్కొనిపోయి పాలు మీఁ
గడ నెయి వెన్న జున్ను పులఖండము గొబ్బరిపప్పు నానఁబ్రా
లడుకులు తేనె పండులొడియంబులు పానక మూరుగాయ ల
ప్పడములు జీటిలా. పెరుఁగు పాశము కజ్జము నీకొసంగెదన్. 73

తే. అనుచు నీరీతి సిద్ధరామయ్య తన్నుఁ
దలఁచి ముగ్ధానులాపముల్ పలుకునట్టి
సమయమున మల్లికార్జునస్వామి నెనరు
దవుల నొకజంగమై వానిఁ దఱియ వచ్చి. 74

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు? కాడుపడి యేకత మేటికి సంచరించె? దీ
వివ్వనసింహగండకమదేభము లాదిమృగంబు లెల్లెడం
గ్రొవ్వి యనేకముల్ తఱుచుఁ గ్రుమ్మరు నిన్నిట డించి పోవువా
రెవ్వరు? మాకుఁ దెల్పు మిపు డేర్పడ బాలక! యన్న నిట్లనున్.

ఉ. సొన్నలయూరు ముద్దయకు సూనుఁడ దూడలఁ గాయుచుండఁగా
న నొ్నకజంగమయ్య గిరినాథునిఁ జూపెద నంచుఁ దెచ్చి ము
న్నెన్నినవానిఁ జూపెడక యిచ్చట నన్విడనాడి యేగె నే
తెన్నున నేఁ గాంతు సామి నని ద్రిమ్మరి డస్సితి నెందుఁ గానమిన్. 76

తే. అయ్య! నీవైన నెఱిఁగిన నాతఁ డుండు
చోటుఁ జూపింపు వేలుపుఁ జూపినపుడె
యెలమి నాపయిగోర్పడ మిత్తు నీకు
నమ్ము మనుటయుఁ జిఱునవ్వు నవ్వి హరుఁడు. 77

చ. జడియకు మేల యేడ్చెదవు! జంగమయర్యుఁడు చెప్పినట్టి యా
మృడునిఁ గనంగఁ జేతుఁ గడు మేలగు రాగ కుమార! యన్న న
బ్బుడుతఁడు నెన్నొసల్ పుడమిఁ బొందఁగఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి వేడుకల్
వడసితినయ్య! మిమ్ముఁ గడ బాయక తెచ్చెద సామిఁ జూపవే!. 78

క. అను డబ్బాలునిఁ దోడ్కొని, చని మల్లేశ్వరమునోజ్జసదనసమీపం
బున నిలిచి లోన వసియిం, చినవాఁ డదె చూడు రాజశేఖరుఁడనినన్

క. మును జంగమయ్యఁడు చూ, పినతలమే యిచట లేఁడు వేల్పాతనిలా
గున నన్నుఁ గాసిఁ బెట్టక, చెనమల్లేశ్వరుని జెంకఁ జెప్పంగదవే! 80

ఉ. నావు డలీకజంగమము నమ్ముము నావచనంబు తప్ప దీ
తావుననే వసించుఁ కనుఁదమ్ము లొకించుక మూసి విప్పు మా
దేవుఁడు కానుపించు నని తెల్పి యదృశ్యతఁ జెంద బాలకుం డా
విధ మాచరించి ప్రియ మందుచుఁ గ్రమ్మఱఁ దేఱి చూచినన్. 81

మ. అనఘుం డవ్యయుఁ డప్రమేయుఁ డచలుం డాద్యంతశూన్యుం డమూ
తనుఁ డానందమయుం డగమ్యుఁ డఖిలాధ్యక్షుం డచింత్యుం డవా
మనుఁ డద్వంద్వుఁ డనామయుఁ డచ్యుతుఁ డసూక్ష్మజ్యోతిరాకారుఁ డా
ఘనుఁ డాభక్తుఁడు చెప్పినట్లు సగుణాకారంబు సంధిల్లఁగాన్. 82

క. కనుపట్టె సిద్ధరామయ, యనుపమమోదమున నీతఁడయ్యా! యెఱుఁగఁ జె
ప్పినవేల్పని సాఁగిలి వం, దన మొనరిచి యిట్టులని యెం దద్దేవునితోన్.

ఉ. ఎక్కడ డాఁగి? తింతవడ వెయ్యెడ నారసి కాననైతి నీ
విక్కడి కింతలో మరలి యెప్పుడు వచ్చితివయ్యా! కానలోఁ
జిక్కి యొకండ నే వెతలఁ జెందఁగ నాదగుపుణ్యమూర్తియై
యిక్కరుణాకరుం డభయ మిచ్చిటు రమ్మని చూపె మిమ్ములన్. 84

క. కానున్న నేమి గతి యగు, నో కదయని తిరిగి యటఁగనుంగొన గణవ
ర్యాకృతి యచ్చటనగాఁగ, రాకుండిననతఁడుత త్తఱంబగుమదితోన్.

చ. కటకట! మోసపోతిఁ గదె! కన్నులు మూయు మటన్న మూసిన
న్నిట దరిఁ జేర్చు భక్తవరుఁ డెచ్చటి కేగెనొ యేమి సేతు నే
నెటు గనుఁగొందు నింక భ్రమియించి వెసం జననీక గట్టిగాఁ
జెటుకునఁ బట్టనైతి నని చింతిలుచుండ దయానురక్తిచేన్. 86

సీ. చిఱుతనిఁ జేరంగఁ జేరి కౌఁగిటఁ జేర్చి
తొడలపై నిడుకొని యొడలు నిమిరి
కూఁకటి పుడికి వైకుంఠాస్త్రుఁ డిట్లనుఁ
దనయుని ముగ్ధత్వమునకు మెచ్చు

వచ్చె నిన్నిట దోడి తెచ్చుట కై యల
భక్తు నీకడకు నేఁ బంపినాఁడ
నతఁ డగపడఁ డని యడలకు మని వాని
మైఁ గప్పుకొనుగ్గోరుపటము వజ్ర
తే. కవచముగఁ జేసి యోగవేగములు ఫాల
నయనమును మఱి స్పర్శవేదియు నొసంగి
యింటి కేగుదు గాని నీ యీప్సితార్థ
మింక వలసినయది గోరు మిత్తు ననిన. 87
శా. గౌరీవల్లభ! వాంఛితం బొకటి నేఁ గాక్షించెద న్నిన్ను నీ
వీరూపంబున నీశుభాలయముతో నీవేళ నావెంబడిన్
మావా రందఱు సంతసంబునఁ గన న్మాయూరి కేతెంచి బ
ల్కారుణ్యంబున నెల్లకాల మట సౌఖ్యం బొప్పఁగా నిల్వవే!. 88
క. ఇది దప్ప వేఱె వాంఛిత, మది లేదన నీశుఁ డనియె నాగతి నీ విం
పొదవఁగఁ గోరినకోరిక,లొదవఁగఁ జేయఁదగుఁగాననొక్కటివినుమా.
తే. లోకమునకుఁ జూడ నీకు ముక్తజంగమ,వరుఁడుచూపినట్టిపగిది నిల్తు
నీకుఁ జూడనట్టి యాకృతి నుండెద, ననిన సమ్మతించి యర్భకుండు.
వ. గౌరీశ్వరానుగ్రహంబున నసాధారణమేధాయుతుం డై యద్దేవు ని
ట్లని స్తుతియించె. 91
ఉ. ఫాలకృశానుకీల! భవపాశవిమోచనశీల! మానసహ్లా
ల్లోల! దయాలవాల! హితలోకసుధాశనపాల! కంఠకా
కోల! విధూతకాల! శతకోటిధరాదిసురాళిపాల! స
ల్లీల! శివానుకూల! వినుతించెద నిన్నదె మల్లికార్జునా!. 92
ఉ. శారదకంద కాదప తుషార పటీర మృగేంద్ర కుంద ఖ
ర్జూర మరాళ వారిజ మరుద్గజ పారద హార హీర మం
దార సమీరక జేమన సుధాకర చంద్ర సురేశ్వరాశ్వ భా
పారమణీశరాభసిజసంహననాంచిత! మల్లికార్జునా! 93
చ. అని వినుతించునాతనిఁ బ్రియంబునఁ గన్గొని చెన్నమల్లికా
ర్జునుఁ డను వత్స! నీ కెదురుచూతురు నీతలిదండ్రు లొప్పు లో
క్కనిముష మెండఁ గాఁగ నటు గావున్న బోద మటంచుఁ దక్షిణం

బున నిజపాదసేవకసమూహవిహారిణి సొన్నలాపురిన్. 94

చ. కనకమణీమయాలయము కల్పనచేసి తిదంతరోర్వి నూ
తనఘనలింగరూపమునఁ దా వసియించి యమేయభక్తిభా
జనమగు సిద్ధరామవరు సన్నిధి నుంచి జగజ్జనానురం
జన మొనరింపుచు న్నిలిచె శర్వుఁడు శ్రీగిరినుండుచాడ్పునన్. 95

చ. అటు కని పెట్టి పౌరజను లందఱు గన్గొని యద్భుతాత్ములై
యిటు మును పెన్నఁ డిప్పగిది నీమణిదామము గాన లేదు మి
క్కుటమగు కాంతి నద్దెసలఁ గప్పుచు నున్నది చూడుఁ డంచు నొ
క్కట ప్రమదం బెలర్ప గుమిగా గుడిఁ జేరఁగ నేగి యందునన్.

చ. అనుపమలింగమూర్తిఁ గని యందలిభక్తి వసించు సిద్ధరా
మునిఁ దిలకించి యద్భుతము మోదము స్వాంతములందు నొక్కటం
బెనఁగొన నందుఁ గొంద ఱతివేగమ ముద్దయఁ జేరఁ బోయి నీ
తనయుఁడు వచ్చినాఁ డనినఁ దత్క్షణమాత్ర వధూసమేతుఁడై. 97

క. భవనము వెలువడి తజ్జన,నివహముఁ జూపించుదారి నేసని యెదుటన్
నవరత్నఖచితమైతగు,భవగేహముఁ గాంచి చొచ్చి ప్రబలినతమిచేన్.

క. కెంధవరుద్రునికై వడి,నుండుతనయుఁ జేర జవమహోత్సుకుఁడై యా
తండు జననీజనకపద,కాండజముల కెరఁగి నిలువఁ గడువేడుకతోన్.

సీ. జనకుఁడు గూరిమితనయుఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి
నాకులపావనా! నాయశంబ!
నాపెన్నిధానమ! నాతండ్రి! నాపట్టి!
నాతపఃఫలమ! యిన్నాళ్లు నన్ను
నెడఁబాసి యెచ్చటి కేగితి? విచ్చటి
కెప్పుడు వచ్చితి? వీగు గేమి?
యీలింగ మెక్కడి? దింతయు నేర్పడ
నెఱిఁగింపు మనుటయుఁ జెలుత తాను
తే. వరుసతోఁ గూడి శ్రీగిరి కరుగునాఁడు
మొదలు నగరప్రవేశంబు తుదిగ జరుగు
తనదువృత్తాంత మంతయు వినఁగఁ జెప్ప
నెల్లవారలు సంతోషహృదయు లగుచు. 100

తే. భళిర! జితకామ! శాంభవభక్తిధామ!
కమలసుఖధామ! సమదృష్టకాచహేమ!
భువననుతనామ! పరిపంథినివహభీమ!
సేవకావలిరామ! శ్రీసిద్ధరామ!. 101

క. బాలుఁడవై యుండియు నీ
లీల మహామహుఁడ వగుట లేశము దెలియం
జాల మయితి మిఁక నీ సరి
యేలోకమునందు నైన నెన్నం గలదే?. 102

వ. అని యత్తెఱంగునఁ గొనియాడి యేతల్లింగమూర్త్యభిధానం బెద్ది? యని యందఱు విచారించి సిద్ధరామునిచేఁ గొనితేఁబడు మల్లికార్జునమూర్తి గావున సిద్ధమల్లేశ్వరాభిధానం బిడి షోడశోపచారంబులం బూజించి గీతవాద్యాదులఁ గొంతప్రొద్దు వినోదంబు సలిపి తదనంతరంబ యబ్బాలుం దోడ్కొని తదీయనివాసంబునకుం జని ముద్దాఖ్యదత్తోచితాసనంబుల నాసీనులై భూతివీడ్యంబులు గైకొని యొండొరులు తమలోన. 103

మ. ఘనగిరిమల్లికార్జునుని గన్గొని తత్కృపఁ గాంచి యిందుఁ దోడ్కొని చనుదెంచు వీనిజననం బగుముద్దయభాగ్యవృత్తి చెప్ప నగునె? సొన్నలాపురి శుభంబు వహించెఁ బురంబులోని యీజనులు నిరంతరం బతులసౌఖ్యముఁ జెందుదు రింకమీఁదటన్. 104

గీ. ధీరుఁ డైనట్టిపోడ్డలదేవుబాచి
రాజు సౌరాష్ట్రముననుండి రాజవరాళి
వచ్చెఁ గళ్యాణమునకు మందిరముతోడ
వచ్చు నీతనిభక్తికి మెచ్చి హరుఁడు. 105

వ. అదియునుంగాక. 106

క. శ్రీ మెఱయ మున్ను మైధున, రాముఁడు నిటలాక్షపాదరాజీవార్చా
కాముఁడు నగపతినిటుతన, ధామమునకుఁ దెచ్చెఁ దద్విధం బెటులన్నన్.

మైధునరామునికథ.

క. హైమప్రాసాదచర, త్సోమాస్యాకచవిరాజసుమనస్సుమన
స్సోమాయితనక్షత్రము, భీమావతి యనెడుపురముపృథివిఁ దనర్చున్.

వ. తత్పురంబున. 109

ఉ. ప్రకటనైజవంశజలరాశివిధుం డొకసోమయాజి ని
ష్ఠాకలితాత్ముఁ డై తపము సల్పి కులాంగనయందుఁ బుత్రశో
భాకరుఁ గాంచె నీశ్వరుకృపారతి మైథునరామనాము మై
నాకుని దొల్లి శీతనగనాథుఁడు గాంచినరీతిఁ బ్రీతిగాన్. 110

తే. కని మనోరథ మీడేరె ననుచు సతియుఁ
దాను సంతోషకలనచేఁ దనరి బంధు
రాజి కొనియాడఁ దత్సోమయాజి భ్రాత
లస్థసౌఖ్యాప్తి కొంతకాలంబు జరిపి. 111

ఉ. అక్షయు నవ్యయాత్ముఁ బ్రమథాధిపు ధ్యానతఁ గంటిఁ గాని ప్ర
త్యక్షము గాఁగ దివ్యవిమలాకృతిఁ గాంచఁగ నైతి నింకఁ ద
త్ర్యక్షునిఁ జూడఁగావలె నటంచు ముదంబున నేగి యాసహ
స్రాక్షముఖామరాభినుతమౌ శివలోకముఁ జెందె నంతటన్. 112

క. జనకుఁడు పరమేశ్వరుఁ జెం,దినపిమ్మటఁ దల్లిఁ బెనుప దినదినమును మై
థునరాముఁడు ప్రబలుచు హా, యనసత్తక మైనపిపప నంబపనుపునన్.

మ. ఒకనాఁ డాటలకుఱ్ఱలం గలిసి తా నుద్దండకాంతారభూ
మికిఁ బర్ణేంధనసంగ్రహార్థమయి తొల్మిం బోయి యిందొక్కచో
సకలాండోద్భవసన్నివేశవటవృక్షచ్ఛాయయం దాత్మ ను
త్సుకలీలన్ వసియించువేళ సహవర్తుల్ వేడుకల్ మీఱఁగాన్.114

క. ఒండొరులతోడ దివ్వెల
పండుగ యిదె వచ్చె నింకఁ బదిదినములకున్
వండుదు రరిసెలు గజ్జపు
టుండలు మాయింట ననుచు నొక్కఁడు పలికెన్. 115

క. మఱియొకఁడు పలుకునన్న పు, నెఱపగుదుప్పటులుపూలు నేసినయంగీ
లాఱపుగలుగుతలపాగలు, నఱిముఱిగొని తెచ్చునాటికయ్యాయటంచున్.

క. మాయక్కలమాబావలుఁ, దోయంబులవారి నెల్లఁ దోడ్తేరఁగ నే
నాయత్తపడఁగవలెఁ జుం, డో యని వేఱొకఁడు పల్కె నుత్సుకలీలన్.

ఉ. అప్పుడు రాముఁ డిట్టు లను నందఱిఁ గాంచి కుమారులార! మా
యప్పను బావనుం బిలిచి యప్పెనుపండువునాఁడు పాశను౦

బప్పాలు కుప్పతెప్పలుగ బంతిని వారలతో భుజింతుఁ బై
గప్పఁగఁ గట్టి నిత్తు నెసకంబున వారికి సన్నపుట్టముల్. 118

మ. అనినం బక్కున నవ్వి బాలకులు చోద్యం బయ్యె రామయ్య! నీ
వనువాక్యంబులు నూఱులేని పొలిమే రన్నట్లు సద్బ్రహ్మచా
రిని నా కిందఱు బిడ్డ లన్నగతి నోరీ! నీకుఁ దోఁబుట్టువే
విన మేకైవడి బావ గల్గెఁ? జెపుమా! విందాము నిక్కంబుగాన్. 119

ఉ. అందఱితోడ వంతుకొఱ కక్కను బావను దెత్తు నంటి వీ
రిం దఱు నమ్మియుండి రిపు డెక్కడనుం డిట వచ్చినారు? మీ
చందము ము న్నెఱుంగరు మృషావచనంబులు వింతవారికిన్
బొందెడుఁ గాక మాకు విన యోగ్యముగా దటులైనఁ దెల్పుమా 120

సీ. మీయక్క యెవ్వరు? మీ బావపే రేమి? వారి దేయూరు? దవ్వా? సమీప
మా? కలిగినవారో? లేక దరిద్రులో? వారిచుట్టంబు లెవ్వారు? వారి
కెందఱుసంతాన మేవృత్తిఁ జరియింతు? రెన్నఁడు మీయింటి కేగుదెంచి
రెవ్వరు మీ బావ కిష్టు? లాతఁడు చదు వేపాటి చదివె? నీ విపుడు మాకు

తే. నెఱుఁగఁ జెప్పు మటంచు నందఱును నవ్వ
లేసఁగ గుమిగూడి డాయంగ నేగుదెంచి
మాటమీఁద నె మాటగా మఱియు మఱియు
నుడుగ కత్తఱిఁ దఱిమి త న్నడుగుటయును. 121

చ. వెలవెలఁబాఱి బాలకుఁడు వీఱిఁడి యై మఱుమాట లేమియుం
బలుకక వారి నెల్ల నెడఁబాసి కనుంగవ బాష్పబిందువుల్
దొలుకఁగ నింటి కేగుచు నెదుర్కొను తల్లిసి గాంచి శోక మ
గ్గలముగ నేడ్చినం బెదరి గ్రక్కున నాత్మజుఁ గౌఁగిలించుచున్. 122

ఆ. వీఁపు చఱచి కనుల వెడలునీరము తన
పైఁటకొంగుచేతఁ బాయఁ దుడిచి
నాకుమార! యన్న! నాతండ్రి! నాకుట్టి!
యేల యేడ్చెదయ్య? యింత వెక్కి. 123

క. అడవిని మృగములఁగను గొని జడిసితివో యయ్య! లేక సహచరులటని
న్నొడిచి తమ రెగు రెందఱో!, పశువులతో నేలసిన్నుఁ బంపితిఁ దండ్రీ!.

క. ఒడలెఱుఁగక మార్గంబునఁ, జెడుగులు నిన్నెవ్వరేనిఁ జెనకిరొ! వారిం
దడయక నేశిక్షించెదఁ, గొడుకా! కలతెఱఁగునాకుఁ గొంకక చెపుమా.

చ. అనినఁ గుమారుఁ డిట్లనియె నమ్మ! సహాయులు నే నరణ్యమే
దిని గుమిగూడి యాడునెడ దివ్వెల కక్కల బావగార్లర
మ్మని యెద మంచు నంద అన నట్లన నేఁ బలుకంగ లేసివా
రి నెటులఁ దెత్తు వంచుఁ జెలరేఁగి వికావిక నవ్వి రత్తటిన్. 126

క. అని యతఁ డాడినమాటలు
విని సమ్మదిఁ జింత నొంది వీని నెటుల రో
దన ముడుపుడు నని యపు డొక
యనువు విచారించి పలికె నాత్మజుతోడన్. 127

తే. అన్న! ప్రేలరితనమున నడవి నడుగు
లాడుమాటలకీ వింత యడలె దేల?
తెలియ కాజడి మైన సందియము దీఱ
వారలడిగినక్రమ మెల్ల నేరపఱుతు. 128

సీ. మీయక్క భ్రమరాంబ మీబావ మల్లన్న
వారలయునికి శ్రీపర్వతమున
నతిదూర మిచటి కష్టైశ్వర్యసంపత్తి
గలవారు బంధువర్గంబు హిమవ
దాదులు సుతులు గణాధిపప్రముఖులు
సకలలోకాఢ్యులై జరుగు వృత్తి
లేమిచేఁ బిలుచుటలే దెన్నఁ డిటు వారి
శ్రీదుఁడు మీబావచెలిమికాఁడు [చుట్ట

తే. ప్రజ్ఞ వివరింప నేల! సర్వజ్ఞమూర్తి, యరయ నాయల్లునంత వేత్తైన
మేఁడినిను గెలిచేసినహీనవిప్ర, బాలకులకన్న సంతోషభరితుఁడగుచు.

ఉ. బాలకుఁ డిట్లు పల్కు నిదె పండువు డాయఁగ వచ్చెఁ దల్లి! నీ
వేల తనూజ దాసిహృదయేశ్వరుఁ బిల్వఁగఁ బంప! విట్టులం
బోలు నె? క్రిందటం బిలువఁ బోవమియే కడుఁ దప్పు పంపినన్
లీలను నేను వారిఁ దరలించుకవచ్చెద సత్వరంబుగాన్. 130

తే. వసుమతిని నల్లుఁ దోడ్కొని వచ్చినట్టి
పండుగ శుభాస్పదం బయి పరగు నెందు
నట్లు సేయకయున్న హీ యనుచు నగరె?
పలుచఁగాఁ జూచి మనసాటిబంధుకోటి. 131

చ. అనవుడుఁ దల్లి యి ట్లనియె నన్న! కుమారక! నిన్నుఁ గాంచి నీ
జనకుఁడు చన్నపిమ్మట విచారముచే నిరతంబుఁ దోఁచ కె
వ్వాని నటుఁ బంపలే దతఁడు వచ్చుట లేదు తొలంగి నిన్నుఁ బో
ష్మని యెటు నైతు? స్త్రీలు చనునట్టివి గావుగదా? పరాపనుల్.132

సీ. అది గాక మీబావ కతులితసంపదల్
గల వట నిట కేల కదలివచ్చు?
నొకవేళ వచ్చినా యొంటిరాఁ డతనితోఁ
బరివార మరుదెంచు బహుళ మగుచు
నందఱి కేరితి విందుసేయఁగఁ గల
మిప్పాటఁ గుడుచుట కింట లేదు
సాటికిఁ జెపులు పెంపఁగవచ్చుఁగాని పోఁ
గులు పెట్టఁగలరె? భూవలయమందుఁ

తే. బూని మున్నూటయఱువదిపుట్ల తండు
లములు వానికిఁ దగువ్యంజనములు గూర్చి
సాక నొనరించి పెట్టి మీబావచేత
మన్ననగనేఁ గరికాలుండు మిగులఁ దొల్లి. 133

ఆ. కాన భాగ్యవంతు లైనవారలతోడ, నెట్లు సాటివత్తు! మీవు పెద్ద
వాఁడవై గణించవచ్చినప్పుడువారిఁ, దోడితెత్తుగానికాఁడదిప్పుడు.134

వ. అని పల్కిన జననిపల్కులు వెడవెడ విన్నాఁకొని తన్ను గేలిసేయువిప్ర
కుమారులమాటలుమనంబుననాటుటయునేగతినైనభగినీభావుకులఁ
దోడితెచ్చి పండువు సేయదుంగాక యని తలంచి యొకటీరున నద్దినం
బు గడపి మఱునాఁ డరుణోదయంబున లేచి యెవ్వరితోడం జెప్పక
మరు లెత్తినక్రైవడిఁ బురంబు వెలువడి. 135

చ. సరి చమురే తరసకు వృక్ష ంవక ఫల్లుక పుండరీక కే

సరి కిటి భూరిమాయు శశ శల్య వలీముఖ కృష్ణసార కా
సర శర భాఖుభు గ్గవయ శాక్వర రౌహిష రామ ఋశ్య శం
బరముఖసర్వదుష్టమృగబంధురకాననభూమిం దీర్చుఁడై. 136

క. ఒక్కరుఁ డదరక బెదరక, యెక్కుడుపైనములు చనుచు నెంతటిదవ్వో
యిక్కడికి శ్రీనగంబని, యక్కడియక్కడిజనాళి నడుగుచుఁజని యెన్.

మ. చని కాంచెన్ ధరణీసురాత్మజుఁడు భాస్వద్భక్తి శ్రీశైలమున్
ఘనపాపాటవికీలమున్ వరదివౌకఃకామినీఖేలమున్
మునిగేయాఖిలతీర్థజాలము సదామోక్షోత్సుకైకాలమున్
జనితాభీష్టసకల్పసాలము మనోజాతారిమన్మాలయమున్. 138

తే. కాంచి సంతోషపులకితగాత్రుఁ డగుచు
నమ్మహీధరశిఖరాగ్ర మధిగమించి
యెచట నుండునో మాబావ యిపుడె వెదకి
వెంటఁ గొనిపోదుఁగాక మాయింటి కనుచు. 139

సీ. రాజతశిఖరేశ్వరంబందు వీక్షించి హాటకేశ్వరుని గేహంబుఁ గాంచి
గణపతిస్థానంబుఁ గలయంగఁ గిలకించి పంచమఠంబులపజ్జ వెదకి
కలితపాతాళగంగాప్రతీరముఁ జూచి కుండికానిలయంబుకడ నెమకి
కోటిలింగాకారకుంభినిఁ గనుఁగొని చంద్రగుప్తనగంబుచాయ నరసి

తే. రమ్యతరశంఖ చక్ర వరాహ బిందు
నారసింహ సరస్వతీ నామతీర్థ
రాజిఁ బరికించి కాంచనరత్నసాల
గోపురంబులు గ్రుమ్మరి పోవఁ డంత. 140

వ. మఱియుఁ ద్రిపురాంతకాలంపురీబాలబ్రహ్మేశ్వర సిద్ధమాహేశ్వర
వీరేశ్వర స్కంధసోమేశ్వరప్రసూనాచలసంగమేశ్వరంబు లనుచతు
ర్ద్వారోపద్వారమధ్యంబునం గలతీర్థంబులం బరామర్శించి ప్రాకారం
బుం బఱియం జొచ్చి యంతటం గలయం దిరిగి మల్లికార్జునుం డెచ్చ
ట నున్నవాఁ డని కనుపడుజనంబుల నడిగి వారివలన నిక్కువంబు
తెలిసి తదీయాలయంబు చేరంబోయి యచ్చట లింగాకారంబు గాంచి
యస్మద్బావుకాగారం బిదియ యని చెప్పి రిచ్చట లేఁ డిదేమొకో

యని చింతించి దూరపథశ్రమంబు నొందినవాఁడు గావున నొక్క-
యెడఁ గూరుచుండి యద్దేవు నుద్దేశించి. 141

ఉ. నిండినవేడ్క దివ్వెలకు నిన్గొనిపోవఁగ బుద్ధి పుట్టి నే
నెండకు వానకుం దలఁక కెచ్చట నిల్వక తోడుగూడి నా
దండ వసించుబాలురకు దవ్వయి తల్లినిఁ గన్గొలంగి యీ
కొండకు వచ్చి నల్దెసలు గ్రుమ్మరితిన్ నినుఁ గాంచువాంఛచేన్. 142

ఉ. ప్రొద్దునఁ జద్దిబువ్వ దని పుస్తకముల్ పడకింటఁ జాటుగా
మిద్దియమీఁద డాఁచి కడిమిన్ బడి కేగక యొక్కగుండ నే
నిద్దెస కేగుదెంచితి నిఁ కేమియుఁ బల్కక యప్ప నీవు నన్
ముద్దొనరించి రం డిపుడ మోదముతోడుత మల్లికార్జునా!. 143

ఉ. మాసరివారు దివ్వెలయమాసకు నల్లురనాఁడుబిడ్డలన్
వాసి యెసంగఁ దోకొనుచు వచ్చుచునుండిరి గాన నీవు ను
ల్లాసముతోడ రమ్ము పదిలక్ష లొసంగుట నీవు రాక న
న్గాని యొనర్పఁబోకు కనుగం దని చూడకు మల్లికార్జునా! 144

ఉ. తాను వసించునట్టి పురిదండకు దూరపుఁజుట్టమైన రా
వారలఁ దోడితెచ్చి కుడువంగ నొనర్చి బహూకరింతు రె
వ్వారలు నట్లు గాదు ప్రియబంధుఁడ నింటికి వచ్చినాఁడ నన్
గూరిమిఁ గాంచి పల్క విటు గూడునె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునా!. 145

క. ఇన్నాళ్లనుండి పిలువక, నన్నిప్పుడు పిలువ వచ్చినాఁడని నాపైఁ
గ న్నెఱ్ఱజేసినాఁడవొ, కున్నలపైఁ గినుక సేయఁగూడునె? బావా!.

క. మాతల్లి కూఁతు నల్లుని, నే తెఱఁగునఁ జూతునను చు నెప్పుడుగడువాం
ఛాతత్పరయై యున్నది, ప్రీతి వెల్పొంగ రమ్ము ప్రిదులకు బావా!.

చ. ప్రియమె గణింతు గాని నిలువ్రీక లెటించుఁ దలంచఁబోకు నీ
దయను సమస్తవస్తువులు తక్కువ గావు మదాలయంబునన్
రయమున రమ్ము నీ కటకు రాకను దీఱ వటంటివేని ని
శ్చయముగ నిన్ను నే వదల జాలుప నేమని పెక్కుభంగులన్.

ఉ. భూసురవర్యనందనుఁడు బుద్ధికిఁ దోఁచినయట్లు పల్కి ది
గ్వాసుఁడు కానరామికిని గొబ్బడి దిక్కులు చూచి బావ నా

వాసి యెఱుంగఁడాయెఁ దనవాసముఁ జేరినఁ జూడఁ డాయె నేఁ
జేసిన నేర మేమి? యని చింతిలి యంబఁ దలంచి యిట్లనున్. 149

ఉ. తల్లిని నన్ను బంధుల ముదంబునఁ జూడఁగవచ్చు కోర్కి నీ
యుల్లములో జనింపదె? ప్రియుం డెటు లట్టుల నీవు చేయఁగాఁ
జెల్లునె? యత్తవారిగృహసీమలసంపద లెన్ని గల్గినన్
ఫుల్లసరోజలోచనలు పుట్టినయిండ్ల గాసఁ జెందరే?. 150

క. ఓయప్పా! నీవు బావయుఁ, బాయక నాతోడ దివెలపండువ కిటు ర
మ్మా యనుచుఁ బెక్కుభంగులఁ, దానోడకపిలిచిపిలిచివారలుదనకున్.

క. పొడచూపకయుండిన న, బ్బుడుతఁడు నే నింటి కెటుల పోఁదగు వీరిం
బోడుకొని యేగక నాసరి,పడుచులు నను గేలిచేసి పకపక నగఁగాన్.

క. సరివారు తన్నుఁగనుఁగొని, పరిహాసము చేయువారిపలుకులువినకుమర
ధరబ్రదికియుండుకంటెన్, మరణంబె మేలటంచుమది నిశ్చలుఁడై. 153

చ. అలశిఖరాగ్ర మెక్కి తనయప్పను బావను నెమ్మనంబులో
నిలిపి సహాయబంధుజననీగృహపట్టణవాంఛ లేమియుం
దలఁపక నిల్చి మ్రొక్కి బెడిదంపుజలంబు బరికించి చూచి ని
శ్చలమతి దానిలో నురుగ శంకరుఁ డంబయు నంతలోపలన్. 154

క. ఇరుగెలకుల నిలిచి హంసలు, కరములుఁ బట్టుటయుఁ దిరిగికమలాంకముఖీ
పురుషులనిరువురఁగనుఁగొని, పరమాశ్చర్యంబునొందిబాలకుఁడనియెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చితిరి? యెవ్వరు మీరలు నన్నుఁ బట్టి! మా
యక్కయు బావయే కరుణ యాత్మఁ దలంచినవారు కారు పెం
పెక్కినకార్య మీవు జనియింపఁ బనేమి! విడండు ప్రాణముల్
తక్కగొనంగనేని నిటు తప్పక చేసిన నవ్వి వానితోన్. 156

సీ. పరమానందంబున గిరిజ యిట్లని పల్కె
 నహా ముద్దులమ్ముడ! నేను నీకుఁ
బరులమా? నీయక్క భగినిని శాంబ నేను మీ
 బావ యనాతం డిదె తావు మాకుఁ
బ్రభుఁడు నీవు జనించినది దప ని క్కెన్నఁడుఁ
 జూడలే దటు గాన నేఁడు గలుగు

తెలియంగఁజాలమైతిమి సోమయాజిపు
త్రుండు భీమావతినుండి వచ్చి
తే. నాఁడు నేఁ డన విని చిన్నవాఁడు బ్రిమసి
యొంటి నెక్కడఁ దిరుగుచు నున్నవాఁడొ
యనుచు నీకొఱ కందంద నరసికొనుచు
వచ్చి కనుఁగొంటి మిచ్చట వత్స! నిన్ను. 157
చ. అన విననంతలోనఁ బ్రమదాంబుధిఁ దేలి కుమారుఁ డంబప
ద్వనజయుగంబుమీఁదఁ దనఫాలము సోఁకఁగ వ్రాలి నవ్వచుక్
నెనరున గ్రుచ్చి యెత్తి ధరణీధరసంభవ నీదుబాపకుక్
వినుతి యొనర్పు తంబి! యన నీలగళుం గని సాఁగి మ్రొక్కినన్.
ఉ. నవ్వుచుఁ గౌఁగిలించి కరుణారస ముప్పతిలంగఁ గూఁకటిం
దువ్వుచు జెక్కు గీటుచుఁ గుతూహల మొప్పఁగఁ బల్కె నన్న మీ
యయ్యకుఁ జెల్పి వచ్చితివొ యూఁపె నెఱుంగఁగనీక వచ్చితో
యెవ్వరుఁ దోడు లేక భయమేది యొకండవు రాఁగఁ జెల్లునే? 159
ఉ. వచ్చితి మేలు చేసితివి వారె కనుంగొను మేనయల్లు రా
వచ్చుచు నున్నవారు గణపాలకముఖ్యులు వారిదండలన్
వచ్చెదుమూఁక పారిషదవర్గము మత్ప్రియకోటి వీవు మ
మ్మిచ్చ దలిర్పఁ జూచితిగదే! మదిలోనికొఱంత తీఱఁగాన్. 160
క. దుర్గమకంటకపఙ్క్తుల, మార్గశ్రమ మెఱుఁగ నిల్వ్యమా మత్సుతసం
సర్గుఁడవై యిచ్చటి సుఖ,సర్గంబుఁ గ జెందికొన్ని వాసరములు సనన్. 161
చ. చిఱుతఁడు నల్కె నిచ్చట రసింపఁగ వచ్చితినయ్య! యమ్మ నం
దఱు మదివేడ్కఁ బండువగ నిందునకుం గొనిపోవ వచ్చితిన్
గుఱుచని నన్నుఁ బెట్టుకొను సోమయ నీవు సమాజ మొప్పు లి
త్రైజగ బయానంబుగొను ప్రమోదంబున మామకరాజధానికిన్. 162
క. మాదాయాదులు బంధువు, లాదివ్యౌల కాత్మసుతల నల్లుండ్రను స
మ్మోదమునఁ దోడి తెత్తురు, కాదన కటుమీరురందుగ్రక్కుననసినన్.
క. ఎడలేదు దివెల నడుమనె, నడుచు స్త్రీపురముఁ జేరఁగాలేనీదాఁ
డుడుగుము వచ్చెదు పండువ, కెదపక యిటకేగు దెంతు వింటివి యనినన్.
చ. విని బెగ డొందె బాలకుఁడు వీరలఁ దోడ్కొని వత్తు నంచు నేఁ

బనిగొనివచ్చి రా మనిన బంధువు లెల్లను గేలి సేయఁగాఁ
జను టుచితం బె? యంచు హరిసాయకపాతములందు వ్రాలి మి
మ్ము నెటులనైనఁ దోడికొని పోవకమాన నటన్న నవ్వుచున్. 165

ఆ. అట్టులైన నీమహావాంఛ యూరక, చెఱుప నేల నిమ్ము చిఱుత! ప్రమథ
సమితిమత్కుమారసముదయ మేనును, వత్తుమనియెఁ గరుణవఱలనిచట.

చ. తనసుతు లోగిట న్వెదకి తల్లి దిగుల్కొని పల్లికూటమం
దునఁ దిలకించి బాలకులతోఁ జని యాడుచు నుండెనేమొ రాఁ
డని చని వాడవాడల భయాకుల యై కనుఁగొన్న వారి నా
తనయుని గానరే! యనుచుఁ దప్పక వేఁడుచుఁ గాన కార్తయై. 167

చ. కనుఁగవ నశ్రుబిందువులు గ్రమ్మఁగఁ బాయఁబోయునంబు దొట్రిలం
దనువునఁ జెమ్మట ల్వొడమ దాటుచుఁ దూలఁగ వ్రాలి లేచి నా
ఘనధనరాశి! పుత్ర! చనఁ గారణ మే? మన పిల్చి పిల్చి మా
నిని దనయింటి కేగి మది నిండినదుఃఖముతోడ నెంతయున్. 168

వ. అన్న పానంబులు విసర్జించి దినదినం బొక యుగంబుగాఁ గడుపుచు
నుండి యొక్కనాఁడు తనమనంబున గిరీశ్వరుం దలంచి. 169

ఉ. పో రుడుపంగ నేఁ బలుకుబూటక మెల్ల నిబద్ధిఁ జేసి యే
దారిని బోయెనో సుతుఁడు దాఁ దగ నాఁకట నెంత సోలెనో
ఘోరవనిన్ మృగాళిఁ గని కుఱ్ఱఁడు నెమ్మది నెంత జంకెనో
నేరక మోసపోతిఁ గరుణింపుము శ్రీగిరిమల్లికార్జునా! 170

చ. నినుఁ దనబావఁగాఁ దలఁచి నేస్తులతోఁ గడుఁ బంతగించి నా
తనయుఁ డమాసపండువకు దంపతుల న్నిముఁ దోడి దెత్తు నం
చనుకొని వచ్చెనేమొ కరుణాకర! శ్రీగిరినాథ! వాఁడె నీ
యనుఁగుమఱంది వానికి దయామతితోఁ ద్రోవచూపవే వెసన్. 171

ఆ. ప్రియునిఁ బాసి చాలపేరటికంబునఁ, బగిలి వీఁడె పెన్నిధాన మనుచు
సంతసించియుంటి సకలదుఃఖంబులు, మఱచి నేఁడు వెతలమలుగవలసె.

ఉ. దీనశరణ్య! నాదునలదీపకుఁ గ్రమ్మఱఁ గానుపించి నా
మానస శోకవేదనలు మాసపవే యని కన్ను మోడ్చి లో
ధ్యానము సేయఁ దత్సతి కత్తఱి స్వప్నమువోలె. భ్రామరీ
మానినితోడఁ గూడి గిరిమందిరుఁ డద్భుతజంగమాకృతిన్. 173

క. సాక్షాత్కరించి సతి నీ, విక్షేపము మాన్పికొలఁకు విచ్చేసితి నే
దక్షమఖశిక్షకుండ నీ, ఋక్షేశ్వరవదన భ్రామరీరమణి సుమీ. 174

చ. పొలఁతుక! నీవు పుత్రునకుఁ బూర్వము చెప్పినరీతి నప్ప బా
వల మని యేము గన్పడినవారము వానికి నేతదాకృతిన్
వలనుగ వానితో నిటకు వత్తుము రేపె యటంచుఁ బల్కుచుఁ గ
న్గలువలు విచ్చి వారి నట గానక విస్మయమంది యాత్మలోన్. 175

ఉ. ఎంతకృతార్థనైతిఁ బరమేశ్వరదర్శన మబ్బె నేఁడు నా
చింతలు దీఱె నింక శశిశేఖరుఁ డెప్పుడు వచ్చునంచుఁ ద
ద్భ్రాంతిన యుండె నచ్చట ధరాధరచాపుఁడు బాలుఁ గాంచి య
త్యంతకుతూహలంబునఁ గరంబు కరంబునఁ జేర్చి చెచ్చెరన్. 176

క. మీఁదగుపట్టణమున కిదె,పోద మనుచుఁ బలికి ప్రమథపుంగవసుతభా
ర్యాదులతో నప్పుడు కా,కోదరభూషణుఁడు సత్కృపోన్నతమతియై.

ఆ. మాయనియ్యకొలిపి మదిలోనసంశయం, బొదవనీక వానియూరఁ జేర్చి
కన్ను గలిపి మీరలున్న తావిదెకదా, యన్న నిదియె నాపుడభవుఁడలరి.

క. పదపడ ముందర నసి చే, వదలిన వేగమున నేగి బాలకుఁ డంబా
పదయుగమున కెరఁగినన, మ్మదవతి యాశ్చర్యమోదమానస యగుచున్.

చ. కనుఁగొని గ్రుచ్చి యెత్తి సుగంధక! నాకులదీప! వచ్చితే
యన గుడిలోనఁ జూడు మదె యప్పయు బాయియు వచ్చిరంచుఁ బ
ల్కిన సుతుమాట కర్ణములఁ గీల్కొనునంతనె మేను పొంగ నేఁ
గనుకల నిక్క మయ్యెఁ గఱకంఠునిఁ జూచెద నంచుఁ జెచ్చెరన్.

చ. ఎదురుగ నేగి శంకరగిరీంద్రసుతాదులఁ గాంచి భక్తి పెం
పొదవఁగ నాత్మ మ్రొక్కి ఘనయోక్తు లెలర్పఁగఁ దోడితెచ్చి త
త్సదమల దృష్టి బ్భువనసంపద లచ్చెరు వందఁ జేయ న
మ్మదవతి నైజహర్మ్యమణిమండపమం దొకచక్కి మక్కువన్. 181

సీ. అంచితశుచితాసనాసీనులుగఁ జేసి యర్ఘ్యపాద్యములిచ్చి యంబికేశ్వ
రాదుల కతిభక్తి నభ్యంజనము నర్చి నలుఁగులు నలిపించి జలక మార్చి
ధౌతవస్త్రంబు లొసఁగ కట్టఁగా నిచ్చి రాజవదుపచారరాజిఁ బూన్చి
పంచభక్ష్యంబులు పాయసాన్నాదికంబులు షడ్రసోపేతముగను భర్మ

తే. పాత్రముల నింపి యారగింపఁగ నొనర్చి

గంధ కర్పూర తాంబూల కనకరత్న
భూషణాంబరముఖవస్తుపుంజ మొసఁగి
సంతసం బందుచుండు నాసమయమందు. 182

వ. తొల్లి కాననంబున రామునిం గేలిసేయువిప్రబాలకు లవ్వేళ యతం డింటికరుదెంచుట కర్ణాకర్ణికగా విని నేఁడు పండువకు మీయక్కల బావలఁ దోడితెచ్చితివే? యని మంతలించ మని యందఱు గుమిగూడివారియింటికరుదెంచి కమనీయకనకరత్నమయసౌధతోరణవితర్ది కాదుల నవలోకించి లోపల ననేకజనకలకలం బాకర్ణించి బహిర్ద్వారకవాటంబులు మూసియుంట నవ్వలి కరుగునుపాయంబు లేక తిరుగం జనుదెంచి తద్వృత్తాంతం బంతయు నిజపితృబంధుసఖాదులకెఱింగించిన వా రచ్చటికి వచ్చి నిజంబుగాఁ గని యిది యెమికతంబొ కేవలదరిద్రుల కిట్టిభాగ్యం బబ్బెనని సందేహంబు నొందుచుండు నవసరంబునఁ ద్రికాలవేది యగునొక్కయోగిపుంగవుం డారామయ్య బాలురతోఁ బంతగించి భ్రమరాంబామల్లికార్జునుల నప్పబావలనుదోడితెచ్చి విందువెట్టుటయుఁ బ్రమథసుతాదులతో నప్పుడు వారియింట నీశ్వరుం డుండుటయుం జెప్పిన నత్యాశ్చర్యప్రమోదమానసులై యయ్యుమామహేశ్వరులకు ధ్యానపూర్వకంబుగా నమస్కరించి నిజనివాసంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ. 183

ఉ. అత్తరలాక్షి గాఢపులకాంకురసమ్మదబాష్పనేత్రయై
చిత్తజవైరిపాదసరసీజములం బ్రణమిల్లి యాత్మలోఁ
జొత్తిలుభక్తిచే మృదువచోగరిమం బమరంగఁ బల్కె లో
కోత్తర! వామదేవ! శివ! యోగిహృదాలయ! మల్లికార్జునా!. 184

చ. పురహర! యెంతభక్తసులభుండవు బాలుఁడు గోరునంత నా
కరయఁగ నేఁడు నీ వనుఁగుటల్లుఁడ వైతివి లోకపు
మరి వరపుత్రి యయ్యెఁ బరమా యిఁక మత్పుత్రతరంబు లెన్నఁగా
సురలకునైన నిట్టి పాటచూపుట చోద్యము గాదె? శంకరా! 185

చ. అని వినుతించుచున్న గిరిజ సారశిఖామణి యాదృతి ... నోయ
వననిధిఁ దేల్చి భక్తసంవర్యుడు మైథునే ...
జననుతశీల నీవు దివిజవ్రజ మక్కజ మంద ...

తనుపులతోడ రండు సుఖదాయకమత్పదమందుఁ జేరఁగాన్. 186
క. జా గింక నేల పుష్పక, మాగతమై యున్న దెక్కుఁ డని వారి న్వే
వేగ గొనిచనియెఁ దత్పురి, కాగమవేద్యుండుజగములచ్చెరువందన్.
తే.ప్రకటితంబగుమైథునరాముచరిత, మెలమిఁజదివినవినినవారలకుమల్లి
కార్జునస్వామికరుణాకటాక్షకలన, నైహికాముష్మికఫలంబులందఁగలు [గు.
తే. అనుచు మైథునరాముని యద్భుతంపుఁ
జరిత చెప్పఁగ వినఁబడు సకలమనుజ
రాజి తిలకింప నీసిద్ధరాముఁ డిపుడు
మల్లికార్జును దేఁ గంటి ముల్ల మలర. 189
వ. అని యతని ప్రభావంబు గొనియాడి ముద్దయ్యచేత ననుజ్ఞాతులై భ
క్తపుంగవులు నిజనివాసంబుల కరిగిరి గావున సిద్ధరామయ్య మహ
త్త్వం బిట్టిదని చెన్నబసవేశ్వరుండు చెప్పినఁ దత్సభాసదు లత్యంత
సంతోషాబ్ధిఁ దేలుచుండి రయ్యవసరంబున రామయ్య నిజదేశికపాద
పద్మంబులకుఁ గ్రమ్మఱఁ జాఁగిమ్రొక్కి దేవా! యిష్టలింగప్రభావం
బానతీవలయు నని వేఁడిన యచ్చటిశరణులయనుమతిం గాంచి శిష్యు
నకు నాగమాంబాత్మజుం డిట్లని చెప్పందొడంగె. 190

మడివాలు మాచయ్యకథ.

సీ. భూరమణీశిరోభూషణం బన ఖ్యాతిఁ
బరగు నుప్పరిగె యన్పురవరంబు
నప్పురంబునఁ గళాధరజూటపదలగ్న
మానసుం డతులసన్మార్గవర్తి
యారూఢవీరభద్రాపతారుం డయో
నిజుఁ డింద్రియవ్రజనిగ్రహుండు
భవిజనదూరుండు పండితనుతభక్తి
మహితుండు మడివాలుమాచిదేవుఁ
తే. డతులలింగధారణావాప్తికై కోరి, కల్లినాథుఁ డనెడుఘనుసిఁ జేరి
భక్తితోఁ బ్రమ్రొక్కి పరమాత్మ! మద్గురుస్వామి! దీక్ష సేయవలయునావు.
ఆ. అనిన సతనిభక్తి కలరి దేశికవర్యుఁ, డట్ల సేతుఁగాక యనిన మ్రొక్కి
స్వామిస్థూలమైన శాంభవలింగంబు, నమ్మునాపు డతఁడు సమ్మతించి.

ఉ. ఒక్కొకలింగమూర్తి సిది యోగ్యమె? నీ కని చూప నీతఁ డం
దొక్కటియైనఁ దాలుచుట కొప్పకయుండిన వేసరిల్లి పెం
పెక్కఘురట్టి యొక్కటి మహీజను లక్కజ మందఁ జూపి యా
యక్కజమైనలింగము ప్రియం బగునే? కొన నీకు నావుడున్. 193
క. క్రమ్మఱ మ్రొక్కుచు గురువర!, యిమ్మహనీయమగులింగ మిష్టంబగు నీ
విమ్మనిన నవ్వి వేదో, క్తమ్ముగఁ దల్లింగ మపుడు ధరియించుటయున్.
చ. ప్రకటితభక్తిఁ గైకొని యురమ్మునఁ దాల్చి సమస్తభక్తరా
జ్ఞికరపదాంబుజాతములు సెన్నుదు రంటఁగ మ్రొక్కి సిల్చి కా
యక మొక టేను గోరితి మహాత్ముల సన్నిధి సెట్లనన్ గదా
ధికులమలీమసాంబరతతిన్ బరిశుద్ధిసిఁ జెందఁ జేయఁగాన్. 195
క. అని పల్కి భక్తసమ్మతిఁ, దనగురు చేనపుడు భస్మధారణమై మిం
చినపీరభక్తిఁ దత్పురమునఁ గొన్ని దినంబు లుండిముదమున నంతన్.
మ. బసవాధీశ్వరుఁ జూచు వేడ్క మదిలోఁ బర్వంగ నేతెంచి భ
క్తసమూహంబున కర్ఘ్య లిచ్చుచు నమాత్యశ్రేష్ఠుఁ డర్చించుని
త్యసమారాధనఁ గాంచుచున్ శరణజాతం బెన్నఁ గళ్యాణమం
దసమాస్తాంబకసన్నిభం డతులచర్యస్ఫూర్తి వర్తించుచున్.
తే. లేనకమున్న మేలుకొని వేఖోక రేవున కేగి భక్తవ
స్త్రాళి గుంజుచో నతనికా? యొసరాడి యంచు నొక్కెడన్
చేపుని నుంచి సూత్ర మెడఁ ద్రెవ్వకయుండ ధరించి పూర్ణస
ద్భావపు దన తత్త్రియాంతమునఁ దాలుచు ఱొమ్మున నీశుఁ గ్రమ్మఱన్.
చ. అటు ధరియించి యాఱువసనావళు లన్నియు నేర్చి పూర్చి యొ
క్కట బలుమూట వీఁక మెయిఁ గట్టుక మూఁపునఁ దాల్చి వచ్చుచోఁ
గటకపువీథులందు భవికాండము ముట్టినఁ ద్రుంతు నంచు ను
త్కటముగ ఘంట వేయుచు నకంపనుఁడై మత మేగి యచ్చుటన్.
తే. లీల మడుఁగులు గట్టించు వేళ జంగ
మంబు లడిగిన నిష్టాంబరంబు లిచ్చు
నెడప కాషాయవస్త్రములవార లడుగ వారి
కట్టఁ జర్పించు లింగసంపద దలిర్ప. 200
సీ. అటు బండి యొకనాఁడు హరభక్తవస్త్రముల్

గొని తెచ్చుచో భవిమనుజుఁ డొక్కఁ
డంట శిరము గుమ్మి యాకసంబునఁ కెగఁ
జిమ్మిన నవ్వార్త క్షితితలేశ్వ
రుఁడు విని కోపంబు వొడమ వాని వధింపుఁ
డని మావతులఁ బంప నరిగి మత్త
కరి దీకొలుప దాని ఖండించి యాదోర
ణులఁ జంప భీతి బిజ్జలుఁడు బసవ
తే. సచివుప్రేరేపణంబున శరణ మడుగఁ
నరిని భవి మావతులఁ బ్రదుకంగఁజేసి
చాల దృష్టాంతములు దెల్పి సచివవర్యు
విమలమానసయుతునిఁ గావించి యంత. 201
తే. అలఘుఁ డొకనాఁడు తొల్లిటియట్ల యేగి
లింగ మెప్పటిపొద నుంచి లీలఁ గాయ
కంబు సేయుచునుండంగఁ గష్టకర్మ
చిత్తు లొకకొంద అది చూచి తెలఁగి నగుచు. 202
చ. తిరుగటికాయి ప్రాణమగు దేవుఁ డటంచు ధరించి మోయఁగా
బరుఁని వేతె యుంచి సరిబత్తులు గాంచిర యేని యెగ్గు సే
తు ననుచుఁ బ్రాఁతు గట్టె నిది దుస్సిన నేమగునొక్కొ? చాకి యు
ప్పసున నంచు [illegible]బల్కులు పల్కి దురాత్ము లుత్తలిన్.
చ. మఱుఁగున [illegible] ముల నూఁటునఁ జారి స్వ[illegible] మిా[illegible]
తెలుఁగున యుంచ నూత్రమున [illegible] తెగఁ గోయ [illegible]
ల్వ[illegible]లువాతె సీరణ[illegible] డప్పుడ [illegible]కిబంసపై
[illegible]గి గతాసుఁడై [illegible]ని యోఁటిమానసుఁ [illegible] లీలఁ [illegible]. 204
[illegible]. [illegible] గూర త్ములు [illegible]లులై వెసఁ బాఱ నప్పు [illegible]
[illegible]ట్టున నా[illegible] మేపువసుచుల్ గని యద్భుత మంది [illegible]చ్చుటం
బుట్టని [illegible] పుట్టె వని [illegible] నేగి [illegible]మేశుసన్నిధిం
[illegible]ట్టలు [illegible] సల్పి యనుకంప [illegible] సింప [illegible]చించి [illegible]. 205
[illegible]. [illegible]వ్య! మఱి [illegible] మా[illegible] దే[illegible]వ్య [illegible]పుడు
బట్ట లుదుకుచు నున్నచో [illegible]మొ [illegible]మొ

తెవులో యేమాయమో మదిఁ దెలియ దహహా!
యేమి సోఁకెనో జీవంబు నోటుపడియె. 206

చ. అని వినిపింప బిట్టులికి హా! మడివాలుమహాప్రతాప! స
జ్జనుత! భక్తిసంచరణ! సంయమదేవ! భవత్పదార్చకుల్
వను విడనాడ నీకుఁ దగునా? కటకంటునిఁ జెంద నంచు లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుఁగఁజాలవగ న్విలపించుచున్ పడిన్. 207

ఉ. అచ్చట లేచి భక్తనివహంబులు దుఃఖము నొంది తోడ రాఁ
జెచ్చెర నేగుదెంచి గతజీవితుఁడౌ మడివాలుఁ గాంచి యీ
సచ్చరితాఢ్యుఁ డిట్లు గతసంజ్ఞవహింపఁగ నేమి హేతువో
యిచ్చఁ దలంపరా దనుచు నీవల నావలఁ జూడ నొక్కచోన్. 208

తే. తెగినసూత్రంబు పొద లింగదేవు వఱద
బాఱురక్తప్రవాహంబుఁ దేఱి చూచి
యద్భుతం బంది యచట నున్నట్టిభక్త
వరులతో నిట్టు లనియె నబ్బసవవిభుఁడు. 209

ఉ. జీవము లింగమందుఁ దనుచేష్టలు భక్తసపర్యలందు సం
భావన చేసి యంశుకసమాజము భావన మాచరించుచో
నూ వినయంత నాత్మకళినోన్న తతంతుము దాఁకి నొచ్చునో
దేవర యంచు గుల్మవసతిన్ సవరించి దృఢాంతరంగుఁ డై. 210

క. గాత్రమునకులింగమునకు,సూత్రముదగిలించియున్న చోఖలుఁ డెవ్వం
డో త్రెవ్వనడచెడచ్చివ,సూత్రంబటుగాన నితఁడసువులకుఁబాసెన్.

క. దేహము లింగము సూత్రం
బూహింపఁగ నొక్కటగుట యురి త్రెవ్వుటయున్
దేహం బారక్తంబు ప్ర
వాహంబుగ వెడలెఁ ద్రాటివలన భయదమై. 212

ఆ. ఇట్టులుండవలయునిష్టలింగానుసంధాన మనుచు మరలఁ దద్గుణంబు
గలయఁ బెనిచి మదనఘస్మరభక్తాంఘ్రి, జలముభూతిపైని జల్లునంత.

క. బిట్టుల్క నిదుర తెప్పిఱి, నట్టులవడి లేచి యెదుట హరగణములలోఁ
దొట్టినముదమునగనుఁగొని,చట్టనమాచయ్యనతులుసలుపుచుదనలోన్.

క. దివమున నెన్నఁడునిద్దుర, దవులుట నే నెఱుఁగనిట్టితఱిస్మృతిచెడి యి

బ్బువినొరు. గు లేమి హేతువో, శివశివయనితలఁచివారిఁ జేరివచించెన్.
క. మీరంపజేచ్చటికిరాఁ, గారణమే? మెచటికైన గమనోన్ముఖులై
కారుణ్యంబున ననుఁ గన, నీ రేవున కిపుడు పూని యే తెంచితిరో!. 216
సీ. అనవుడు బసవేశుఁ డాదియౌ సద్భక్తు లేకవాక్యంబుగా నిట్టులనిరి
మాచయ్య! ఖలులునీమహిమగానకలింగసూత్రంబుగోసినధాత్రి నీవు
ద్రెళ్లుట విని వచ్చి ధీరభక్తులకృపఁ గ్రమ్మఱ బ్రతుకుని న్గంటిమనఘ!
నీకు నీవే సరి గాక లోకంబున మాబోఁటిభక్తుల మహిమ యెంత
ఆ. యనుచుఁ బెక్కువిధులఁ గొనియాడి యవనత
వదనుఁ డైనమాచవర్యుఁడు దారు
సకలసంభ్రమముల సదనంబులకు వచ్చి
యుక్తభక్తిరక్తి నుండి రెలమి. 217
క. మడివాలుమాచిదేవుని, నడిసన్న చరిత్ర విని చదివినవారల్
జడజాతసంభవాదులుఁ, బడయంగా రానిముక్తిఁ బడయుదు రెలమిన్.
వ. అదియునుంగాక. 219

హోళికమారన్న కథ.

మ. అకలంకోజ్జ్వలలింగమార్చనరతుం డంహోవిదూరుండు శ
ర్వకథాసారనిమగ్నచిత్తుఁ డచలేంద్రాతీతధైర్యుండు స
ర్వకళాపారగుఁ డాత్మలింగగురుచర్యాయుక్తుఁ డార్యుండు హో
ళికమారన్న యనంగ భక్తహితసల్లీలాఢ్యుఁ డొప్పున్ రహిన్. 220
శా. ఆనిష్ఠానిష్ఠ భక్తిమార్గరతిఁ గల్యాణంబునం దుండి లిం
గానందంబుగ దండనాథకృషి కధ్యక్షత్వముం బూని స
స్యానీకంబు ఫలింపఁజేయు నొకనాఁ డంభోజబంధూదయం
బౌనన్వేళఁ బొలంబుఁ జేరి చతురాశాన్వేషియై యత్తఱిన్. 221
ఆ. నడిమిపంటపొలము యొడిసెఁ దాల్గొని, పట్టువాలునట్టిపట్టగముల
విసరి వ్రేయ బాహువిన్యస్తలింగమ్ము, వస్త్రయుతముగాఁగ వదలిపడెను.
క. శివలింగము ధరఁ దొరఁగిన, భవదూరుం డతఁడు మున్నె ప్రాణంబులు త
ద్భవునం దే చేర్చెఁ గాపున, నవిహతగిరివోలె మంచెపైఁ బడెనంతన్.
చ. తనపతి రాక జాగయిన దత్ప్రియదామణి చింతచే శివా
ర్చనసమయంబు వచ్చెఁ బతిజాడ కనంబడ దయ్యె నంచు వే

చని పొలిమేర చేనినడుచక్క వసించినమంచెపై గతా
సునిఁ బతిఁ గాంచి యప్పుడె వసుంధరఁ ద్రెళ్ళె విహీనజీవ యై. 224
వ. అంత. 225
ఉ. అచ్చటిచేనికాఁపరులయం దొకఁ డంతయుఁ గాంచి చెచ్చెరన్
వచ్చి విలాసగోష్ఠి గణవర్యులతోఁ గొలువిచ్చియున్న భా
స్వచ్చరితుం గృతజ్ఞు బసవప్రభుఁ గాంచి నమస్కరించి వా
క్రుచ్చఁగలేక కొంతవడిఁ గొంకుచుఁ గొంకుచు నెట్టకేలకున్. 226
ఉ. ఇట్టుల పల్కె దేవ! బసవేశ్వర! మారన నేఁటిపొద్దునన్
బిట్టలఁ దోల మంచెపయి నిల్చిన నిల్వునఁ ద్రెళ్లిచచ్చె న
ప్పట్టున వానియా లటకు వచ్చి కనుంగొని ధాత్రిఁ గూలె నే
నిట్టిమహాద్భుతం బెచట నెన్నఁడుఁ జూడఁగలేదు నావుడున్. 227
చ. విని బసవేశ్వరుండు కడు విహ్వలతన్ సభ నున్నభక్తులం
గనుఁగొని యెన్నఁ డిట్టిగతిఁ గంటిమె? వింటిమె? యంచు వారితోఁ
జని పడియున్న దంపతులచందముఁ గాంచి మదిం గలంగి లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుఁగ సంగయదేవుని సంస్మరించుచున్.
క. తనతోడం జనుదెంచిన, ఘనభక్తులయాననములు గని వీరలు తి
ట్టినఁబడుచాద్పునమృతిఁ జెం,దినకత మేమొకొ యటన్నఁ దెలియక వారల్.
క. గా మడఁచ లేదు పాపపుఁ
బా మంటెను గాదు కాదు పటురోగగుణం
బీమాడ్కిఁ జంపె ననియెదు
సాములఁ గని యపుడు మిండసంగయ యనియెన్. [ను నే?
క. ఈమహితలింగదేహులఁ, గామంటు నె? దుష్టపన్నగము మూరొక్క
యామయముఁ జెంద నేర్చు నె?, యేమియుఁగాఁ కనొక్కటేర్పడవినుఁడీ!.
సీ. అనఘుఁ డీతండు పాణిపాలి లింగంబునందుఁ గూరిచి శివానందలీల
గాయకం బీరీతిఁ గల్పించుకొనియుండె నిప్పుడీతనిలింగ మెడలిపోయె
దానితోఁబ్రాణముల్ దలఁగెఁ దత్సతితనజీవంబు ప్రియునంద చేర్చిపడియె
నింతయు నిజ మని యేర్పడ సంగయ్య పలికిన నచ్చటిభక్తుఁ డొకఁడు
తే. కదియ నేతెంచి మారన్న కంఠమందు
లింగమూర్తిని గాన కబ్బుంగి భక్త

వరులతోఁ జెప్పి తానును వారు మంచె
చుట్టి వెదకిన నందొక్కచోట నంత. 232
తే. ముడివదలువస్త్రమున లింగమూర్తిఁ గాంచి
బసవదండేశముఖులు సమ్మదము దొలుకఁ
దెచ్చి మారన్నగారిసందిటిని గట్ట
నంతలో నిద్ర తెప్పిఱినట్లు లేచె. 233
క. తాన సతి లేచె లేచి గ,ణానీకముఁ గాంచి యిరువు రద్భుతమతులై
యీనెలవున కింపలు నిట,రా నే? మని తలఁచి బసవరాజున కంతన్.
ఉ. మారన మ్రొక్కి యిట్టు లను మాయెడఁ గూరిమిఁ జేనుఁజూడఁగా
మీ రిట వచ్చుట న్మదికి మిక్కిలి సంతస మయ్యె సామి! నా
నేరిచినట్లు గాచితి వనీమృగ చోర పతంగబాధలం
జేరఁగ నీక యన్నఁ బ్రహసించి యమాత్యవరేణ్యుఁ డి ట్లనున్. 235
చ. వరతరపుణ్య! యిచ్చటికి వచ్చుట చే నరయంగఁ గాదు నీ
తరుణియు నీవుఁ ద్రెళ్లినవిధం బిపుడే విని వచ్చి చూచి యీ
శ్వరగతజీవుఁ డీతఁ డని సంగయ తెల్పిన జాతిపద్దశం
కరుని భవచ్ఛరీరమునఁ గట్ట సజీవుఁడ వైతి వంతటన్. 236
తే. ఇన్ని దినములు నీసత్త్వ మెఱుఁగ నైతి
శరణసంతతిలోఁ బస్నెఁ బరగి తౌర!
యనుచు వినుతించి యఖిలభక్తాళిఁ గాంచి
బసవనామాత్యచంద్రుండుఁ బ్రమద మెసఁగ. 237
మ. పలికెం బాపురె! మారయాఖ్యునిమహత్త్వ మ్మాతఁ డిష్టంబుగం
దొలఁగం జీవముతోన పాసె మరల న్నాల్కొల్ప జీవించె భూ
తలమం దెచ్చటఁ గల్గునే! యిటుల తత్తన్నీవతంసంబు ని
శ్చలభక్తానుగచర్య లెక్కయిడ శక్యం బౌనె! వాగ్జానికిన్. 238
సీ. అనవుడు మారిరాజయ్య యిట్లను బస
వాధిప! లింగంబునందుఁ బ్రాణ
ములు చేర్చు టఖిలభక్తులకు నైజమె పీసి
భామినీచర్య చెప్ప నగుఁ గాక
విగతజీవుం డైనమునసిఁ గాంచినమాత్ర

నిద్రయో రోగమో శాద్రవేయ
దంశమో యని మదిఁ దా నించుకేనియు
సంశయింపక యసుసమితి విభుని
తే. యందు సంధించి వేమృతిఁ జెందె నహహా!
యట్టిపరమపవిత్ర యిం కెందుఁ గలుగు?
నన్న బసవన్న యూర మారన్నబుద్ధి
నెన్న నీకన్న మహిమాఢ్యు లున్నవారె?. 239
తే. అనిన నమ్మాట మిండసంగయ్యగారు
విని బసవరాజుఁ గని యిట్టు లనియె మాది
రాజు పల్కినపల్కుల రాజ! ధరఁ బ
తివ్రతాధర్మ మిందు సందియము లేదు. 240
క. ఇమ్మార్గ మిష్టలింగులు, క్రమ్ముదు రెటులన్న మారగణవర్యుం డి
ష్టమ్మునకై పాలిమ్మరె, యిమ్మానినియేలవచ్చె? నిష్టము గలుగన్. 241
తే. అనిన బసవయ్య విస్మయం బంది ధర్మ
సూక్ష్ములఁ దెల్ప సంగ! నీసొమ్మ యయ్యె
నాగురుస్వామి సంగయ్య వె గణింప
నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ నేర్చువాఁడ. 242
క. అని యాతని వినుతింపఁగ, విని మాచయ భక్తవరుల వీక్షించుచు నూ
తనమే యాతనిచరితం, బనిశము బసవేశుఁ డెఱుఁగఁ డాయె నెమును తాన్.
తే. నావు డందొకశరణుండు దేవ! సంగ
మయ్యచరిత మ దెట్టిది? యానతీయ
వలయు ననవుడుఁ దద్భక్తవరుని గాంచి
చిత్రముగ మాచిదేవయ్య చెప్పఁదొడఁగె. 244
ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజారమణసేవకపాదసమర్చనారతుం
డీతఁడు యావ్వనంబున మహిష్ఠమహేశ్వరభక్తి సల్పుచున్
భూతలమందు భక్తిగతిపోషణ మొప్పఁగఁ బుట్టి లోకవి
ఖ్యాతి నెసంగునట్టి బసవాధిపుఁ గన్గొనువాంఛ చెందినన్. 245
తే. అనఘ! కల్యాణపురిఁ జేర నరుగునంత
సంగమేశ్వరునందు నా సంగమేశు

యనిన బసవఁడాగ్రహంబు నొంది. 285

చ. ధరణితలేంద్ర! యిట్టు లన ధర్మమె? శైవమతప్రవర్తనం
బరయక వార్ధిఁ జొచ్చునదు లన్నియు వేఱయి యుంట గల్గునే?
గురుకరజాతులౌ నరుల గోత్రకులంబుల నెంచఁగూడునే?
హరమత ముత్తమంబు సమయంబుల కన్నిటి కం చెఱుంగవే.? 286

ఆ. శూలిభక్తిలేని సోమయాజియు హీన
జనుఁడు గాని చూడ ఘనుఁడుగాఁడు
శూలిభక్తిగల్గు మాలవాఁడైనను
శూలిసముఁడు గాని మాల గాఁడు. 287

చ. హరపదభక్తియుక్తకమలవ్వప్రభావ మెఱుంగ లేక యి
ప్పురుసున దూష్యభావమునఁ బల్కఁగఁగూడునె? తన్మహత్త్వమీ
వరయఁగఁ గోరితేని వెస నారయు మెవ్విధి నైన నన్న నా
ధరణిపుఁ డట్లు కాక యని తామస మించుక మాని యత్తఱిన్. 288

చ. బసవనిఁ బోవఁగాఁ బనిచి పార్థివవల్లభుఁ డొక్కయుక్తి మా
నసమున నెంచి తస్కరజనంబులఁ బిల్వఁగఁ బంచి పల్కె దు
ర్వ్యసనము మీఱ మీరు కమలవ్వగృహంబున కేగి తచ్ఛివుణ్
వెసఁ గొనితెండు పొం డనుచు వీడియముల్ దయచేసి క్రమ్మఱన్.

తే. ఎప్పగిది నైన భ్రమయించి యుంతిలింగ
మూర్తిఁ గొనితెండు మీ కతిముద మొనర్తు
ననిన జోహారు లొనరించి యవనిభర్త
యాజ్ఞఁ గైకొని తస్కరు లరిగి రంత. 290

క. హరభక్తులమాహాత్మ్యం,బరయకదుష్కృత మొనర్చె నవనిపుఁ డిఁక నీ
దురితాత్ముఁ జూడఁగాదని, యరిగినగతి నినుఁడు పశ్చిమాద్రిని జేరెన్.

క. శైవమతద్వేషం డగు, భూవల్లభుఘోరకలుషపుంజము బ్రహ్మాం
డావళినిండినగతి ధ్వాం,తావృతమై తనరె దశదిశాంతర మంతన్.

వ. ఆసమయంబున. 293

ఉ. కత్తియు నీలిచీరయును గంకటిరజ్జువు నారసంబు ముల్
గత్తియు వాటురాలిసుము గొంకియు నక్షత లొల్కిబ్బాదియుం
గత్తెర కావికప్పడము కొటుకయుక్ సెఁగోల చీరయుం

గు_త్తపుటట్ట నంబువులు కుక్క_లకట్టును బిండిబల్పమున్. 294

క. మొదలగుసాధనములుగొని, మదిఁగొంకకగాఢతరతమంబునఁజొరల్
గుదికొనికమలవ్వమణీ, సదనముఁ జేరంగ నరిగి సైఁగల నంతన్. 295

ఉ. కన్నము ద్రవ్వి క్రోవి నిడి గైకొనివచ్చిన తెక్కపువ్వలక్ష
మున్నుగ దీపమార్చి యొకమ్రుచ్చుపదంబులు మున్ను సాఁచి యా
కన్నము చొచ్చి యొయ్యఁ దదగారములోపలి కేగి తెల్విగాఁ
గన్నుల సర్వవస్తువులు గన్పడు కాటుకఁ బూసి య_త్తఱిన్. 296

తే. కనకమయసూత్ర పేటికాకలితలింగ
మూ_ర్తి విద్రుమఖట్వాంగమునఁ దగిల్చి
యోగనిద్రాసమాస_క్తి నొడలు మఱచి
ప_వ్వళించిన యాకమలవ్వఁ గాంచి. 297

సీ. దరి కేగి నిల్చి యా తెఱవలింగము గొనఁ
జేతులాడక కొంత సేపు నిలిచి
నరపతియాజ్ఞ నొనర్పక గాదని
నప్పుడు జ్యోతిర్మయంపులింగ
మూ_ర్తి యున్నట్టి తత్కా_ర్తస్వరపుఁ బెట్టెఁ
గొని తాను జతవారు గూడి పోయి
పృథివీశుచేతిలో నిడి తారు దెచ్చిన
గతి యెల్లఁ దెలుప నద్భుతము నొంది

తే. దొంగలను వీడుకొలిపి యాలింగమూ_ర్తి
జతనముగ డాఁచి యంత బిజ్జలుఁడు దీన
నేమి పుట్టునో యని శంకితహృదయుఁ డగుచుఁ
గడపె నారాత్రి నిద్దుర గానలేక. 298

వ. అంత. 299

క. హారవ్రూజాకుసుమంబుల, కరిగెడుభ_క్తులకుఁ గాలమనుభృత్యుఁడు దాఁ
గరమునఁబట్టినదీపిక, కరణి నపుడు వేగుచుక్క_ గానఁగ నయ్యెన్. 300

క. కమలవ్వభ_క్తిగతి లో, కములఁ బ్రకాశంబునొందు క్రమమున నాశా
సముదయమున నెల్లెడలం, గ్రమమున స్వచ్ఛతతన చ్చెరాజితలీలన్.

తే. ఆత్మ సఖ్యభిధానరా జకట! యెంత

చేసె నని కోపమున మోము జేవురింప
వచ్చెనో యన లోహితవర్ణయుక్తుఁ
డగుచు నుదయించె నినుఁడు పూర్వాద్రియందు. 302

ఉ. అంతకమున్న బిజ్జలుఁ డహర్ముఖకృత్యము లెల్లఁ దీర్చి య
భ్యంతరసీమ వెల్వడి నిజాప్తులతో సభఁ జేరఁబోవఁగా
నంతటిలోనఁ జారుఁ డొకఁ డయ్యెడ కల్లన నేగుదెంచి భూ
కాంతుని గాంచి పల్కెఁ గటకంబునఁ బుట్టినవార్త నమ్రుఁడై. 303

చ. అవనిప! యొక్కవేశ్య కమలవ్వ యనం గల దిప్పురంబునన్
శివపదభక్తియుక్త యలచేడియలింగము దొంగబంట్లు త
ద్భవనము కన్నమేసి దురితంబున కోడక కొంచుఁబోవఁ దో
నె విడిచె జీవముల్ సుదతి నిన్నటిరేయి మహాత్త్వ మేర్పడన్. 304

ఉ. ఇంత మహాత్మురాలి కిటు లెగ్గొనరించినకర్మి యెవ్వఁడో
యంతకుఁ జూచు వేగ మని యంతట నంతటఁ బ్రోలిలో జనం
బంతయు నాడుచుండె నిది యద్భుతకార్య మటంచుఁ దెల్పినన్
స్వాంతము చంచలింప జనవల్లభుఁ డేమియుఁ దోఁచ కత్తఱిన్.

చ. ఘనుఁ డగుమంత్రివర్యు నొక కంచుకిచేఁ బిలిపించి పల్కె నో
యనఘ! మహాత్మయైన కమలవ్వ దిటం బరయంగఁ గోరి నే
ననియతిఁ జోరులం బనిచి యాసతిలింగము దెమ్మటన్న వా
రు నటుల సేయ బిట్టపుడె గ్రుంకె లతాంగి యిఁకేమి సేయుదున్ ?

తే. వడిచి కూర్చుండి యిపు డిట్టి బెడద దెచ్చు
కొంటి స్త్రీహత్యయును జనకోటివలన
నిందయును రాజ్యదూరత నొందవలసె
నింత వచ్చుట మున్ను నే నెఱుఁగనైతి. [గంధి

తే. ఇంతకాలంబు గాపాడితివుడు నన్నుఁ, బాపమొందక యుండ నప్పద్మ
గంధిసంగతిఁ జేసి రక్షింపవయ్య, యనిననృపతోడ బసవేశుఁ డనియె నిట్లు.

ఉ. అక్కట! యిట్లు సేయఁ దగునయ్య? నసర్హ్మతరప్రయోజనం
బక్కమలావ్వనిర్మలమహాత్త్వము లన్నెఱుఁగంగఁ జెప్పినం
దెక్కలిచాఁడిమాటలె మదిం బదిలంబుగ నమ్మి మిత్తిచేఁ
జిక్కితి వేమి సేయఁదగుఁ జెందినదుర్దశ మాన్పవచ్చునే?. 309

తే. చోళరాయండు వేఁగివసుంధరావి
భుండు నుదయేశుఁ డాదియౌ భూమిపతులు
కొంద ఱీశ్వరభక్తులఁ గొదువచేసి
తార చెడుట యెఱుంగవే? ధరణినాథ! 310

క. నీ వెఱుఁగఁగ మీజైనులు, శైవుల కపకారు లగుచు సమసిరి కాదే?
కావున నెంత దిగుల్కొనఁ, గాఁదలఁచిన కార్య మెల్లఁ గాకతొలఁగు నే?

చ. అనవుడు బిజ్జలుండు బసవాధిప! నే నిను నమ్మియుంట పా
వనునిగఁ జేసి కల్మషముఁ బాపి యశం బొనఁగూర్చి సద్గతిం
గనుపడఁ జేయువాఁడ వని కాదె! దయానిధి! యట్లు గాన నీ
యనువున మందబుద్ధి నగు నట్టిననుఁ బుధమాన్యుఁ జేయవే! 312

సీ. అనుచు దీనతదోఁపనాడినబసవండుమోమునఁజిఱునవ్వు మొలక లెత్త
నాలింగమూర్తిఁ దెమ్మని కేల నిడికొని భక్తులు దానును బార్థివుండు
కమలవ్వగారిగేహమునకుఁ జని గతజీవయైపడియున్న చెలియఁ గాంచి
యచ్చెరువందిపూర్వాచార్యచేభక్తపుంగవాజ్ఞఁదదీయలింగమూర్తి

తే. నపుడు ధరియింపఁగాఁ జేయునంతలోన
నిద్ర దెప్పిఱినటు లేచి నిఖిలభక్త
సమితిఁ గని మ్రొక్కి నిల్చిన సచివుఁ డువిద
పాదపద్మములకు మ్రొక్కి ప్రస్తుతించె. 313

క. బిజ్జలుఁ డంతట సాధ్వస, లజ్జాన్వితభక్తిమార్గలంపటుఁ డగుచుఁ
దజ్జలదాలకపదములఁ, బజ్జం ధర జాఁగి మ్రొక్కఁబడివినుతించెన్. 314

క. కమలవ్వా! నీదువిలస, త్కమలాంకకలాపభక్తిగతి యిజ్జగతిన్
గమలాధవ కమలోద్భవ, కమలాధిపముఖుల కైనఁ గానఁగవశమే?

క. నే నజ్ఞానమనస్కుఁడ, నై నీ కెగ్గించినాఁడ నటు గావున నా
హీనగుణంబులు నీమది, నూనకుమని వేఁడుకొనె నృపోత్తముఁ డంతన్.

క. హృత్కమలకర్ణికాస్థిత, సత్కాంతకళావతంసచరణాంబుజయౌ
తత్కాంత కరుణఁగనిసం, పత్కమనీయాత్మగృహము పటుగతిఁ జెం దెన్.

క. తద్భక్తతతియు బసవఁడు, హృద్భరితానందు లగుచు నేగిరి నిజభా
స్వద్భవనములకు సతి లో, కాద్భుతసద్భక్తిఁ దొంటియట్లు నెసంగెన్.

టంగుటూరి మాచయ్యగారి కథ.

వ. అదియునుంగాక. 319

తే. మఱియుఁడంగుటూరిమాచయ్యనానొక, భక్తపుంగవుంశుపాదదాహి
రాజరాజరాజరాజేష్టసత్సుధా, రాజదమలకీర్తిరాజితుండు. 320

శా. అద్వంద్వాంబురుహాద్విపచ్ఛకలభూషార్చాసమాసక్తుఁడు
ద్యద్వాశీపముఖాదితేయనికురుంబాలభ్యముక్తశ్యంగనా
హృద్వాంఛాపరిపూర్తికృద్గణకటాక్షాపావృతాంగుండు కృ
ష్ణద్వైపాయనముఖ్యయోగినుతనిష్ఠాశాలి యొప్పున్ భువిన్. 321

క. ఆలింగభక్తవర్యుం, డాలియు సుతయుగముఁ దాను నగచాపగుణా
ర్చాలి స్థిరస్వాంచకస్థితిఁ, జాలఁగనొనరింపుచునురసాస్థలి వెలసెన్. 322

వ. అంత నొక్కనాఁడు. 333

చ. చిఱుతకుమారుఁ డాటతమిచేఁ దనయీడగువారిఁ గూడి మే
నెఱుఁగక యాడుచుండఁగ మహీస్థలి లింగము జాఱిపడ్డయ
త్తఱిఁ గని బాలుఁ డొక్కఁడది తాఁ బదిలంబుగడాఁచి వానిముం
దఱ కరుదెంచి నీగళమునన్ శివుఁ డేఁడి? యటంచుఁ బల్కినన్. 324

చ. కరమున రొమ్ము పుణ్కి శివుఁ గానక తోసె గతాసుడై ధరం
దొరఁగిన గాంచి భీతిలుచుఁ దోడికుమారకు లెల్ల నొండొరుల్
పరు లెవరైన మీఁదఁబడి పట్టుట కొట్టుట గాన మూఁకకే
మరణముఁ జెందె నీతఁడు ప్రమాదము వచ్చెను మూఁకకంతకున్.

మ. తలిదండ్రుల్ విని యీడ నున్నమనపైఁ దప్పెంచి భూమీశుతోఁ
దెలియం జెప్పకపోరు చెప్పినపుడే తెప్పించి చూపంగఁ గొ
ఱ్ఱులు వేయించకపోవఁ డింకఱ నిఁకేతోఁ వంచు నాడంగ వా
రలతో లింగము డాఁచువాఁడు వెం పూరం బల్కె నప్పట్టునన్.

మ. వినుఁడీ బాలకులార! యాఁ తఱి నే నీఁ డుండుచో లింగము
ర్విని జాఱం గని యేను దాఁచి తెలుప న్వీతాసుఁడై కూలెఁ గా
వున నాలింగము గ్రమ్మఱం దనువునం బొందింపఁ బ్రాణంబు వ
చ్చునొ యం చంతఱు చొక్క మంద నపు డీశు న్వానిసంధించినన్.

ఉ. తోడనె మేనఁ బ్రాణములు తోల్లిటియట్లన చేరఁ గాంచి తోఁ
గూడి వసించుబాలకులు కో యని యార్చుచు నెంత వింతరా

చూడుఁ డటంచు నిందఱినిఁ జుట్టినగండము దప్పె నంచుఁ జె
ల్లాడుచు నాతనిం గదిసి యక్కునఁ జేర్చుచు నుండున త్తఱిన్. 328

తే. అతనియగ్రజుఁ డరుదెంచి యచటివారి
వలనఁ దద్వృత్త మరసి శైవప్రవర్త
నం బెఱుంగునె? వీఁడు లింగంబు జాఱు
నంతనే ప్రాణములు వీడఁ డాయెఁ గాన. 329

చ. శరణులు విన్న నీగతికి సైఁతురె యంచుఁ గ్రుధాత్ముఁ డై నిజా
వరజునిఁ జాలఁ గాఁ బదరి పాపవ మంచుఁ జనంగఁబోవున
ప్పరుసును గాంచి బాలకులు బాపురె! యీగతిఁబల్కు వీనిపెం
పరయుద మంచు నొక్కమొగి నందఱుఁ బైఁబడి వానిలింగమున్.

క. బలిమినిదెంచినఁబ్రాణము,దలఁగును వెఱఁగంది మగుడఁ దల్లింగముమై
నిలుపుటయుఁదోనెబ్రదికిన, జెలరేఁగికుమారకులుకుచేష్టితులగుచున్.

తే. పెక్కువరుస లింగంబులఁ బెరుగఁ దీయు
చును రయంబునఁ గ్రమ్మఱఁ దనువునందు
నొందఁ జేయుచుఁ బ్రాణవియోగయోగ
కలన కద్భుత మందుచుఁ గాంచి యంత. 332

క. చిఱుతలము మీమహత్త్వం, బెఱుఁగకయిటు చేసినారమీపసిదయచే
మఱువదగుస్వామియనున, త్తఱిఁదద్గురుఁడైనమాచధన్యుఁడువచ్చెన్.

ఉ. వచ్చి కుమారులం గని శివాధవభక్తిపదం బెఱుంగఁగా
వచ్చె శివుండు దేహ మెడఁబాయుట గల్గునె? భక్తకోటి కీ
యొచ్చెము సల్పవచ్చునె?యయో!యని చింత యొనర్చుచున్న భా
స్వచ్చరితాఢ్యుఁ గన్గొని హసన్ముఖు లై గుమిగూడి బాలకున్. 334

ఆ. అంగమందుఁ బాయ దఁట వీనిలింగంబు
చోద్య మిప్పు డిదియుఁ జూత మనుచుఁ
దొంటిపగిదిఁ గదిసె దూసినఁ దల్లింగ
మెద బెనంగి యంటి నదలకున్న. 335

చ. కనుఁగొని బాలు రిట్టిగతి గంటిమె వింటిమె యెందునైన నీ
యనఘులు శంకరాంశజు లటంచు నుతించుచు మ్రొక్కుచున్న యం
త నగరవాసభక్తతతి తన్మహిమల్ విని వారిఁ జూచు నే

డ్క నరుగఁ గాంచి యాత్మజయుగంబును దాను నమస్కరించుచున్.
క. ఉన్నెడ మాచయఁ గనుఁగొని, యన్నాగకలాపభక్తులద్భుతమతులై
యెన్నఁగలవారిలోఁబడి, సన్నమహామహులువీరె జగతి నయారే!.
ఆ. చెడనిభక్తియుక్తి గొడగూచి తిరునాళ్ల
పోవ నరియమయును బావకాత్ము
గర్భవాసు లైరి గాని యీగతి లింగ
మంగమందు విడమి యవనిఁ గలదె?. 3:8
క. అని వినుతించిన నందికి, యనఘుండిట్లనియె దొల్లి యనిమిషుఁడనఁగ
ల్గునతనిచరితము చెప్పెద, వినుమని తెలుపంగదొడఁగె విస్పష్టముగాన్.

అనిమిషుని కథ.

సీ. అతివేడ్కఁ జిన్నవయసునాఁడు శ్రీగిరికేగుచో నాతఁ డొక్కెడ స్వలింగ
మవనిపైఁ బడి తన కగపడకున్నంత నచ్చోటనిలిచి దేహంబు దొరఁగ
గమకించునెడ దయాకలితాత్ముఁడై నందికేశ్వరుఁ డేతెంచి యిటుల జీవ
మెడసేయఁ గారణం బేమి? నా నమ్రుఁడై యిట్లను నాలింగ మెచటఁ గాన
ఆ. రాకయుండెఁ గాన ప్రాణంబు వీడనే, నన్నుఁ గఁ జేయవలసె ననిన నంది
నగవుతోడ ననియెఁ దెగువచే నీగతి, దారుణంబు సేత ధరణిఁ గలదె?
ఉ. ఊరక జీవముల్ విడువ నొప్పునె? యెవ్వరిచేతఁ జిక్కెనో
యారయు మెచ్చటం బడెనొ యంతట నంతటఁ జూడు ప్రాతరా
ర్యాదమణార్చనం బెచట నయ్యెనో యచ్చటఁ గాంచఁ బంపుమా
దారి విమర్శ సేయుమను తప్పక లింగము గాన నయ్యెడిన్. 341
వ. అనినఁ బద్ధభక్తవరుండిట్లను నయ్యా! రేపకడ నొక్క సరోవరతీరంబునఁ
బ్రాతఃకాలశివార్చనం బొనరించి పయనంబు దరలి యొండుచోట
నిలువక వచ్చివచ్చి యిచ్చట మధ్యాహ్నంబున నీశ్వరుండు లేమిఁ
గంటిం గావున నిచ్చట మల్లింగంబు దొరకవలయుఁ గాక యిచ్చోటు
వదలి పేరెత్తి యెక్కడికిఁ బోవ సిది నానియమంబు నియ
మవర్తనులైనవారలు నీశ్వరుండు కరుణించి కృతార్థులం గావించు
నది యెట్లనిన వినుండు. 342

పగల్తాండాని కథ

క. అండజనాయకవాహన, కాండాలయితాత్మహృదయకమలజుఁ డఘవే

దండహారివసుమతిఁబగ,ల్బ్రాండారియనంగనొక్కధన్యుఁడు వెలయున్.

తే. విశ్వసన్నుతుఁ డతఁ డగస్త్యేశ్వరునకుఁ
బ్రతిదినంబును శతఘటపరిమళోద
కంబు లభిషేకమొనరించి కాని కుడువ
ననుచు వ్రత మూని యట్లు సేయంగ నంత. 344

సీ. విశ్వదిగంతరావృతిరజఃపటలంబు పవమానతాశనపక్షతరుచయంబు
దావశిఖాత్మకరాభితప్తావనితలంబు వారిసరోన్వేషివనమృగంబు
ఛాయాప్రదేశవాంఛాసక్తపథికంబు పానీయవారికాబంధురంబు
శైత్యగంధవహార్థసంచరద్భుజగంబు సలిలమరీచికాసముదయంబు

తే. నిర్జలతటాకవాపికానిర్ఝరంబు, జనభయంకరపశ్చిమస్పర్శనంబు
శాల్మలీతూలకీర్ణనిర్జరపథంబు,నగుచుఁగనుగొననయ్యెగ్రీష్మాగమంబు.

వ. ఆసమయంబున. 346

చ. తనపురి నీరు లేమి వసుధారథుమజ్జన మంతరించునో
యని పరిచారవర్గముల నన్యపురంబుల కన్పి వారిఁ దేఁ
బనిచి దినంబు నేమ మెడఁబాయక సల్పుచునుండి యొక్కనాఁ
డనఘుఁడు తొంటియట్ల గిరిజాధిపమజ్జన మాచరింపఁగాన్. 347

క. చేదప్పి నూఱవఘటము, మేదినిఁ బడి భిన్నమగుడు మృగధరభక్తుం
డీదివసవ్రతసాంగము, గాదయ్యెఁ నికేమి సేతు గౌరీరమణా! 348

క. చేరువనీరముపుట్టదు, దూరముఁబంపుటకు నేడము దోఁప దిపుడు నే
నేరీతి వ్రతము గడుపఁగ, నేరతునని మూర్ఛచే మునింగినయంతన్.

చ. సరసిజవైరిజూటుఁ డొకజంగమరూపము దాల్చి వచ్చి యా
శరణవరేణ్యుకట్టెదుట స్వర్ణఘటంబు జలాభియుక్తముం
దిరముగ నిల్పి నీవ్రతము దీర్పుము సాంగముగాఁగ నంచుఁ దె
ల్పి రయము మీఱ నేగుటయు లేచి దిశల్ పరికించి యెచ్చటన్.

చ. ఘటమును జంగమంబుఁ బొడగానక చింతిలి యాత్మ నక్కటా!
యిటు కల గంటిఁ గాక నిజమేని కనుంగవ కబ్బకుండునే
యెటుల చరింతు నానియమ మేగతి సాంగముఁ జెందుఁ నంచు ను
త్కటపరితాపవేదనలు గ్రమ్మఁగఁ గన్నులు మూసి తా వెసన్. 351

ఉ. తొల్లిటిపైఁడికుండ నిజతుందమునందున: గాంచి శూలి నా

యుల్లముఁ జూడఁగోరి జలయుక్కలశంబు మదీయగర్భమం
దల్లన నిల్పె మేలిఁక భయంపడనేల కుఠారధార నే
నెల్లరుఁ జూడ గర్భగతహేమఘటంబు వెగల్చి నిత్తఱిన్. 352

క. అని వాఁడిసురియ చేకొని
తనయుదరము చించఁదలఁపఁ దక్షిణమున హ్రా
వ్వారజమున దయ దలిర్పఁగ
మనసిజహరుఁ డిటుల వలదు మాను మటంచున్. 353

తే. కట్టెదుట నిల్చి యాతనికరము పట్టి
మేలు గణవర్య! నీచర్య మెచ్చువచ్చె
రమ్ము కైలాసమునకు శీఘ్రమ్ము గాఁగ
ననిన శివునకు మ్రొక్కి యి ట్లని నుతించె. 354

పంచచామరము. అంబుజాక్షసాయకా! యజాండభాండనాయకా!
శంబరారిమారణా! నిషాదవేషధారణా!
కంబువర్ణవిగ్రహా! వికారికాలనిగ్రహా!
శంబరాంకభూషణా! నిశాచరాళిశోషణా! [పిదప

ఆ. అనుచు సన్నుతించి యార్యమనోనాథ, పూనువ్రతముసాంగమైన
రాక యొప్పఁగాక లేకున్న నిచ్చుట,వదలివచ్చు టుచితవర్తనంబె!

వ. అనిన శర్వుం డి ట్లనియె. 357

తే. అంజనఖనిత్రధూపదీపాదికములు
ధరణి సేవధి దొరకు నంతకునుగాదె ?
తద్ధనం బబ్బుపిదప సాధనచయంబు
లెన్ని యేనియుఁ బనిగొను నే? తలంప. 358

ఉ. కాన మదీయదర్శనము గల్గెడునంతకుఁ గాదె? నీ విటుల్
పూని యొనర్చునట్టివ్రతపుంజము భక్తసమూహిలోనఁ బెం
పూనితి వింక సంశయము నొందకు నీనియమంబు నిండె నీ
నూనవిమాన మెక్కు పద శోభనరౌప్యధరంబుఁ జేరఁగాన్. 359

సీ. అనఁ బగల్తొండడారి యసియెఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి
స్వామి! మీ పసుమాటయే మదిష్ట
ఘుగుఁగాన వ్రతలోప మగుటకు సమ్మతిం

పదు మది యావెల్తిఁ బాపవలయు
నావుడుఁ గరుణించి యావారికుంభ మా
తనిచేతి కొసఁగ మోదంబు నొంది
హారమజ్జన మొనర్చి యయ్య! యీలింగాల
యములతో నను నీపురమునఁ జేర్పు
తే. మనిన నాతఁడు కోరినయటుల నిజని
వాసమునఁ జేర్చె నపు డద్రివాసుఁ డట్టు
లగుట పట్టినసియమంబు దిగువఁ దగునె?
యని మఱియు నిట్టు లనియె నయ్యనిమిషుండు. 360
మ. అతిభక్తిం దనయెత్తుగుగ్గులకు నిత్యం బిశుధర్మాపహా
ర్పితముం జేయఁగఁ గౌశికూట మది దుర్వృత్తాత్ములై యొక్కనాఁ
డతనిం గానఁగ నీక డాఁచ నిజదేహం బగ్గిలో గుగ్గులా
యితమై యొప్ప నొనర్చి హీనత నరుం డీశాను నొప్పింపఁడే?. 361
చ. జడధిశయానబాణునకు సంతతముల్ వెయి దీపముల్ వెలుం
గిడుచుఁ బదార్థ మెల్ల నదె హేతువుగా వ్యయ మొంద ధీరుఁడై
జడముడి విచ్చి దీపములచందమునన్ వెలిగించి తోడనే
కడిమలనంబి శంకరునికాయముఁ జెందఁడె బొందితోడుతన్. 362
తే. ఎండ వెన్నెలఁ దనుచంటనీనివ్రతముఁ
బూని గుహనుండి రవిదనుపుంజ మాత్మ
గాత్రమునఁ జొన్ప నాతనిఁ గని శపించి
యీశుదయఁ గనెఁ దొల్లి సురేశ్వరుండు. 363
తే చందనము మూఁడుసందెల శర్వమూర్తి
కిచ్చువ్రత మూని నిజధన మెల్ల సమయఁ
జెయ్యి గంధముగాఁ దీసి శివునికరుణ
వలన నణుమూర్తి కైలాసవాసి గాఁడె?. 364
తే మఱియు నడిభక్త గుగ్గుల మాచిదేవుఁ
డాది యగుభక్తవర్యులు సాంగనియమ
కలనచేఁ గాదె శివుకృప గాంచి రట్టు
లగుట వ్రత మరయఁగ నిట నగునె? యనఘ!. 365

వ. అనిన నందికేశ్వరుం డనిమిషునిష్ఠాగరిష్ఠత్వంబున కచ్చెరువందుచు దరహసితాననుండై యిదె కొమ్మని తల్లింగం బతనిచేతి కొసంగి లింగాంగైక్యమార్గం బుపదేశించి నేఁటంగోలె నీమూర్తి నీదేహంబున నంటు వదలకుండు నని యనుగ్రహించి దండప్రణామయుతుండగు నతని హితవాక్యంబుల గారవించి ప్రమథాధ్యక్షుండు నిజేచ్ఛం జనియె నాఁటంగోలె నయ్యనిమిషుండు నిజకరతలన్యస్తలింగలీనదృష్టి తత్పరత్వంబున నిరంతరంబు పన్ను మఱచి చిదానందాబ్ధి నోలలాడుచుండె నని తొల్లిటిభక్తవర్యుల చర్యల విందుము నేఁ డిమ్మహాత్ములఁ గన్నులం గంటి మని సన్నుతించు నవసరంబున నమ్మాచిదేవుభార్య యేతెంచి యచ్చటిభక్తులకు మ్రొక్కి నిజపతిసుతులం గనుంగొని గాఢతరయగు మనభక్తి నేటికి గచ్చు కెక్కె నింక మర్త్యంబు చాలు రండురండు పోద మని కుమారుల నిరువురఁ జంకల నిడికొని ప్రాణేశ్వరు మూఁపుపై నెక్కించుకొని సకలజనంబులు ఘే యని జయవెట్ట వైహాయసగమనంబునఁ గైలాసకుధరంబున కరిగె నంత నచ్చటి భక్తులు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది తమలోన. 366

సీ. విలసితచతురంగబలసమేతుండయి చెన్నయాఖ్యుఁడు శర్వుఁ జేరనరిగె
సకలతంత్రముదాను శమనారిఁ సతిఁ జేరఁ గుమారపాలకూర్జరుఁడు చనియెఁ
దొమ్మిదిపురములతోఁగూడ శివపురి డాయంగ నేగె హలాయుధుండు
గురునకై దొమ్మరకుల మెల్లఁగొని తారసృక్స్వధరముఁ జేరె బిల్లమాఖ్యుఁ
తే. డనుచు విందుమా ద్యోక్తులయందు దొల్లి, కంటిమిత్తఱిఁ గన్నులకఱవుదీఱ
దేహములతోడఁ గైలాసదేశమునకు, ధారుణీజను లందఱు వీర లెసఁగ.
ఆ. పలికినట్లు నడచు భక్తులు వీర కా, కవనిలోన నెవ్వరైనఁ గలరె?
యనిన నొక్కజంగమయ్య యిట్లనిపల్కె, వినరె తొంటిభక్తవితతిలోన.

ఘటాలయ్య కథ.

శా. కామక్రోధమదాదిశత్రుబలవద్గర్వాపహుం డింద్రియ
స్తోమోద్దామవికారదూరుఁడు విశిష్టాంతాఖిలాఘుండు స
న్నామస్మర్త శితిజంబు భక్తగణపాదాంభోజసత్యార్చన
స్థేమాత్ముండు వసర్పు విశ్వసుమతీశ ఘటాలయ్య నాన్. 369

ఈ. ఆయనధర్మపత్ని విమలాంగి యనంగ విలాసవిభ్రమ

ప్రియకళాభిరామ సితపంకజపత్రవిశాలనేత్ర స్వ
శ్రాయకరత్నవేణి యుడురాజనిభానన భద్రకుంభికుం
భాయతసత్పయోధర మృగాధిపమధ్య తనర్చు నెంతయున్. 370

సీ. ఆయింతి పతి మెచ్చఁ బాయక నిత్యంబు కేవలభక్తి గల్గినదివోలె
నుచితోపచారంబు లొనరఁజేయుచునున్న ధాయత్తమానసయైవిటాళిఁ
గూడిచరింప నక్కోడిదుఁజెలఁగియు లెక్కసేయక లింగలీల ధరణిఁ
దిరుగుచు భక్తమందిరములకేగి తదంగణరజము పాసంగ నూడ్చి

తే. తెచ్చి యొకభాండ మొనరించి గృహిణి నూత్న
లబ్ధభక్తుల కొసఁగి తల్లబ్ధి జంగ
మార్చ లొనరించుచు దురంత రాజవంజ
వభ్రమాతీతమార్గుఁడై వఱలుచుండె. 371

వ. అంత నొక్కనాఁడు. 372

చ. శరణులు కొంద ఱాఘనునిసద్మముఁ జేరఁగ నేగి వానిచేఁ
జిరతరపూజనావిధులు చేకొని మున్న తదంగనాగుణం
బరయుటచే స్వమానసములందు ససహ్యత దోఁపఁ గిన్కమై
హసగణు లెల్ల నిట్లనిరి యాతనితోడుత నేకవాక్యులై. 373

తే. జ్ఞానవైరాగ్యసిద్ధుల త్స్తోత్రలమున
వన్నె కెక్కిన యోభక్తవర్య! నీదు
తరుణి కొఱగాని త్రిమ్మట దిరుగఁజొచ్చెఁ
జక్కఁగాఁ దీర్చు మనుటయుఁ జాఁగి మ్రొక్కి. 374

క. తనకాంతఁ బిలిచి యీభక్తని కాయము నీవు చక్కఁగాఁదిరుగఁగ లే
దనిరెను నటుగాన వీరల, కనుఁగవకట్టెదుట మెచ్చఁ గ్రమ్మఱుమనినన్.

తే. అంతఁ బతిమాట జవదాఁట కజ్జలాట
లాతఁ మడమలు భువి మోపి యపుడు కుంభ
కారచక్రంబు దిరిగెడుతీరు దోఁపఁ
దిరుగఁ గని భక్తు లిటుల పల్కిరి హసించి. 376

తే. మేలు మే లుగ్ధ! నీచర్య మెచ్చువచ్చెఁ
దిరుగుటలు నాఁగ నిటు గాదు దెలియ వినుము
కాంత నడవడి చక్కన గా దటన్న

నతిచపైఁ గోపగించి యిట్లనియె నతఁడు. 377

క. నీనడక చక్కఁగాదఁట, యీనాగకలాపభక్తు లెల్లను మెచ్చన్
బూని నడు మనినసగ్గజ,యాన విలాసముగహంసయటులనడచినన్.

క. కని తద్భక్తనికాయము, వినుము ఘటాలయ్య! యెంత వెఱ్ఱివి మేమా
డినమాట తెలియ నేరవు,ఘనంచ సేఁతలు పొసంగుగాసిపనుటయున్.

క. కొఱఁగానిసేఁతలని యీ, తెఱఁగయనుచునాకు నెపుడు తెలియదు నేనె
త్తెఱఁగునఁ జెప్పిన నట్టుల,యరసేయక సేయు నిట్టుబాడంబగునే? .

చ. అను డితఁ డింత తెల్పఁ దెలియం డని యందొకభక్తపుంగవుం
డనియె రహస్యవృత్తి సదయాత్మక! నీప్రియ కామచారయై
తనకులశీలవర్తనలు తప్పి చనం గడుమిండగీలతో
నెనసి చరించు నీ కిటుల యేటికి నూరక చూచుచుండఁగాన్. 381

వ. అనిన దరహసితాననుం డై ఘటాలయ్య యిట్లనియె. 382

చ. హరగణవర్య! మీ రిటుల యాడుట ధర్మమె! యన్యనింద చే
దురితము వచ్చునంచు మనెఁ దోఁపదె? పామరవృత్తిఁ జెందినన్
గిరిశుఁడు వానిఁ జేకొనునె? కేవలభక్తిపదానువర్తులౌ
శరణులు మెత్తురే? యెఱుఁగఁజాలక మాయఁ జిక్కువారలన్. 383

చ. ధరణిపరాఙ్మనాయకులతర్జనకున్ జనకోటినిందకున్
బరమునఁ గాలుచేఁ బడెడుబాధలకున్ భయమంది కొంద ఱా
స్మరకువికారవర్తనలు మాసి నసింతురు కొంద ఱిచ్ఛమైఁ
బరగుదు రంగనామణులు వారలఁ బెర్కొన నేల! మాటికిన్. 384

క. ఒకయేటినీరు వాడరు, సకలమహీజనము లొక్కసరణి నడుచరే
ప్రకటముగఁ బెక్కుమానవు, లొకరొక్కరిపోల్కటంటయోగ్యంబగునే.

తే. సకలఫలములలో బీజనమితియట్లు,మునిగి యుండ రిసంసారమునను గొన్ద
ఱాంబనం శేసునంగొంద ఱంటియుంట, గయ భల్లాతకీబీజమట్లధరణి.

వ. కావున నెవ్వరెవ్వరిప్రకృతిని నేపంబు నె ట్లట్ల వారలు చరియింతురు
తద్గుణంబులు లెక్కింపం బనియేమి? సమస్తధర్మాభిజ్ఞుల రగు మిము
బోలినమహాత్ము లన్యగుణదోషసిరూపణం బొనర్చుట కర్తవ్యోచ్చ
ద్యంబె యొక్కనొకఁడుచనుతోఁచినచోకంపుచనునే? సకలజనంబులకు
భక్తి యొక్కటియై యుండఁ దద్భక్తియుక్తులుగొందఱుస్వశరీరంబు

లతోఁ గైలాసంబునొందెదరు మఱికొందఱు తనుత్యాగులై చనియె దరు కొంద ఱాత్మలింగవిలీనత్వంబు నొందెద రవి యెల్ల నాశాస్పదం బులైన మార్గంబుల యనినఁ దద్భక్తవరు లొండొరుల యాననంబు లాలోకించుచు నితం డాత్మప్రియానుసక్తుండై మనల నొడంబఱుప నిట్లాడుటయో లేక యితనిమార్గం బిట్టిదియో యదియునుంగాక యీశ్వరుం గలయు తెఱంగులు కొన్ని యుగ్గడించి యివి యెల్ల నాశా స్పదంబు లనియె నిమ్మార్గంబులుఁ దప్ప నితం డెప్పగిది నంబికాధీశుఁ గలయునో యెఱుఁగవలయు నని ఘటాలయ్య నుద్దేశించి యందఱు నేకకంఠంబుగా ని ట్లనిరి. 387

ఉ. లోకములోన భక్తులు త్రిలోచనుఁ గూడెడునట్టిమార్గముల్
చేకొన కాడి తీ వెటుల జెందెదవో పరమేశుఁ డెల్ప్వమా
మా కిపు డన్నఁ దద్గణసమాజనచిత్త్రిపణానుమోదుఁడై
యాంకరుణాకరుండు వినయంబున నిట్లని పల్కె మ్రొక్కుచున్, 388

చ. అనఘతరాత్ములార! జగదంతరవర్తన లెల్ల నెమ్మదిం
గనుఁగొనఁజాలు జ్ఞానగుణగణ్యులు నామది మీ రెఱుంగరే?
ఘనదయ లోకసన్నుతుని గా నొనరించుట గాక నాపయిం
గినియుట గా దమూరె! ధరణిజ్ఞ నెన రిట్టుల యుండఁ జెల్లదే 389

వ. అయిన మీ రిట్లానతిచ్చినపు డే నూఁగకుండుట చన దస్మద్వర్తనంబు దెల్పెద వినుం డని యి ట్లనియె. 390

క. కాయం బిది దగ్ధపటి, న్యాయంబుగఁ జంద్రధరునియందునఁ గూర్తు
న్యాయినిబల్కుటతద్గతి, సేయుట యొక్కొక్కనాఁడు చెల్లునె తలఁపన్.

క. అని యంతఁ గోక తద్భక్తనికాయంబునకు మ్రొక్కి కడువడిపద్మా
సనమున నాసీనుండై, ధనదాప్తుం గలయఁదలఁచితత్క్షణమాత్రిన్.

సీ. తనరునాధారపద్మము మెట్టి దిగనాడి కనుదృష్టియిష్టలింగమునఁగూర్చి
తలవంపుతమ్ము లూర్ధ్వముఖంబులుగఁ జేసి వెస జీవవల్లికవేరు పెఱికి
తఱిదశానిలబంధతతులూడఁగాఁదన్ని తగుపంచభూతసద్మములుమూసి
విలసితాంతర్జ్యోతివెలిఁగించితనువెల్లఁగలయలోఁగాల్చిచిత్తశవెలిఁగిచి

తే. బ్రహ్మరంధ్రంబు భేదింపఁ బ్రణవనాద
మెల్లదిక్కులఁ గడుఁ బిక్కటిల్ల సకల

జనులు చూడఁ గ్రాలు మిఱుమిట్లు గొనఁగఁ జేసి
తత్క్షణంబున శ్రీపరంధాముఁ గలయ. 393

ఉ. ధారుణి దిర్దిరం దిరిగెఁ దారలు డుల్లె నభంబు వ్రాలె ది
గ్వారము గ్రుంగె సప్తకులపర్వతముల్ చలనంబు నొందెఁ జం
ద్రారుణకాంతు లింకె సకలాంబుధిపర్గము దొంకె నాదిభూ
దారము బొబ్బరించె బెడిదంబగు తత్ప్రళివారవంబునన్. 394

వ. తదనంతరంబ. 395

క. కురిసెఁ బువ్వులసోనలు, మొరసెఁ సురదుందుభులతిముదమునరంభా
దిరమణు లాడిరి చల్లని,మరుదంకురపంక్తి వీచె మాంగల్యముగాన్.

ఉ. అట్టిమహాద్భుతంబు గని యచ్చటిశాంభవు లెల్ల లేచి మే
మిట్టివిచిత్ర మిక్వసుధ నెన్నఁడుఁ జూడఁగ లే దటంచు లోఁ
దొట్టినమోదసంపద నుతు ల్పచరింప నితండు రూఢిగా
గట్టులవేలుపే యటుల గానియెడన్ వడి నిట్లు సేయునే?. 397

ఉ. ఎంతమహాత్ముఁ డెంతఘనుఁ డెంతతపోధనచక్రవర్తి వీఁ
డెంతకృతార్థుఁ డెంతగుణి యెంతసమస్తసమానవర్తనుం
డెంతవిరక్తుఁ! డంచు వచియించుచు డగ్గఱి తద్గణాధిపుల్
స్వాంతములన్ బ్రమోద మొదవం గనుచున్న తఱిన్ రయంబునన్.

ఉ. అం దొకభక్తుఁ డీతనిక్రియాపరిపూర్తి యొనర్త మంచు బా
లేందుకిరీటభాన్వుఁ డయి హెచ్చినయాత్మనిఫాలపట్టికం
బొందుగ భూతిపుండ్ర మిడఁబోవఁ దనంగము భస్మమైన నా
చందము సర్వశర్వగణసంతతి గన్గొ నియద్భుతాత్ములై. 399

తే. ఒండొరుల మోఁఱ యేమియు నుండనీక
యవ్విభూతి నిజాంగములందు నలఁది
కొని మహాముక్తి చేకొంటి మనుచుఁ జనిరి
సంతసము నందుచును నిజసదనములకు. 400

క. కావునఁ బలికినగతి శివ, దేవు ఘటాలయ్య గలసె ధృతి నిత్తఱి మ
ర్త్యావళియద్భుత మొందను,మాపల్లభుఁడంగుటూరిమాచయ కలసెన్.

వ. అని తెల్పిన జంగమవర్యవాక్యమ్ములకుఁ బ్రమోదమానచేతస్కులై
సమస్తభక్తజనులు యథేచ్ఛం జనిరి. 402

తే. ధీరుఁ డైనట్టి శ్రీటంగుటూరిమాచ
యాఖ్యచరితంబు చదివిన నర్థి వినిన
నాయురారోగ్యపుత్రపౌత్రాభివృద్ధిఁ
జెంది తుదిఁ మోక్షసామ్రాజ్య మొందు నరుఁడు. 403

వ. అని తెల్పి సిద్ధరామునితోఁ జెన్నబసవేశ్వరుండు మఱియు నిట్లని
చెప్పందొడంగె. 404

క. శంబరభవజాతశ్రీ, కంబుగిరివాధిపాదిఖచరార్చితపా
దాంబుజభవకనదాత్మం,డంబికచౌడయ్యయనమహామహుఁడొప్పున్.

అంబిక చౌడయ్య కథ.

సీ. అతఁడు భక్తానీకమహానన భక్తిఁ బాయక సూపకారకాయకము పూని
సలుపుచుఁ దల్లద్ధి జంగమార్చనము లొనర్చుచు నిరుపమానందలీల
నిష్టలింగార్చల నేపారఁద్దుఁ జేయుచు నిష్టలింగులమైత్రియే దలఁపుచు
నిష్టలింగాధిక్య మిలఁ బ్రతిష్ఠించుచు నిష్టపూజావిధు లెఱుఁగ నట్టి

తే. నరుల నెమ్మది మెచ్చక తిరుగుచుండు
నంత నొకనాఁడు గుమిగూడి కంతుదళన
భక్తు లొకకొంద ఱొకయెడ భాసురేష్ట
గోష్ఠిమై సమ్మదంబునఁ గూరుచుండి. 406

చ. ఘనతరవేదవేద్య త్రిజగజ్జనసేవ్య సమస్తదేవతా
వినుతమహత్త్వ పాపపదవీహరణాద్భుతశీల మానసం
జనన ధరిత్రి ఘోరభవసాగరతారిణి యోగవిద్యఁ బో
ల నొకఁడు గల్గునే యమృతలక్ష్మిని గైకొనుమార్గ మేరికిన్. 407

తే. హృత్కమలకర్ణికామధ్య సీశు నిల్పి
మానసార్చన లొనరించు మానవులకుఁ
గరతలామలకము మోక్షసరణి యనుచు
నొండొరులతోఁ బ్రసంగించు చుండువేళ. 408

ఉ. అక్కడి కేగి చౌడయ గణావళిఁ గన్గొని మ్రొక్కి నిల్చి యా
ముచ్చట లాలకించి యిది మొక్కల మిష్టసమర్చనాధ్వ మి
ట్లొచ్చెము చేసి యోగవిధి యోగ్య మటంచు వచింతు రయ్య యో
మెచ్చునె కాఁ కంధరుఁడు మేలిమి చెందునె? యెవ్విధంబునన్. 409

క. ధారాధరంబులోపలి, నీరము మది నమ్మకుండ నీ రెడలించే
వీరిండిగతి సన్యపథము, గోరి కరస్థలశివార్చ గూడునె? విడుఃగన్. 410
సీ. కరమున జ్యోతిరాకారలింగము గల్గనణుమాత్రకళ గననలంతయేల?
ఖ్యాతపురాతనగీతాగరవము గల్గ దశరవశ్రుతిచింత దవుల నేల?
యక్షయంబైన పంచాక్షరి యుండంగ షట్చక్రచింతనశ్రమ మదేల?
సారమౌ త్రివిధ ప్రసాదామృతముగల్గనమృతకుంభేక్షణాయాసమేల?
తే. కలితసద్భక్తి యనియెడు కన్య గలుగఁ
బాపకన్నియ మేల్కొల్పుబాధ యేల?
సులభముగ ముక్తి గాంచెడుచొప్పు గలుగఁ
జాల వెత నొంద నేటికి? శరణతతికి. 411
క. అసియిటులయతఁడువల్కిన,వినియన్నొకశరణుఁడనియె వెలుపలిపూజల్
తనువలయ నెన్ని చేసిన,ఘనమానసపూజఁ బోలఁగలవే? యెందున్.
తే. మహితచిద్వ్రిష్టమునఁ దనమానసంబు
లీయ మగుదాఁకఁ జను నిష్టలింగపూజ
సలుప నారూఢుఁ డైనచో సాధనముల
వలనఁ బని యేమి గలుగు? భూతలమునందు. 412
క. వేదాంతవేద్యమార్గము, గా దనఁగా నీకుఁ దగునె? కలితాత్మజ్ఞా
నావరులగు బుధవర్యులు, మోదంబునఁ దొల్లినిత్యముక్తింగనరే.

ఆత్మదేవుని కథ.

ఉ. ధారుణి నాత్మదేవుఁ డనుధన్యుఁ డొకండు త్రికాల మంబికా
ధారుని మానసార్చన ముదం బొనరించుచుఁ గొంతకాల మీ
తీరునఁ బుచ్చి సానులు నుతింపఁగఁ దా నొకనాఁడు కూలికై
దూరము వోయి తోడిప్రజతో వరి గోయుచు నుండునత్తఱిన్. 414
చ. జలజసఖుండు మింటినడుచక్కికి రాఁ గని భర్గపూజనల్
సలుపఁగ వేళ యయ్యె నని సయ్యన నచ్చట గూరుచుండి కే
గలుప లోకింత మూసి వెలి గన్గొనఁబోక తదేకనిష్ఠుఁడై
యలరఁ దోడికూలిజను లాతనిచందము గాంచి నవ్వుచున్. 415
ఉ. కూలికి వచ్చి యీడ వరిగోయుచుఁ గూరుకు చెందవచ్చెనే?
మూలుగుఁబోఁతు వీని కనుమూసము లే దిఁకఁ జేసిపెద్దచేఁ

దోలుఁడి యీదినంబు మనతో సరిగాఁ బడి ముట్టఁబోదు వే
యేల వినుండు వీసఁ బని కెవ్వరుఁ బిల్వరు నేఁటినుండియున్. 417

ఉ. కూటికి లేకొ యాఁకటనొ కూలి యొనర్చి గడించుకాసు లే
చాటున నైన డాఁచి కనఁజాలకయో కుడువంగఁ గట్ట లే
కాటిది వీనితోడఁ గలహం బొనరించెనొ రాత్రి యిప్పు డి
ప్పాటొనరించుచుం గునికిపాటును జెందెడు నిద్ర చాలమిన్. 418

వ. అని కేరుచు. 419

క. కనుమూసెదేమి? లేరా!, యని వారలలోన నొక్కఁ డాతనిప్రక్కం
దనవ్రేలఁ బొడువ బిట్టుగఁ, దనువల్కఁగ లేచివానిఁదార్కొనియలుకన్.

క. ఓరీ మూఢ! దురాత్మక!, గౌరీశున కర్పితంబు గాఁ జేయునెడన్
దోరంబగు దధిభాండం, బేరా పడద్రోచితంచు హెచ్చినకినుకన్.

క. చేతికొడవంటఁ గొంకక, భూతలమున వానిశిర మపుడ యేయఁగ నే
భీతి గొని తోడిపనివాం, డ్రాతఁడేఁబరుగెత్తినృపునకంతయుఁ దెలుపన్.

మ. విని కోపంబున నమ్మహాత్ము నిపుడే పిల్పించి యోరీ! మను
ష్యుని నిష్కారణ మేల? చంపితివి నీచుండైన నీరీతి ని
ప్పని గావించునె? నిన్నుఁ గొల్వునఁ బడం బాల్పెట్టినం గిన్క వో
వునె? యున్నట్లు నిజంబు పల్కు మనినన్ భూభర్తతో నిట్లనున్.

క. పుడమిదొర! నిర్నిమిత్తం, బడఁచఁగ నే వెఱ్ఱినయ్య? యాకర్ముఁడు నా
యెడనడిచిననడువడియే, ర్పడఁ దెల్పెదవినుమటంచుఁ బలికెనభయుఁడై.

క. జీవేశార్పితదధిఘట, మీవంచకుఁ డొరఁగఁద్రోయ నేఁ జంపితి నే
నీవిధము దెలియ కూరక, నావలనం దప్పు లెన్న న్యాయమె? యధిపా!

వ. అని యమ్మహాత్మునినేరంబు దెల్పిన వారలదిక్కు మొగంబై నృప
వరుండు. 426

క. ఊరకఁ జంపె నితం డని, మీ రంటిరి చంద్రధరసమీపదధిఘటం
బారయక తొలఁగఁద్రోయఁగ, గారణ మేమనుచు వారిఁ గద్దించుటయున్.

ఆ. ఈతఁ డనెడుమాట లెల్లఁ బూటకములు
కూలి సేయుచుండి కున్కఁ జెందె
నింతె కాని పూజ లేమియు మే మటఁ
గానలేదు దమరె యాన యనిన. 428

చ. విని నృపవర్యుఁ డౌ గడుసువే కద! ధాత్రియె దాపులింగమో!
మును మిడి కోయునట్టి వరిమోపులె పూజ యొనర్పఁ గోరి తె
చ్చినకుసుమాదివస్తువులొ! చెంగటిదాహపునీలముంత క
మ్మనిదధిభాండమో! తెలుపుమా విన వేడుక యయ్యె నిత్తఱిన్.

ఉ. నావుడు నమ్మహాత్ముఁ డను నాహృదయాంతరవాసియౌ మహా
దేవుని మానసార్చనగతిన్ భజియించితిఁ గాని బాహ్యపూ
జావిధి గాదు హేళనము సల్పఁగఁ గూడ దటన్న నవ్వుచున్
భూవరుఁ డౌర! పొంకముగ బొంకితి విట్టుల నేర రెవ్వరున్. 430

తే. కోలభాతి భూమిఁ గొలిచి కొం డిదె నడు
మనెడుమాటవోలె నహహా! నీదు
పలుకుమార్గ మెంచఁ బౌఢుఁడ విమ్మాట
వలన నీకు నింద దలఁగఁబోదు. 431

చ. అనినన్ భూపతిదిక్కు గాంచి జనవర్యా! నీదుచిత్తంబులో
ననుమానం బణఁ జూడు నాహృదయమధ్యస్థాద్రిజాలేశ్వరా
ర్చన లంచున్ గొడవంట నాతనిసువక్షం బప్పుడే చీల్చి యొ
య్యన హస్తంబుల రెండుపాయలుగఁ జేయం దోఁచె నాలోపలన్.

శా. శ్రీరమ్యం బగురత్నపీఠముపయిం జెల్వొందు జ్యోతిర్మయా
కారం బౌ శివలింగ మాశివునికై కావించు పూజావళుల్
భూరిభ్రాజితభాజనాంతరమునన్ బొల్పారునై వేద్యముల్
సాగంబౌ దధిభాండ మాపెరుఁగు వెల్బం జిందుతీ ర త్తఱిన్, 433

మ. కనుపట్టన్ సభవారలున్ వసుమతీకాంతుఁడు వీక్షించి హృ
ద్వనజాతంబుల భీతి సమ్మదము చిత్రంబున్ ద్రపాభక్తిభా
వన లొక్కుమ్మడిఁ దోఁపఁ గేల్గవ శిరోభాగంబులం దాల్చి ని
ల్చి 'నమో నీలగళాయ తే' యనుచు హాళి న్మ్రొక్కి రి ట్లిందఱున్.

ఉ. మ్రొక్కి మహీతలేశుఁడు ప్రమోదముఁ జెందితి నిమ్మహాత్మువెం
వెక్కినమానసం బెఱుఁగ కితఁడేఁ బ్రేరిమాట లాడి తిం
కెక్కడి సత్య? మేటి బ్రదు? కెక్కడి సత్పథ? మేటి కీర్తి? నా
కక్కట! పాపభంజన! శివా! దురితాత్ముల నెట్లు బ్రోచెదో. 434

ఆ. కొడుక లనెడుకుంచెకోలచే పక్షిగిక
వాట మిపుడు తెఱచి వామదేవు
గర్భగేహమందుఁ గానంగఁ జేసితి
వౌర! యెంతఘనుఁడ వాత్మదేవ!. 436

చ. అని వినుతించుచున్నసమయంబున నద్భుత మొప్ప నంతలో
మునుపటిరీతి పక్షి మటుమాసికపోయె ధరావరుండు వేఁ
డినఁ దనచే మృతుం డయినయర్భకుఁ గ్రమ్మఱ జీవయుక్తుఁగా
నొనరిచి యాత్మదేవుఁడు మహోన్నతుఁడై చనియెన్నిజేచ్ఛలన్.
వ. అదియునుంగాక. [బూ
క. తొలియట్టులహృదయంబున,మలహరుఁబూజించిముక్తిమార్గముగనెఁ
సలనయనారటుగావున, నిలమానసపూజసాటి యేదియునగునే. 439

చ. అనవుడు మానసార్చనమహత్త్వమ యెక్కుడటంచుఁ బల్మరున్
వినుతి యొనర్చి పల్కెదరు విశ్వమునన్ సతతేష్టలింగపూ
జన లొనరించువారిఘనసత్త్వము వర్ణనసేయ శక్యమే?
వనజభవాద్రిభిన్ముఖసుపర్వులకైన నటన్న నుగ్రులై. 440

ఉ. గర్భము చించి శూలిఁ బొడగానఁగఁ జేసి గతాసుఁడైనయా
యర్భకుఁ గ్రమ్మఱన్ బ్రదుకున ట్లొనరించి బుధు ల్నుతింపఁగా
స్వర్భుజగాలయాపనుల సాశయశోవిభవంబు సిల్పె నా
నిర్భయదుర్గుఁడై యతఁడు వేఱొకఁ డిట్టుల సేయ నేర్చునే? 441

క. నావుడుఁ జౌడయ నవ్వుచుఁ, గోవిదవరులార! గర్భగోళము నలఁగా
దీవిద్యాకృతఘనభూ, యావస్త్రముచించినింటహరుఁ జూపింతున్.
తే. అనుచు మొలనున్న దర్వి చే నంబరంబుఁ
జిమ్మునంతనె కోటిరాజీవమిత్ర
తేజమునఁ దోఁచెఁ బత్సభాస్థలి సమస్త
జనులకన్నులు మిఱుమిట్లుగొనఁగ నపుడు. 443

శా. కైలాసంబును దానిమీఁదఁ గనకాగారంబు నం దొప్పు ర
త్నాలీఢోన్నతపీఠ మాపయి సముద్యజ్జ్యోతిరాకారుఁ డౌ
బాలాబ్జాహితమౌళి యుమాశివు నరిన్ భాసిల్లుశీతాద్రిరా
డ్బాలారత్నము తత్సభం బ్రమథతండం బాదితేయావళుల్. 444

వ. మఱియును. 445

ఉ. మానసస్తోత్రవచోవిలాసములు రంభానాట్యసంరంభముల్
నానాగాయకగానముల్ పటహవీణావేణుభేరీముఖ
ధ్వానంబుల్ వరవందిమాగధుల కైవారంబులుం నేత్రహ
స్తానూనార్చ్ఛటులుం సమస్తజనహృద్యంబై దిశల్నిండఁగాన్. 446

శా. మింటం దోఁచిన దత్సభాజనులు పేర్మిం గాంచి వే లేచి కే
ల్జంట ల్ఫాలములందు నిల్పి నతపాలా! దేవచూడామణీ!
కంటిం గంగ తరింపఁజేయుగతి మాకుం గోర్కు లీఁగోరి యీ
వెంటం గన్పడి తీవు మాసుకృత ముర్విం జెప్పఁగా శక్యమే? 447

క. అని సన్నుతించుసమయంబునఁ జౌడాచార్యవిభుఁడుపూర్వపురీతిన్
ఘనమాయాంబరమాచ్ఛా,దన మొనరించుటయు రజతధరణీధరమున్.

వ. అందున్నయశేషవిశేషంబులు నాక్షణంబ. 446

చ. కొలువున నున్నవారల కగోచరమై చనఁ జౌడరాయప
జ్జలజయుగప్రదేశమునఁ జాఁగిలి వందన మాచరించి వా
రలు వినుతించి రిట్లనుచు రాజకళాధరభక్తవర్య! నీ
వలన మదాత్మసంజనితవాంఛలు నేఁడు ఫలించె మించుగన్. 450

ఆ. హృదయములను దాన కేష్టలింగార్చన
మహిమ తెలియఁగలేక మందమతుల
మైన మమ్ము శివుని యాకృతిఁ జూపించి
మనిచి తీవు కరుణ పెనఁగొనంగ. 451

వ. అని యనేకంబులుగా నియాడి తద్భక్తులందఱు తమతమనివాసంబులకరిగి సమ్మహాత్ముండగు ...ంటిచందంబున యథేచ్ఛ విహరించుచుండెం గావున నిష్టలింగపదార్థంబు ఇట్టి దని యానతిచ్చి చెన్నబసవేశ్వరుని యడుగులకు కెఱఁగి సిద్ధరామయ్యండు దేవా! భవదీయకరుణాకటాక్ష వీక్షణమ్మువలనఁ గృతార్థుండ నైతి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడి యద్దేశికసార్వభౌమానుజ్ఞాతుండై నిజపురంబున కరిగి సిరంత రేష్టలింగార్చనం బొనరించుచు నిర్విచారంబుగా జంగమారాధనం బొనరించుచు సుఖంబున విహరించుచుండె. 452

క. ఈసిద్ధరాముచరితము, భాసురముగ జనులు వినినఁబఠియించిన ని

గ్వాసునికృపఘోరాఘుని, రాసంబొనరించిముక్తిరమఁగాంతురొగిన్.

వ. అని యిట్లానతిచ్చి రేణుకునితో లోపాముద్రావరుండు తదనంతర వృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని యడిగిన. 454

మ. ఘనకీర్తిద్యుతిసర్జితాహిపమరుత్కాండాంబుభూభూజ భూ
జననేత్రోత్పలరాజ! రాజవరపూజాయుక్పదాంభోజ! భో
జనరాధీశసమానకావ్యరచనాసంతోషితాత్యంతపా
వనశాస్త్రజ్ఞసమాజ! మాజనకభాస్వత్తూణభక్తావనా!. 455

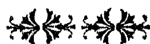
క. సత్యజితహరిశ్చంద్రా!, సత్యాలలనేశసదృశసాత్త్వికగుణ! నా
సత్యజయంతాకారా!, సత్యాత్తేశ్వరతనూజసమశౌర్యనిధీ!. 456

ఉత్సాహ. పుండరీకవైరిఖండభూషభక్తపోషణా!
కాండసంచయప్రపూరితాచ్ఛకీర్తిభూషణా!
మండలేశమంత్రివర్యమానితోరుభాషణా!
భండనస్థలాఖిలారిపంక్తిచిత్తభీషణా!. 457

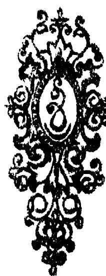
గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం బైనచెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కూకదమారయ్య కథ.

లోలనృగ్వరాగ్రభ
వైలబిలసభార్క-చంద్రహారిహారివాణీ
లోలజసమాఖ్యా! వాగ్జిత
లేలీహానముఖ్యా! యమృతలింగసమాఖ్యా!. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తరువాతికథ యిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

క. ఒకనాఁడు చెన్నబసవం, డకలంకగణాలితోడ నాస్థానమునన్
సుకరేష్టగోష్ఠి సలుపుచుఁ, బ్రకటితగతి నున్న యవసరంబున నెలమిన్.

మ. సుదతీరత్నముఁ దాను చెన్నబసవేశుం జూడఁగాఁ గోరి కూ
కదమారాఖ్యగణాధినాథుఁ డరుదేఁ గొల్వున్న భక్తాలితో
నెదురై మ్రొక్కుచుఁ దోడితెచ్చి సభలో హేమాసనార్ఘ్యాదిదీ
వ్యదనూనార్చనకృత్యముల్ సలిపి నాఁగాంబాత్మజుం డత్తఱిన్. 4

శా. స్వామీ! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరొకో సంపత్ప్రభం జెందె మ
ద్ధామం బిప్పుడు తావకాంఘ్రిజలజాతవ్యాప్తసంస్పృష్టిచే
నామోదంబు వహించె నీనిఖిలభక్తానీకచిత్తంబు లా
హా! మాభాగ్యవిశేష మింత యని శక్యంబౌనె? వాక్రుచ్చఁగన్. 5

క. అని సన్నుతించుచెన్న, య్యనుఁ గన్గొని మాదిరాజు హర్షముతో ని
ట్లనియెవినుమీమహాత్ముని, యనఘుచరిత్రంబు దెలుపుదంతయునరుసన్.

తే. ఆత్మశృంగారకలనచే నలక నలకఁ, జేసి శ్రీనాగులూరు ప్రసిద్ధి గాంచె
నప్పురంబునకధిపతియైయితండు, పెంపుమీఱఁగభూమిపాలించుచుండి.

క. అష్టోత్తరశతభార్యా
హృష్టుండై తన్ను భక్తు లేమడిగిన సం
తుష్టిగ నొసఁగెడు నియమము
కష్టతరం బనక యితఁడు గైకొనియుండెన్. 8

వ. ఇట్లుండి. 9

చ. ఎడనెడ జంగమోత్కరము లెంతయు వేఁడిన నూటయేఁడ్వురం
బడఁతుల నివ్వఁ జిక్కె నొకభామిని దానిని గూడ నిచ్చునో
పుడమిమగం డటంచు హితపుంజము రాజు నెఱుంగనీక యె
ల్లెడ ధర భూమిభర్త కిఁక నింతులు లే రనిపించె నంతటన్. 10

క. నారదుఁడు గానశాస్త్రవి
శారదుఁడు సమస్తవిబుధజాలశిఖాభృ
న్నీరదుఁ డీశ్వరచింతా
పారదుఁ డొకనాఁడు శర్వభజనోత్సుకుఁడై. 11

శా. కైలాసంబున కేగి పారిషద వాక్కాంతాచ్యుతాదిత్య ది
క్పాలాంభోజహితామృతాంఘ్రి ఖగరాడ్గంధర్వ విద్యాధర
వ్యాళాధీశ్వర సిద్ధ సాధ్య నిగమవ్రాతంబులున్ గొల్వఁగా
బ్రాలేయాచలకన్యకాసహితుఁడై భాసిల్లుసర్వేశ్వరున్. 12

ఉ. చూచి నమస్కరించి శ్రుతిసూక్తుల సన్నుతిసేయ వానితో
బూచులఱేఁడు పల్కె మునిపుంగవ! లోకములోనిచర్యలె
ట్లై చనుచున్న వే! భువన మారసి వచ్చితి విప్పు డన్న నో
మేచకకంఠ! యొక్కగతి మేదిని గాంచితిఁ జిత్తగింపవే. 13

ఉ. రాజితనాగలూరినగరంబునఁ గూకద మారయాఖ్య గో
త్రాజనపాలుఁ డాత్మవనితాతిలకంబుల నూటయేడ్వురన్
వ్యాజము లేక భక్తనివహంబుల కిచ్చినఁ జిక్కె నొక్కయం
భోజదళాక్షి వేఁడుగణపుంజము రాకయె రాజుకూర్మినో. 14

క. అని యిట్లు దెలిపి కలహా
శనముని యొకకొంతవడికిఁ జంద్రార్ధకిరీ
టుని వీడుకొని నిజేచ్ఛం
జనియెం దదనంతరమున సర్వంసహాపై. 15

సీ. కలకంఠములు నోరుకాయకఁగ వడిఁ గుయ్యిఁ
బమ్మినయిలమీఁది తెమ్మ దియ్యఁ
బరిమళసుమఫలభరముచేఁ దరు లొప్పఁ
దేఁటుదాఁటులమ్రోఁత దెసలఁ గప్పఁ
గుసుమాయుధుఁడు పుష్పకోదండము ధరింప
వలిగాడ్పుపుప్పొడి వసుధ నింప
శారికాశుకహంససంచారములు మీఱఁ
బ్రాఁదేనెసోనలు పొంగిజాఱ
తే. జాతి గదుఁ గుందఁ బాంథులు భీతి నొంద
జీర్ణపర్ణాళి రాల లేఁజిగురు గ్రాల
మంచు తెఱవీడ శృంగారమహిమతోడ
జగతిఁ దగెఁ గాంతవాసంతసమయ మంత. 16

వ. అట్టి మధుమాసదివసంబులయం దొక్కనాఁడు. 17

క. ఆరాజు భక్తిఁ జూడఁగఁ, గోరి మహావృద్ధభక్తకుంజరతనుఁడై
శ్రీరమ్యంబగుతత్పురిఁ, జేరఁగ నేతెంచి రాజశేఖరుఁ డంతన్. 18

సీ. చని యప్పురముఁ జొచ్చి తనముది మేర్పడఁ
గోల చేఁబిగఁ బూని తూలికొనుచు
గోడనీడలఁ జేరి కూర్చుండఁ గోరుచు
నకట! మహాదేవ! యని పలుకుచు
బారెఁడు చనువెను బడలికచే వంగి
మోఁకాళ్లపైఁ గేలు మోపికొనుచుఁ
బిఱిదెస నెవ్వరైనఁ బిలిచిరో యని నిల్చి
బయ లాలకించి విశ్రాంతి గొనుచుఁ
తే. జుట్టుకొని నవ్వుచిఱుతలఁ దిట్టుకొనుచు
నెండ కడ్డముగాఁ దాళవృంత మిడుచుఁ
బనికిమాలినజీవితమునకు విసిగి
నృపునిసభఁ జేర నరిగి తన్నికటమునను. 19

చ. దలముగ వేఁడియూర్పు లెగఁదట్టఁగఁ జెమ్మట లూర భూమిపై
నలసతఁ గూరుచున్న శరణాగ్రణిఁ గన్గొని రాజమౌళి పె

గ్గలి భయ మంది లేచి చని కేవలభక్తి నమస్కరించి యీ
యలఘుఁడు చాల డస్సెఁగద హా!యని సెమ్మసినార్తి నొందుచున్.
సీ. ఆతపహరణార్థమప్పుడప్పటువితానము లేయఁబంచి వెంట నెసుమాంబు
వులు పైనఁ జలికి కప్పురముపీనులనూఁది మేలిచందన మెకమెగి తాళ
వృంతంబు చేఁ బూని విసరి జంబీరనాగరమిశ్రతక్రంబు హరసమర్ప
ణముచేసి యింతింత నాలుక ద్రవ మూరఁ బట్టినకొంతసేపటికి సేద
తే. దేటి చరమూర్తి కన్నులు దెఱచి వినయ
భరితుఁ డగు రాజుఁ గనుఁగొని భళిర! పార్థి
వేంద్ర! నీభక్తి వన్నియ కెక్క మమ్ముఁ
బోలుబడుగులఁ బ్రోవంగఁ బుట్టి తౌర!. 21
తే. బాపురే! యౌర! విమలసద్భక్తిపూర!
నిన్నుఁ బోలంగఁ గలరె? యేనృపతులైన
సకలజగములు నిండెఁ దావకసమాఖ్య
యనినఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి యయ్యవనివిభుఁడు. 22
చ. చపలుఁడ దుష్టవర్తనుఁడ శౌర్యగతాత్ముఁడ దుర్మదాంధుఁడన్
గుపితుఁడ లోభదూషితుఁడఁ గ్రూరుఁడ దంభుఁడ భక్తిహీనుఁడన్
వ్యపగతసత్యవాక్యుఁడ దయారహితాత్ముఁడ నైననన్ను నీ
విపు డిటు సన్నుతింప నగునే? శరణాగ్రణి! యన్న నవ్వుచున్. 23
ఉ. కూకదమార! యాత్మనుతి గూడదు భక్తుల కన్న నీతిచే
నీకరణి న్వచించి తిపు డింతియె కాని భవత్సమానుఁ డే
లోకమునందు నెంచినఁ గలుంగఁగ నేర్చునె? దీనలోకర
క్షాకర! నిన్నుఁ గాంచితి హృదబ్జము సంతస మందె నెంతయున్.
ఉ. మారవిరోధిభక్తులకు మాటున దాఁచక యగ్నిసాక్షిగాఁ
గోరి వరించుభామినులఁ గొంకక కొమ్మని యిచ్చువార లీ
ధారుణి లేరు నీ వొకఁడు దప్ప నహా! యిటు లుండఁ జెల్లదే!
సారవివేకధైర్యగుణసాహసముల్ శివభక్తకోటికిన్. 25
ఉ. ఇంతుల నిచ్చుమారఁ డని యే మును చాలఁగ విన్నవాఁడనై
సంతస మంది వృద్ధదశ సంభవ మైనది గాన నిట్టిచోఁ
జెంతల సేవసేయుటకుఁ జేడియ యొక్కతె యొప్పు నంచు నే

నెంతయుఁ గోరి వచ్చి తిట నింతులు లేరని వింటి నీ కిఁకన్. 26
క విని యును భక్తిగుణాఢ్యుఁడ
వని నినుఁ గనువాంఛ నిచటి కరుదెంచితి నా
కనుఁదమ్ము లలరె నే నీఁకఁ
బనివిని యెద నన్ను జడిసి పార్థివుఁ డనియెన్. 27
తే. అనఘ! జంగమవర్య! మదాలయమున
కరుగు దెంచి శివార్చన మాచరింప
కెటుల: బో వచ్చు నీవేళ నిందు నిలువుఁ
డన్ని పనులు విచారింత మవల ననిన. 28
క. భార్యారహితుఁడు సేయుస,పర్యానివహంబు గొనఁగవలదని ధరలో
నార్యులుపలుకఁగవినియును,మర్యాదయెపూజగొనఁగమాకిటనీచేన్.
వ. అనిన భూవరుం డిట్లనియె. 30
క. స్వామీ! యున్నది యింకొక
కామిని మీదాసి కరుణఁ గాంచి సపర్యా
స్తోమము గైకొని మామక
ధామము పూతంబు సేయ ధన్యుఁడ నగుదుణ్. 31
క. నావుడు మును భక్తాలికి, నీ వెలఁదుల నిచ్చియుంట నెలఁతుక గలదం
చీవనిన నెట్లు నమ్ముదు, భూవర! మిథ్యోక్తులాడఁబోనఁగు నెయనినన్.
ఉ. శరణవరేణ్య! నాపలుకు సత్యముగా నొకయింతిమాత్రమే
యొరు లడుగంగ రాకునికి నున్నది కామిని లేనియట్టియా
పురుషుఁడు చేయునట్టి చరపూజ యనర్హమటంచుఁ జిత్తమం
దరయక రమ్ము మామకగృహాంతరసీమకు వేగ నావుడున్. 33
ఉ. పక్కన నవ్వి యాకిపటభక్తవరుండును నీదుభక్తి పెం
పెక్కు జగంబు మెచ్చఁ జరియించితి వింతియె కాని లోపలం
జిక్కినయాస పెంపు విడిచేయఁగఁజాలవు లోభవృత్తి నీ
కెక్కడ సంభవించెఁ బరమేశ్వరుఁ డీగతి కిచ్చ మెచ్చునే!. 34
ఆ. అసిమిలోనిదొకటి యమ్మెదుదొక్కటి,యనినచందమయ్యె నవనినాథ!
భార్యదాఁచి యింకఁ బడఁతులు లేరని,చాటఁబనిచితౌర జగతియందు.
క. గుటియిడి వరువెత్తుదు నని, నటీఁజేరఁగ ప్రేల్చెఁడంత తక్కువ గైనం

గొఱ్ఱెతయకాదేయించుక,తఱిఁగిననియమంబు మోక్షదంబగునె?నృపా!
క. భూమిని మనుష్యా టలువడి,నోములనొకరంకువలననష్యానంబగు నో
సోమాన్వయదీపక! నీ,భ్రాంతిమిక మిఁకఁ దెలిసె వేయుఁ బలుకఁగ నేలా?

వ. అనిన మానవేంద్రుం డయ్యా! తొయ్యలిం డాఁచియుంచితినని పెక్కు భంగు లానతిచ్చితి రీవాక్యంబు లస్మద్బుద్ధిసంపాదనహేతుకంబులు గాని నన్ను నిరాకరించుట గాదు భవత్సన్నిధానంబున నాగుణదోషంబు లున్నట్లు విన్నవించెద మన్నన చే నవధరింపవలయు నాకుఁ గల లలనాజనంబు లందఱు మహేశ్వరాధీను లై నకతంబున నియ్యంతి యుండు టెఱుంగక లోకంబునజనంబులు రాజునకుఁ భార్యలు లేరను కొని రింతియె కా నిగణాధీశ్వరు లరుదెంచి చంచలాక్షి నర్థించుటయు నేను నాయెడ లేదని యసిచిపుచ్చుటయు లేదిప్పుడు మీ రేగుదెంచి కాంక్షించితిరి గావున సమర్పించెద దానిం గైకొని నన్నుఁ గృతార్థునిం జేయు మనిన నక్కహానాజంగముం డి ట్లనియె. 38

సీ. అను వైనసతు లెల్ల నయ్యలపాలుగాఁ
గొఱమాలి చిక్కినకుటిలమతియొ
మాటసూ టెఱుఁగదో నోటిగయ్యాళియో
యాచారహీనయో యఁసురాలో
పనికంజ యో యింటిబాసనబిడ్డయో
వెఱ్ఱిచెర్లనులదో చిత్తగొట్టో
తెవులు గొట్టియొ వైనుదిఁటిన మేసిదో
మోజమాలినదియో బీజుగొట్టో
తే. యెవ్వరికి నక్కఱకురాని యిగురుఁబోఁడి
బోర మల్లన్న పాలన్న పోల్కి మా కొ
సంగఁ దలఁచితివో చాలుఁ జాలు నీప్ర
సంగ మటు లుండనిమ్ము వసాతలేశ! 39

ఉ. నావుడు స్వామి! యీయవగుణంబులలో నొకటైన లేదు త
ఱ్జీవనదాభవేణియెడ శ్రీకర సర్వగుణాభిరామ దీ
నావనశీల జంగమపదాంబుజభక్తివినిశ్చలాత్మ దే
వావలి కైన దానిఁ గొనియాడఁదరంబె? యటండ్రు లోకముల్. 40

క. జంగముఁ డిట్లను వర్తకుఁ, డంగడి నమ్మంగఁ జిక్కినది యిద్దేపో
రంగైనవస్తు వన్న, ట్లంగన బల్మంచిదనుట కిక్కజ మయ్యెన్. 41
క. నెలఁతుక యిలఁ గల చెలువల, తలసొమ్మని మమ్మువలలఁదగిలింపను మీ
పలుకులు నలవలివేణుల, కులమెక్కడభక్తియెచటఁ? గువలయనాథా.
వ. అనిన రా జిట్లనియె. 43
ఉ. ఏల నిరాకరించెద? రహీనగుణాకర యైనబాలికా
నూళిని వేఁడునట్టిచరమాన్యున కాత్మశరీరకృత్తికిన్
వాలున నొల్చి తీసి చెలువంబుగఁ జెప్పులు మల్చి యిత్తునో
కాలగళస్వరూప! సముఖంబున నేటికి? రాయబారముల్. 44
చ. అటు గొనిపోయి యొక్కమణిహర్మ్యతలంబున హీరరత్నసం
ఘటితసువర్ణపీఠమునఁ గాయజసంహరుమూర్తి నుంచి హృ
త్పుటగతసమ్మదంబు వెలిఁ బొంగఁగ నాత్మసతీలలామ న
చ్చటి కొకచేడెచేతను వెసం బిలిపించెను దక్షిణంబునన్. 45
ఉ. అందెలు మ్రోయ లేఁతనగ వచ్చుపువెన్నెల గాయ మోముడాల్
చందురు నింద సేయ బిగిచన్గవ యద్రులతోడ రాయ మై
గందనమింపు రోయ జడకూఁకటి చీఁకటిచాయ మూయ నా
చందనగంధి వచ్చె విభుచక్కికి సిబ్బితి యామతింపఁగాన్. 45
క. చనుదెంచి విభునిభావము, కనుసన్నం దెలిసి శరణకంఠీరవస
ద్వనజాతములకు వందన, మొనరిచి భయభక్తులమర నుగ్మలిపలికెన్,
ఉ. ఓమహితప్రభావగుణ! యోకరుణాజలరాశి! యోగురు
స్వామి! యజాదిదేవతలు సన్నుతి సేయఁగలేనియట్టి మీ
కోమలపాదపద్మము [illegible] భక్తి నుతింప గాఁ దరం
బే! మము బోలువారి కని [illegible] తప్పగా మతనేత్ర క్రమ్మఱన్. 48
తే. మీకు వెలుఁగుబోఁకి చెలుగ నఁ గఁ రుచి
మూఁగ శబ్దవి [illegible]ములు గ్రహింప
లేనిపగిదిఁ దా[illegible]నపదాంభోజ
భక్తి తెలియ నాకు శక్తి గలదె?. 49
చ. నినుఁ బొడగంటి హృత్ప్రియము నీకథఁ దే[illegible] గంటిఁ గ్రమ్మఱన్
జననము వీడఁ గంటి సరసంబుగ ముక్తికిఁ ద్రోవఁ గంటిఁ బా

వనతరజంగమావలికృపాపరిపూర్ణతఁ గంటిఁ దొల్లి చే
సినసుకృతంబు లీయెడలఁ జేకురఁ గంటిని మంటి నెంతయున్. 50

వ. అనిన జంగమవర్యుం డి ట్లనియె. 51

ఉ. పోయెడివాని నన్ను నట పోవఁగనీక భవద్వరుండు తాఁ
దీయనిమాట లొప్ప ననుఁ దెచ్చె మదంబుజపాణి వేడినం
గాయజవైరిభక్తునకుఁ గాయము చర్మము నొల్చి సంబవుల్
సేయఁగఁ జాలుదయ్య యిఁకఁ జెచ్చెర రమ్మనియంచుఁ జెప్పుచున్.

చ. జనవరుఁ డాత్మమోహవివశత్వమునందున భార్య నింతగా
ఘనతరఁ జేసి గాక మును గంటిమె? వింటిమె? యిట్టిధైర్యవ
ర్తనల నటంచు నెంచియును దథ్యము గాంచఁ దలంచి వచ్చితిన్
వనరుహపాణి! నీవినయవైఖరిఁ జూడఁగఁ జాలు దంతకున్. 53

వ. అనిన నవ్వధూవతంసం బి ట్లనియె. 54

సీ. వాదించి గురువింట వైచునారిదె కాక కలుగునే? యమ్మున కలఘుశక్తి
నూటిగానాడించుసూత్రధారిదె కాక జంత్రంబునకు నాట్యశక్తిగలదె?
త్రిప్పుకులాలునిదే కాక దారుచక్రమునకుఁ గలుగునే? భ్రమణశక్తి
గిరిదరిఁ బల్కఁ బల్కించువారిదె కాక గుహలకుఁ గల్గునే? కూయుశక్తి

తే. యటులఁ దావకకరుణ నాయందు నిలిచి
త్రిప్పినట్టివిధంబునఁ దిరుగుదానఁ
గాన సద్భక్తి నడుచుమార్గం బెఱుంగఁ
బరమశరణాగ్రగణ్య! యోగురువరేణ్య!. 55

వ. అని మఱియును. 56

చ. కటకట! యిట్టివేసవిని గాల్నడఁ గంటకశర్కరావృతో
త్కటపథదూరభూమిఁ దిరుగం బని యంతటి దేమి వచ్చె? మి
క్కటముగఁ గానుపించె నరకాళ్ళను బొక్కలు బాదరక్ష లే
మిటికిఁ దొడంగవైతి? రని మానవిలోచన పల్కెఁ బల్కినన్. 57

చ. అలికులనీలవేణి! భవి నంటనినేమము మాకు భూమిలో
పలిపశుజాల మెల్ల భవివర్గము కానఁ దదీయకృత్తిచే
మలచినయట్టిసంబవులు మెట్టుదు మే సరణిన్? శ్రమంబు మొ
క్కలముగ నెంత దోఁచినను గాయసుఖంబున కంతమున్నదే!. 58

ఉ. చిక్కినవారికే వగలఁ జెందుదు రింతియె కాని మున్ను మా
కెక్కడ నెవ్వరు న్వగవ రెన్నఁడు నీ విపు డార్తి నొంది మా
పొక్కులు గాంచి పొక్కెదవు భూతదయారస మేమి చెప్పనో
చక్కెరబొమ్మ! నీపలుకుచందము డెందముకుందుఁ బాపెడున్. 59

తే. పలికితివి చాల చల్లనిభాషణములు
వింటి మిప్పుడ చెవులకు విందు లయ్యెఁ
బలికినట్లన యుండునో భావశుద్ధి
కలన వేఱయి యుండునో తెలియదయ్యె. 60

వ. అనిన నయ్యతిప యి ట్లనియె. 61

సీ. నిర్వంచకస్థితి శర్వభక్తాళికిఁ దనుమనోధనములు దాఁచఁబోక
యొసఁగుచు సద్భక్తి నుండెడువారికి శీతలకరమౌళి చిక్కుఁగాక
తక్కులు విద్దెలుదంభంబుపామరత్వముకామకపటవర్తనము లాదవు
వారిచేఁ జిక్కకవాఙ్మనఃకాయకర్మములు వేఱుగఁ జేసి యమృతపదముఁ
తే. బాయఁజాలుదు నయ్య! యిప్పట్టునందుఁ
దెలిసి యుండియు నాడంగవలసి యిట్టు
లాడితిరి నామది పరీక్షఁ జూడవలయు
నని తలంచినఁ జూడుఁ డోయకలుషాత్మ!. 62

చ. అనవుడ తండు పల్కె 'వనితా! ఘనరూపముఁ గాంచి యెంత లోఁ?
తన దగుదానిలో నడిగి యందలిమ న్నొకముద్దఁ జైనఁ దేఁ
జనఁ' డనుమాడ్కి భక్తికవచస్సముదాయముఁ జూపవచ్చుఁ గా
ని నడువ శక్యమే? యనిన నీరజలోచన ధీరచిత్త యై. 63

క. తనపతిఁ గని యీఘనుపద్వనజాతములకు మదీయతనుచర్మము గొ
బ్బున నొల్చిమల్చి సంబవ్వులొనరిచి యిమ్మనిన సమ్మదోన్నతమతియై.

క. సాహసము మీఱ సతిపై, మోహంబించుకయు లేక ముఖమున ధైర్యో
త్సాహములు దోఁప ఖడ్గము, బాహువున సమర్పశరణవల్లభుఁ డనియెన్.

ఉ. మందున కాకు దెమ్మనిన మ్రాసి మొదల్ దెగఁ జూచి నట్లు గో
వం దగఁ జీరుదాసిని గరంబున గొడ్డలి గొన్న యట్లు నీ
వందితి కత్తి సంబవ్వులకై సతిఁ జంపఁ దలంచినాఁడవో!
యెందున దుర్మదాంధులు మహీపతు లన్నవిధంబు గన్పడెన్. 66

తే. ఇంతద్రోహుల మైతిమే యింతిఁ జంపఁ
బంపఁ బెండ్లికుమారుఁడు వఱదపోవ
గౌరికళ్యాణములు పాడుకరణి యయ్యె
మేము సుఖ మంద దలఁచుట మేదినీశ!. 67

చ. జనవర! మాకు సంబవు లోసంగెడువాఁడవయేని నీగతిఁ
ఘనముగ రద్ది గానియక కామినిఁ జేరఁగనీక మమ్ములం
గనుఁగొననీక చాటునకుఁ గైకొనిపోయి తదంగకృత్తి మె
ల్లన వదలించి మల్చి యకలంకమతిం గొని తెమ్ము పూనెదన్. 68

మ. అనినన్ భూపతి మ్రొక్కి దేవ! భవదీయాభీష్ట మెట్లైన నే
నొనరం జేయుదు యామమాత్ర మిట మీ రుండుండు పూనెజ్జపై
నని య ట్లాతని నుంచి కాంతయును దా నభ్యంతరావాస మొ
య్యనఁ జేరం జని హస్తకల్పితకృపాణాగ్రంబున న్నేర్పునన్. 69

క. అక్కాంతవీఁపుచర్మము, గ్రక్కున నాజంగమయ్య కాళ్లాదికి రా
నొక్కింత దిగిచి సంబవు,లక్కజముగఁ గూర్చిపైఁడిహరి వారణమున్.

క. జతనముగ నుంచి భస్మస,హితతాంబూలంబుగొనుచు నెంతయుభక్తిం
గుతలపతిమకాళినిడియడి, యతిరయమున దెచ్చియుంచెనాతని యెదుటన్.

మ. ఉనిచినఁ గాంచి యోనృపకులోత్తమ! మా కనుమానమయ్యె నీ
పనిజనుఁ డైన నింతవడిఁ బన్నఁగ నేర్చునె? మున్ను నీగృహం
బున నివి యున్న వేమొ మనిబూసివి నేరెఁడుకాయ లన్న భూ
జనములు మెత్తురే? కొనుము సంబవు లే లిఁకఁ బోయివచ్చెదన్. 72

ఉ. నావుడు భీతి నొంది నరనాథుఁడు పల్కు మహాత్మ! నేఁడు నీ
సేవకురాలిచర్మమునఁ జేసితి నింతియె కాని మున్ను మా
తావున మీ కొసంగుటకుఁ దాఁచినవాఁడను గాను సర్వభూ
తావలి సాక్షి నమ్ము విడనాడకు స న్నన నాతఁ డుగ్రుఁడై. 73

చ. పుడమిమగండ నీనుడువు పొందయిన న్నిజకాంతచర్మ మే
కడఁ దెగఁగోసినావొ యది కన్గొనెదం దరుణీలలామ యు
న్నెడ కిటు రమ్ము పోద మని యెంతయు సత్వరవృత్తిఁ బల్కినం
దడయక యయ్యఁ దోడికొని తాఁ జని మూర్ఛ మునుంగుకామినిన్.

సీ. అతనికిఁజూపి యోయంగన! చరమూర్తి యరుదెంచినాఁడు లెమ్మనినయంత
గనువిచ్చి తెప్పిఱి కరములు మోఁకాళ్ళపై నూనితనుభరమూని వెన్ను
వెనుకకు విఱిచి యా ఘనునిగటాక్షవీక్షణమునమునుపటికరణిఁజర్మ
మలరిపొంపెక్కు దేహముగల్గిలేచియాత్మాంఘ్రులకెఱఁగినయతివఁగాంచి
తే. పార్థివునితోడననియెనీపద్మగంధి, మేనుగోసినజాడయేమియునుగాన
రాకయున్నదినీమాటమాకుఁదెలిసె, నెన్నివిధములనీనైజమేలమాను?
క. కోకిలతో సరి యగునే? కాకము? వజ్రంబుసాటి గనునే పటికం
బాకరణి భక్తవర్యా, నీకముతో నీవు పోలఁ నేర్తువె? యధిపా!.
చ. పొలఁతులమిన్న సర్వగుణపూర్ణ యటం చనురక్తి నొంది నీ
జలజదళాక్షి నయ్యెల కొసంగక డాఁచినవాఁడ విప్పు డె
ట్టులఁ దదనూనచర్మము కటుక్కునఁ గోసెద వింతమాత్రముం
దెలియనివాఁడఁగాఁ దలఁచితే ననుఁ జాలు మహీశ! నావుడున్. 77
ఉ. నాతిని డాఁచినాఁడ వని నాయెడ నేరము పూన్పఁబోకుఁడీ
యీతఱి నీవు చూడ రచియించెదఁ జర్మముఁ గోసి సంబవుల్
భూతపతిస్వరూప యని బోటిని డగ్గఱి కృత్తి యొల్వఁగాఁ
జేత నిశాతహేతి నతిశీఘ్రముగాఁ గొనినంతలోపలన్. 78
వ. ఆజంగమరూపంబు విడనాడి మహాదేవుండు. 79
సీ. ఒకకేల మొనవాలు సికపట్టి వినుజాలు
మొలతోలు నెమ్మేనఁ దెలుపుడాలు
చేతఁ గంకటితుండు చెంప జాబిలిచెండు
కెడల జేజేపిండు జడలదిండు
గుదిగొన్న మెడఁ గప్పు నుదుట వ్రేఁ బెడునిప్పు
కసికరంబునునొప్పు కనులమెప్పు
చెలువైనసామేన నలరెడుగనుచాన
పలుకుతేనియసోన నలువులీన
తే. వెండికొండఁ బోలువెలగిత్తపై నెక్కి, బాసవాలుగములుబలసికొలువ
నాకసంబుపుడమి నలమినవెలుఁగునఁ, గాన నయ్యెఁ జేసికంటివేల్పు.
తే. ఇట్లుప్రత్యక్షమైనసర్వేశ్వరునకు, బుడమిసాష్టాంగమెరగియాభూమిభర్త
ఫాలతలమునఁ గెంగేలుగీలుకొల్పి, యధికసద్భక్తియుక్తినిట్లనినుతించె.

ద్విపదగర్భసీసము.—

శ్రీపార్వతీలోల! శ్రీజనపాల పాపాబ్ధివాతూల! భక్తానుకూల!
పన్నగాధిపహార! పాండుశరీర! సన్నుతసురవార! జననవిదూర!
నందీశకంఖాణ! నాట్యధురీణ! వందారుసంత్రాణ! వసనిధితూణ!
భర్మాద్రికోదండ! పాలితాజాండ! నిర్మలగుణకాండ! నిర్వాపదండ!
తే. యక్షనాయక! మిత్రహవ్యాసినేత్ర!, శిక్షితాసురగోత్ర! చిన్మోక్షసత్ర!
మేశసంభవభంగ! పృథ్వీశతాంగ!, పాశమోచనచెంగ! పద్మేశసంగ!
వ. అని యిట్లు సన్నుతించు భూవల్లభుం గనుగొని దయారసభరితాం
తరంగుం డై యాలతాకుంతాంతకుం డిట్లనియె. 83
ఉ. రాజకులావతంస! యపురా! దృఢచిత్తుఁడ వీవె యెన్నఁగా
నీజగమందు నీకు సరి యెవ్వరు? నీరమణీలలామ యా
నీజలజాక్షి ధైర్యగతి యేమని చెప్పఁగ వచ్చు? మాహృదం
భోజము విప్పనం దనరె భూనుత! తావకభక్తి కెంతయున్. 84
తే. ఐన నొకమాట దెలిపెద నవనినాథ!
కామభోగానుభవములఁ గాంత నీవు
పేర్మిఁ గొన్నాళ్లువర్తించి పిదప నాగ
మాంబికాసుతుఁ డుండుకళ్యాణమునకు. 85
మ. చని యా శైవధురీణుఁ గాంచి సకలాశాసంతతాయాతభ
క్తనికాయాభవతత్త్వగోష్ఠి మది నుత్సాహంబుతో నెప్పుడు
న్వినుచుం బద్విమలప్రసాద మచట న్వేమారు సంతృప్తిగాఁ
గొనుచుం గొండొకకాల ముండి తుది న న్గూడంగ రమ్మా వెసన్. 86
శా. ఆరీతి న్గిరిజాధినాథుఁడు నృపశ్యాకారుఁ డై నంతటన్
నారీరత్నముతోడ నద్భుతమనోనాళీకుఁ డై స్వామినా
కారుం డై పొడచూపి మోక్ష మెడఁగాఁగం గొంతకాలంబు సం
సారభ్రాంతి దగిల్చెఁగా యని జుగుప్సం జెందె రాజత్తజీన్. 87
చ. నిజగురుమూర్తి కేవలవినీలగళాపరమూర్తి చక్రిపం
కజభవముఖ్యనిర్జరనికాయనుతామలకీర్తి సేవక
వ్రజహృదయానువర్తి ఘనభక్తసముచ్చయచక్రవర్తి శి
ష్యజనమనుప్రదానవిలసద్గుణపూర్తి విలాస మొప్పఁగన్. 88

మ. చనుదేరం బొడగాంచి భక్తి నెదురై సర్వాంసహానాథుఁ డం
గనయుం దాను నమస్కరించి కడువేడ్కం బ్రేమఁ దోడ్తెచ్చి యొ
య్యన రత్నోన్నతపీఠిపై నునిచి యర్ఘ్యాదిప్రపూజావిధుల్
దనరం జేయుచు స్వాగతం బరసి చిత్తం బూనఁగా నిట్లనున్. 89
ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయమహామహిమం బదెట్టిదో
భావజవైరివృద్ధతరభక్తవరాకృతి దాల్చి వచ్చి మ
ద్భావపరీక్ష చేసి పరివారముతోఁ దనరూపు చూపి సా
ఖ్యానహయావనంబు ద్విషదంతకఖడ్గము నిచ్చె మెచ్చుగాన్. 90
తే. ఇచ్చి నిజపథసంప్రాప్తి కేడము పెట్టి
చనియె గురుసార్వభౌమ! యీచంద్రవదన
ధైర్యవిస్ఫూర్తివలన నహార్యచాప
దర్శనం బయ్యె నేఁడు నాతపము పండె. [రుద్రా?
క.అనవుడు గురుఁడనునది యొక, ఘనమా? భక్తులకు శివుఁడుగనుపడుట
మునుకుమ్మరగుండయ్యకు,తనరూపముచూపివయసుదయ సేయఁడొకో?
క మానినిధైర్యము పెద్దగఁ, బూని వచించెదవుతోంటిపాలఁతులలోని
చానసరియగునె భక్తిని, ధానంబున కనిన జడిసిధరణీపుఁడనియెన్.23
క. ఎఱుఁగక యిటుగొనియాడితిఁ,దెఱవనునాతప్పుసైఁచి దేహమ్మును బెం
పఱముగఁ దరుణులుభక్తిం, జఱపినవిధమానతిమ్ము సంశయమెడలన్.
వ. అనినఁ దద్దేశికశ్రేష్ఠుం డిట్లనియె. 95
ఉ. శంబరవైరివైరిపదసారసభక్తగణార్చనక్రమా
లంబనితాంతకల్మషకలాపమహోన్నతభూతధాత్రిభృ
చ్ఛంబ సమస్తలోకనుతసత్యవచోనికురుంబ వీరసం
గాంబ యనంగ నొక్కసతి యంచితవృత్తిఁ జెనర్చు నంతయున్.96
ఉ. ఆతరుణీలలామ పతి యుంబర కేళిసీ జెందుపిమ్మట
బాతకదూరసద్గురుకృపాకలనంబున భక్తిచిత్తయై
ఖ్యాతి జనింపఁగా కదురు కాయక మూని తదీయలబ్ధిచేఁ
బ్రీతిగ నేపురయ్యలకుఁ బెట్టు నిరంతర మీప్సితాన్నముల్. 97

వీరసంగాంబ కథ.

చ. ఇది వ్రత మూని సల్పుతర లేక్షణభావవివేచనార్థమై

మదనవిరోధి యామగుహమందిరసీమకు జంగమాకృతిఁ
గదిసినఁ గాంచి మ్రొక్కి కుతుకంబునఁ బూజ లొనర్చి షడ్రసా
స్పదమగుభోజనం బిడిన సంతస మొప్ప భుజించి యంతటన్. 98

చ. పడఁతిరో! నిత్య మైదుగురుభక్తుల కన్న మొసంగి కాని వే
కుడువవు నీగృహంబునను గుమ్ములు గాదెలు లేవు నీకడం
గొడుకులు లేరు తెచ్చియిడఁ గూలి యొనర్చిన నీదుపొట్ట కే
గడుచుట దుర్లభంబు దినకాయక మెట్టిదొ మాకుఁ దెల్పుమా. 99

వ. అనిన నాసతి యి ట్లనియె. 100

క. కలిమికిఁగారణంబు బలుగాదెలుగుమ్ములు గావు నీదుస
జ్జలరుహాభక్తి గాని యిది చాలఁగఁ గల్గినఁగల్మి లేనిచోఁ
బలితవు లేనిచూడ క్షణభంగురమై చను మేటిభాగ్యముం
దలఁతురె దొడ్డుగా జగతిఁ దావకభక్తులు మానసంబునన్. 101

వ. అని మఱియును. 102

చ. అనుపమమైన మద్గురునియానతి భక్తిగణార్చనార్థమై
ఘనతరభక్తి నీకదుర కాయక మొక్కటి పూని దీనిచే
ననుదిన మస్మదీయనియమాచరణం బొనఁగూడఁ జేతు నో
యనఘతరాత్మ! యంచు వినయంబునఁ బల్కిన నాతఁడిట్లనున్. 103

క. కాయకము దలఁపఁ గొంచెము, పాయకనీ సేయుచున్న భక్తార్చలకా
దాయముచాలదుదినగతి, యేయనవునజరుగునసిననింతియతనితోన్.

చ. ఉరుతరపుణ్య! మీా రెఱిఁగియుండియుఁ బల్కుటచోద్యమయ్యెము
న్నరణులు కొద్దికాయకమున న్బహుజంగమపూజ సల్పరే?
ధరణి నటన్న నప్పగిదిఁ దప్పక చేసిననార లెవ్వరో
తరుణి వచింపుమా యనినఁ దచ్చరణాగ్రణి కావె యిట్లనున్. 105

చక్కిమాచయ్య కథ.

శా. ము న్నొక్కండు పయోజగర్భబలభిన్ముఖ్యామరానీకను
త్యోన్నత్యాశ్రయపాదచంద్రధరగేహాస్వాంతపద్ముండు వి
చ్ఛిన్నాఘుండు సమస్తలోకజనతాసేవ్యుండు నాచక్కిమా
దన్నాఖ్యుండు గలండు జంగమపదార్చాసక్తుఁ డిద్ధారుణిన్. 106

ఉ. ఆతఁడు భక్తి నిత్యము గణాలయసీమలి కేగి తత్సతీ

జాతము దంప ఱోళ్లకడ జాఱినబియ్యము చేరెఁ డేరి సం
ప్రీతి దలిర్పఁ దెచ్చి తనప్రేయసి కిచ్చిన నాపె వానిపై
భ్రాంతి విదల్చి యొక్కబలుపుట్టికలో నిడి యాక్షణంబునన్. 107
క. గురుకృపచే నక్షయమై, పరగినబియ్యంబు వండి భవభక్తసము
త్కరమునకు నన్న మొసఁగుచు,వరతరకల్యాణపురిని భాసిలునంతన్.
చ. బసవఁడు తత్క్రమం బెఱిఁగి భక్తుల నంపఁడేఁ బిల్వ బంచి మీ
బసలకు వచ్చి యొక్కశివభక్తుఁ డులూఖల మున్నభూస్థలి
న్ముసలవికీర్ణధాన్యకణముల్గొనిపోవు నతండు రాకము
న్నె సకలమందిరస్థలులు నింపుఁడు దంపెడుచోట బియ్యముల్.109
ఉ. ఆపెను పేదభక్తునకు నంపఱు ముంగలభంగి నీగతిం
బ్రాపానరింప మే లనుచుఁ బల్కిన వారలు సమ్మతించి త
ద్రూపిత మట్ల సేయ భవదూరుఁడు మారఁడు తొంటిశీతనా
రేపకడం బిరానఁ జని శ్రీవళుకొత్తఁ దదంగణంబులన్. 110
క. మెండుగ నుండిన సన్నపుఁ, దండులములు గాంచి బసవదండాధీశా
ఖండకృపామతి నేఁడిటు, పండువుగా దొరికె ననుచు భావంబలరన్.
ఆ. అచటనున్న జూచియాతండులంబులు,మోయుకొలఁది పెద్దమూటగట్టి
మోచి తెచ్చి యింటిముంగిట నిలిచిని,జాంబుజాక్షిఁ బిలువనతిరయమున.
చ. ఎదురుగ వచ్చి బోటి హృదయేశ్వరుమూఁపున మూట గాంచి లో
నొదవినభ్రాంతిమై నసియె నోగుణభూషణ! నిత్యచర్య చే
వదలితి వేల? చూచి గణవర్గము నవ్వరె! బియ్య మట్ల నేఁ
డొదులుగ నబ్బె నంచుఁగొనుటొప్పునె?తప్పనిదోఁచదా యనే?113
క. జీవము శీలము రెండును, గావటిలోఁ గుండలట్లు గావున ధరపై
జీవము గలుగఁ శీలముఁ, బోవిడఁ దగునె!యింతయాసపొందుట మేలే?
వ. అనిన నతండి ట్లనియె. 115
ఉ. కామిని నిత్యమై పరగు కాయకలబ్ధియె కాని వారి నే
నేమియు వేఁడి తెచ్చు టొకయింతయు లేదు శివుం డెఱుంగు నా
నేమము ఱోళ్ల చుట్టు కడు నిండుగ నుండఁగ శాలితండుల
స్తోమము దంపనాథుకృప దొర్లుటగాయని జంగమార్చకై. 116
క. కొని తెచ్చినాఁడ ననవుడు, వనితామణివలికె వారిపసతులఁ లోన

న్మను పెన్నఁడిట్లు చిలికెనె, యనుకొనఁగావలదె? బియ్యమధికముగనినన్.
చ. చిఱుతలు దంప ఱోళ్లకడఁ జిందెనె చూ డిది యేమి వింత యి
త్తెఱఁగున నొల్కఁబోసిరి గదే యని తల్లులఁ బిల్చి వారితో
నెఱుఁగఁగఁ జెప్పఁగావలదె? యేటికిఁ దెచ్చితి విట్టిసేఁతకుఁ
గఱ మెడవేల్పు తాఁ గరుణ గాంచునొ కాంచఁడొ నీవ యెంచుమా,
మ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు క్రమ్మఱ వేగ నేగి తా
మునుకొని తెచ్చుచోటుల సమూలముగా నవి చల్లి తొంటిలా
గునఁ దనచాఱెఁ డేరికొని గొబ్బునఁ దే నవి గాంచి మెచ్చి చే
కొని సతి వండి భక్తవరకోటికిఁ బెట్టె మనోహరాన్నముల్. 119
వ. అంత. 120
క. చారునివలనం బసవఁడు, మారనిసతి వల్కునట్టిమాటలు విని నే
నేరనిపని చేసితి నేఁ, డీగతిమై వారిమహిమ మెఱుఁగక యకటా!.
చ. అని మదిలోన నెంచి రయమార గణావలితోడ మారయా
ఖ్యునిగృహ సీమ కేగి వినయోన్నతి మారనిఁ గాంచి మ్రొక్కినం
త నతఁడు భీతిమై సతియుఁ దానును జాఁగిలి మ్రొక్కి వేసవే
ల్వినతు లొనర్ప భక్తిసమవేశుఁడు శ్రీబసవేశుఁ డిట్లనన్. 122
చ. అనుపమమైన మీవ్రతమహత్త్వమెఱుంగక పేద లంచుఁ జే
సినయపరాధ మొక్కటి వచించెద భక్తులయిండ్లఱోళ్ల దా
పున మునుపంటికంటెఁ బరిపూర్తిగ బియ్యము లబ్బునట్లుగా
నొనరిచినాఁడ మీకరుణ కొయ్యనఁ బాత్రునిఁ జేసి కావరే. 123
చ. అని యిటు వల్కుచున్న బసవాధిపువాక్యము లాలకించి మా
రనిసతి విన్నవించెఁ బ్రభురాయ! దయామతి మీరు మమ్ము సాఁ
క నెనరు పుట్టిచేసితిరి గాని తలంపఁగ నట్లు మేము చే
కొనుటకుఁ జాలువారమె? యనుంశితమన్నియమంబు దక్కఁగాన్.
ఆ. సద్గతిప్రదాత మద్గురుఁ డిచ్చిన, నియమవృత్తి దప్ప నేఁడు చాల
నోరకెనంచు కొనిన ధూర్జటి మెచ్చునే? పరగ కేగిరాశిఁ బట్టఁజనునె.
క. మీ రెఱుఁగని దేమున్నది, సారదయాహృదయ! దేవసంగన బసవే
శారాధననిరతుం డైవా రనుపఁగ బసవఁ డాత్మవాసముఁ జెందెన్.
క. ఎప్పటియట్టుల మారఁడు, గప్పురగంధియును ద్రాను గాయకవృత్తిం

దప్పక జంగమపూజనములొప్పుగఁ గావించుచుండె నొడయలు మెచ్చన్.

వ. అది గావునఁ గాయకంబు లధికంబు లని స్వల్పం బని యెన్నంబని లేదు సద్గురుకటాక్షంబునఁ గొంచెం బైన నధికం బవు ననిన దరహసిత వదనుండై యతం డవ్వా! నీగురుఁ డిచ్చినకదురు గనుంగొన వేడు కయ్యెడు నది యెట్టిదియొ చూతము తె మ్మనుటయు నట్లు కాక యని యాసంగమాంబ సత్వరంబునం జని రాట్నంబున ధార మా ధారంబుగా నున్న కదురు దివియునంతలోనె పెళక్కన నడిమికిఁ దునకలై యుండినం గని గుండియ ఝల్లు రన బెండుపడి మూర్ఛ మునింగి కొంతసేపటికిఁ దెలిసి తత్ఖండంబులు హస్తతలంబున నిడికొని శోకవ్యాకులితచిత్తయై బాష్పజలంబు లురుల నిట్లని విలపించె.

ఆ. ఎదురు లేనిభక్తి చిదురుప గానీక
యదరు బెదరు మదిని గుదురనీక
ముదురకరుణ నన్ను చదురుగాఁ బెనిచెదు
గదుర మద్వ్రితంబు గాచు కుదుర. 129

ఉ. హా! సుగుణాఢ్యదేశికవరాంచితహస్తపయోజదత్త! యా
హా! సతతాంబికావరపదాబ్జసబృందసమర్చనాకరా!
హా! సుతమిత్రబాంధవధరాధిపదాత్మజనోపమేయ యా
హా! సురభూజకల్ప వృథయైతివి యే నిఁక నేమి సేయుదున్. 130

క. అని వగలమిగులఁ బొగిలెడు, వనితామణిఁ గాంచి కపటభక్తుండను నో
వినుతార్ఘతశీలా నీ, ఘనమోహభ్రాంతి నేఁడుఁ గానఁగనయ్యెన్. 131

చ. మునుకొని పెక్కుగా నినుపముక్కను వెక్కుచు నేడ్చునారి నెం
దున గన నిట్టి భ్రామికము త్రోవ నను భక్తికి నాసమాలి చే
సిన గణపూజ బాలశశిశేఖరుఁ డెంతయు మెచ్చుఁ గాక యుం
యనవున నాజనంజనమహార్ణవమగ్నతఁ జెందనచ్చునే. 132

తే. కదురుమీఁద నెంత కాంక్ష నీకుండిన
దెరవ రెండు మూఁడు దెచ్చి యిత్తు
నగవ కుండు మనిన వనిత యాతనిఁ గాంచి
యెలుఁగు మంద మొంద నిట్టు లనియె. 133

చ. శరణవరేణ్య నాప్రియుఁడు శరణ్యపథంబునఁ జెందుఁ బిమ్మట

కరుణ దలిర్ప మద్గురుఁ డఖండితజంగమవర్యపూజనో
త్కరము లొనర్ప మీకదురు కాయకలబ్ధి నటంచు నిచ్చె నా
కరుదుగఁ దీనిభక్తి నది యాదిగ తత్క్రియ మెప్ప జర్పితిన్. 134

తే. ఇపుడు నాజీవ మగునది యిట్టు లయ్యె
నయ్య? నావ్రత మీడేర నానతిండు
గురుపథంబునఁ జెందెదఁ గొదువపడక
యనిన దరహాసవదనుఁడై యతఁడు పలికె. 135

ఉ. కాయము వీడెదే కదురు కాడకుఁగా మఱి నొసవీడఁగాఁ
జేయవు బాగురే? యినుపనీలకు సౌధము గాల్పఁ గూడునే
మాయలఁ బెల్లియంత పెనుమక్కువఁగల్గిన వెండిపైడులం
జేయఁగ బంచి యిచ్చెదము చేకొను మీకదు వట్లు గాసిచోన్.

క. యావజ్జీవోపాధికి, నేవెర వొనరింతు కొమ్ము నెలఁత కదురకై
చావకు మని తనజోలిం, దేవి పసిఁడిజాతి యొకటి దిగిచి రయమునన్.

క. ముందర వైచినసతియది, యందకనామది గ్రహింప కయ్యె యొమాయం
జెందం జేయఁగఁ దగదే, కందర్పారాతిమూర్తి కరుణింపు మికన్.

తే. ఇంక నిమ్మాటిఁ బలికితివేని దేవ!
నీకు నీయాన సెలవిమ్ము నీలగళుని
గూడ నరిగెద నను మదిఁ గొంకులేక
తతశివార్చనవేదికా స్థలమునందు. 139

క. భావం బలరఁగ యొకగుహ, గావింపఁగఁ బంచికదురు ఖండంబులతో
నావివరముజొరఁబోవఁగ, భావజహరుఁడింత మెచ్చి ప్రమథులతోడన్.

క. ప్రత్యక్షంబై నిలిచిన, నత్యంతకుతూహలమున నయ్యంగన స
న్నత్యభినుతు లొనరించిన, కాత్యాయనివిభుఁడు కరుణ గడలుకొనంగన్.

తే. కామినీమణిఁ గైకొని కమలసంభ
వామరాధిపనుతిపాత్ర మైనకొప్ప
ధారుణీధరరాజ్యంబుఁ జేరి ప్రమథ
కాండలీలావినోదుఁడై యుండె నంత. 142

వ. అదియునుం గాక. 143

క. అజనిరథనిబలశరద, వ్రజగిరియరుసింహాసమధురాసుగనదపో

రుజశూద్రకరిరథాశ్వభటజనాలయ మొప్పెఁబురి పుడమిఁజంబురనన్.
వ. అప్పురంబునందు. 145

రౌద్రసత్తక్క కథ.

ఉ. చొక్కపుసూనృతోక్తపురసూదనపాదపయోజభక్తి పెం
పెక్కగుణానురక్తి గిరిశేఖరనామవిరక్తి సేవక
ప్రాక్కఠినాఘసంచయవిపాటనశక్తి వహించి రౌద్రస
త్తక్క ధరాతలంబున మహామహిమాయతి నొప్పు నెంతయున్.
ఉ. పంచశిలీముఖారిపదభక్తుల కెప్పుడు తద్గుణాఢ్య ని
ర్వంచకవృత్తిఁబూజ లనురాగముతో నొనరింపుచుం జగం
బెంచక నన్యదైవములఁ నెప్పుడు పల్కక మ్రొల నెవ్వరం
కించి వచించిన న్వినినకేవలనిష్ఠఁ జరించుచుండఁగన్. [డై
క. తరుణిదృఢభక్తిధైర్యము, లరయఁగధరకెల్లఁదెలుపహరుఁడొకచరుఁ
యరుదెంచి తద్గృహాంగణ, పరిసరమున నిల్చిఘంటవాయించి వెసన్.
క. భిక్షాం దేహీయనఁగ విని,యాక్షణమునదర్వివేఁడియన్నముఁగొని యా
ప్రక్షాళితకల్మష చని, భిక్షుకునకుఁ బట్టు మనుచుఁబెట్టం బోవన్. 149
క. మెతుకొకటి క్రిందజాఱిన, నతఁడక్కటికంబునొందిహరిహరియనదాఁ
నితఁ డేటి జంగమని సతి,యతికుపితమనస్కయగుచు నడచెం దర్విన్.
చ. అడచిన తినొంది యతఁ డక్షులనీరము నించి తూలుచుం
బుడమిని వ్రాలి కోలఁ బిగఁబూని హరీ యని లేవఁబోవ నీ
నుడు విఁకమాను మంచు మది నూల్కొను నాగ్రహవృత్తిఁ గ్రమ్మఱం
బెడతలవ్రేయ సొమ్మసిలి పెక్కగ దుఃఖము పిక్కటిల్లఁగాన్. 151
చ. తగిలిన డిక్కుఁ జేనడిమి తామసి రక్కసి దోసకారి న
న్నగపడనీక మ్రింగు క్షణమైన నిలం దగ దీడ నన్నుఁ గా
వగ నిఁక నెవ్వరో గరుడవాహన యంచుఁ జనంగ వెంబడిం
నెగఁబఱవెత్తి చేకొఁది తెడ్డున వెన్నదరంట మోదినన్. 152
చ. వెనుదెసఁ జూడఁబోక తలవీడఁ గటిచ్ఛదమూడ గంట మే
నినిఁ బడవ్రేయ మోము కళదియ్యనియూర్పులు మీఱ బొంతబొ
నధర మెండఁ బెట్టుగ నురమ్మున జెమ్మట నిండ నొక్కప
ద్యాపజనె తత్పురీశ్వరణపుంగవకోటి వసించుచక్కికిన్. 153

చ. చని గణకోటిఁ గాంచి మదిసాధ్వస మందఁగ నిల్చి వారితో
ననియె మహాత్ములార! యొకయంగన యిప్వరి దుర్మదాంధవ
ర్తన బలుసత్తజంగమవిదారణశీల యటంచు మున్ను నే
విననికతంబున న్మది వివేకవిహీనత భిక్ష కేఁగితిన్. 154

గీ. ఏఁగి దేహి యన్న నింతి చిట్లుడచూచు, తెడ్డుతోడ నూడుఁదెచ్చి పెట్టి
దానితోన వీఁపు తాటయెత్తఁగ మోదె, నన్నలార మిన్న కనుచుఁ జూపి.

గీ. దిక్కులేనివాఁడు తిరిపెమెత్తెడువాఁడు, వీఁ డటంచు జారవిడువఁబోక
పాడి నెఱపవలయు భక్తాభిమానులై, కావరయ్య నన్ను గరుణతోడ.

క. పాడి విచారించియె ము,న్నోడధరానాథుఁ డాత్మసూనునియసువుల్
దూడకయిదోలఁగఁ జేయఁడె, వేడుక వినుఁడా క్రమంబు వివరింతుఁదగన్.

చోడరాజు కథ.

చ. వసుమతి సింగరానగరవల్లభుఁడై చను చోడఁ డన్యభూ
పసమితినొంచుచున్ హితులఁ బాలనసేయుచు వీరశైవగో
ష్ఠినలుపుచున్ శివాధవునిసేవయొనర్చుచు సత్యసంధుఁడై
దెసఁ యశంబునిల్పి జగతీతలమేలుచునుండు నంతటన్. 158

ఉత్సాహము. ఆరసాధినాథసూనుఁ డంత నొక్కనాఁడు ర
త్నారమైతనర్చుస్యందనాధిరాజ మెక్కి స
ద్భేరికాహళారవాళిపెంపు సొంపు నింపఁ ద
త్పౌరవీథి నేగుచుండ దైవయోగ మొందుటన్. 159

చ. గురుగృహధేనుతర్ణకము గొబ్బున నడ్డమువచ్చి భీతిచే
నరుగఁగ లేక తద్రథసమాయతచక్రవిఘట్టనంబున
న్మరణము నొందఁ గాంచి నృపనందనుఁడెంతయుఁ జింతనొంది హా
హరహర! యంచు నేగె నగరాంతికపుష్పవనీధరిత్రికిన్. 160

సీ. అంతటఁ దద్ధేను వటవీస్థలంబున
బోపుమేయుచుఁ బాలు చేపువచ్చి
వత్సంబుఁ దలఁచి యంబారవం బిచ్చుచు
రయమునఁ జనుదెంచి రథ్యఁజచ్చి
పడియున్న పృథుకంబుఁ బొడగాంచి మోము మో
మున దువ్వుచును జను మొనలు మూతి

పై నంటఁ జేయుచు మేను నాఁకుచుఁ జుట్టుఁ
దిరుగుచు గన్నీరుఁ దెచ్చుకొనుచుఁ
తే. దోఁకనీగలువిసరుచుదుమ్మునోరఁ,గరచియెత్తుచునిలచినల్గడలుగనుచు
బండ్లుకాళ్లువిదల్చుచుఁబంచితంబు,నొయ్యనొయ్యనవిడుచుచునుస్సు
ఉ. పట్టగరాసిదుఃఖమున బజ్జజనంబులు విస్మయాత్ములై [రనుచు.
చుట్టును రాఁగ నేగి మొరసుద్దివినన్ నృపతోరణంబునం
గట్టినగంట గొమ్మునను ఖంగనఁ జిమ్మిన నాలకించి యా
బెట్టగునాప మేమనుచుఁ బృథ్వివరుం డరుదెంచి యచ్చటన్. 162
చ. కన్నులనీరుజార మనుగ్రమ్మిననోరను జొంగలూర వా
ల్జన్నులఁబాలు గార మొగసాల రవం బొనరించు నైచికి
న్విన్న దనంబుదోఁపఁ బృథివీపతి డగ్గరిచూచి యేటికో
సన్న యొనర్చి కూయిడుట శంకర యంచు విచారమగ్నుఁడై. 163
క. ఉన్నడను నాత్మతనయుఁడు, చెన్నుగ రథమెక్కి పురవిశిఖినేగఁగ నా
సన్నమటుగురునివత్సం,బున్నతరథచక్రనిహతి నొందుటఁ దనతోన్.
చ. పురజనులెల్లఁ జెప్ప విని పుత్రునిశత్రునిరీతిఁ జూచి స
త్వరమునఁ జంపఁగావలయుఁదర్ణకసూదను నంచు పౌరపా
మరగురుబంధుమిత్రబుధమంత్రిసమాజముఁగాంచి ధైర్యవి
స్ఫురణఁదలిర్పఁ బల్కె నృపపుంగవుఁ డత్తరి మధ్యవర్తియై. 165
క. తనయేలుభూమిలోపలి, జనములు గావించుపాపసంచయ మెల్లం
బనుఁజెందుననఁగ తనయుం,డొనరించినపాపఫలము లొందకచను నే.
క. కొంచెము గాదిది యెంచఁగఁ, బంచమహాపాతకములపాటి దఖలు నే
వంచనచే సుతమోహం, బుంచిన నిందాఘఫలము లొందకచను నే.
క. నామదిఁ దోచినచందం,బీమెయిమీకెటులఁదోఁచు నేర్పడఁ జెపుడా
యోమహితులార! యనవుం,డామాటలకేమిదోఁచ కందఱునొకటై.
ఉ. సన్నుతకీర్తిసంభరిత సర్వదిగంతరసత్యసంధ్యలో
కోన్నత! ధర్మశాస్త్రవిధు లొప్పఁగ మీఁగ సూచించినారు మే
మెన్నడిదేమిగల్గు పరమేశ్వరుఁ డీగతిఁ దెచ్చె నింక మీ
కన్నదికాను పంచు తముఁగ్రమ్మినదుఃఖము నాఁగిపల్కినన్. 169
క. విని నృపుఁడదియేవారల, యనుమతిగా నిశ్చయించి యావత్సముఁ బఁ

దన తనయునిఁ దెగవ్రేయుం,డని తలవరిజనులతోడ నాజ్ఞాపించెన్.
వ. ఇట్లాజ్ఞనొసంగిన. 171
ఉ. అంతకమున్నె వచ్చి భవనాంతరమందువసించి యయ్యయో!
యెంతటికర్మినైతి పరమేశ్వరద్రోహము సంభవించె నీ
చింతదొలంగుమార్గ మిఁక జెందదు వేఱొకరీతి నాత్మదే
హాంతముదప్ప దంచు వివశాకృతినున్న నృపాలనందనున్. 172
చ. కని తలవర్లు మ్రొక్కులిడి కన్నుల నీరొలుకంగ దేవ! మీ
జనకుఁడు సాహసించి నినుఁ జంపు మటంచు ననుజ్ఞ నిచ్చె న
ప్పనిమెయి వచ్చినార మని పల్కిన సంతసమంది యౌర? నా
తనువుకృతార్థతం దనరె తప్పె మహాఘము లోకనిందయున్. 173
చ. జనకుఁ డనుజ్ఞనిచ్చుగతి సల్పుఁడు మీరలు సత్వరంబ యా
ఘనుఁడు జలాభిషేచనముఁ గైకొని చల్వలు గట్టి పల్చగాఁ
దనువున భూతిఁబూసి యఱుత న్రుదురాక్షసరంబులేసి ప్రా
ద్వనజమునందు దేశికపదంబులునిల్పి విలాసధుర్యుఁడై. 174
క. ఇలువెడలి ఖడ్గకరులగు, తలవరులును దాను నేగుతనుజన్ముని ని
శ్చలధైర్యకలనవిని భూ,తలనాథుఁడు మెచ్చి చూచుతలపుననంతన్.
చ. పరకవిబంధుమిత్రనృపవర్గము మున్నుగఁ గవత్సభాగృహాం
తరజనులెల్లఁ దోడుడువఁ దర్పకమీఱినచక్కి కేగి సి
బ్బరముగ మున్నెవచ్చి యట భాసిలుపుత్త్రుని గాంచునంత న
వ్వరగుణశాలి తండ్రి కనివారితభక్తిని మ్రొక్కి నిల్చినన్. 176
వ. అయ్యెడఁ బౌరజనంబు లత్తెఱంగంతయుం గనుంగొని యత్యంతదుః
ఖాక్రాంతులై యొండొరులతో నక్కటక్కటా!యీభూపాలుం డను
పమానశౌర్యధైర్యగాంభీర్యచాతుర్యసత్కార్యౌదార్యసౌందర్యసౌ
కుమార్యాదివిశేషంబులు గొనియాడం దగుప్రోడలదూడకై తెగం
జూడఁ దలంచెనే యనువారును గట్టడితనంబున కోడక కడుపునఁ
బుట్టినపట్టి నిట్టు చేసె నింక నీపట్టణంబున నెవ్వరి నెట్టు సేయఁ డను
వారును మోహంబుఁలోఁ బుత్రమోహం బధికం బని యూహిం
చక సాహసంబున నితనిదేహంబు దునుమం బంచె నాహా! యనువా
రును నొక్కండె సుతుఁడిఁక వెక్కు లేరని యిక్కుమారుని భక్షించు

కోలేక మీఁద దుఃఖంబునం జిక్కి నను వారును నంగడివీథి తురంగం
బులు శతాంగంబు నీడ్చికొనిపోవ ముంగిలికివచ్చి మగుడిపోవం గా
ళ్లాడక యావత్సం బడంగెంగాక యిక్కుమారపుంగవుండు చేజేత
ఘాత యొనర్చెనే యనువారును నిత్యలోకస్తుత్యసత్యసంధుండు
గావున నీభూవరుండు నావారు లాతివా రనుమాటఁ దక్కి యిట్లుగా
వించి నిందాహత్య వెడఁబాపికొని కీర్తిమంతుం డయ్యె నింతవాఁ
డేలోకంబుననైనఁ గలఁడే యనువారును ధర్మంబుదప్పక నిర్మలాంతఃక
రణుండై పుత్త్రుని శత్త్రునిగా విచారించిన దైవం బాదుకొనవలదేయను
వారును బ్రాణంబుమీఁదవచ్చిన నాత్మత్రాణపరాయణుండై తొలం
గిపోవక జనకాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయక యొప్పె యీతం డెంత సుపు
త్త్రుం డనువారును మాకుం జూడ నిట్టిసాహసుల కిత్తరి నీశ్వరుండు
ప్రత్యక్షంబై శాశ్వతైశ్వర్యంబు లొసంగి దయసేయకపోఁడని తోఁ
చుచున్న దనువారును నై గుంపులుగూడి చూచుచున్న సమయంబున.

చ. శరణులకెల్ల మ్రొక్కి యతిసాహసమాత్మ నలంకరింప భూ
వరతనయుండు మేటితలవర్లను గన్గొని జాగుమాని మ
ద్గురుఁ డెటులానతిచ్చె నటు గొబ్బున సేయుఁ డటన్న వారు ఢీ
కరగతి నాతనిం దునుమ ఖడ్గ మొర న్వెడలించి ప్రేయఁగాన్. 178

తే. నాలు పువ్వుమాలలైయె ధరావరునిపట్టి
గుఱుత గవిలిన బలవరు లధికవిస్మ
యాత్ములై యేమి దోఁచక యాగి యప్పుఁ
డాకనిమొగ మొక్కఁ డీక్షింపుచున్న నంత. 179

చ. నిరుపముఁడైన గోపతి ఘణిల్లని రావ మొనర్ప మేదినీ
వరునకుఁ బత్కుమారునకు భక్తసమూహికి గాఢసమ్మదో
త్కరముదలిర్పఁ బారిషదతండవిలాసముఁ బ్రీతిఁ గూర్ప స
త్వరగతివచ్చి నిల్చె వసుధాధరచాపుఁ డుమాసమేతుఁడై. 180

చ. సిరిచినఁ గాంచి యాధరణినేత విమానతనకౌతుకంబునన్
జలిమలజేనియల్లునకు జాగిలి వందన మాచరించి ని
శ్చలు నిరుపాయ నిర్గుణ నిశాకరశేఖర నీలకంఠ ని
ర్దళితపలాశి నిత్యశుభదాయక నీరధితూణ నిర్మలా. 181

చ. అని వినుతించు రాజుఁ గని యబ్జధరుండును నీదు సాహసం
బునకు భవత్తనూజుని యపూర్వ ప్రభక్తికి మెచ్చవచ్చు నేఁ
డని తరలభ్యమోక్షపద మంసఁగ సం డని వానితద్గురుం
దనయుని ధేనువత్సముల దారనగేంద్రముఁ జేర్చెఁ గావునన్. 182
ఉ. నా మొఱనాలకించి కరుణామతిఁ జోళనృపాలురీతి న
* మృముడుతండ్రులార విని యూరకయుండకునయ్య యన్న నా
సాములు చెప్పి రావెలఁది శాంతిపయారసభక్తు లిట్టిసం
చేముగణింపఁ జాలము మహేశ్వరుఁడైన శివుండు దక్కఁ గాన్. 183
ఉ. ఇత్తరి నన్ను మోదె నని యీవు వచించితి గాని యాపె దు
శ్చిత్తయటంచు నెవ్వరును జెప్పఁగ ము న్వినలేదు గాన నీ
యుత్తలపాటుఁ జూచిన మృదోక్తుల నంగన రాదు గాన న
య్యుత్తమశీలఁ బిల్వవలయు న్మరియిచ్చుటకెల్ల నారయన్. 184
చ. అనవిని భిక్షుకుం డనియె నక్కట! యిక్కడి కేలఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచెద? రాపె పేరువలఁప న్మది తల్లడిలంగఁ జొచ్చె మీ
మనమునఁ గ్రమ్మఱంగ నను మోసఁగఁ జూచెదు వేడ్క పుట్టినం
దనువున కాసఁ జెంద విహితంబని తోఁచినఁ బిల్వనంపరే. 185
క. నావుడు భిక్షుక! యూరక, నీవేటికి బెదరె దిట్లు నిలు నిచ్చట నీ
గావఁగ మాభారం బని, పాపనుతో సారె నమ్మపలుకుచు వారల్.
చ. అనుపమ భక్తిశీలయగునంగన నీడకుఁ బిల్వఁబంపఁగాఁ
జనదు తదాలయంబునకు జాగున నందఱు మేగి యిమ్మహా
త్మునివచనంబులెల్ల నిజమో మృషయో పరికించి వత్తమం
చనఘతరాత్ము లేగి రపు డయ్యను దోడ్కొని యాపె యింటికిన్.
మ. చని యమ్మానినిఁ బూజలంది యని రోసాధ్వీవతంసంబ నీ
ఘనసద్భక్తికి నీయుదారతకు నీకారుణ్యసంశీలవ
ర్తనకుం బాడియె భిక్షుకుం డయిన నేతద్భక్తుని న్మోద నీ
వినయంబెల్లను గానుపించె శరణు ల్విన్నఁ భళీ యందురే. 188
వ. అనిన నయ్యంగన యిట్లనియె. 189
ఉ. ఒప్పున నన్ను మీ రెఱిఁగియుండియు నిట్లు వచింప నెందు వా
తప్పులు వల్కువారలకు దండము దప్పునె నాదు మ్రోల నే

చొప్పునఁ బల్కెనో యడిగి చూడుఁడు ముస్నిట నీతఁ డన్న వా
రప్పుడు భిక్షుఁ గాంచి యని రందఱు మోములఁ గిన్కు దోఁపఁగాన్.

ఆ. అడచె నిర్నిమిత్త మంగన యని సభామధ్యమందు కల్లమాటలాడఁ
దగునె మించ నాదుతప్పు నీ యెడఁగల్గి, యెంతకైన దగుదు వెన్న ననిన.

క. నారాయణనారాయణ, నేరం బేమియును లేదు నెలఁతుక నాపై
నూరక నాడె ననంగా, నేర మని మహోగ్రహంబు నిగుడఁగ నడచెన్.

చ. అడచిన శ్రీహరీయనుచు నయ్యలదిక్కుఁ గనంగ నంతలో
నుడువను మన్న శబ్దమని నూల్కొని క్రమ్మఱ నంత యాతఁడ
ప్పడతుక మ్రోల నిల్చె జగభావము మాని వృషేంద్రవాహుఁడై
జడలు కపాలమాలికలు చంద్రకిరీటము సొంపు మొప్పఁగాన్. 193

తే. ఇట్లు సన్నిధిచేసి సర్వేశ్వరుండు
మెలఁత! నీభక్తికెంతయు మెచ్చు వచ్చె
రమ్మనుచుఁ బుష్పమయవిమానమ్మునందు
నునిచికొని పోయెఁ గైలాసమునకు నంత. 194

ఉ. అచ్చట నున్నభక్తవరులందఱు నందఱు విస్మితాత్ములై
యెచ్చటనైన జూచితిమె యిట్టిమహత్త్వము కాంతవర్త్వచే
చిచ్చులకంటి దేవరను జేకొఁ దిం బ్రహరించి లోకముల్
మెచ్చఁగఁ జెందెఁ దత్కృప సుమేశశుభాకరతారశైలమున్. 195

క. అనిపలుకుచున్న వారల, గనుగొని యొకభక్తుఁ డనియెఁ గమలాంఫకరుం
డనుపలయమోదికనెనొ, యనఘుఁడు తత్పదము తొల్లి యది యట్టిద

మ. అసమానోత్తమశైవమహత్త్వనిధి సత్ప్రాభవుఁ డీశానభ [నన్.
క్తినము త్సాహుఁడు నిత్యభక్తగణ తత్తీర్థప్రసాదోపభో
గి సమస్తేంద్రియనిగ్రహుండు విలసత్కీర్తి ప్రభాస్రంస ర
క్కసి బ్రహ్మయ్య యనంగ భక్తుఁ డొక్కం డొప్పు సిద్ధారుఁడెన్.

రక్కసి బ్రహ్మయ్య కథ.

సీ. అతనిమహత్త్వ మత్యద్భుతం బెట్లన్న నింటికి చరమూర్తు లేగుదేర
నైదుదినములుం డయనుపనాపుండెడి మసిన నన్నం బింటికి లనీను
సమ్మతించరేనిసరసాన్న పానము ల్గొని మనుండుండనియుచుచు గొంత
కాలంబు చనె నని చాలయవేక్షులై పోనంగఁ దలఁచినఁ గావ నీక

తే.బలిమి చెఱఁబట్టియప్పటిపగిది వారి,పూజసల్పుచునుండుముప్పూటలిట్టు
లతఁడు వ్రతమూనిచరియింపనవనిజనము,లందఱావిధమాఱసియచట [నచట.
తే. సంతతము వీరి యింటికిఁ జనిన నంబి
కామనోహర భక్తులోకంబులోన
నయ్య లోకకొండతే యెుకో యాగ్రహంబు
వెడలి క్రమ్మఱిపోవరేవిధము వలప. 129
తే. బొమ్మరక్కసి యెుక్కటి భూతలమున
శరణతతిమ్రింగ భక్తవేష మనిపేరు
తిరుగావించుకొను వారిఁ దినుచునుండఁ
బోలుగాకున్న నిట్టియద్భుతము గలదె. 200
క. అనిసంశయించుధరణీ, జనముల యనుమాన మెల్ల నడలించుటకై
మనసిజ సంహారుఁడపుడ,త్యనుపమ సంతోషపూరితాత్ముం డగుచున్.
సీ. చలిపోరువాసిక మెఱయంగఁబైఁగట్టిభసిత త్రిపుండ్రంబునొసలఁబెట్టి
పృథుసూత్రగతలింగ పేటిప్రక్కకుద్రిప్పిచెంగుజార హొంరంగు చేలగప్పి
నీలిచల్లాడంబు మేలికాసెబిగించి వాలుమువ్మొనవాలు కేలనుంచి
సన్నపురుదురాక సరములు మెడఁబూని గండపెండెర మొకకాలనూని
తే. వంకి మొలఁజెక్కి దంతపుపావలెక్కి
తమ్ములము వేసి మేన గంధంబుఁబూసి
వితతయావనసౌందర్యవిభ్రమంబు
లలర నొకచరమూర్తియై యద్భుతముగ. 202
తే. రక్కసి బ్రహ్మావరమందిరమున కప్పు
డరుగుదేఁగాంచి యతఁడు సాష్టాంగ మెఱఁగి
కలితరాజవదుపచార కలనఁబూన్చి
వినయమున నున్నబ్రహ్మయ్యఁ గని యతండు. 203
మ. భళిరా! రక్కసి బ్రహ్మ యివ్వసుమతీభారస్థభక్తావళిం
గలయం జూచితిగాని నీమవిఁ సత్కారుణ్యగాంభీర్య ని
శ్చలభక్తార్చనశీలదానగుణముల్ చర్చింపలే దెందు నే
డెలమిం జెందె మదీయమానసము నిన్నీక్షింప శైవోత్తమా! 204
ఉ. ఎప్పుడు నిన్నుఁగూడి చరియింపఁగ వేడుకపుట్టె మాకు నీ

విప్పని కియ్యకొమ్మనిన నెంతయు సంతసమంది దేవ! నే
నొప్పితి నట్లు మీరిచటనుండుఁడు పల్కినమాటఁ గ్రమ్మఱం
దప్పినఁ బోవనీయ నని దాని కొడంబడి నిశ్చయార్థమై. 205

తే. తా నతం డిచ్చు భూతిహస్తమునఁ బట్టి
యతని నుదుట ధరించి నీవనిన యట్లు
నిలుతు మని పల్కి మఱియొక్కనిమిషమునకు
మాకు పనియున్న దిఁక పోదుమా యటన్న! 206

చ. గడుసుదనంబొ! కోడిగమొ! కల్మియొ! చూడఁగ నీస్వభావమో!
గడెగడెకొక్కమాట పలుకం దగవే? మును నీకు నీవ యి
క్కడ వసియింప భూతిఁగొని క్రమ్మఱఁబోయెద నన్న నిన్ను నే
విడుతునె యేల నీభ్రమలు విశ్వము మెచ్చునె బాసదప్పినన్. 207

తే. ఇటకు రానేది పోనేది యింతవింత
గలుగునే లగ్నమపుడె 'నాగబలి' యనెడు
సామిత నిబద్ధియయ్యె నీజాడఁజూడ
ననిన దరహాసవదనుఁడై యతఁడు పల్కె. 208

ఉ. మాగుణముల్ దలంప బహుమార్గము లెన్నఁగనేల? నీకు నే
చ్ఛాగతుఁడైన జంగముఁడు స్థావరమై యొకచోటనిల్చునే
సాగి చనంగ నీకెఁ జెరసాలను నన్నిడఁజూచినాఁడ లో
నాగముఁబుట్టలో సిముడునా యిదె పోయెద నడ్డగింపుమా! 209

చ. అనవు డతండు పల్కె శరణాగ్రణి మీర లెఱుంగనట్టి శా
స్త్రనిగమచోదితంబు లగుధర్మము లెందున నైనఁ గల్గునే
మునుపొనరించునా నియమము స్వామి యిచ్చుటనుండి నేఁడు నా
తనువునఁ బ్రాణముల్ గలుఁగ తర్లగనిత్తునె నిన్ను నావుడున్. 210

ఉ. ధారుణి వేదచోదితఫలంబులు భక్తసపర్యసల్పువా
రారయ హారియిష్టమటు లాగి యొనర్చిరి గాని నీక్రియం
గారియఁ బెట్టి బూన్చుటలు గానము బాలిక నీసపర్య యే
తీరున నీడనుండుటకుఁ దేరదు పోయెద నన్న నుగ్రుఁడై. 211

క. వలఁజిక్కె జెక్కలార్చినఁ, బులు బెగని చనంగఁగలదె పొమ్మెటుబోవం
గల వే. యని బెట్టిదముగఁ, బలికినచరమూర్తితీవ్రభయదాకృతియై.

ఉ. బెబ్బులియాఁగు నే చెవులపిల్లిఁ బత్రిక వ్రాసి మున్ను నీ
యబ్బకు నీకు నేమయిన నిచ్చితినే చన నీకపట్టి నీ
బొబ్బల కేమి వేరు సరిపో? నటియించితి కాక తొల్లి నీ
రబ్బినఁబోలె జంగములయందరితో నను సాటిచేసితే. 213

ఉ. వచ్చినభక్తకోటి దలవాకిలి వెళ్లఁగనీకపట్టి నీ
యిచ్చగ బందినుంచు ఫలమెల్లఁ గనంబడఁజేతు నన్ను నీ
విచ్చట నడ్డగించ కిఁక నేటికిచూచెదు రమ్ము పట్టుమం
చచ్చటఁబాసి సాఁగ నతఁ డడ్డము రా నదలించి తెచ్చెదన్. 214

క. మొలసురియఁ దినగఁబోవఁగఁ
దొలఁగక బ్రహ్మయ్య యతనిఁ ద్రోచి యటకు పోఁ
గలవో పొమ్మని డగ్గరి
కలయంబడి పట్టిమోది కలకలనగుచున్. 215

ఉ. పట్టినపట్టువీడనన పౌరుషమా యిఁక నెట్లుపట్టెదో
పట్టుము నీవటంచు నతఁడు వైలగుడు స్మదినేమిదోచ క
ప్పట్టునఁ జింతనొంది వ్రతపద్ధతిమానుము వచ్చె నింక న
న్నెట్టుల మెచ్చు శంకరుఁ డిపీ యని భక్తులు నవ్వకుందురే. 216

క. శీలముదొరగినపిమ్మట, నేలా కాయంబు దీని నెడసేయుటయే
మేలని హృదయాబ్జంబున, కాలాంతకుసిల్ప గండగత్తెఁగొనఁగాన్.

ఉ. అంతటిలోన నీశుఁడు దయామతి సన్నిధిచేసి బ్రహ్మ నీ
యంతటి శీలవంతుఁ డిఁక నారయగల్గునె పల్లవించె మ
త్స్వాంతము నేఁడు నీదయినవాంఛిత మిచ్చెద నన్న నాతఁ డ
త్యంతకుతూహలంబున పదంఘ్రిలకుం బ్రణమిల్లి వేడుకన్. 218

చతుర్విధకందము:—

గౌరీశ వరఘృణారస, పూరా కామారి శేష భూషణసోమా!
వారాశి సుజనసోమా, ధీరా హేమాద్రిచాప తారకరామా.

వ. అని ఇట్లు సన్నుతించి దేవా! భవదీయదర్శనంబుకంటె వాంఛితం
బొం డెద్దియైన నొక్కటి వేడెద మదీయనికేతనస్థానేకభక్తసహి
తంబుగా నన్ను భవత్సదనంబుఁ జేర్పవలయు నని విన్నవించిన నట్ల
కాక యని శంకరుం డదఱుబుప్పకారాఘులుంగావించి నిజధామం

బునకుం గొంపోయె నట్లు గావున నిప్పడతియు నారక్కసి బ్రహ్మ
య్యవిధంబున నీశ్వరునకుం దిరుగంబడి తత్పదంబు గాంచె నని చెప్పిన
నచ్చటిభక్తవరులందఱు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది రౌద్రసత్తక్కం
జెక్కువిధంబులం గొనియాడి నిజనివాసంబులకుం జని రదియునుం
గాక. 220

—౦ శాంతసత్తక్క కథ. ౦—

తే. సంతతాత్మీయభక్తిని శాంతకుసుమ
మంతమాయాపహారణవిక్రాంతశర్వ
చింతనామృతపూరిత స్వాంతయగుచు
శాంత సత్తక్క వెలయును సంతతంబు. 221

సీ. ఆయింతి యొక్కనాఁడాత్మవల్లభునకుఁ దలయంటినలుగిడిజలకమార్చు
వేళదోసెఁడునీరు వెలిఁజల్ల నాతఁడు గని యిదియేమినిష్కారణంబ
నీరుఁజల్లితి వన నెలఁతుక వినియును విననట్లయుండిన విభుఁడు గినిసి
నామాట నీచెవి నాటదో గర్వమో యన నెమ్మొగమ్మున నల్లనల్ల
తే. చిఱునగవుతొంగలింప నోజీవితేశ!
మీమదికిఁ దోచియుండియు నాముఖమున
వినఁగ వేడుకయైన దద్విధము తాన
మాడు పిమ్మటఁ దెలిపెద ననిన నతఁడు. 222

చ. అటులగునంచు వే జలకమాడి మడుంగులుగట్టి భూమిపై
న్నిటలముఖాంగదేశముల నిర్మ్వి శివాఖ్యమణుల్ ధరించి ధూ
ర్జటిభజనాంతమందునఁ బ్రసాదము భక్తులతోడఁగూడి యా
దట భుజియించి లేచి ప్రమదం బెసఁగంగ సుఖోపవిష్టుఁడై. 223

మ. తనభార్యామణి దగ్గఱం బిలిచి కాంతా! సింగికై నీరుచ
ల్లినవృత్తాంతము చెల్పుమా! యనిన వల్లెయంచుఁ గేల్మోడ్చి యి
ట్లను మద్భాస్కర శర్వనాత్మపతిఁ జేయఁగా యోగిసత్తక్కనా
వనితామౌళి మహాలింగపము దుర్వారంబుగాఁ జేయఁగాన్. 224

ఆ. తత్తపోగ్ని వెడలి ధరణిఁ గ్రమ్ముచు నిటు
రాఁగఁ గాంచి డాసి రాకయుండ
జలముఁ జల్లి దాని మలఁగఁజేసితి నన

నింతితోడ నాథుఁ డిట్టులనియె. 225

ఉ. ఎక్కడిచెల్లెలే యితప మెక్కడి కానన మేటిమింట లే
దిక్కునఁ బుట్టె గాంచి తెటు తేకువనార్పితి వెట్టివింతయుం
బుక్కిటఁ బట్టినావొ ననబోఁడిరొ బొంకులు చాలు నన్నుఁబెం
పెక్కిన భక్తితోనని యె నింయునిభానన తాల్మి మీఱఁగన్. 226

తే. ఎచటనో యున్న దాని నీవిటులఁగాంచి
తనఁగ నేటికి భూతలమందు నెందుఁ
దెలియ దూరశ్రవణదూరదృష్టు లీశ్వ
రాన్వయుల కబ్బుటరుదె మెట్లనిన వినుము. 227

క. శ్రీవనజభవభక్తుఁడు! వేదాగమకథితనియమవిశ్రుతుఁ డఘవి
చ్ఛేదుఁడు కళ్యాణమున, న్మేదరకేతాఖ్యుఁడొక్క మేదరి యొప్పున్.

—కేతయ్య కథ.—

ఉ. ఆతఁడు సంతతంబు గగనాంతరసీమల కేగి వేణుసం
పాతమొనర్చి తెచ్చి నిజపత్నియుఁ దానును జీరి వావిచేఁ
జేతికొలంది జల్లెడలు సిబ్బులు చేటలు చూచువారికిం
బ్రీతి జనింప నల్లి పురవీథుల నమ్మి తపీయలబ్ధి చేన్. 229

చ. శరణవరేణ్య! బూజనలు సల్పుచుఁ దానొకనాఁడు వేకువం
బురహరుమాన్చి కత్తిఁగొని భూరికురంటకకోవిదారకే
సరపిచుమందచూతఘనసారకపిత్థశిరీషశింశుపా
గరుముఖభూజరాజిగలకాననసీమల కేగి యచ్చటన్. 230

చ. అరిమురివంశగుల్మముల నారసి యందొక గట్టివొంగు లే
నలుగుచు నుండఁగాఁ బ్రమథనాథుఁడు కేతనసమ్మనంబుఁ దా
నెఱుఁగ సువర్ణబీజతతి యేర్పడ దానిఘటింపఁ గాంచి తో
తెరపిసిపుప్పపట్టె నిది తెంచిన నేమనిరోసియవ్వలన్. 231

క. మఱియొక్క కట్టుఁగ్రమ్మఱు, నఱికిన నారీతినే కనంబడఁగా నే
నెఱుఁగకవచ్చితినిటకని, తెరచోటికిఁబోయి యొక్క పృథుగుల్మమునన్.

చ. చొరఁబడ నొక్క గట్టివెనుసొక గనుంగొని వాఁడికత్తిచే
ధరఁబడ దాసినేయ నడిదంబు కరంబున జారి యిర్లచేఁ
బరగిన కుంజమధ్యమున భవ్యతపంబొనరించు తాపసిం

భరముగ దాఁకి యొక్కబరివ్రయ్యఁగఁజేసిన నంతలోపలన్. 233
తే. హరనమశ్శివాయయనుచు నాతఁడుగూల, కేతఁడదరియతనికేలఁబట్టి
తెచ్చిబైటనుంచి తెగినచంకముఁబరీక్షించి శోకతప్తచిత్తుఁడగుచు.
ఉ. అక్కట! యెంతపాపమున కాస్పదమైతి? ప్రభాతవేళనే
నిక్కడికేలవచ్చితి? మునీశ్వరుఁ డీపొఁదనుంటగానకే
యొక్కన మైలకృత్యమున మోసముఁజెందితి నెట్లుబాయు నీ
మిక్కటమైన హత్య ఘనమేచకకంధర! యంచు నుండఁగన్. 235
ఉ. అచ్చట కేతనార్యుసతి యత్తరి భక్తగణార్చనాలయం
బిచ్చ నలంకరింపఁగ మునీశ్వరునార్తరవంబు వీనులం
జొచ్చ స్వదేశికప్రవరశుద్ధరయం బెనుపొందు జ్ఞప్తిచే
నెచ్చటి పల్కులైన దనకేర్పడఁ దెల్లమియూచునుండుటన్. 236
చ. అటు విని మానిచచ్చుటయు నాతనికై పతిదుఃఖమొందుటల్
పటుమతిగాంచి మందిరకవాటము తాళమువైచి చెచ్చెరం
జటులభుజంగపతీమృగశైలముల న్వెఱ వింత లేక య
య్యటవికి నీలకుంతల యకుంఠితధైర్యము వెంటఁదోడుగాన్. 237
చ. విపినముఁ జొచ్చి యొక్కయెడ విచ్చు నలివిత్తుఁడైన మౌనికై
విపులవిషాదవేదనల వేగెడునాథునిగాంచి యొక్కినక్ష
ప్రపగతదుఃఖుఁడై యతఁడహా! యిట కేగతివచ్చితోంటినీ
విపు డిట రాఁబనేమి మరికెంతయు నద్భుతమయ్యె మానినీ! 238
ఉ. కానుగుచెట్లపంటి ఫలుగాకులు సన్నొరులొ్వరేని యే
మైనను మించనాడిరొ గణార్చనకాలము వచ్చునంచునో
కానక సేయు నాదయినకర్మము దెల్పిరొ యువ్వరైననో
మానిని! నీదురాక కనుమానముఁజెందెడు మానఁదెల్పుమా!. 239
చ. అనవ్రుడు కేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లనుమించు మీరిట
వ్వనతలమందు శోకమున వందురుచుండఁగ నిన్నుఁబాసి నే
నను చిత మింటనుండు టని యాయయఁవచ్చితిఁ గాని యొందులే
దనిన లతాంగి నాదయిన యాపద నీకెటుదోఁచె దెల్పుమా. 240
ఉ. నాప్రుడు మీయనుగ్రహము నా యెడఁగల్గుట మానిరెల్లుచో
వానిరిఁబల్కఁగా వినియు వచ్చితి నెమ్మదిఁగాంచి యిట్లహా

దైవము తప్పఁజూచె నని తాలిమివీడఁగఁబుచ్చి యేమియు
న్భావమునందుఁ దోఁచక విపన్నతవచ్చితి నిన్నుఁజూడఁగాన్. 251

వ. అని పల్కిన నిజప్రేయసిదూరశ్రవణజ్ఞానంబుల కత్యాశ్చర్యంబు నొంది సద్గురుకటాక్షపాత్రం బగునిప్పయోజానన బుద్ధివలన మేలంగుట యిహపరసాధనం బని తలంచి యాసతితో నిట్లనియె. 252

చ. కమలదళాక్షి! యీయెడలఁ గానక నే నొనరించుహత్య యే
క్రమములఁబాయు దైవతశిఖరాధిపబాహుఁడు మెచ్చునట్లు లో
కము సరిదీరు నెప్పగిదిఁ గ్రక్కున నొక్క యుపాయమెంచి న
న్విమలునిఁజేయుమీ? యనిన నీలపయోధరవేణి యిట్లనున్. 253

తే. ఇలప్రమాదవశంబున నైనయుహత్య
లైన దేహాంతముఖవిధులందుఁ బాయు
ననుచు నార్యులచే నీవు వినుచునుండి
నన్నడుగ నేల యనినఁ గేతన్న యనియె. 254

మ. మునిసంస్తుత్య తపోధనుండగు మహాత్ముం జంపి వేఱొక్కతీ
రున దత్పాపనివృత్తిఁజేసికొన నారూఢంబుగా బుద్ధి నా
లోక్కిన దిప్పట్టున నియ్యతిప్రవరుతోఁగూడ న్మదీయాసువుల్
చనఁగాజేసెద నెంతగాలమునకుం జాకుండ జీవింతునే. 255

తే. అనిన సతి దృఢనిశ్చయం బాత్మ నెఱిఁగి
సతి యతనికన్న మున్నుగాఁ జనఁగవలయు
ననుచు మునిఁద్రుంచు కత్తిచేఁగొని గళంబు
ద్రుంచికొనఁబోవ నంతలో నంచితముగ. 256

సీ. కాంచినాఁడే దేవుఁ డుర్వీధరేశ్వరాత్మజనర్ధదేహంబు నందు నెలమి
నించినాఁడే వేల్పుపంచభూతాదిత్య చంద్రాత్మమూర్తియై జగములందు
ద్రుంచినాఁడే స్వామితో యజాసనవర ప్రబలదైతేయపురత్రయంబు
కాంచినాఁడే దైవమంచితసాదరేక్షణమున నాత్మభక్తవ్రజంబు

తే. నించి నాఁ డేమహాత్ముండు కాంచనోద
రాండ భాండంబు లెల్ల గర్భాంతరమున
నట్టి పరమేశ్వరుండు కళ్యాణమూర్తి
యమరమునిపంక్తి గొలువ ప్రత్యక్ష మయ్యె. 257

క. ఆరీతి నెదుటనిలిచిన, గౌరీశ్వరు మోదమలరఁ గన్గొని కేతం
డారూఢ భక్తితత్పర, సారసములకెఱఁగి యిటులసన్నుతిఁ జేసెన్
సీ. ప్రాలేయశైలేంద్ర బాలికా ధీశాయ మదనాంతకాయ నమశ్శివాయ
శారద నీరద చారుదేహాయ శ మనహరణాయ నమశ్శివాయ
ద్వాదశాత్మాగ్ని సుధాధామనేత్రాయ మలవిదూరాయనమశ్శివాయ
గంగాతరంగసంగత జటాభాగాయ త్ర్యాశతాంగాయనమశ్శివాయ
తే. యంబుజాతాసనత్రిదివాది నాథ
ముఖ్యదై తేయ విశ్వోట్స మూహామకుట
ఘటితకాంచన నవరత్న కాంతిపూర
మహితపాదాయ తుభ్యం నమశ్శివాయ. 259

వ. అని యిట్లు సన్నుతించు కేతనార్యుం గనుంగొని మందస్మితాననుండ
గుచు, సర్వేశ్వరుండు భక్తవర! మీదృఢ భక్తిజ్ఞానంబులకు మెచ్చు
వచ్చె రండని వారినిరుపుర పుష్పకారూఢులం గావించి తత్తపస్విం
బునర్జీవితుఁ గావించి, యాతనితో వారలనిజధామంబునకుఁ గొని
పోయెం గావున దూరశ్రవణంబునంగలయంగన మహిమం బిట్టి
దింక దూరదృష్టిపదంబు దెల్పెద నని కాంతసత్తక్క నిజనాథునితో
ని ట్లనియె. 260

—ాాా నారదబ్రహ్మయ్య కథ. ాాా—

సీ. కలఁడు కభక్తుంకు కళ్యాణపురమున నారదబ్రహ్మసమాహ్వాయుండు
నలజయంత వసంతనలకూబరాకారుఁ డతులితశైవరహస్యవేది
సంగీతసాహిత్య సరసకళాస్ఫూర్తి సత్యవ్రతుఁడు గణార్చనవినోది
యాతనికాయకం బద్భుతం బెట్లన్న - ననసోయగంబు గన్గొనిన జార
తే. కామినీతిలకులు సతిఁగలయఁగోరి
పిలిచినసువర్ణటంకమే నెఱఁత యొసఁగు
దానితోఁగూడి యస్ఖలితప్రభావ
మునసె వాంఛిత మీడేర్చు మోదమునంది. 261

క. ఈసరణిఁ దెచ్చుద్రవ్యము, వాసుకి యజ్ఞోపవీతభక్తార్చల కై
కాసైనసుమఱునాటికి, మూసియిడకవ్యయ మొనర్చు మోదంబలరన్.
వ. అట్లుండి యొక్కనాఁడు. 263

సీ. బొట్టుకస్తురినీటు పట్టుబల్వలెవాటు
దొట్టి గంధపుగాటి దొంగలింప
గోరమీసముతీరు నోరవీడెపుకారు
నోరచూపులసౌరు నొరపుఁదనర
సికతాయతలకాంతి యొకకేలఁబూబంతి
సికటనగశ్రాంతి నీటుమెఱయ
నగవువెన్నెలజాలు మొగరాలపిడివాలు
సొగసుసొమ్ములడాలు సొలపువెలయ [కొనుచు
తే. నేలఁబాడుచు నందందనీలలిడుచు,నంగమెగదిగఁజూచి యుప్పొంగి
సిందుబింబాస్య లచ్చెరువందికనఁగ, రాజవీథిని నేగె నారసికవరుఁడు.

ఉ. అత్తరి నొక్కభర్మమణిహర్మ్యతలంబునఁ గ్రీఁకసల్పుచుం
బిత్తరియొర్తు బల్ఘనికుప్రేయసి సోరణగండ్లవెంటఁ ద
చ్చిత్తజసన్నిభుంగని విచేష్టితయై తమకంబుపర్వ ము
న్నెత్తినఱెప్పవాల్పక తదేకమతిం దఁపోసె నాత్మలోన్ 265

ఉ. ఈనవమోహనాంగుఁ డిపు డిచ్చటి కెచ్చటనుండివచ్చెనో
సూనశరాసనాబ్జబలసూదనజాతరసంతయక్షరా
ట్సూనులఁగేరు నీఘనునిసోయగముంగని దేవతాపురీ
మానినులైనఁ జిత్తముల మాటికి నువ్విళులూరరే! తగన్. 266

సీ. చికిలిపుల్దిండిరాలకు నుప్పుసికకప్పు
తొగరేనినగనొప్పు మొగముచొప్పు
తియ్యవిల్కానిగడియ నొంపుసెదనింపు
జడమెకంబడలింపు నడుముసొంపు
చిందమందముఁగోరు ఱీరకంఠముతీరు
త్రోవలనుమీరు కందోయిసౌరు
యేనిఁకకేల్పసనెఱయించు దొడసంచు
తలిరుఁనొంచు పాదముఁదెంచు [యొయార
ఆ. నౌర? యీమనోహరాకారరేఖయీ, కాయసౌకుమార్య? మీ
మెందునైనఁగలదె యితనితోఁ రతికేళి, గనయునుదతిభాగ్యమెన్నదరమె.
చ. ఎదుట గనుంగొనంబడవ యీరసికాగ్రణియందుఁజిక్కినా

మదియిఁక నెట్టులోర్తు నను మన్నన నాతఁడు గాంచు టెట్టు లోఁ
బొదలిన మోహతాపశిఖిపొంగిఁక నేగతి నారు నక్కటా!
చెదరని చింతలంమునుగఁ జేసెగదా విధియేమిసేయుదున్!. 268

ఉ. గ్రక్కున నేగి యాసొగసుకానికి నావెత లెల్లఁదెల్పి యీ
చక్కికిఁదోడితెచ్చి మది సంతసమందఁగఁ గూర్చువారు నా
కిక్కడ నెవ్వ రిప్పగిది యిక్షుశరాసనసాయకవ్యథం
జిక్కకయుండుదానని చేడియ చింతమునింగియుండఁగన్. 269

ఉ. ఆతరుణీలలామసఖి యత్తరి నచ్చటి కేగుదెంచి మో
హాతికృశాంగియైన జలజాననఁ గన్గొని డాయనేగి యో
భీతకురంగనేత్ర! యిటు బెగ్గిలి నెమ్మది లోన నింత యే
లాతపియింప? నీదగుతలం పెరిగింపుము దాఁచ కంతయున్. 270

క. చెప్పిననెప్పనియేనియు, నిప్పుడు సమకూర్తుచెలిమి కెయ్యెడలను నే
దప్పమ తెవ్వారు నమ్మిన, కప్పురగంధు లిఁకనీకు కమలదళాక్షి. 271

చ. అనవుడు తత్సతీతిలక మాత్మముఖంబున నొంద సిగ్గు వెం
పున దనవాంఛితంబు వెలిఁబుచ్చఁగలేక యొకింతసేపు న
మ్రనవముఖాబ్జయై యితరమానినులచ్చట లేకయుండుటల్
గనుఁగొని యెట్టకేలకు మొగంబొకయించుక యెత్తి యత్తరిన్. 272

ఉ. నెచ్చెలిఁ జూచిపల్కెఁ దరుణీ! వినవమ్మ మనోహరాకృతిం
బచ్చనివింటిజోదు గెలువంగల యొక్కవయోవిలాసునిం
ఇచ్చగ రాజవీథి జరియింపఁగఁ గాంచితి నంతనుండి లోఁ
గచ్చుగనంగఁజొచ్చె దమకంబిఁకె నేగతిఁ దాళియుండుదున్. 273

ఉ. ఎక్కడఁబోవ నైప దిఁక యేమియుఁదోఁచక మోహవార్ధిలోఁ
జిక్కిన దాని కిట్టితరిఁ జేడియ నీవొకతెప్పవై పడిన్
గ్రక్కున గానుపించితివి గావున నాతనిఁదోడితెచ్చి నా
మక్కువఁదీర్పుమంచు వలిమాలిన యాసఖి నవ్వి యిట్లనున్. 274

ఉ. ఈతరి నీకుగానిగుణ మెట్టిది నెమ్మది సంభవించెఁ బ్ర
ఖ్యాతిగ బొట్టుఁగట్టువిభుకంటె విటాకృతిఁ జూడగంటికిన్
బ్రీతివహించెనే మనసు నిల్వఁగలేక పరానుకూలవై
పాతకమేలచేసెదవు బంధుజనంబులు విన్న మెత్తురే?. 275

ఉ. ఉత్తమమైనవంశమున నుద్భవమందితి వింతదాఁకస
ద్వృత్తయనంగనొప్పితివి యేకతసత్తరి నన్యపూరుషా
యత్తమనోంబుజాత వగుటర్హమె? నీసరికామినీమణుల్
పొత్తువహింతురే సుగతిఁబొందఁగనేర్తువె వారిజాననా!. 276

ఉ. అత్తగయాళి మామకపటాత్ముఁడు చెంత సపత్ని నీపయిం
గుత్తుకబంటి భావప్రతికూలుఁడు నాథుఁడు కోపధారి ని
న్నొత్తినతోడికోడలు మహాశసి యేమట సెంచిచూచినం
గత్తులబోను కాపురము కామిని! నీతలఁ బొప్పు దియ్యెడన్. 277

మ. అసినం జిత్తములోన ఁ దెలి వయస్యా! నీవు నాతోడఁ జె
ప్పినసాంసారికధర్మమంతయు నిజంబెకాని నాదేహమా
తనితోఁ గూడక నిల్వ దెట్టులయినం దాక్షిణ్యభావంబునం
జని తోడ్తెమ్మిట వానిసత్వరగతిం జాతుర్య మేపారఁగన్. 278

క. వ్యామోహము దీరినతుఁడి, నేమైనను లెస్సయింక నేమియునన కో
కామిని!నన్నుఁబ్రోకింపుము,కాముఁడుమననీడటంచుఁగరములుమోడ్చెన్.

చ. చెలి గని యింత యేలపగఁ జెందుదు? లోకముపాడియెంచి యే
దెలిపితిఁగాని నీకిటుల చెప్పరమాటకు నేనహింతునే!
వెలఁది! యనుజ్ఞయిమ్మనుచు వేగమ తోడ్కొని వాని నిప్పుడు
న్గలపెదనన్న మోహనునఁ గౌఁగిటఁజేర్చి లతాంగి యత్తఱిన్. 280

ఆ. వీథిమెలఁగుచున్న విటశిఖామణిప్రేలి, నన్నజాలకమున సతికిఁజూపి
వానిఁదెచ్చినాదుననటంచుఁదీర్పుము వేగ,పడతియనుచుఁబంపెఁబంపుటయు

సీ. ఆయలికచరత్నహర్మ్యాంతిర్ణయె పురవీథికేగతిఁ బోదుననుచు [సు.
ద్వారబంధంబున డిడ్డివాకిటనిలిచి దైవయోగంబున నవ్విలాసి
యచటికిరాఁగనియాడఁబోయినతీర్థ మెదురైనగతి నితఁ డేగుదెంచె
నిచ్చట కనిచేర నేగిరహస్యసం గతిఁదదంభోజాక్షి క్రమముఁదెలుప

తే.విని యతండాడుబూనినతిన్నవ్రతంబు,దెలిపినసురత్నటంకమే దెచ్చియిత్తు
సంశయింపకరమ్మనిజనము లెవ్వ,లెఱుగఁగారాని యొకదారి నెఱిమి

చ. కొని చని చంద్రకాంతమణినిద్యసువర్ణకవాటమేఘమా [మీాజు.
హానమణిక ట్టిమప్రకటితాంబుజరాగనిబద్ధవేదికా
ఘనతరమౌక్తికస్తబకకాంతవితాననిలింపకామినీ

జనసమసాలభంజికలసంగతినొప్పుడు మేడలోపలన్. 283

చ. శిల్పికళాఢ్య నిర్మిత విచిత్రతరా_స్తరణోపరిప్రభా
నల్పసుగంధబంధురలతాంతము భాసురరత్నకాంచనో
త్కల్పితకాయమానరుచికాంతము నై తగుహంసతూలికా
తల్పమునందు నాతని ముదంబుననుంచి లతాంగియంతటన్. 284

ఉ. వచ్చినకూర్మి పెంపెసఁగ నాయిక యున్నెడ కేఁగి లేమ! నేఁ
దెచ్చితి తద్విధంబుపగిదిం ధనమొప్పి విలాసి నావుడుం
బొచ్చెము లేనికూర్మిఁగఁ బోటివినీ యటంచుఁ దత్సతి
మెచ్చి సరోరుహానన యమేయముదా_ప్తి నొసంగి య_త్తఱిన్. 285

చ. నడుముచలింప వేణి జఘనంబు పయిన్నటియింపఁ గావిపా
వడరుచిజాళువాజిలుఁగుపన్ని యచీరపయింజనింప సొం
పడరిన రత్నహారనివహంబు కుచంబులఁ జౌకళింప న
ప్పడతుకవచ్చె బ్రాణసఖిపంపున నారదబ్రహ్మపాలికిన్. 286

క. చనుదెంచి చెలియచెప్పిన,యనువునఁబదియారుమాడలాతనియెదుటం
గనకపుపాత్రంబున నుం,చినఁ గైకొని హర్షభరిత చిత్తుండగుచున్.

చ. తరుణికరంబువట్టి సుమతల్పముమీఁదికిఁ జేరఁదీయుచున్
సరసిజనేత్ర వాకిలి పెసం గనుభావ మెఱింగి లేచి స
త్వరమున తన్మణీగృహకవాటము గొళ్లెము వెట్టి మళ్లినన్
సురుచిరమందహాసమున సుందరి మోముఁబాంచి నిల్చినన్. '288

ఉ. కామినిదాసి నిండు బిగకౌఁగిటఁబట్టి లతాంతశయ్యపైఁ
జేరిమదలిర్పఁజేర్చి తమి పెంపునఁ గాముని భంగిఁ దద్విట
గ్రామణి కేళిదేలు నెడఁ గ్రక్కునదానిసపత్ని యొక్క భా
మామణి దెల్పఁ దత్క్రియము మాటుగఁదా విని క్రోధచిత్తయై.

చ. ప్రమద మెలర్పఁ దద్గృహకవాటము డగ్గఱఁజూచి బైఁగొ
ళ్లెముదవిలించి యాత్మలసలేశముగొంకక ప్రాణభర్తకు
క్రమ మెఱిఁగించి చూపిదుదుఁగాకనితొల్లిటి క్రోధవృత్తి పెం
పమరఁగఁగాపువెట్టె నల నారదబ్రహ్మయదేవి యంతటన్. 290

చ. తనపతి రాకజూగయినఁ దత్క్రియమంతయు జ్ఞానదృష్టిచేఁ
గనుఁగొని చింతలేక మిహికాకరమౌళి కృపాకటాక్ష మీ

యనువుననుండె శాంభవగణార్చనమానుటఁ గూడ దెట్టు లా
ఘనవ్రతమార్గమే నిపుడు గైకొని యీదినచర్యఁ దీర్చెదన్. 291

వ. అని విచారించి. 292

చ. కులుకుటొయ్యారి గబ్బిచనుగుబ్బలపై నటజారుపైఁటచె
న్నలరెడు జారుకొప్పుఁగలనాతులు డాపలికేలలీలగా
వలపలికేల మొల్లవిరిబంతివిటాళివశీకరై కదృ
గ్వలనముఁ గల్గినిల్చె దలవాఁకిలిచెంత విటీవిధంబునన్. 293

ఉ. ఆగతినిల్చినం బురజనావళి తత్స్థితిఁ గాంచి యిమ్మహా
భాగ యిదేమొకో? యితరపద్ధతి నేఁడు వహించియుండెఁ దా
నేగతినుండుఁగాక! మనకేమిటి కీమె గుణంబులెంచ రౌ
ప్యాగనివాసుఁడే యెఱుఁగునంచుఁ బదానతులొంచు నేగఁగాన్. 294

మ. జలజాతాయతనేత్ర భావమరయం జంద్రార్ధకోటీరుఁ డ
య్యెడభాస్వద్విటవేషియై యొరవుఁగా నేతెంచి యొయ్యార! మే
ర్పడఁగానిల్చిన దానిగాంచి దరిఁజేరంబోయి యో కాంత! యె
క్కడ నేఁగన్గొనలేదు నీవిలసదాకారాభిలీలాగతుల్. 295

చ. అలికులవేణి! నిన్గనినయప్పటినుండి మదీయచిత్తమ
గ్గలముగ నిన్నుఁ జెందె నదిగావున నిత్తరి నీకుఁ దగ్గరో
వెలయిఁడలేను గాని కలవిత్తముదాఁచక యిత్తుఁగొమ్ము మా
డలుపదియాఱటన్న మగుడంబలికెన్ సతిసస్మితాత్మయై. 296

చ. అనఘతరాత్మ! నే గొనుపదార్థ మదంతియకాని యెక్కుఁడా
ధనమునకాససేయ ప్రమదంబున లోపలికేగుదెంచి చెం
దినభవదీయవాంఛితము దీర్చికొనం దగు సత్వరంబుగా
ననిన వరస్మితాంచితముఖాంబురుహంబున నాఁతఁ డిట్లనున్. 297

ఉ. ఒక్కెడ మాకు చాలపనియున్నది మే మటపోయి క్రమ్మఱం
గ్రక్కున వత్తుమీముదుపు గైకొనుమంచు నొసంగఁబోవ మీ
యక్కఱఁ దీర్పువిమ్మట పదార్థముఁ జేకొనఁ జెల్లుఁగాక ముం
దక్కొనటంచుఁ బుచ్చికొనధర్మమె యంచు లతాంగివల్కినన్. 298

ఉ. ఇచ్చిన ముల్లెగైకొనుట కేటికి గొంకెద విప్పుఁడైన న
న్నచ్చుగనేల నట్టి తుదనైన నొసంగెడువాఁడనేను యే

వెచ్చము క్రింపనైన నివివీడునపిమ్మట దెమ్మటన్న నే
నిచ్చునదేమిగాన కొను మిందునిభానన యన్న నిట్లనున్!. 299
ఉ. మాయలమాట లేమిటికి మన్నియమంబు వినుండు తెల్పెద
న్బాయక యీగతిం దినసనాథుఁడు గ్రుంకిన దాఁకయుండి త
త్కాయకలబ్ధి రాత్రిగణకాండసమర్చ లొనర్చుసారమ
త్ప్రాయతసక్త భానుఁ డపరాంబుధిఁ జేరుచు నుండెగావునన్. 300
ఆ. సమ్మతించి తేని యిమ్ములెయొసఁగునీ
కోర్కె యిపుడె తీర్చి కొనఁగవలయు
కానియెడలధనము గైకొనమాటల
ప్రొద్దుఁగడపవ్రతము పోవుననిన. 301
ఉ. కామినియట్టెపోయి తిరుగం జనుదెంతు నటన్న మాత్ర నీ
నేమముపోవునే తెలియ నేరని దానవుగాన నింతికిం
గాముకుఁ డర్థమిచ్చి తనకార్యముఁ దీరిచికొకపోవఁ డిం
కేమిటికింతచేర్చుకొను మిచ్చెదద్రవ్యము వేగవచ్చెదన్. 302
చ. అని బహుభంగుల న్జలరుహాక్షికి నమ్మికఘట్టబల్కి నో
య్యననొడపాటొనర్చి పనియాలునకాల్ సతిచేతికిచ్చి యా
ఘనుఁడటఁ బాసిపోయెఁ గలకంఠి యొకింత మకీసపుచూచి యూ
తనిపునరాగతక్రమము నప్పిననంతవిచార చిత్తయై. 303
చ. కటకట! మోసపోతి తనకాయక మేఁతిఁ దెర్తుఁ బద్మినీ
విటుఁ డపరాద్రిఁ జేరె నల వేడుకకాఁ డిట రాకయుండె న
క్కుటిలునిమాట నబ్బ సనికోకధనంబపు డేల కొంటి నే
డెటువలెఁ దొంటికైనటి గణేశ్వరపూజలు చెల్లుదైవమా!. 304
ఉ. కాయకలబ్ధికై యరిగి కాంతుఁడుబందిని జిక్కెఁ దత్క్రియం
బాయక నేసహించి దినకృత్యము దీర్తునటంచుఁ బూనినన్
*మాయనిటుండు ననుమాటల నేథ్రిపియించిపోయె రాఁ
డాయె ధనవ్యయంబు కొఅయూనె తదీప్సితసిద్ధిగాకనున్. 305
ఉ. ఇంతటికేమి మన్నియమమిద్దినసంబున గానియట్లు గా
న్పొంతము నందుఁదోఁచె నికఁ బంచనయేటికి చింతఁ దక్కి దే
హాంతమొనర్తునంచు నిశితాసియురంబున నాను నంతలో

గంతువిరోధిమ్రోలఁ బొడకట్టెను హేరాసలసంపుఁ జెచ్చెరన్. 306
తే. అటుల సన్నిధి సేయఁ దనంబుజాక్షి
విస్మయానందములు మది వెల్లిగొనఁగ
మ్రొక్కి నిల్చిన శర్వుఁ డో ముదిత యడుగు
మిత్తు వర మనిపల్కిన నెలమిమీరి. 307
క. గిరిజేశ! మీరొసంగిన, వరముగొన న్నా కుఁదగు నె వల్లభుఁ డొకచో
వెలువరియుండఁగ నాతని, కరుణంబిలుపించియుందు కామితఫలముల్.
తే. అనినవరహాసవదనుఁడై యద్రిసంభ
వాధినాయకుఁ డట్లె? యా యనుచు ననఘ
భావుఁడై నట్టి యాదర బ్రహ్మునాత్మ
ముదమునఁదలంచె నంతకమున్న యచట. 309
సీ. అలధనికునిపిన్న యాలుసపత్నికా పరభవవీక్షణ వాంఛదవిలి
రమణుండు రాజకార్యపుతేమి నంతఁగిపురమునకు సరగునరాకయున్న
నెప్పుడువచ్చెదన్నెప్పుడు తీసిచూపుదునంచు కోరికనెదురుచూచు
చుండెనాలో బ్రహ్మఁ డొక్కింత సేపుండి మగుడరానేరకమానసమున
తే. వ్రతముజరుపుటకై వచ్చి బందిపడితి
ప్రొద్దుగ్రుంకుచు నున్నది పోవరాదు
నేడు గణపూజసాగ దెన్నిటగణింప
ననుపరిత్యాగనర్హమా యనుచునుండి. 310
క. తనువించుకపరవశమై, కనుదెఱచిన యంతలోన గఱకంఠుకృపం
దనమందిరమున నిల్చిన, గనితత్క్షముదాక్షి మోదకమలధిదేలెన్.
ఉ. అత్తరినాఘనుండు హృదయంబున విస్మయ మావహిల్లన
త్తైత్తి గణేశసర్వదిగధీశ వృషేశమునీశ యుక్తుఁడౌ
చిత్తజవైరిగాంచి కలఁజెందితినో యదిగాక నిక్కమో
యిత్తెఱఁగౌట కేమికత మియ్యెడనంచుఁ దలంచుచుండఁగన్. 312
ఉ. బాలశశాంకశేఖరుఁడు భక్తవరా! యిటురమ్ము! నీదుజం
బాలరుహాక్షినీవచట బందిని జిక్కభవద్వ్రతంబుఁ దా
నాలరిగాఁగనీక వెలయాలివిధంబు వహించె నోయగం
బాలలితామలాంగి యహహా యనిమానసమందు మెచ్చఁగన్. 313

చ. అట్టుల వహించి ద్వారముల కంతట నింతట సంచరించి ని
క్కటకజనంబు లెల్ల నెడగాజననొల్లక పల్లవుండనై
యిటకరుదెంచి బల్మి ముడుపిచ్చెద వచ్చెదనంచు నేగె నం
తటమఱికొంత సేపు గని తన్విశరీరము వీడఁజూడఁగాన్. 314

గీ. అంతలో నేను ప్రత్యక్షమై వరంబు
వేఁడు మనవుడు నిన్ను రప్పించి యొసఁగు
మనియెఁ గావున నిటకు రాఁబనిచినాఁడ
నడుగు వాంఛితమనిన బ్రహ్మయ్య దెలిసి. 315

క. ప్రమదమనోపహరుండగు, ప్రమథేశ్వరుదివ్యపాదపద్మంబులకుం
బ్రమదారత్నము తానును, బ్రమదంబున మ్రొక్కి యిటుల బ్రస్తుతి చేసెన్.

సీ. దరసమదేహమందరధరాధరగేహ పన్నగభూషయాపన్నపోష
కాండధితూణ ప్రకాండశైశవబాణ రాజకిరీటఘోరాజఘోట
సురనుతపాత్ర భాసురతమోహాననేత్ర నతమునిజాల దీనతతిపాల
కరధృతశూల శ్రీకరపార్వతీలోల నవకృత్తివాస దానవనిరాస

తే. వనజమృదుపాదసేవకావనవినోద
కల్పవిధిదీక్షయాశ్రితకల్పవృక్ష
పరభయదవేష ఘనదయాపరమనీష
కాలముఖశాస్త్రలోకంకాళహస్త. 317

చ. అనియిటు సన్నుతించి ప్రమథాధిపతావకమూర్తి దర్శనం
బొనరుటకంటె వేఁగ మఱియున్నదె వాంఛితమైన వేడెద
న్ననురతిగూడినట్టి లలనావళితోడుత నన్ను నీపదం
బున వయఁజేర్పవే యనిన భోగివిభూషణుఁ డాదరంబునన్. 318

తే. అట్లయగాక! యనుచు బ్రహ్మయ్య నతని
కామినీమణి నాతనిఁ గలసినట్టి
మందయానలఁ బుష్పవిమానపంక్తిఁ
గూర్చి కొనిపోయెఁ గైలాసకుధరమునకు. 3:9

వ. అంతతద్ధనికాంగనయు బ్రహ్మయ్యసాంగత్యవిశేషంబున తేజోమయ
స్వరూపయై కైలాసంబున కేగుచు నాస్థానంబున నున్న నిజనాథు
నకు తనమోక్షపదప్రాప్తివిధం బెఱింగించి యతండు చూడ

నంతర్ధానంబు నొందిన నచ్చెరువంది వేగంబ యభ్యంతరమందిరం బునకుం జనిన యాతనిపిన్న యా లెదురువచ్చి సవతి నేరం బెంచుచు నత నింగొని చని యదె చూడుమని తలుపుగొళ్లెంబుదీయ తద్గృహంబు శూన్యంబైయున్న యాసుకతి లజ్జనొందియుండె నతండొక్కింత సేపు చింతాక్రాంతుండై నిజసతీలలామభాగ్యం బగ్గించుచుఁ దనవారిక త్తెలుంగు నెఱింగింపుచు నంజలినూని యెప్పటియట్ల వర్తిల్లె గావున దూరదృష్టిగలసతీవతంసంబు మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజనాథునితోఁ గ్రమ్మఱ దద్వృత్తాంతంబు సత్వరంగాఁ జెప్పంజలంచి శాంతసత్త క్క యిట్లనియె. 320

ఉ. అత్తరి నచ్చటం గలగణాధిపులెల్లఱు విస్మయాత్ములై
యిత్తెఱఁ గెందునుంగలదె యింతియుభర్తయు నేకచిత్తులై
బత్తియొనర్చి రంచు బహుభంగుల సన్నుతిసేయు నందులో
నుత్తముఁ డొక్కరుండనియె నుక్తిసుధారస ముప్పతిల్లఁగన్. 321

సీ. శ్రీకాళహస్తిపురిస్థలి నైన నరుండన నొక్క భక్తుండు గంగనయుఁ దాను
నయ్యాలేమడిగిన నడుగిడకిచ్చుచు నుండంగ పోల్చి యెఱ్ఱిమలర
కట్టుబట్టయతప్ప గడు లేమిఁబుట్టించి శూర్యుఁడు భక్తుండై చ్ఛలివచ్చి
బట్టవేఁడినవాని పడతికట్టినదియ్య ... గ నేగిన నొంటికొఁకతనకు
తే. చాల దంచేఁగెనో యని నైనరాఖి...
డాత్మనస్త్ర మొసంగఁ బో నంతలోన
నచట ప్రత్యక్షమై తన్మహాత్ముఁ డెలమి
వారిఁ గొనిపోయె నాత్మనివాసమునకు. 322

ఘ్రాణదబ్రహ్మయ్య కథ.

వ. మఱియును. 323

తే. ఘ్రాణదబ్రహ్మయాఖ్యుఁడు గలఁ డొకండు
జంగమారాధనవినోది సత్యవాది
యఖిలవేదాంతవేదనిత్యాను మోది
యమృతసంపాది పరిజనితాన్యవాది. 324

ఉ. బాణవిరోధిబాణ పదభక్తుఁ డతండు మహిష్ఠభక్తిక
ళ్యాణమున న్వసించి యనయంబును గాఁటము గోలజాలెయుం

పాణితలంబునం దిడి ప్రభాతమునందు గభీరవాహినీ
వేణుల నేగి యందు మదివేడుక మీనులఁబట్టి వానిలోన్. 325

తే. తొలుతఁ దగులు చేప తుహినాంశుధరునకు
నవలఁదగులు మీన మద్రిసుతకు
మఱియుఁ దగులునట్టి మత్స్యంబు గురునికై
తలగవిడచి పిదపఁ దగులువాని. 326

ఉ. బంగనమర్చి తెచ్చి మదిపొంగకవేగమ తత్క్రియార్హమా
నంగడివీథిలోన నవియన్నియునమ్మి తదీయలబ్ధిచే
జంగమకోటి కర్చనలుసల్పుచు నుండెను నొక్కనాఁడు హృ
త్సంగతహర్షమై యతనితామరసాయతనేత్ర నమ్రతన్. 327

చ. వరునకు మ్రొక్కి యిట్లనియె వల్లభ! శ్రీబసవప్రధానుమం
దిరమున నేఁడు నాఁడనక తృప్తిగ లక్షయు దొంబదారు వేల్
శరణులు షడ్రసాన్నము మెసంగుసురాగణకోటి నొక్కనాఁ
డరయగ మద్గృహంబున శివార్చన సేయ వదేమి చెల్పుమా. 328

ఉ. పొందుగ వారిఁబిల్చుటకు బుద్ధిజనింపదొ శక్తిచాలదో
యెందులకేగకుండ బసవేశ్వరుఁ డందఱ నడ్డగించెనో
యిందునకేలరారు మదికెంతయుఁ గోరికపుట్టె నిప్పుడా
నందముగాఁ దదీయభజనం బొనరింపఁగ నన్నుఁ బ్రీతుఁడై. 329

మ. బాలా! నీకిటువంటివాంఛితములోఁబాటిల్లె మేలయ్యెనే
నేలీలం జని మ్రొక్కి వేఁడికొని నీయిష్టంబు చేకూరఁ త
త్పాలాక్షాంఘ్రిసరోజభక్తితిలకవ్రాతంబు దోడ్తెచ్చి నేఁ
డేలింగార్చన సల్పఁజేయుదుఁ జుమీ డెందంబునం దింపుఁగన్. 330

క. అనిపలికి నతిరయమ్మునఁ, బని విని యాశరణపరుఁడు బసవేశునికే
తనమునకొయ్యనఁజనియట, ననుభవమంటపమునందు నద్భుతలీలన్.

సీ. ఘనపురాతనభక్త గణకాద్యులగువారు
శివమార్గవిమర్శ సేయువారు
కర్మఫలత్యాగధర్మ మెన్నెడువారు
నపసర్గమిట్టిది యనెడువారు
శైవాగమగ్రంథ సంధానులగువారు

వేదాంతసూక్తుల వెలయువారు
మంత్రమంత్రార్థము ల్మహిమఁ జెప్పెడువారు
త్రివిధార్చనోన్నతిఁ దెలుపువారు
తే. నగుచు యొడ్డోలగంబున్న నట్టిమాళి
భక్తతతిఁజేరి సాష్టాంగవందనంబు
సలిపి వీడ్యంబు భూతి తత్సన్నిధాన
మందు నిడి భక్తిఁ దొలుక బ్రహ్మయ్య యనియె. 332
చ. సదమల చిత్తులార! తమసన్నిధి నేనొక విన్నపంబుచే
సెద దయ చిత్తమందునిచి సేవకునింట శివార్చనంబు మే
ల్గదుర నొనర్పఁగా వలయుఁ గన్నడ సేయక మీరలన్న నె
మ్మది వెలిగంది వా రనిరి మందహసస్మితవక్త్రపద్ములై. 333
ఉ. ఎన్నఁడు నిన్నెఱుంగము నిఁకెక్కడ నెయ్యది పేరులింగసం
పన్నుఁ డనం బ్రసిద్ధి గనుబండరికేగెడుఁ గాక భూమిపై
నెన్నఁగ వేఱొకండు గలఁడే మమునందఱఁ బిల్చిపెట్ట నీ
వన్న సదుక్తి కిట్టులన నాయితుగాదన నాతఁ డిట్లనున్. 334
ఆ. ఘనగుణాఢ్యులార! ఘ్రాణద బ్రహ్మయ్య
నామ మిప్పురంబు ననవసించు
మీకృపాసమృద్ధి నేకోఱఁతయుగల్గ
దరుగుదెండు సంశయంబుమాని. 335
చ. అన విని సమ్మతించి శరణావళిభూతి గ్రహింపఁబొంది య
య్యనఘుఁడు వేగ నేగి ప్రియకంతయుఁ దప్పక చెప్పి తొంటిలా
గునఁ దనకాయకంబు కొఱకుం జని చాల గలుంగ మీలఁగై
కొనిచని యొక్కవీథి వెలకుం దగనమ్ముచు నున్న నత్తఱిన్. 336
క. ఒకభక్తుఁడుగనిచనిగణనికరమునకుఁ దద్విధంబునిజముగఁదెలుపఁగా
నిక్కమొమ్మృషయోయని వేఱొకనినుప నేగియాతఁడుల్లం బెరియన్.
చ. కనుఁగొని వేగవచ్చి గణకాండముగన్గొని స్వాములార! నేఁ
బని విని గాంచి వచ్చితలవాఁ డొకయంగడి హేయ మెంచక
మ్మునమున నొక్కమీనమిడి మూగిన నీగలఁ జేతిరెమ్మ బోఁ
జునుపుచు దీనిగొండు వెలసా మ్మసియమ్ముచు నున్నవాఁ డనన్. 338

మ. విని వాఁ డంపఁబ మోసపుచ్చె నిఁక నే వెంటం జన న్వచ్చు నే
మని వైసారిణవాసవాన్వితకుటీరాన్నంబు నే నెట్లు గై
కొనవచ్చుఁ గా ననిన వ్వె నీదినము కష్టాశ్రింబడం జెల్ల ది
ప్పసికై యాతఁడురా వెసంగదిమి కంపం జెల్లునం చాఘనుల్. 331
క. ఒక్కమతినున్న బ్రహ్మం, డక్కడమీఁలమ్మి తెచ్చు నర్థము చేఁ బెం
పెక్క మతిబోక యత్నం, బక్కజముగఁ జేయఁ బనిచె నక్షయలీలన్.
వ. తదనంతరబ యతండు. 341
చ. అరిగి గణాళిఁ గాంచి శరణార్థిశివార్చన వేళయయ్యె స
త్వరముగ రం డను మీర లిట తద్గుణపుంజములోన ధూర్త లో
శరణులు కొంద ఱౌర! యొకసక్కెములాడఁగ వచ్చి నాఁడ పో
విరసులగాఁగ నెంచితివె వీరలనంచు నీమనంబునన్. 342
చ. అసమసుగంధబంధురములై చెలువొందెడు పద్రసాన్నముల్
బసవనియింట నిత్యము నపారముగా భుజియింపుచుండు నీ
కుసుమశరారిభక్తులను గూరిచి పెట్టఁదలంచినాఁడ పో
మసలిడి మత్స్యమాంస మనుమానము లేక భవద్గృహంబునన్. 343
ఉ. ఇచ్చటనుండఁగూడ దిఁక నేగుడు ఓవనసాములార! మీ
యిచ్చకొలంది చేకురెడు హీనపువస్తువు లేల యన్న న
న్మచ్చికగాంచి రమ్మనెడు మాత్రనె పైఁబడి మొత్తిత్రోఁచిన
న్మచ్చుమునింగిపచ్చి తనముద్దియకంతయుఁ జెప్పెఁ జెప్పినన్. 344
చ. తనమదిలోన కొంతపడి తామరసేక్షణ చింతనొంది యేఁ
జని వినయంబునన్ శరణసంతతికిం బ్రణమిల్లి వేగదో
డ్కొని యిటుపత్తునంచు గణకూటముఁ జేరఁగ నేఁగి మొ్రిక్కి యో
యనఘతరాత్ములార! పదరయ్య శివార్చనవేళ మించెడిన్. 345
మ. అనినన్ మీగృహసీమభోజనము సేయన్ సమ్మతిం జెంద రి
యనఘాత్ముల్ చనుమింక సెప్పలుకు మాడంగ నూహించి తే
ని నిజాధీశునకే పరాభవము తప్పీ నిన్నుఁ జెందుం జుమీ
యన ఖిన్నాననయై వెసంజనియె నాత్మావాసముం దేరఁగన్. 346
మ. చనిప్రాణేశ్వరుతోడఁ దద్గతి సవిస్తారంబుగాఁ దెల్పి యో
యనఘాత్మా! శరణాళికై సలుపు నీయత్నం బయో! వ్యర్థమై

చనునట్లుండె నిఁకేమి యీశ్వరకటాక్షం బెట్లుగానున్నదో
యని యాతండును దానునెంతయును చింతాక్రాంతులై రచ్చటన్.
తే. అంత వృత్తాంతమును ఫణిహారివలన
విని యమాత్యాగ్రగణ్యుండు విస్మితాంత
రంగుఁడై వేగగణనికరంబు దరియ
నరిగి సాష్టాంగమెరఁగి యిట్లనియె నిపుడు. 348
సీ. ఘనులార యీరకేఘ్రాణదబ్రహ్మయ్యగారి గారియఁబెట్టఁగార్యమేమి?
హింసాపరుండని యెంచెతిరేని జొమ్మయ్యాదిభక్తుల ఖ్యాతివినరె?
యతినీచకాయకంబనిగణించితిరేని యిదిభర్తకాయకంబదియెకాదె?
కులమె ముఖ్యంబని తలఁచితిరేని కక్కయ్యమున్న గుశరణాళిగనరె?
తే. కర్దమమున తమ్మి కాష్ఠంబులోనగ్ని
పలలమందుపాలు శిలలపసిడి
గలిగి వెలుఁగునట్లు ఘనులెట్టు లుండిరి
కొలఁతగనమి మీర లెఱుఁగరయ్య. 349
మ. జడధివ్రాతపరీతభూతలమునన్ సాటెన్న్రగవ్యాధరు
ద్రుఁడుగాఁడే ఘనుఁ డామహాత్ముఁ డన నిందోపింపఁగాఁ బాడియే
మృదుభక్తావళిభూతియం దిడుట బ ల్మేలందురే కావునన్
గడువేడ్కం జని యారగింపవలయుం గాకన్న వారందఱున్. 350
ఉ. దిగ్గునలేచి యాబసవధీమణి నీమదిఁదోచుమార్గమే
యొగ్గగు గాన బోదమని ముందఱ చారునిఁ బంప వారలం
డగ్గరఁజేరి యాతఁ డెదురన్ ధరజాగిలిమ్రొక్కఁ గాంచి వే
యగ్గలమైన ప్రేమ దొలుకాడఁగ లేవఁగనెత్తి యిద్దఱున్. 351
క. ఓయయ్యయేమివచ్చితి, వీయెడ కని యడుగ నాతఁడిదె బసవనితో
మాయాలయమున మాధవ,సాయకభక్తాళిగుడుప జనుదెంచెనసన్.
చ. అమృతము వీనులం జిలుకునట్లుగఁ దద్వచనానుభూతి మో
దము మదిఁ బొంగి పవ్వ విని తండ్రి! దయాపరమూర్తి శోకవా
ర్ధి మునిఁగియున్న మాకడకుఁ దెప్పవిధంబున వచ్చినాఁడ విం
క మఱుతుమయ్య యుష్మదుపకారమటంచు నుతించుచుండఁగాన్.
చ. గొడుగులు నాలవట్టములు గుంచెలు చామరతాళవృంతముల్

పడగలుశోభిలంగఁ బడవాయుఁ డహో! యని కంచుసువ్రజం
బెడ నెడ నెచ్చరింప బసవేశ పురస్సరులై ముదంబునం
బుడమి చలింపవచ్చె గణపుంజము తద్గృహసీమకత్తరిన్. 354
సీ. ఎదురేగిముదమునముదితయుదానుసాష్టాంగంబుచేసిపాద్యాదులిచ్చి
తోడ్తెచ్చి నిర్మలతోయమజ్జనములు గావించి మడుగులు గట్ట నిచ్చి
వరుసదీర్చిన రంగవల్లులవెంబడి బంతులు సాగించి పత్రపుష్ప
గంధాక్షతాదిలింగసమర్చనద్రవ్యములుగూర్చి తత్క్రియల్ జరుపు
తే. భాసురాచ్ఛిద్రకదలికాపత్రభాజ [నంత
నములు మెల్లన ప్రక్షాళనం బొనర్చి
తానె కొనివచ్చి వారికందఱికి వైచి
స్వర్ణరచితపుభక్షకముల్ సరసనునిచె. 355
క. అంతటఁ దద్గజగామిని, సంతోష మెలర్ప భక్తసంఘంబునకుం
స్వాంతములుపల్లవింపఁగ, వింతఁగవడ్డింపఁదొడఁగెవిభునాజ్ఞ మెయిన్.
చ. కలమపువంటకం బిగురుకాయలుగూరలు గందిపప్పు ద
ప్పళములు చారు రావయిడు పచ్చడు లామ్రరసంబు దేనె య
ప్పళములు బొళ్లమూఁకములు బాయసముల్ పులఖండ మూరుగా
యలు వరుగుల్ ఘృతంబు లొడియంబులు గమ్మని నెయ్యివెన్నయున్.
తే. గారె లరిసెలు బొబ్బట్లు గరిజెకాయ
లట్లు బూరెలు జంతికెచుట్లు మణుగు
బూలు వెన్నప్పములు జటుబూరె లిడ్డె
నలు మనోహరములు వంట చలిమిడియును. 358
తే పరఁగ నమృతంబుతో సరిపాలు పాలు
పేర్మిమించున నిరసించు పెరుఁగు పెరుఁగు
చాల వెన్నెలరువి వెదచల్లు చల్ల
మేటిరుచిజాలములలోని తేట తేట. 359
క. ఎవ్వరికేవ్విధి యిష్టం, బవ్విధి వడ్డింప శివుని కర్పించి రుచుల్
నివ్వటిల భక్తులందఱు, నవ్వేళ నారోగింపంబొనర్చిరి తమిచేన్.
తే. అంతఁ గర్పూరతాంబూల మర్పణంబు
జేసి యొకయెడ నంద దాసీనులైన

యవసరంబున నెదుట బ్రహ్మయ్య కేలు
మొగిచి నిలిచినబసవండు ముదమెలర్ప 361

చ. అతని ప్రభావ మెల్ల శరణావళికింగనుపింపఁబూనియో
యతులగుణాఢ్యనీవహరహంబొనరించెడు వేఁట యెట్టిదో
కుతుకముతోఁ గనుంగొనఁగ గోరెదభక్తులుగాన వీరి యీ
ప్సిత మొనఁగూర్పుమా యనిన వేగమ బ్రహ్మయ సంతసంబునన్. 362

మ. సకలార్యావరభక్తకోటికడు మెచ్చం జెంతతన్మజ్జనో
దకకుండాంతికమందు నిల్చికరయుగ్మంబునం జుట్టుజా
రెకబంధారకమందునిల్పితిరుగన్ లేఖాళిబ్రహ్మయ్య కేం
ద్రకకుప్పాలకరుద్రగోపగిరిజాతాశ్వమూర్తుల్వడిన్. 363

క. అమ్మొనగోక్కొకపరి గాంచమ్మునరాశశిజులని చెలంగుచు దాఁచి
త్తమ్ములగడువిస్మయమోదమ్ములు బెనఁగొనఁగ లేచిధరణిరఘునకున్.

క. సాష్టాంగ మెఱఁగిశంకర, దుష్టగజాసురవిదారతో యోద్భవనే
త్రేష్టఫణినాయకాంగద, యష్టాపదశైలచాపహరి త్రిపురారీ. 365

చ. అనివినుతించుచున్న సమయంబున ధూర్జటి బ్రహ్మచర్యుఁడ
ప్వనరుహనేత్ర గాంచి చెలువంబగు తావకభక్తికాత్మ మె
చ్చొనరపదంబుఁపోదమని యుజ్జ్వలపుష్పవిమాన మెక్కఁగా
బనిచినిజాలయంబులకు వారలుఁదో డ్కొనిపోయె నత్తరిన్. 366

చ. బసవఁడుమున్ను గాఁగలుగుభక్తులు హాయిటు లెన్నఁడెవ్వర
ప్వసుమతి గాన లేదితఁడు వట్టినకాయక మెంతయుప్పుడీ
యసదృశజంగమార్చన మహామహిమంబది యెంత బాపురే
ప్రసవశరారి మెచ్చుగను భక్తుఁడితండె మదిం దలంచఁగాన్. 367

క. అనియిటు తద్దంపతులును, గొనియాడుచుభోజనమున కన్నెచ్చుచుభ
క్తనికాయమునై జనికే, తనములకుంజనియె మంత్రితనయులు చేరన్.

వ. అనిచెప్పి యాజంగమార్యుండింతి యెదుటనున్న వారలెల్ల నేక మన
స్కులై యాపత్సమయంబున నైనను భక్తివదలక నీళ్వమకరు ఇవడ
సిన శరణులురు గలరు తత్ప్రియం బెట్టిదని విను మని ఇట్లనియె.

ఉ. శంకరపాదభక్తుఁడఘశాసనుఁడాంతకవైరివర్ధనా
శంకరుఁడార్యసన్నుతుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు ఖండిలా

హంకరణుండు పావకగుణాఢ్యుఁడు మారట శంభుమూర్తిని
శ్శంకసమాహ్వయుండు గణసత్తముఁడొప్పు ధరాతలంబునన్. 370

మారటశంభుమూర్తి యను నిశ్శంకుని కథ.

ఉ. అతఁడుగురూపదేశమున హాలికుఁడౌచు తదీయలబ్ధి చే
సతతముజంగమార్చనము సల్పుచునుండఁగ నొక్కనాఁడుత
న్మతిఁబరికింప శర్వుఁడు కుమారుఁడు నాతడు చేనుదున్నఁగా
ధృతిగతినొక్కఘోరవిషకృష్ణభుజంగముఁ బంపెనంపినన్. 371

శా. తత్కుంభీనసమాత్మ దంతగరళోద్యత్పావకజ్వాలికా
ఫూత్కారంబులు పర్వ నాతనిసుతుల్ బొల్పార మూర్ఛాన్న చో
హృత్కంపంబున బొందడతులజలం జేతేరనీవిప్పఁడా
పత్కాలం బరుదెంచె నంచు వడిఁజెప్పంజేరి కించిద్వ్యథన్. 372

క. జననీజనకులఁదలఁపఁడు, వనితామణినడువడాప్తవర్గముఁబిలువం
డనుమానపడఁడుమాంత్రిక,జనముంజేర్పోఁడుకాలుజాడింపఁడొగిన్.

క. చెడుపురువని నెమ్మదిలో, వడవఁడునిజకాయకంబువప్పఁడు పెదవుల్
దడవఁడు దైవముదూరఁడు,బుడుతన్నిధైర్యముఁగణింపఁబోలు నెజగతిన్.

క. అటులుండికొంతవడిక, కుట్టిలోరగవిషము రోమకూపంబులని
కుట్టమైపర్వచుదలకె,న్కుటయుంగతజీవుఁడగుచుఁ గూలెన్నేలన్.

క. అక్కరణిఁబవిసుతుఁగని, యొక్కింపయువగవకాతఁ డూరకవానిం
గ్రక్కనవీడిచితనగు, దుక్కిపనుల్ సేయుచున్న ధూర్జటియంతన్.

తే అప్పటప్పటికప్పరికరిగిభిక్షు,గొనుచునమునన్గనిముష్ణు గురుతెలుంగు
శరణుకై వడినొక్క వేషంబు దాల్చి, యలసితనచేనిచెంగటసిలచి యు

తే. జంగమాకృతిగాంచి నిశ్శంకుఁడేరు [న్న.
నిలిపినందన మొనరింప నిటలమందు
భూతిధరియించి యోపుణ్యపురుష యింత
వంటకము వెట్టు మా కొన్న వాపమసిన. 378

చ. గరళగళాభ యొక్క ఘటికాసృమమీఁద సిలుండు తెత్తునో
గిరములుమీఁకు యోగ్యముగఁ గిల్కనునాఁకట నంతదాఁకనో
ర్వరయుతి రేనిమామకనివాసిమఁజేరి భుజింపుఁడేనన
త్వరమునవత్తుఁగాని యటువచ్చినసిచ్చట గాయకంబరున్. 379

చ. ఇదియును మీవిధించుపని యే యటుగావున పాండు వేగ మ
ల్లదె తెరువన్న మల్లి శరణాగ్రణిపోవఁగ చెంతగాలఁబెట్టె
గుదిగొను కాలసర్పమునఁ గూలినయర్భకు గాంచి బిట్టు గా
నదరిపడంకుచుం దిరిగి యక్షులు మూయుచు భీతుఁడై పడెన్. 380

క. తనపైఁబడనిశ్శంకుఁడు, పెను చేతులఁ జఱచి యింత వెఱవఁగ నోహో
యననాతఁడిట్టులను మీ, తనయుండట్లనికి కనలె తలకపు మదిలోన్.

సీ. పాపనివధియించెఁ బాఁపపురుషని, దానిఁజంపవదేమి దలఁచినావు
పరులయాపదకైనబరితపింతురుబుధు, ల్గాదుకుసికసమీఁదుపుడమిగలదె
యింతనిర్మోహిని యెందుఁజూడఁగ లేదు, నీయంతకఠినుని నిన్నె కాని
పుత్రలాభంబెంత పుణ్యవంతునకబ్బు, గతిఁజేర్ప నేరిక సుతుఁడు కాఁడె
తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె ఋణానుబంధ
మునను సమకూడుమరుసతి కెనయముఖ్యు
లవనినది దీరఁబోవుదు రంతమంత్ర
మునను వగఁజెంద నేటికో యనఘమూర్తి. 382

తే. పాండుసుతుఁ డర్జునుం డంత పరితపించి
మరల దేనోపెనే యభిమన్యుఁదొల్లి
యెచటితలిదండ్రు లయ్యాయో యెచటిసుతులు
చిక్కనేమాయనీపద సేవకుండు. 383

సీ. అనిన మృషాజంగమార్యుండుగినిసి నీ విపరీతవైరాగ్య మిపుడుమాని
భక్తులకెఱిగింపు బ్రతికింతురీతని నెట్లన్న నొక్కమహీతలేశుఁ
బెలిదేవి వేమయ్యప్రీతిచే బ్రదికించె మునుపిళ్లనైనారు మనిచె వేఁమ
నటుగాన వేగ భక్తాళికిఁగతిఁదెల్ప పదనీకు నేజతపత్తుఁగాని
తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె నోయయ్యసకల
మెఱిఁగియుండియు మీరిటు లేలపల్క
జిక్కిమాదన్న యీశ్వరుఁ జెందువిధము
దెలిపెనాభక్తులకువాని తీగఁబోణి. 384

క. కావున ననిత్యతనువుల, కేవగఁజెందంగఁ జెల్లునే యన మడి త
ద్దేవుండచ్చెరువందుచు, నావలీశ్వరుగంగవానియన్నమును మునన్.
క. కనుపించినవానికి త, మ్మునిగతివినుపింపనవ్వమోమున యనెనో

యనఘాత్మ మీఱ లెఱుఁగని, ఘనతరసద్భక్తిపథము గలదేజగతిన్.
శా. సాయంకాలమునందు పక్షులు ధరాజాతంబునం దన్నియుం
దోయం బై వసియించి వేగవిడియందుంబోవ కొండొంటితో
బాయంజాలక సిల్చెనే యటులనోభవ్యాత్మ యీసోదర
న్యాయంబిట్టిద వానికై వగవఁగా నర్హంబె నాకిత్తఱిన్. 387
చ. అనవుడు నీవపోజగతి నందఱికం టెవిరాగి వెన్నము
న్నినకులుఁడై నరామధరణీశుఁడు తమ్మునిపాటుఁగాంచి లో
గనివగనొపథావళులఁ గ్రమ్మఱ జీవముసిల్పి కొంటతో
చనిపనిచేసెనో యెఱుకచాలదొ యాతని కివ్వథంబునన్. 388
తే. భక్తి విజ్ఞానములుగల్గు ఫలముభ్రాంతి
మోహమెడ బాయుటయె చాలుగూహకంబు
లెన్ని జన్మములనుఁ గల్గునిట్టి తమ్ము
డక్కటా యెంతకఠినుఁడవయ్య నీవు. 389
వ. అనిన నతం డి ట్లనియె. 390
తే. చనిన దేశికవర కరస్థలి జనకుఁడు
జంగమము దాదిసద్భక్తి సాగమూర్తి
సోదరుఁడ పత్యమగుశీల మొనరుముక్తి
తరుణియటుగాక వేఱె బాంధవులు గలరె!. 391
క. అనవుడు నాటసీమదిమెం, త్తనగానక యవలఁజనుచు దర్వీకరద [న్.
ష్టునిపడిగాంచియు తద్గతి, వినుపించిన నిటులఁ బల్కె వెలఁదియతనితో
తే. అంతనొకచోటగూడినజనులువచ్చి, పనులుపేరినతుదివిడిచన రెమగుడ
వగచిరే యొకరొక్కరు వారలట్లు, కాడెయీబంధకంబనిగడచిచనఁగ.
ఉ. అచ్చెరువంది శూలిచను చప్పల నాతని భార్యగాంచి యా
ముచ్చటలెల్లఁ దెల్పు విని మోమున దీనత లేకపల్కెనో
నచ్చరితా గ్రగణ్యజనసంతతిధారుణి యందుఁ బుట్టుటల్
చచ్చుటలబ్బురంబె సువిచారులు మెచ్చునిమాట లేటికిన్. 394
చ. అతులనదీప్రవాహమున నాడదియీడది రెండుకాష్ఠముల్
జతవడి కొంతదవ్వరిగి ంకతటాల్మన నడ్డమైనయా
జతవిడి యొక్కటేగునటు సాగక యొక్కటి నిల్చుగావున

న్వేత కుడువంగ నేల ననువీడె నతం డని నెమ్మనంబునన్. 395
క. నావుఁడు గుహునాశరణుం, డావెలఁదుకతోడ ననియె నబలా ధర నీ
భావంబువంటి కఠినపు, భావం బెయ్యెడలఁ గానఁబడ దెటులన్నన్.
క. పెనిమిటికర్థాంగం బగు, వనజేక్షణ యనెడునుడిలవంబును నీయం
దునఁ గాన మర్ధ దేహాంగ నినుం జెంపంగ నెట్లు గాంచం గలవో.
మ. పతిదైవంబు గురుండు ప్రాణమనుచుం భావంబులో నిల్పి యం
చితభక్తిం జరియించి యాతఁడు మృతిం జెంపఁగఁ గేహార్థమా
తృతనూజన్మపితృప్రియాప్రముఖులందే భ్రాంతియుక్ లేక యూ
ర్జితబుద్ధిన్ సహయానకాసతులు నర్తింపంగ నజ్ఞానులే. 398
చ. అన విని యాలతాంగి వినయంబున నిట్లను దేవ నాథుతో
ననుగమనంబు చేడియల కర్హమె కాని తలంప వీరశై
వనికరమార్గమం దదిఘ్నవంబుగఁ జెల్లదు మీ రెఱుంగరే!
యనుపమవేదశాస్త్రనివహంబులఁ దెల్పెడురీతు లన్నియున్. 399
క. కావున తనలింగం బే, దైవంబు గురుండు తల్లి దండ్రియుఁ బతియుం
జీవంబు గతియు మఱియును, భావింపఁగ వేఱెకలదె భక్తాధీనా.
చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కవ్వలికేగి తదీయమాతతోఁ
దనయునివార్తఁ దెల్ప వనితామణి నెమ్మదిఁ గొంకులేక యి
ట్లనెను సమస్తయోనిజవరాంగతనీచఘటాలిభిన్నమై
చనుటయె కాక నిల్చునె రసాస్థలి నోబుధవర్య! తెల్పుమా. 401
క. తనయుండనవల్లి యనక్, ఘననాట్యపుఁ బొమ్మలింతె కాక సతములో
ధనదాప్తమాయజిహ్వరం, టినఁబడుదురు జనులు కడువడిని పక్షిగతిన్.
క. అనియు మృషాశరణుఁడవో, వనితాతిలకంబ సర్వ వసుధాస్థలి నేఁ
గనుగొంటిగాన నీతో, నెనయదు కఠినాత్మఁ జూడ నెచ్చట నైనన్.
తే. తల్లిఁ బోలినదైవంబు దయితసాటిఁ
బంధు వాత్మజమోహంబువంటి మోహ
మనని లేదని యనఁగ నీ యట్టితనయుఁ
డట్టులైయున్న గన్నుల నైనఁగనవు. 404
ఉ. ఆమయదేహి వెట్టి వికలాంగకుఁ డైనను దల్లి సూనుపైఁ
బ్రేమవిడంగఁ జాలదు ధరిత్రి పయిం గణియింప రోగి గాఁ

డేమిట వెఱ్ఱిగాఁడు రుచిరేతరగాత్రుఁడుగాఁడు నీసుత
గ్రామణి యిట్టివాఁ డదటుగాఁ బడఁజా లెటులేదు నీమదిన్. 405

ఉ. ఇంతటికేమి నీతనయు నిట్టిపదంబును జెందఁజేసె నా
కంతుమదాపహారి కిలకాలము నేమఱఁబోక నెమ్మదిం
భ్రాంతి వహించి యాత్మపదపద్మము నమ్మినఁ జూవ్వె యింతపె
న్వంత ఘటించె వెర్రి డిసె నానతి యాశివుఁ గొల్చుభాగ్యముల్.

చ. అన విని యాలతాంగి శరణాగ్రణి! న న్నిటులేని భ్రాంతి జా
న్పినఫలమేమి? యీశ్వరుని నింద యొనర్పఁగ నేల? దేహముల్
వనరుహబుద్బుదంబు లటు గంటివి నిత్యములంచు వెఱ్ఱులై
చనుదురె? తావకీనపదసారసభక్తులు ధారుణీస్థలిన్. 407

క. చల్లన గంధవహాశన, మొల్లక ఫణి మన్ను దినఁగ నోపునె మీాప
త్పల్లవదాస్యం జెమణి, యెల్లెడ భక్తుండు మోహ మెదలో నిడునే.

చ. అన విని చెచ్చెర న్మఱలి యచ్చట శూలధరుండు వారిదా
సిని గని తత్క్రియం బెఱుఁగఁజేసిన నిట్లనుఁ దండ్రి! యమ్మహా
పిన జనయిత్రి వెస్వసముఁ బెట్టిన నీశుఁడు చంపఁజూచినం
జనదన మాన్ప నెవ్వరికి శక్యము? దుష్క్రియ లేల? నాపుడున్. 409

సీ. అటుబాసి పడియున్న యక్కుమారుని దెస
కేతెంచి సర్వంబు నెడచివైచి
చెవిదండ మంత్రించి చేమెయి నిమిరి భ
స్మముఁ జల్లి నెమ్మనమాత్ర నతఁడు
కనుదెప్పలెత్తి నిఱ్ఱన నీల్గి యూరుప
లావిర్భవింపఁగా నాచరించి
పరమేశ్వరా! యని పల్కుచు లేచి చెం
గటనిల్చి యున్న పన్నాంబిమ్రొక్క

తే. నాత డారికుమారు! ని న్నహింసింప
నించుకేనియుఁ గనికర ముంచిరోక
యూర కున్నారు మీావార లౌర! యింత
కఠినులో యిట్టిజనులను గాన మెచట. [౪౧౦

క. మం దనరు మంత్ర మన దీ, నం దమముఁ గుజనకి మాత్రుఁ జాయాగ్రజు

ణెందమున విశ్వసించుట, యందంబని మాకుఁదోఁచ దదియెట్లన్నన్.

తే. ఛీమనైతము తన్మింటజిఱ్ఱువాడచి
దంశ మొనరించునప్పుడు దాసిపాటి
కినుకయును లేదు నీయెడఁ గనికరంబు
లేక చరియించువారిపై లేశ మనిన. 412

సీ. ప్రాణినాపై వారుజాలినొందరటంచు, వచియింపమీవంటివారికగునె
యుర్విపై బోరలుటలుత్తమాంగోదర, తాడనములుబొబ్బ లేడుపులును
మేరలుంగకయున్కి కానసావెనలుండుఁ, గనితఁబోఁతలుతనువిరక్తి
యివిమొదలగు చేష్టల వసిసాంసారిక,భ్రాంతు లెయగాకాక భవదుదార

తే. పత్పయోరుహచింతనాపరుల కెందుఁ
గలుగనేర్చునె యాప్తవర్గంబు లెల్ల
సర్వసాధనములు గల్గి సర్వనిహాతి
కాపరీక్షిన్మహారాజు నాగికొనిరె.? 413

క. అనవిని వారల నందఱు, ఘనసిద్ధలశీలభక్తికలనకు మదినె
క్కొనుసమ్మదమునమునిగణ వనజోదరవక్త్రముఖసుపర్వులుగొలువన్.

ఉ. శంకరుఁ డక్షయుం డపుడు సన్నిధిచేసినఁగాంచి యంత ని
శ్శంకుఁడు దుక్కినిల్పి యతిసత్వరుఁడై చనుదెంచి యీశప
త్పంకరుహద్వయంబు తనఫాలముసోకి నమస్కరించి స
ర్వాంకపగాంగభంగరసవైఖరి సన్నుతిచేసె నేగతిన్. 415

సీ. శ్రీవికచోత్పలాక్షీమనోహరబాణ, బాణవందిత పాదపంకజాత
జాతరూపధరా ధరాతతకోదండ, దండధరోద్దర్పదళనదక్ష
దక్షకృతోరువితాననాశీకకరతలన్యస్తభాసురకురంగ
రంగదుత్తుంగతరంగగంగాధర, ధరజామనస్స్థాయిహంస

తే. హంసకైరవమిత్ర హవ్యాశనాక్ష, యక్షజన్మాసవినుతమహాప్రభావ
భావసంభవదుర్మదభావహరణ,రణనిహతసింధురాట్సుతప్రముఖదైత్య.

వ. అని సన్నుతించుచున్న నిర్మలుని శంకరుండు నిజకరుణాకటాక్షవీక్ష
ణామృతధారాపరిషిక్తాంగుంజేసి భక్తపరాకాష్ఠాకీనచర్యావిశేషంబు
లకు మెచ్చువచ్చె భవస్తేతం బొసంగెద వేఁడు మనిన నతండు పు
నఃపునఃప్రణామంబు లొనరించి దేవా! భగవద్దర్శనంబుకంటెవాంఛి

తం బొం డెద్దియని నిరుపమానందంబున నున్న నతనిదత్పుత్రస్నుషా
పరిచారికాసమేతునింగాం గైలాసంబునకుం గొనిపోయె నని చెప్పిన
తత్సభాసదులైన భక్తు లాశరణపుంగవుంగాంచి మీరానతిచ్చిన
మహాత్ములచరితంబులు వినుటంజేసి కృతార్థుల మైతిమని యతనిం
గొనియాడి యందఱు నిజనివాసంబుల కరిగి రట్లుగావునం బ్రాణే
శ్వరా! భక్తప్రభావం బిట్టిదని వర్ణన సేయ బ్రహ్మాదుల కశక్యంబె
నెంతదాన ననిశాంతసత్త్వపలికిన నన్మనోహరుం డాశ్చర్యంబు
నొంది యిట్లనియె భవత్స్వనరిత్రపోనివాసం బెచ్చట నమ్మహాభాగం
గనుంగొన వేడుకపుట్టెనని తత్సతీవతంసంబు భవదభిప్రాయం బెట్ల
ట్లరమ్మని యతనిం దోడ్కొని. 417

ఉ. శైలములు త్తరించి ఘనసాలవనంబులు మించి వాహినీ
జాలములెల్ల దాటి మృగసర్పవిహారయసయామినీచరా
భీలవిహారదేశమయి పెంపగుశైలవరింగజానుహ్మా
న్మౌళిపదావలగ్న నిజమానసయై వచియించునోవరిన్ 418

తే. పతికిఁజూపిన నతఁడు విభ్రాంతుఁడగుచు
నింతతపమొనరించెడు నింతికేల
హరుఁడు ప్రత్యక్షమై సిద్ధిఁజబల యనిన
వినయమున శాంతసత్త్వ యనియె నిటుల. 419

మ. గురువర్యుండొకలింగమిచ్చి యుకనీవు న్వేల్పు తత్పూజనా
చరణంజే సకాలంబు నుమ్మనిన నాచార్యాజ్ఞ లంఘించి సుం
దరియోగంబె ఘనం బటంచు నెపుడుం దన్నిష్ఠచేనుండి గా
నరసాన్వయందుఁడాదరంబున బ్రసన్నుండౌట లే దీనెకున్. 420

వ. అనిన నతండాచార్యాజ్ఞ మీఱినపాతకంబునంగాదె యెంతయోగంబైన
ను బసిగొనదు న్వేదీనిక దీనిం గృతార్థం జేయవలయు నని తలంచిన
నిజపత్నిం గనుంగొని యిట్లనియె. 421

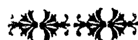
ఉ. సజ్జనులెంతయుం బ్రనవిషాదము గాంచి సహించ రన్నచో
నిజ్జలజాక్షినీకు గణియింపఁగ సోదరి యేమొకొ తిన్నహా
సజ్జలనా దిముద్దగనగవాకనిరూపం గరిజేర్పకుంట యో
షిజ్జనతావతంస దయఁజేకొని దీని కృతార్థఁజేయవే. 422

తే. అనిన ముదమంది పతికిఁ జోహారుసల్పి, కలితపద్మాసనస్థయై కరతలమున
లింగమూర్తిని నిల్పి సల్లీలదృష్టి, నొండుభావ మెఱుంగక యుండునంత.
తే. హస్తమున జ్యోతిరాకారుఁ డైనలింగ
మూర్తి యవయవసహితుఁడై ముదిత యెదుట
సన్నిధియొనర్పఁ గాంచి తత్సాధ్వి వినయ
భరితయై మ్రొక్కి యిట్టులఁ బ్రస్తుతించె. 424
ఉత్సాహము. తారహార హీరతుల్యధాళధళ్యవిగ్రహా
శూరమారమారశౌరిసూదనా విషాదనా
పారధీరవారవంద్య సర్వమంగళాధిపా
భారభూరధారమేశ బాణబాణపోషణా. 425
చ. అని వినుతింప శంభుఁడు దయామతి వేఁడుము వాంఛితంబు నా
ఘనకచమారు ముప్పురకుఁ గల్గఁగఁ జేయుము నీపదంబనన్
అనవుడు నట్లుగాక యని యప్పుడు దివ్యవిమానపంక్తిఁ జే
గొని చనె రౌప్యశైలమునకున్ సుర లద్భుతమందిచూడఁగాన్.
వ. కావున పావనసతీపతంస మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజచ్ఛాత్రుం డైన
యీ కూకచమారనితోఁ జెల్ప నితండు విస్మయాక్రాన్తుండై
పునఃపునః ప్రణామంబు లొనరించి వధూసహితంబుగాఁ గరకమలం
బులు మొగిచి నిలిచినఁ గరుణార్ద్రదృష్టిం గనుంగొని చెన్నబస
వేశ్వరుసన్నిధికిఁ బొమ్మని యనుజ్ఞయిచ్చి నిజేచ్ఛం జనియెం గావున
వీరలమాహాత్మ్యం బిట్టి దని మాచిరాజయ్య చెల్పిన సభాసదులలోఁ
జెన్నబసవేశ్వరుం డత్యంతప్రమోదంబు నొంది యతని నిరంతరరాజ
పదుపచారంబులఁ బూజింపుచుండె. 427
క. కూకచమారనిచరితము, ప్రాకటసద్భక్తివినినఁ బఠియించిన ద
ర్వీకరభూషణుకృప నఘ్స్తోకశుభావళులు బరఁగుదురు నరు లెపుడున్.
వ. అనిచెప్పిన నగస్త్యుండు తరువాతవృత్తాంతం బేమని యడిగిన. 429
శా. పట్కాలాబ్జధరార్చనా నియమభాస్వచ్చిత్త సంజాత గో
రాట్కాంసారినుపేరపుత్ర సుకుమార శ్రీసమాకీర్ణ గో
రాట్కాంతీరవశారదాబ్జశశభృద్రాజద్యశఃఖ్యాత వి
ద్విట్కాండాద్భుతబాహుశౌర్యజిత కుంతీవ్యోమ గంగాసుతా. 430

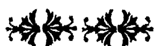
క. శరజాతజన్మమృదుపద, శరజాతవిలగ్నహృదయ సడ్డింభక శ్రీ
శరణసమాగతదేశిక, శరణసపర్యావిధాన సంతుష్టమతీ. 431

మాలినీ. సరసగుణనివాసా శంభుపూజావిలాసా
నిరుపమశుభమూర్తీ నిర్మలాచారవర్తీ
దురితతిమిరసూరా తోషితాప్తార్యవారా
పరహృదయవిభేదీ బంధులోకప్రమోదీ. 432

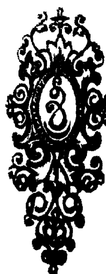
గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జున కరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీ ధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

మల్లయ్య బ్రహ్మయ్యల కథ.

విబుధావనకృత్యా
కేవలతరనియమముదితగిరివరభృత్యా
జావర్ధితనిత్యసత్య యమృతామాత్యా. 1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుం డవ్వలికథ యిట్లని చెప్పం
దొడంగె. [మంత్రి

తే. అంతనొకనాఁడు మల్లబ్రహ్మయ్యనాఁగ, భక్తులిరువురు శ్రీచెన్నబసవ
పజ్జవింతగదివిటీలుబట్టువిధము, దెలిసిదుర్మంత్రి యొకఁడుబిజ్జలునిఁజేరి.

చ. నరవర ! వింటివేబసవనాథునియల్లుని సన్నిధానమం
దిరువురు పూరుషోత్తము లహీనబలాఢ్యులు దివ్వటీల వా
రరుదుగనున్నవారలు మహాద్భుతమయ్యెడు వారిచర్య గో
చరమొనరింప నెట్లనిన సర్వముఁదెల్పెద చిత్తగింపుమా!. 4

తే. వారుచేబట్టి దివిటీలు వహ్నిఁ గూర్ప
కయిరగుల్కొను దైలసంగతముగాక
యేవెలుఁగు తేజ మొడలక నెప్పు డచటఁ
గానఁబడునంతదవ్వు సౌగంధ్య మొసఁగు. 5

చ. అన విని రాజు చెన్నబసవాధిపు నప్పుడె పిల్వఁబంచి యో
యనఘ! భవత్సమీపగతులై తగుదివ్వెలవారి నిద్దఱి
న్ననుఁ గొలువంగఁ బంపు మనినం బరమేశ్వరుఁ డెంత దెచ్చె నా
ఘనులు దురాగతుం గొలువఁ దా నెటుపంపుదు నేమిసేయుదున్. 6

ఉ. పంపఁగరాదు వారి నటఁ బంపకయుండిన మామమీఁద నే
తెంపు వహించునో యితఁడు తెప్పరమయ్యె నటంచు చింత త

న్మంప నొకింత సేపు తనమో మఱవాలిచియుండి యట్టులం
బంపఁగఁ దీర దప్వాలఁ గనంబడు దీనికి తన్మహత్త్వముల్. 7

చ. అని మదినిశ్చయించి ఫణిహారిముఖంబున వారిఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచి మహీతలేశ్వరుని భావము దెల్పఁగఁ బూని జంకి న
వ్విసిజముఖాంబుజాతుఁడయి మౌనము చాలిచి తన్మనోగతం
బనఘులుగాంచి మ మ్మితని కిప్పనసేయుముకొంక నేటికిన్.? 8

క. నావుడువారలయనుమతి, భూవరునకుఁగానుపించిపో యెదమనిన్వీ
యావాసము చింతాకుల, భావమునం జెందెఁ జెన్నబసవండంతన్.

క. బండారుబసవధీమణి, మండలపతి నడిచినట్టిమార్గము విని యీ
తం డింతకొత్తుకొనె నిఁక, నొండేగతిసంభవించునోయనియుండెన్.

చ. మనుజవరుండు దుర్మతిని మల్లయ బ్రహ్మాయగార్ల నిద్దఱన్
దనయెడదిన్వటీలిడఁగఁదక్షిణమాసమయంబునందు రాఁ
బనిచినఁ దేటగాఁ బమప్రభావముఁ జూపుదు మంచు నేగి య
య్యనఘులు వానికట్టెదుట నంపఱుఁజూడఁగ నిల్చి చెప్పెఱన్. 11

తే. పయిడిపిడిదిన్వటీలు చేఁబట్టికగులు
కొలుపునంతటిలోన నకొక్కటిదిన్వ
టీలుగూడినమాడ్కిఁగడింపిమంట
లాత్మతనుతాప మొనరింప నవనివిభుఁడు. 12

ఉ. తాళఁగలేక తొల్లి చెడి తల్లడమందుచు లేచి నేలపై
వ్రాలుచుఁ బొర్లుచున్ విహితవర్గముఁ దీరుచుఁ బెద్దదిండుపై
సోలుచు నల్గడల్ బెగడిచూచుచుఁ గ్రమ్మఱఁగన్నుమూయుచున్
గే లెదఁజేర్చుచున్ జలువక్రేవలకేగుచు నీరుఁద్రావుచున్. 13

క. వా ఋత్త్రియఱచుచుండఁగ, నాయుః సవేశుఁడని యు నవనీశ్వర! నీ
కాయపరితాపవేదన, బాయుక్రిథం గొంచదోఁచె పరికింపంగన్. 14

చ. అని యెటులన్న మాంగపశాంపరమూర్తులు శౌంభ వేందనాం
బుధవవనుల్ మహాత్ములను బుద్ధిఁ దలంపక దుష్టబోధ నీ
మదిఁగనిదివ్వటీలిడఁగ మల్లయ బ్రహ్మాయగార్లసి త్తరి
న్మవమునఁ బంచుచోతువ్రన మంటలు నీకుదయించె మించుగన్. 15

క. కావున నవ్వనిమొనఁ నిప్పు డాసీరుల మాన్ప నీకు నారోగ్యమగున్.

నావుడు పతిదోఁచనిమది, చేవిసరేక బొమ్మటంచుఁ జెప్పినమాడ్కిన్.

సీ. ఆసైగఁగని తెలియక భూవరునకు కోపము వచ్చె ననుచు బెత్తములవారు
వారలఁగదిసి యవ్వల కేగుమని బెట్టుగదిమిన చిఱునవ్వుఁ గదుర నిండ్ల
దరికేగి కప్పట ధరణీశు తాపంబు మంత్రించినట్టుల మానుటయును
బసవని గని యతం డసమాక్షతుల్యుని కతన నేటికిఁ బ్రతికితి నటంచు
తే. వేయువిధములఁ గొనియాడి వీఁడుకొల్పి
చచ్చి పుట్టినయట్టుల సంతసిలుచుఁ
గొలువుచాలించి నగరిలోపలికి నరిగె
రాజమంత్రియు నిజమందిరమున కరిగె. 17

సీ. ఆమఱునాఁడు రసాధిపవర్యుండు నేఁము లేకయే నిర్నిమిత్త
మల్లయ్యమధుపయ్యయను భక్తవర్యులఁ బిలిపించి కన్నులఁ బెఱుకఁ జేయ
విని బసవఁడు కోపవివశుఁడై బిజ్జలుం డక్కటా! చెడచూచె ననుచు వారి
రప్పించి యతులనెప్పటి యట్లన బడసి భక్తాళి కప్పట్టణమున
తే. నింకనుండుట తప్పు నేఁడిట్టులయ్యె, నిన్న నట్టులయ్యె నని తనయున్న కడకు
వేగ జగదేకమంత్రి రావించి యతని, కెల్ల భక్తులు వినుచుండ నిట్టులనియె.

మల్లయ్య మధుపయ్యల కథ.

సీ. జగదీశ! నీవుముక్ష జంగమేతరకృత్య మొనరించి వారల కినుక కోర్వఁ
జాలక వేగ తచ్ఛాపంబు నొందిన నిచట శివద్రోహి యింకఁగొంత
గాలంబునకుఁ బుట్టఁ డేడు తద్ద్రోహి గీటణచుమస్వాకుదినికని యెతగిన
యట్టిప్రాయశ్చిత్తమనిరి గావున నిపు డవనీశుఁ డిట్టి ద్రోహంబొనర్చె
తే. అట్టులగుట జంగమాజ్ఞఁ దప్పక నేఁడ, ఖలుని వాని బట్టిపిలుకుమార్చి
సకలభక్తవితతి సన్నుతింపఁగ సుమ, కార్ముకాపహారి కరుణఁగనుము.

క. అని తెలిపి యతనిఁబోనిం, బనిచి యమాత్యేశ్వరుండు భగినీతనుజ
న్మని కెఱుఁగఁ జేసి యాతని యనుమతిఁ బురి వెడలనడిచి యాత్మీయమాత్రన్.

సీ. మడివాలు మాచయ్య మసణయ్య మాదిరాజయ్య యేకాంతరామ
య్యకిండ సంగయ్య వనిపుర శంకర దేవయ్య యచ్చయ్య మధుపయ్య
యనిమిషయ్య, కలికేత బ్రహ్మయ్య కక్కయ్య తెలుఁగు జొమ్మయ్య బ
ల్లేశమల్లయ్య వీర, బ్రహ్మయ్య కన్నడ బ్రహ్మయ్య కిన్నర బ్రహ్మయ్య
ప్రేక్షక బ్రహ్మతయ్య.

తే. ఆత్మదేవయ్య సురియచోడయ్య భాస్క-
రయ్య కొట్టరుబాచిదేవయ్య హిల్ల
హాళబ్రహ్మయ్య ముసిడిచౌడయ్య నాగు
మయ్య పదమరుసయ్య శూలాయుధయ్య. 21

చ. మొదలగుభక్తరాజి కడుమోహముతోఁ జనుదేఱ నచ్చటన్
గదిలి సమస్తశైవశుభకారణ కప్పడి సంగమేశ్వరం
బదె యిదె యంచు నేగి బసవాధిపుఁ డచ్చట దేశికాగభి
త్సదనముఁ జెంది యాతని ప్రసన్నునిఁ జేయ గణాలిచూడఁగన్. 22

చ. గురుఁ డువరంబు విచ్చి కడుఁ గ్రుచ్చియుఁ గౌఁగిట జేర్చు చాట్పున
న్వరగుణధుర్యుఁడైన బసవప్రభు లోపలఁ జేసికొంచు వే
వరిగె గృహంబులోపలికి నంతట మ్రోసె సుపర్వదుందుభుల్
గురిసె లతాంతవృష్టి సుమకోమలు లాడిరి మింట జంటలై. 23

తే. అంతయును గాంచి యచటి భక్తాళి యాత్మ
భరితచింతల శ్రీచెన్నబసవవిభునిఁ
గాంచి మీమామ యిటులయ్యెఁ గాన నింక
భారకుండవు నీవె మాపాలికనిన. 24

క. నేనెంతవాఁడ మీరలు, పూని నడుపు డనిన నెట్లుపోయె దనని లో
నూనినభక్తిం బచ్చెర, గానుతుఁడై యపుడె వారియందఱితోడన్. 25

తే. అచటఁ బాసి వచ్చి యతిరమ్యమగు నొక్క-
వనముఁ జేరి బసవయ్యచర్య
లుగ్గడించుకొనుచు నుండి రచ్చట బస
వండు వెడలఁ బడవ పట్టణమున. 26

సీ. ధరణీరమణుంకె మాతంగవహములింకె
తోరలుఁ గూలె సౌధములు గూలె
వనతతులెండె సర్పములతోఁకలు మండె
వరదలుఁ బాసె దిక్పాలి మాసె
దపియుగ్మ ముదయించె రాజంతకునిఁ గాంచె
పిడుగులు పడె యురాగుడులు పడియె
సస్యముల్ మాడె శీర్షముల కాకములాడె

కండలు గురిసె ఛీఁకటులు బెరసె
తే. కవణముల్ పుచ్చె మృత్యువుఁగాన వచ్చె
యగ్గిచల్లారె నిండ్లదయ్యములుచేరె
ధూళిమినుగప్పె వడిసుడిగాలిరొప్పె
ప్రజలకళయెల్లఁదప్పె నప్పట్టునందు. 27

వ. మఱియు నీదృశ్యంబులగు ననేకదుర్నిమిత్తంబులు పుట్టిన. 28

చ. అటు చని యింకుకీడుగని యందఱుఁ దిలి చింతనొందిరం
తట జగదేవమంత్రి తఁడా శివపూజయొనర్చివేగని
క్కటకపతింవధింపఁ జనగావలె నంచు నిజాలయంబుఁ జే
రుటఁ గని తల్లి తత్క్రమము రూఢిగము న్విని యుండుటన్ గృపన్.

మ. శరణద్రోహము విన్నయంతటసె యాచండాలు మర్దింపకే
రరుదేరం జనునే? గణాజ్ఞఁగొని మీకాలస్యముం జేతురే
హరుఁ డిబ్బంగిని మెచ్చునే పిరికిపందా చెందెబోనింప యే
కరణిం బాయునటంచుఁ బెక్కుగతులం గర్జించి తర్జించినన్. 30

చ. శిర మఱపంచి తప్పితము చెందెఁ గదా యని లజ్జనొంది స
త్వరమున నీకుఁ బూని తనతల్లి యొసంగిన భంగి వేగ మో
గిరము భుజించుచుండఁగ నకిల్బిషచిత్తులు మల్లబ్రహ్మగా
రిరువురువచ్చి కూడి భుజయించిరి యాతనితోడ వేడుకన్. 31

ఉ. ఆగతి నారగించి పరమాద్భుతవీరరసాతిరేక సం
యోగమనస్కులై ముపురు నుర్విని గూల్పఁగ నిశ్చయించి ర
క్తాగరుచందనాంబరసుమాదులు దాల్చి యమాత్యమాతకుం
జాగిలి యాపె దీవన లొసంగినఁ గైకొని లేచి చెచ్చెఱన్. 32

చ. కరములు మండలాగ్రములు గ్రాలఁగ గేహమునిర్గమించి భూ
వరుసభ చేరఁగా నరిగి వాంశికవైణికనర్తకాదిబం
ధురతరలీల లెంచుచు కుతూహలులై కరదీపికాసమ
త్కరరుచిపర్వమానికపు గద్దియపైఁ గొలువున్న బిజ్జలున్. 33

చ. తటుకునఁగాంచి కన్గవలదారుణవహ్నికణంబు లొల్కను
త్కటతరసింహనాదముల తారలు మేరలు మీరి ధారుణిం
గొటగొటలాడ పర్వుఁడులుఁ ద్రొక్కుచు నందఱుమీఁద నొక్కటన్

బటపటపండ్లుగీటుచు సభాజనముల్ వెఱగంది చూడఁగాన్. 34

మ. ప్రళయాభీలకపాలిపాలికల తద్రాజాధముల్ జేరిని
శ్చలులై యేసిరి ముప్పురొక్కమొగి చంచచ్ఛాత ఖడ్గంబులం
బలవత్సింహకిశోరమర్దితమహానాగంబు చందంబుగా
నిలపైఁగూలె నతండు బెగ్గిలి జనుల్ బెల్ల న్వాపింబొరఁగన్. 35

వ. ఇట్లు బిజ్జలుంబరిమార్చి ముప్పురు రాజమందిరంబు వెడలి రప్పుడు జగదేవుండు మల్లయ్యబ్రహ్మయ్యగారలఁ దత్సమయసముచితాలాపంబుల వీడ్కొలిపి నిజసదనంబులకుం జని నమస్కారపూర్వకంబుగా నంతర్వృత్తాంతంబు తల్లి కెఱింగించి తదనుగ్రహంబు వడసి రాజసేవాపరాధం బొనరించుట విన్నయంతనే వానిం జంపక జాగుచేసిన తప్పున కాత్మతనుత్యాగంబె ప్రాయశ్చిత్తంబని గండకత్తెఱ గళంబున దవిలించుకొను నంతటలోన సర్వేశ్వరుం డగుపార్వతీశ్వరుండు ప్రత్యక్షంబై యతని తన్మాతృపుత్రమిత్రకళత్రాదులను స్వశరీరంబుతో కైలాసంబునకుఁ గొనిపోయె మల్లయ్యబ్రహ్మయ్య లపుడే కళ్యాణపురంబు వెడలి చెన్నబసవేశ్వరనివాసం బరయుచుం జని యతనింగాంచి గణప్రకారం బంతయుం దెల్పి వారు నచ్చటనేయుండి రంత నిచ్చట నూర్ధ్వోదయంబగుటయు పట్టణంబున. 36

చ. ధరణిపు వాపు తెల్లముగఁ దత్ప్రియబాంధవు లెల్ల గాంచి హ్యా
న్భరితవిషాదవేదనలఁ దల్లడమందుచు వానికగ్ని సం
స్కారమొనర్చి [illegible]ంత [illegible]లుగ[illegible]వపసుల్ బసప్రం [illegible]న[illegible]గా
కొఱులకు శక్యమే మన[illegible] కొప్పదు పీని నుపేక్షసేయ[illegible]న్. 37

తే. ఇంత పనికొప్పుకొను బసవేశ్వ[illegible]ని[illegible]
డాప్పలను వాసియుల్లుని నవనివి[illegible]
[illegible]వారి[illegible]జేసు[illegible] నూ[illegible]చు
నం[illegible] [illegible]లోచనలొనర్చి రంత [illegible]. 38

వ. కొన్నిదినంబులు చన్న [illegible]వ. 39

చ. అరిబల[illegible]గంగి చతు[illegible]గబలంబు[illegible] నాచిమూ
నరు[illegible]ను బంచి తన్న ృపతి బంధు[illegible] [illegible]ప్పులు [illegible]రి [illegible]
దిరపము లొక్కపెట్టి దివిదీటుకొనన్ సనురానుకూలభా

సర్వతరవేషు లై పురమవాక్యబలోద్ధతి నిర్గమింపఁగన్. 40

సీ. స్యందనధ్వజపటాంచలజాతవాతముల్ తోయదపంక్తులదూలఁజేయ
పటుతరసింధురపదఘట్టనంబుల ధరమోయు శేషాహి శిరమువంచ
తురగరింఖోద్ధూతధరణీపరాగంబు సారసబాంధవ సరణిగప్ప
భటసింహనిస్వనార్భటులుమదాపహ దిగ్గజంబుల నిల మొగ్గఁజేయ

తే. నడచె నత్తరిబలవితానంబు బాణ, మండలాగ్రపరశ్వథభిండివాల
పట్టిసకుఠారముద్గరప్రాసముఖ్య, సాధనప్రభలాక్షిలసమితి వెలుఁగ. 41

వ. మఱియు నవ్వాహినివాహినియుంబోలెబహుళలహరీవిరాజమానం బై పుష్పితోద్యానంబునుంబోలె మదభ్రమరసారంగవిలసితం బై ధరాధరగహ్వరంబునుంబోలె నుద్భటసింహనాదం బై వైకుంఠంబునుం బోలె చక్రిసంచారస్థానం బై సత్యలోకంబునుంబోలె లోకేశ్వరభాషావిశేషోత్సాహసహితం బై కైలాసంబునుంబోలె నభంగధర్మవాహం బై భాగవతంబునుంబోలె సింహబలారికర్ణశల్యోద్భట్టహాసం బై భారతంబునుంబోలె ననమాస్త్రనిరుద్ధం బై రామాయణంబునుంబోలె విశ్వామిత్రవితానవాసనం బై యాకాశంబునుంబోలె రాజహంసవిలాసభాసురం బై ప్రావృట్కాలంబునుంబోలె శరధారాప్రకృష్టం బై ఘోరకాంతారంబునుంబోలె ఖడ్గాచ్ఛభల్లపుండరీకాధిష్ఠితం బై వెంపునిగిలి నడతెంచుసమయంబున నవ్వనంబున నున్న శరణపుంగవు లక్కోలాహలంబాలించి సమున్నతవృక్షారోహులై తమమీఁద వాడిపెట్టవచ్చిరని సముద్దీపితకోపాటోపంబున. 42

సీ. గట్టుతున్కలు సేయుఁ జెట్టురదేవయ్య మదకరివిదళించుమాచవిభుఁడు
గిరిజేపుఁబల్కించుకిన్నరబ్రహ్మయ్యభవునిప్రేప్రులఁబూన్చుఁబ్రబ్బతయ్య
విశ్వశ్రాద్ధులనొంచు వేమనారాధ్యుండునాల్కలీపనకిచ్చునాగవరుఁడు
గిలకపుత్తడిరాల్చుకలకేత బ్రహ్మయ్య మహిచిరంజీవియౌమాచిరాజు

తే. వీరు మొదలుగాఁగలుగు నేబ్బారువీరు
వరబలశ్రిత స్థితులును నవసహస్రి
మఱియు నొకలక్ష తొంబదియాఱువేల
చరులు పంక్రంపవేల్మిండజంగమములు. 43

క. మఱియుననంఖ్యాతములగు, కఱకంఠపదాబ్జభక్తగణసింహంబుల్
దరిలేనిశౌర్యకలపం, బిరుతినియకశత్రుసైన్యభీకరతనులై. 44

చ. నడుములుగట్టుచుం బెలుచ నవ్వుచుఁ బంఢులుగిటుచుం బొమ
ల్ముడుచుచు మండలాగ్రణియముల్ జళిపించుచు గూఢవర్మముల్
దొడుగుచు గోఱమీసములు దువ్వుచు బాహువు లప్పళించుచుఁన్
గడువడిమిన్నుఁదాఁకుచు నకంపితవృత్తిఁ జెలంగియార్పఁగన్. 45

తే. అట్టి కోలాహలం బప్పుడరసి చెన్న
బసవఁ డరుదెంచి తద్భక్తపత్సరోజ
ములకు సాష్టాంగమెఱఁగి కేల్మోడ్చి నిలచి
వినతిపూర్వకముగ నిట్లు విన్నవించె. 46

మ. తగునే మీరలు కోపగించ ఘనశాంతంబొందడింబుచ్చి యీ
పగిదిం శైవమహత్త్వము ల్మదిఁ దలంపంబోక వర్తించుదు
ష్టగుణుల్ దామె నశింతు రెట్లనిన భస్మస్వర్గగేహారిప
న్నగహారున్మడియింపఁ బాల్పడితనంతం దానకీడొందఁడే. 47

తే. అరిమదేభములకు సింహమహితకాన
నమున కగ్నియ మిత్రమేఘముల కలన
సఖమురిపుశైలములను వజ్రంబుమీఁదు
జ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠలు దలంప. 48

క. అటుగాన మీరలిత్తరి, కుటిలాత్ములమీఁదజనఁగఁగూడదు నిలువుం
డిటులన్ వారికి నికమీఁ,దటనగుఫలమనిన సమ్మతంబున శరణుల్. 49

ఉ. వైరులమీఁదఁబోక నిలువంబడు నంతటిలోన దుష్టచే
ష్టారసంబులోన నిబిడాంధతమంబు విధిప్రయుక్తమై
ధారుణిమిన్ను మోసె [illegible]నంబుగఁ బట్టినవాన తచ్చమూ
వారము విస్మయంబును వివర్ణతదోఁపఁగ నత్తరిన్ వెసన్. 50

మ. ప్రళయాంభోధరనిస్వనంబుపగిదిం బ్రహ్మాండభాండంబు [illegible]
టిల నొక్కుమ్మడినార్చి తమ్మొదులు మర్దింపంగ నేతెంచు ప
ట్టులఁ దోపంబము దామె యొంపొరులఁ బట్టంజీయటంచుఁ భయా
కులులై పైఁబడి రుగ్రఖడ్గశరశక్తుల్ ఘాని భీమాకృతిన్. 51

వ. ఇట్లు. 52

చ. భటనికరంబుఁ ద్రెంచుచు ద్విపప్రకరంబుఁ గూల్చుచున్ హయ
చ్ఛటల నడంచుచు న్మెఱయు స్యందనవర్గముఁ జక్కు సేయుచున్
జటులధనుః ప్రకాండహతి సల్పుచు వర్మచయంబుఁ జించుచుం
బటుధవళాతపత్రముల పంక్తులు భూమిదొరంగఁ జేయుచున్. 53

వ. మఱియును. 54

స. మణికేతనోద్దండఘృణి కొంత దవ్వేగి
యవిబడ చనలేక నడలురథులు
ప్రచురముక్తాచ్ఛత్రరుచి కొంత వడినేగి
యవిగూలతడఁబడి నొవ్వులు కరులు
పటువజ్రనఖరప్రభలకొంత యెండమేగి
యదిజార నిలఁబడునట్టి హరులు
జళిపించు ఖడ్గప్రభలుకొండఁ బడవేగి
యవిపోవ నలుదిక్కు లరయు భటులు

తే. నగుచు నగ్గాఢతమమున నంతకంత, కగ్గలం బైన వీరరసాతిరేక
కలననందఱుయదువుల కరణిపోరు,సలిపి సమసిరినిర్విశేషంబుగాఁగ.

క. అంతటనగ్గాఢతమం, బంతయుఁ విరియంగ జైనులందఱుహతులై [చన్.
యెంతయు వేడుకఁగనుగొని, యంతక హరుభక్తవితతియార్చిరి పెలు

ఉ. అత్తఱిమ్రొక్కి చెన్నబసవార్యుఁడు వారలతోడ నోశర
ణ్యోత్తములార! మీరలు మహోన్నతు లేమని చెప్పవచ్చు మై
మత్తిలి మిమ్మెఱుంగక సమస్తరిపుప్రకరంబువచ్చి యు
ద్వృత్తిఁగఁగూలె పాపమతు లెవ్వఁడలం జయమందనేర్తురే. 57

తే. శరధిచే సీత సీదుట జ్వాలదరణ్య
పావకజ్వాలకరమునఁ బట్టుకొనుట
తూగిపారెడు నది కేల నాఁగికొనుటఁ
గాదె మిముబైను లణపఁగఁ గడఁగుటెల్ల. 58

చ. అని యిటు సన్నుతించి మదహర్షముతోడుత వారు దాను నా
దినమటుపుచ్చి రేపకడ తేజమెలర్పఁగ నందు వాసిగాం
చిననవరత్నసంఘటితసౌధవిరాజితమై తనర్చి పే
ర్చిన వాళికాఖ్యపట్టణము చేరఁగఁ దద్ధరణీపుఁ డత్తఱిన్. 59

క. చారుల ముఖమున వినిఘన, భేరీముఖరవములవరఁ బ్రియబంధు చమూ
వారముతో నెదురుగఁ జని, దూరంబున భక్తసంతతులు గాంచి వెసన్.

చ. కరిదిగి పాదచారియయి గ్రక్కునఁ జేరఁగ నేగి సన్నొసల్
ధరపయి సోఁక జాగఁబడి తద్గణకోటికి మ్రొక్కి నంతలో
వరగుణుఁడైన చెన్నబసవ ప్రభువర్యుఁడు వచ్చి యాతనిం
గరములఁ గ్రుచ్చి వేగ బిగికౌగిటఁ జేరిచి సమ్మదంబునన్. 61

ఉ. చెప్పఁగ విందు నిన్ను నృపశేఖర! భక్తవరేణ్యుఁ డంచు నే
నిప్పుడు గంటి మోహము వహించె మదీయహృదిం దలింపఁగా
ముప్పిరిగొన్న భక్తి కరము ల్ముకుళించి యతండు పల్కె ని
ట్లొప్పుగ నన్ను మీరొక గణోన్నతుఁ డంచు గణింపధీమణీ. 62

చ. అని వచియించి క్రమ్మఱ మహావినయంబునఁ బల్కె వీరభ
ద్రనృపతి యో మహాత్మ! శరదంబున కుం భుజగారి కంబరాం
కునకు చకోరమధ్యమునకు న్వలి జిక్కవగాఁచి యుండులా
గున భవదంఘ్రిదర్శనముఁ గోరి వసించితి నింతకాలమున్. 63

క. దీనుఁడు పెన్నిధి గనుగతి, నే నిన్నుఁ జూడంగఁ గంటి నేటికి నాదౌ
నేనఘపటలము విరిసెను, భానుఁ గనుగతిఁ బొందితిం గృతార్థుఁడ నైతిన్.

చ. శ్రితజనపోష మచ్చవనికి మము మీరు దయచేసి మదీయ ధాం
ఛిత మొనగూడునట్లు దయసేయుఁ డటంచును నా గణేశసం
తతి నాదరబాటొనర్చి ప్రమదంబున నాత్మపురాంతవాసుల
ద్భుతమతులై కనుంగొనఁ గదోత్కటసిపాల మహీగృహంబునన్.

తే. వారినంపఱ నునిచి యపారభక్తి
సేవలొనరించి వేడ్క భుజింపఁజేసి
పవళపనొక్క మనోహరసదనమందు
శివకథాగోష్ఠి నున్నట్టి యవసరమున. 66

క. చెన్నబసవేశుఁ గనుగొన, సన్నుతగుణాఢ్యుఁ డగు రసాతలపతికే
లున్న దురుగదయఁ జేరిచి, విన్నపమొనరించె నిట్లు వినయము మెఱపన్.

చ. ధరణి పునీతఁ జేయ గిరిశన్నిసుతాంశము దాల్చి సంగమో
దరమున ద్వాదశాబ్దములు తాఁ బొనరించి రసాతలేశకుం

జరుసభ మాతృకర్ణమున సంభవమై ఖలజైన బౌద్ధసం
హరణ మొనర్చి శైవసమయం బచటం బ్రబలంగఁ జేయవే. 68

చ. నిను.గొనియాడ వాగ్ధవఫణిప్రవరాదులకైన శక్తిలే
దన మముబోఁటి కెట్లు లగు నాశ్రమజంగమకల్పవృక్షసం
జనిత దయాకటాక్షహతశైవవిపక్షవిశుద్ధభావ స
జ్జనపరిరక్షయంచుఁ దను సన్నుతిసేయుచు నున్నభూవిభున్. 69

తే. ఎలమిఁగని చెన్నబసవేశుఁ డిట్టు లనియె
నధికముగ స్తోత్రమున కర్హులయిన యిమ్మ
హాత్ములు నుతింప వగుఁగాక నగునె వీరి
దాసుఁడగు నన్నుఁ గొనియాడ ధరణినాథ!. 70

సీ. కమలబాంధవునితోఁ గదలు మెర్వఁడుపుర్వు
దేవతానుజముతోఁ జెల్లదుమ్మ
చామీకరాద్రితోఁ జోటబెర్గినదిబ్బ
సింహడింభకముతోఁ జెవులపిల్లి
వాహినీనాథుతో వరివమ్లకాలువ
వ్యాళనాయకునితో వానికట్టె
వైనతేయఖగంబుతో సూర్కబిచ్చుక
రాజరత్నంబుతో గాజుపూస

తే. సాటిగానట్టి పగిది నీశరణకోటి
తోటి సరరాని నన్ను సంస్తుతులు సేయ
నగునె నీరిమాహాత్మ్య మెట్లనిన వినుము
పార్థివేశ్వర యనుచుఁ జెప్పంగఁ దొడఁగె. 71

క. భావహారిక్షణసంసర
పావనతరపాదపద్మభజనామోద
ప్రావృతమతి యీ పెట్టిని
దేవరసయ మహిమ మొనటఁ దెల్పెద వినుమా. 72

సీ. ఒకనాఁడు పజ్జలం దొ డ్డోలగంబుండి బసవయ్యఁగనుకొనిపలికెనిటుల
మాభక్తుఁ డనుపమమహిమాఢ్యులనియెప్పు డెప్పుడుబలుకుదురీవవట్టి
బూటకంబులు విసఁబోలదు నీమాట లందుఁజెకింతె. వారధికు లెట్లు

లెక్కఁ జెక్కఁడవార లేమేమి చేసి విఖ్యాతిఁ బొందిరి త్రిజగంబు మెచ్చ

తే. నరయ నాల్గుయుగంబుల బరఁగుమాన
వాధిపుల నడవడులు విన్నట్టులయిన
నిట్టుపల్కవు తద్విధ మెట్టిదనిన
సావధానత విను మమాత్యాగ్రగణ్య!. [రాముఁ

సీ. మహిపులము య్యేడు మాఱులు వధియించి ధరకశ్యపున కిచ్చెఁ బరశు
డబ్ధిబంధించి దశాస్యునిఖండించి ప్రబలె శ్రీదశరథరామ విభుఁడు
కఱకంఠు మెప్పించి కాలకేయాదులనొక్కఁడు బరిమార్చె నింద్రతనయుఁ
డరులఁ జెండాడి దేహంబున హరిగద్దెనుండఁ జేవిక్రమార్కుండు మొన్న

తే. నరయ వీరలుగాక మహాప్రతాప
గరిమఁ దగు రాజు లిప్పుడు గలరు ధరణి
నిట్లు మీవారు నడిచిరే యెన్నఁడైన
నని యుపాలంభనము దోఁప నాడుటయును. 74

చ. విని బసవేశ్వరుండు పృథివీవర! యెన్నటనుండి నీమదిం
జననము నొందె నింతటి విచారము మాతృవిధారు సత్క్రియా
ఘనతరదుఃఖనిస్స్వకులఘస్మరు నస్థిరభోగభాగ్యులఁ
వినతి యొనర్చితివు గణవీరమహత్త్వమెఱుంగ కిట్టులన్. 75

వ. అని పల్కి జంగమప్రభావం బొక్కటి దెల్పెద విను మని దండనా
యకుండు. 76

సీ. ఆకారరేఖచే నాదరబ్రహ్మయ్య ప్రథితకళాస్ఫూర్తి పండితయ్య
గురుభక్తి బిల్లమ ధరణీతలేశ్వరుం డురుగానవిద్యచే నొడయ నంబి
భూరిశౌర్యంబుచేఁ జేసమభూభర్త యంగలింగజ్ఞత నమిఃషుండు
పటుతరసత్త్వసంపద యిర్యదాండారి కలిమికి బల్లాణగహ్వరీశుఁ

తే. డుమ్మహాభక్తుఁ డని జనులెల్లఁ దన్ను
బ్రస్తుతింపంగ నెగడె ధరాతలమున
భవ్యజంగమసందోహ పాదపద్మ
చంచరీకుండు శ్రీవీరసంగమయ్య. 77

వీరసంగమయ్య కథ.

చ. అతని వయోవిలాస సుషమాకృతులం గని పెద్దతండ్రి యా

సుతునకుఁ బెండ్లి చేయఁ దగుచో టరయఁగ వలె నంచు తత్పురో
హిత గురుయుక్తుఁడై వెడలి హేమమణీమయగోపురాంతరాం
చితపటచిత్రసుప్రకటసింహభయాకులవాసవైభవమై. 78

క. తనరిన ఓంకారపురం
బున కేగి తదిందిరావిభూషణమై యొ
ప్పిన తన మేనమరఁది గృహ
మున కరిగినవాఁడు గడుప్రమోదముతోడన్. 79

చ. కనుగొని కౌఁగిలించుకొని గద్దియలందగువారితోడ నా
తని వసియింపఁజేసి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేమముల్
విని కుడుపంగఁ బెట్టి యటుపిమ్మట నిష్టవినోదలీలలన్
దనియుచు మీదురాక సుఖదంబగు మా కని పల్కఁబల్కనన్. 80

వ. తద్గురుభక్తాఖ్యుండు. 81

క. నీపల్కినపల్కులు నిజ,మాపగిదిని శుభముఁ జెందునన సర్వాలయఁగ
దాపగ నేటికి వచ్చిన, మీపని యెఱిఁగింపు బావ! మేలము చాలున్.

తే. అనిన మాపీరసంగయ్య కనఘ! నీదు
పట్టియగు చంద్రిణీదేవిపరిణయంబు
సలుప నూహించి మీతోడఁ దెలుప వచ్చి
నార మనప్రడు నాతఁ డానంద మొందె. 83

క. మీరుస్వతంత్రులు మీమదిఁ,గోరిన పని యడ్డగించు కొనువారిట నె
వ్వా రచ్చటి కిచ్చుటికిం, భారకులై మమ్మునడుగఁ బనియేమిటికిన్?.

చ. అని వచియింపఁ దత్సభికులందఱు సంతసమంది బాపురే!
వననిధిమేఖలాస్థలయ వాసజనంబులయందు బంధుభా
వనఁ దిలకింప వీరి సరివారలఁ గాంచితిమే యటంచు పె
క్కనుతులొనర్చి నత్తఱినకుంఠితకౌతుక మానహిల్లఁగన్. 85

క. ముగ్నఁ గొనసేసియుంచిన, కన్నియ రప్పించి తండ్రి కాంచనమణిపీ
ఠస్థలిపైన గివెన లిడి, యెన్నికలగ్నంబు నిశ్చయించిరి విప్రుల్. 86

క. అంతటఁ దత్కన్యామణి,నంతిపురంబునకుఁ బనిచి యాగృహపతి దా
సంతోషంబున నంబర, సంతతి గట్టంగ నిచ్చి సమ్మతిననుపన్. 87

ఉ. నాగ ముహూర్తంబునం దిరిగినచ్చి సుహృజ్జనకోటితో సవి

స్తారముగాఁగఁ దత్క్రమము సర్వము చెప్పి వివాహయోగ్యసం
భారము లెల్లఁ గూర్చుచును బంధులకుం శుభలేఖలంపుచు
న్దోరపు వేడ్కనుండిరి ఘనుండగు సంగయకుత్సవంబునన్. 88

వ. అంత నచ్చట నోంకారపురాధినాథుం డగు భాస్కరావనిపాలుం
డొక్కనాఁడు బాహ్యాళి వెడలు సమయంబున నత్యంతరూపవిలాస
భాసురయగు చంద్రిణీదేవిం గనుంగొని తత్సౌందర్యంబున కచ్చెరు
వంది మారవికారపూరితమానసుండై తనలోన. 89

చ. సురగరుడోరగప్రముఖసుందరులం బ్రకటింపవింటి ని
ద్ధరణిన నేకకోమలలతానిభగాత్రులఁ గంటిఁ గాని యా
సరసిజనేత్రవంటి నెరజవ్వనిఁ జూచి యెఱుంగ దీని నే
పరిణయమైనఁగాక సుమబాణునిబారికి నోర్వశక్యమే. 90

తే. శైవలాంబుజ విద్రుమశంఖగరిత, రంగస్థితినాగపులినకూర్మకచలోచ
నాధరగళస్తనవళిరోమాళిజఘన, చరణయీయింతి సౌందర్యజలధి గాదె.

సీ. యువిదలమిన్న భ్రూయుగ్మంబు గానదా పోఁడిమ చెఱకు విల్పూన నేల!
పడఁతుక నెఱివేణి పరికింపఁ దావిడి పోవు తుమ్మెదనారిఁ బూననేల
నెలనాగవాల్చూపు లెఱుఁగ డా? ధరగరాలుపుష్పబాణంబులు పూననేల!
కలకంఠికంఠపులఁ దెలియఁ డా రెడుగంటి నానునక్రాంకంబు పూననేల!
తే. తలపనఖిలజగద్వస్తుతారతమ్య, వేదియగుమాధవుఁడనుభవించి యుంత
తప్పుపని యొనరించెసం తర్పుఁడిట్టి, జెలఁగాఁ గన్న శిల్పుని చేనేలము డియు.

సీ. కనకాంగి నెఱివేణిఁ గనుగొన్న యంత నే విరిపైని నాల్గజవిరిగముఁ బోల్చు
విద్రుమాధరిమోము వీక్షించునంత నే తలఁపు నాథై క్యంబు నొందఁ బోల్చు
కామినినేత్రముల్ గాంచినయంత నే యంచనామదిచం చలింపఁ బోల్చు
సుందరిజఘనంబుఁ జూచినయంత నే యొప్పైనవాబుద్ధి గుందఁ బోల్చు
తే. సరసిన చిత్రాంగము [illegible] నెనయనచ్చి, [illegible] నివార్చి [illegible] చేసి
సర్వరీనాథచంచలాంసైకతము, [illegible] నేసంకె [illegible]

తే. ఒక్క సన్నిధిసాల ద్విజేంద్రరూప
త్రివళిచతురాస్యపంచమ శ్రీనినా
షట్పదాలక యగుదీని సప్తపదము
లేను ద్రొక్కింపఁ గలుగుట యెన్నఁడొకొ?, 94

సీ. శర దిందుముఖియయానగరిమ త్తేభంబు పీనపయోధరపిఱుఁదుపృథ్వి
రంభోరు వీక్షణరాజి యుత్పలమాల శాతోదరినాస చంపకంబు
శష్కులికాంచిత శ్రవణ మేనసుగంధి తరుణిపాదయుగంబుసరసిజంబు
రమణి మాధుర్యస్వరము మత్తకోకిల కార్ముకభ్రూవు నీలకచముకుంద
తే. మబల కాంతి విద్యున్మాల యబ్జసదృశ
కంఠి రోమాళి పరభుజంగప్రయాత
మౌర! యీయింతి శుభలక్షణాంగయాట
నిఖిల సత్కవివరవర్ణ్య నీయగాదె. 95

చ. అని మదిలోనఁ దన్నుఁ గొనియాడుచుఁ బోవక నిల్చుభూపతిం
గని యిదియే మొకో యనుచుఁ గన్నియ తత్తరమంది లోనికిం
జన ధరణీశ్వరుం డవల సాగి చన న్వలె నన్ననిచ్చలే
క నిజగృహంబుఁ జేరి యెడగానియటుల్ బిలిపించిమంత్రులన్. 26

చ. తన తెఱఁగెల్లఁ జెప్పి వనితామణి తన్వరియించు నట్లు త
జ్జనకుని మందలించి యట జాగొనరింపక రండు పొం డనం
బనివిని వారలాతనికిఁ బార్థివువాంఛ నెఱుంగఁ దెల్పిన
న్విని మదిలోఁ గలంగి గృహనేతయమాత్యులతోడ నిట్లనున్. 97

తే. అంత భూభర్త జామాత యగుటకంటె
మాకు వేఱొక సంతోషమహిమ గలదె
నైన నొకవిన్నపంబును నవధరింపుఁ
డెటుల కీమాట మించినదేమి సేతు?. 98

తే. ఎన్నదగు వీరసంగయ్య కేలతాంగి
నిత్తు మని ముందె విబుధులయెడల నిశ్చ
యించినారము పలువది కేమి పలుక
ననినఁ జని వారు నృపునితో నట్లు తెలుప. 99

చ. కువలయభర్త వారిపలుకుల్ విని నంతనె కిన్కనెమ్మదిం
దవిలిన నాఁగి యాప్తవిబుధవ్రజమందఱఁ జేరఁ బిల్చి యా
ప్రవిమలగాత్రి తండ్రినొడబాటొనరించి మదీయభావసం
భవపరితాపవేదనలు బాపుడు పొం డనినన్ రయంబునన్. 100

ఉ. వా రరుదెంచితచ్చరణ వల్లభుఁగన్గొని యోమహాత్మ ! నీ

సారవివేకదానగుణ సాహసకీర్తి కళాప్రపూర్ణతల్
వారిధిమేఖలావలయ వాసజనప్రచయంబునందు నె
వ్వారికి లేదు నీమహిమ వర్ణనసేయఁగ మాకుశక్యమే!. 101

చ. అని కొనియాడి రాజహృదయస్పృహముల్ సచివాననంబులన్
గని పరదేశవాసివలె వేళ్లొకభంగిని నాడవచ్చునే
జనపతి పేదమానవులసాటిగ నెంచకు తత్కృపారసం
బెనసిన మేరువౌ తృణ మహీనబలుం డతఁ డెన్నిభంగులన్. 102

ఉ. ఆడినమాట తప్పననునాగ్రహముంచకు కన్నెయన్న చోఁ
జూడరె వేఁడరే యెవరు శోభనవేళల తగ్గుమొగ్గుగా
జాడలెఱుంగఁగావలదె సారసనేత్రమణీమయంబులౌ
మేడలసంచరించుటకు మీమదికిన్ బ్రియమూనదయ్యొనే. 103

క. కావున మామాటలు నీ, భావంబునఁ బాదుకొల్పి పార్థివునకు సౌ
ఖ్యావహముగ నిక్కన్నియ, నీవలయు నటన్న నాతఁ డిట్లనిపలికెన్.

ఉ. పావనులార! మీరనెడు పల్కులె సత్యముగాని యింక నా
భావము వేఱెయొక్క లఘుపద్ధతికిం జొరదట్టులౌట ధా
త్రీవరు నిప్పు డెప్పగిదిఁ దెల్పఁగవచ్చునొ తెల్పి తన్మనో
వ్యావృతవాంఛఁబుచ్చి శమితాగ్రహుఁజేయుఁడు వేయునేటికిన్.

క. తొల్లి హరిశ్చంద్రమహీ, వల్లభతల్లజుఁడు సత్యవాక్యధరము పైఁ
జెల్లింపఁబడిన భాషలు, తెల్లముగా విననె యపుడు ధీయుతులారా!

క. ఆటులగుటఁ బేననగు ఫల, మెటులైనను లెస్సమీర లెఱుఁగని పదమే
నిటులనుచును దెల్పంగన, ఘటనాఘటనాఢ్యులార్యగణనుతచరితుల్.

చ. అన విని వారలందఱు తదానతిఁ గైకొని సత్యనిష్ఠనీ
యనువుననుండఁ గావలదె యంచు మహాద్భుత మందిరమ్ములం
జని తగువేళ భాస్కరకసాతలనాథునిఁగాంచి తా మునుల్
బనివిని వారితో ననిన పల్కులు సర్వము దెల్పెక్రమ్మఱన్. 108

ఉ. రాజకులావతంస! రిపురాజవితానతమిస్రహంసమీ
యోజన కాతఁడాత్మ ముద మొందుచు మున్నుగమాటమించుటన్
భాజనమయ్యె చింతలకుఁ బ్రాజ్ఞులపద్ధతు లిట్టివేకదా!
యీజగమందె. మీరలు గ్రహింపని ధర్మము లెందు గల్గెడిన్. 109

క. మీారే లేదు రాజ్యంబున, సారమతిఁ సత్యనిష్ఠ సలుపుచునుండే
వారలు గలుగుట మీాకే, తోరపుసత్కీర్తి కాదె దుష్టవిదూరా. 110
ఉ. కావలెనన్న నీవెఱుఁదికం బెమనోజ్ఞవిలాసరూపరే
ఖావిమలాంగులై తనరు కన్నియ లెందఱు లేరు? నీకు త
త్పావనశీలుమాట యధువ్రిపంబుగఁ జేయ ననుగ్రహింపు పృ
థ్వీవర! నేఁడు మావనవిదప్పకనన్న ధరన్మితాస్యుఁడై. 111
క. మంచిది పాండనివారలఁ, బంచి ధరావరుఁడు పంచబాణవశుం డై
యించుక నిలువఁగఁ జాలక, పంచాననమధ్యయున్న భవనంబునకున్.
క. ఏకతమయేగ నాతని
రాకను తలిదండ్రులరసి పరిచలితతనులై
వ్యాకులము నొందఁ గనుగొని
యాకన్నియ ధైర్యమూది యపుఁడి ట్లనియెన్. 113
ఉ. ఏమిటి కింతభీతి? ధరణీశ్వరుచే నగునట్టి దేమి నా
స్వామియనుగ్రహంబున వెసం జని వానికి లోకులీకమ
ద్ధీమహితోక్తుల న్మనసుఁ ద్రిప్పి బిరానన సాగఁబంపి మీా
కోమలపాదపద్మములకుఁ బ్రణమిల్లఁగ నేగుదెంచెదన్. 114
చ. అని యిటు లూరడంబలికి యప్పుడు చంద్రిణిదేవి భూపతిఁ
గనుగొని చెల్లెలుం గనెడు కాంతుమెయిఁ జనుదెంచినారొ ర
మ్మని మణిపీఠమిచ్చిన నిజాస్యము న న్కళవప్ప నాతఁ డో
య్యన వసియించియున్నఁ గమలాయతలోచన పల్కెక్రమ్మఱన్. 115
తే. అన్న నాపై నిప్రేమచే నరుగుదెంచి
నారొ? మేలయ్యె నాయంతవారతోడఁ
బుట్టుటొకట మదీయమహా పుణ్యమహిమ
గాదె? యేభాగ్యములకైన కడమగలదె? 116
చ. అన విని యాతఁ డిట్లనియె నంబురుహాయతనేత్ర! నీపయిఁ
ఘనతరవాంఛ నేనిపుడు గన్గొనవచ్చిన నిట్టులాడఁగా
జనునె? కఠోరవాక్యములు సర్వములున్నె యెఱంగి నన్ను వం
చనయొనరింపఁజూచుటకుఁ జాలఁగ నద్భుతమయ్యె నెమ్మదిన్. 117
చ. వనధరవేణి! నాదయిన వైభవరూపవిలాసవైఖరుల్

గని తముదారె వారిరుహగంధులు కొందఱు నన్వరించి రా
యనువునఁగాదు సేవ భవదాకృతికిన్ భ్రమఁజెంది వేడ్కఁ గ
న్గొన నరుదేర నామనసు నొవ్వఁగ నాడఁగ నీకు నాయమే? 118

చ. అలయిక లేక యెంతపనియైనఁ దలంచినమాత్రఁ గూర్చుకో
గలుగు బలంబు నాయెడలఁ గల్గియు నీమది నొచ్చునంచు ని
ట్టుల నొకరుండ వచ్చితి కడుం బ్రియమందఁగఁ గారవించి నా
పలుకు గ్రహించి నన్ను మరుబారి నిద్రోయక యేలు కోమలీ! 119

చ. నిరుపమభోగభాగ్యములు నీవశమౌనటు సేయువాఁడ నా
తరుణుల నీవు బంచె దెటు తప్పక యట్టుల సేయువాఁడ భా
సురతరతావకీయకృపఁ జొప్పడురీతి మెలంగువాఁడ న
న్వరిణయమై సుఖింపు మని నం జలజానన వానికిట్లనున్. 120

క. పరిణయ మొందిన సతులం, గరిమం బెండ్లాడువారు గలరె? ధరన్ మ
ద్గురులు నను మున్నె యొసఁగిరి, సరసాగ్రణియైన వీరసంగయ కెలమిన్.

ఉ. రాజవు సర్వధర్మపరిరక్షణదక్షుఁడ విట్టు లన్యనీ
రేజదళేక్షణాతతి వరింపఁగ నెమ్మది వాంఛ సేయు టే
యోజ దశాస్య కీచక మహోగ్రబలాధికు లిట్టి కోరిక
న్తేజము దృంగి కీర్తి చెడి నీఱయి పోవుట నీ వెఱుంగవే! 122

తే. పరసతీసంగమంబునఁ బరిణవిల్లు
సౌఖ్యమిల నణుమాత్రమై పరఁగు దాన
నొదవు పాపంబు భూమిధరోపమాన
మై నిలచు నేటి? కిట్టి తుచ్ఛానుభవము?. 123

క. సరసాన్నపానములు మం, దిరమున గలిగియును తిరియ దవిరెడుగతి భా
సురకులకామినులుండఁగ, ధరణీశ్వర! యన్యవాంఛ దవులం జను నే?

వ. అనిన నతండచ్చోటిమాటలు గీటునం బుచ్చుచు గ్రమ్మఱ ని ట్లనియె.

సీ. బాల! నీవీక్షణబాణముల్ నామీఁద వ్రాలి దేహంబు దూరకయమున్న
తరుణి! నీమధ్య కేసరి నావనోగుహ నెనసి ప్రాణంబులు గొనకమున్న
తరలాక్షి! నీయానదంతి నా మోహిలను* యట్టాడి కాలరాయకయమున్న
పడతి! నీనూగారుపాము నా యెదుటఁ గన్పట్టి ప్రాణము గ్రసింపకయమున్న

* 'మట్టాడి' యని పాఠాంతరము.

తే. ధర నహింసకు మిక్కిలి ధర్మపథము
లేద నెడుమాట నీమదిఁ బాదుకొల్పి
ప్రేమ దొలుకాడ స్మరతాపపీడపీఁడ
నన్ను దయనేలుకోఁగదే? సన్నుతాంగి. 126

వ. అనినఁ దద్వధూవతంసం బిట్లనియె. 127

ఉ. నాలుక నంటినంతనె ఘనంబుగఁ జేదగు వేము మీఁదరో
గ్గాళినడంప దేహమున కంచితసౌఖ్య మొసంగు మెక్కుచో
మేలగు మాధురింబరఁగు మీఁదట ప్రాణ మెడల్చునాభి యా
పోలిక తెల్లమౌ పిదప పుణ్యము పాపము సేయువారికిన్. 128

వ. కావునఁ బ్రస్తుతసుఖంబు నభిలషించి ఘోరదుఃఖంబు నొందకుమనినఁ
దద్ధారుణీవల్లభుం డిట్లనియె. 129

సీ. సుదతి! నీజంకెన చూపున బెదరించు నతిగంధపొడిబూది జల్లుమేన
తెరవ! నీకొనగోళ్ల చురుకులంటఁగ జేయుతరళాక్షి! నెఱివేణిత్రాట మోదు
చతురాస్య! నీబాహులతికలబంధించు సరిగళరవమంత్ర సరణి నెఱపు
కోమలి! వరకుచకుంభముల్గ్రాన్పింపు చెలి! యధరామృతసింధువోసఁగు

తే. నాతి! నీదేహవిద్యుతిజ్యోతినిలుపు, పడతి! నీనెఱగాలిచేఁ బారఁజిమ్ము
పంకజానన! ననుఁబట్టిబాధపెట్టు, గడుసువలరాచభూతంబువిడుచుఁగాని.

క. వేఱె యొక సరణినామది, మీఱిన తాపంబు చెడదు మీనేక్షణ! నం
దేఱికృపంగనుగొనుమిఁక, మాటాడకుమనినఁగుపితమానసయగుచున్.

క. నోటికి వచ్చినగతి యిటు, మాటికి దుర్భాషలాడ మనుజేశ్వర! నీ
కేటికి? ధర్మముచెడి మముఁ, బోటుల కాసింపనీదు పోడిమి చెడదే?.

చ. అనవుఁడు తోకద్రొక్కిన మహాహివిధంబునఁ గోలఁబెట్టు దా
కిన పులిరీతి బిట్టదరి కిన్కమనంబుననుప్పతిల్ల లో
చనములు నెఱ్ఱదోఁప పెలుచం దనుగన్గొను రాజుఁగాంచి బ
ల్మిని తనుబట్టునో యనుచు మానవిలోచన జంకె నెమ్మదిన్. 133

క. దుర్మార్గుఁడు కామాంధుఁడు, ధర్మవిహీనుండువీఁడు తలఁచినతలఁపుల్
నిర్మూలము చేసి కృపా, భర్మాచలధన్వి నన్ను భావింపఁడొకో. 134

క. పులిబారిఁ జిక్కు ధేనువు, మెలగంగాలేనికరణి నీఁదెఱుఁగని యీ
పలుగాకి బారిఁజిక్కితి, తలఁగిచనంజాల నింక దరి యెయ్యదియో!,

సీ. వీని నెట్టులయిన విడఁజిమ్మిపోయెద నంటినా యబలను న్యాయసహిత
ధర్మమార్గముల బోధ యొనర్చి తలఁగెద నంటినా మున్ను నేనాడినట్టి
పలుకులన్నియు నునిష్ఫలములై చనురద్ది చేసి యెవ్వరికైనఁ జెప్పికొందు
నంటినా మఱి వీనికంటె నిక్కడ నెక్కుడగు వాఁడు లేఁడు కోపాగ్ని శిఖల

తే. మడియఁ జేయుదు నంటినా పుడమి తేనిఁ
గూల్చుట మహాసుపర్వనిఁ గూల్చుకంటె
నెక్కుడగు పాపమని యందు రెల్ల బుధులు
గాన యెద్దియుపాయంబు గానఁబడదు. [ద్రోఁ

క. అని చింతనొందు సమయం,బున నొక్కయుపాయము రగభూషణకృపఁ
చిన నబ్బాలారత్నముఁ, జనపతి కనుకూలమైన చందము దోఁపన్.

ఆ. కాలయాపనంబు గావించి భూపతి, సాగనంపి తండ్రి సంధి దప్ప
నింక నిలువుదాన నేనంచు మదినిశ్చ,యించి యతనితోడ నిట్టులనియె.

ఉ. ఎన్ని విధంబులన్ వలవదేమిటి కీతమకం బటన్న నా
విన్నప మొక్కటైన నృప! వీనులఁ జొన్పవు నీకుఁ గట్టిగా
నన్ను పరిగ్రహించెడి మనం బిఁక నింగిని మాన్పువార లీ
యున్న జనంబులోఁ గలరె? యుక్తమయుక్తము నెన్న నేటికిన్. 139

మ. ననుసంతోషముఁ నొందఁ జేయుటయె మిన్నాయంచు నూహించితే
ని నరాధీశ్వర! యేడునాఁడు లెడమీ యంగావలెన్ నేటికిన్
జినఁగా భూనగధీశ! పూజసలుపన్ నాయంబు మావంగడం
బున నేనట్లొనర్పఁగావలయు ముప్పూటల్ వివాహార్థమై. 140

ఉ. నావుడు సమ్మతించి జననాయకుఁ డింటికిఁ బోయెఁ బోన త
త్పావనశీల యంత తలిదండ్రుల కాగతిఁ దెల్ప వారు ధా
త్రీవరు దుంపగంబు సుమతీమణి పూనిక యంత వ్రాసి స
ద్భావుఁడు వీరసంగియను బంపెనఁ గాంచి యతండు నెమ్మదిన్. 141

చ. హరహర! యెంతపాపమున కొప్పనవృత్తి వహించె నేఁడు భా
స్కరధరణీతలేశ్వరుఁడు చంద్రిణి నేక్రియ వాంఛఁ దీర నే
పరిణయమాడు? నాకుఁ బెండ్లి భాపుని నేక్రియ దెప్పరింతు? నే
నరణిఁ ఘటించునో శరభ సాళువమూర్తి యటంచు నత్తఱిన్. 142

వ. చింతాక్రాంతుండై యున్నతఱి తజ్జనకాదు లతని యొద్ది కరుదెంచి

తన్ముఖంబున నావృత్తాంతంబు విని బలవద్విరోధంబు చెందుట భావ్యంబుగాదు కళ్యాణోత్సవంబు సమకూడదు రహస్యంబుగాఁ జని వివాహంబొనర్చుకొనివచ్చుట మే లని నిశ్చయించి యాస్థితి సంగయ్యతోఁ దెలిపి యతనిం నొడంబఱిచి పెండ్లికొడుకుం గావించి యొకయుత్తమాశ్వంబుపై నెక్కఁబనిచి యుచితపరివారంబుతో

తే. తారు వేడుక వెడలి యోంకారపురముఁ [నేగి.
జేరఁ బోవుచుఁ దమవార్త వారి కెఱుక
పఱుపఁ దగువారిముందటఁ బంపి తోనె
నాఁటిరాత్రియె యేగి రన్నగరమునకు. 144

చ. సిరి దళుకొత్త నిప్పగిదిఁ జేర నిగూఢత వియ్యపిల్లు స
త్వరమునఁ జొచ్చి యప్పుడె వివాహము నేర్పునఁ జేసి తద్వధూ
వరులహయంబుపై నునిచి బంధులతో నరుదేరి యప్పురం
బురువడి నిర్గమించిరి మహోత్సుకతం విభవంబు మీఱఁగన్. 145

ఉ. భూరిగుణాఢ్యుఁ డిప్పగిదిఁ బోవుచునుండఁగ నంతలోపలన్
జారుఁ డొకండువచ్చి ధర జాగిలిమ్రొక్కి మహీశ! నీమదిన్
గోరిన చంద్రిణీమణిని గొంకక నొక్కఁడు బెండ్లియాడ పెం
పౌ రహినేగె దానవరసాధిపవర్యుఁ డుదగ్రకోపుఁడై. 146

మ. అపురా! యెంతకువచ్చె నాసుపతి సూర్యన్గొల్చి నిన్గాంతు మూ
డవనాఁడొం డొక మాయఁబన్నినను పీడంజేసి లోలోపలన్
ధవునిం బిల్వఁగఁ బంచి తోన గనియెన్ నమ్మంగరా దెవ్వొడం
బివురుంబోడులఁ జేలనై విడిచితిన్ జేఁజిక్కు కాంతామణిన్. 147

చ. భువి పులినోటికండఁగొనుపోలిక వేడుక నేవరింపఁగో
రు వనజనేత్రిఁదోఁచ్కొని యొరుల్ గనకుండ వివాహుఁడై సుబాం
ధవుఁడయి యేగె వానిపటుదర్పము గీటణగించి యిప్పుడా
యువిదమరల్చి తెత్తు నని యుగ్రదవానలరేఖ మండుచున్. 148

శా. సేనానాథులఁ బిల్వఁగాఁ బనిచి యక్షౌణోద్ధతి స్మేరలా
హీనాత్ము న్నడియించి తత్పుపతిఁ జెం దేగుండు మీవెంటనే
నేను న్వచ్చెదనంచుఁ బంప భటదంతిస్యందనాద్యాదిసే
నానీకాభియుతంబుగాఁ గదలి రుద్యద్బాహుదర్పంబులన్. 149

శా. ఆరీతిన్ జని వారలందఱు వివాహాయాతమర్త్యావళిం
దూరం బేగఁగనీకఁ జుట్టుకొన నిర్దోషాత్ముఁడౌ వీరసం
గాగాధ్యుండు హయంబునిల్పి రిపుసేనాళి న్విలోకించి యిం
కేరీతిన్ జనవచ్చు శత్రువులనే నెబ్భంగి నిర్జించెదన్. 150

చ. పటుతరదర్పమొప్ప పరిపంథులఁగూల్పఁగ శక్తిచాల దే
నట నిటఁ దప్పరించిచన నాయితుగాదు లతాంగిఁ జేకొనం
గుటిలమహాధవుం డిటుల కొంకక నాపయి దాడివెట్టె హా!
కటకట! కాంతనిచ్చి చనుకం బె శరీరము వీడ మేలగున్. 151

ఉ. కాంత నెపంబువెట్టి నను కత్తులపాలుగఁజేయఁ బూనినేఁ
డింతకు దెచ్చినాఁడు హృదయేశ్వరుఁడా శరభావతారుఁ డా
వంతయునైన బ్రాణమున కాస యొనర్ప సతీలలామకై
చింతయొనర్తు సేనగలిసెన్ వెరవెద్దియొకో తలంపఁగన్. 152

వ. అని యొక్కింతసేపువిచారించి యంతలోననే తెలివొంది యౌరా! పాంచభౌతికవికారంబున కెంతతలంపుపుట్టె సకలజగత్సంహారకారణం బైనత్రిపురారింగొలుచువారల కసాధ్యంబులుం గలవే? యని నిశ్చలచిత్తంబున నిమీలితనేత్రుఁడై యీశ్వరపదధ్యానంబు సేయు నంతలోన. 153

శా. కాళీదుర్గలుపక్షముల్ రవిశశిగ్నౌనేత్రముల్ తీవ్రవం
భోళిప్రాయనఖంబు లష్టచరణంబుల్ వ్యాధిమృత్యూరు లు
త్తాలజ్యోతిశిరద్వయంబు తటిదుద్యజ్జిహ్వౌర్వానల
జ్వాలాభైరవకుక్షిపక్షములు దీవ్యద్బాహుసాహస్రమున్. 154

చ. తనరఁగఁ గానుపించె మది తల్లడమందకు వత్స! శారభం
బననగు మూర్తి నే సిటదయామతిఁ బావకవాంఛఁ దీర్పఁగాఁ
బనిగొని వచ్చినాఁడ నవపద్మదళాయతనేత్ర! వేగఁ జే
కొని పరిపంథిసంతతులఁ గూల్పఁగఁజాలుదు వంచుఁ బల్కుచున్.

తే. పావకాస్త్రస్వరూపమై పరఁగుమండ
లాగ్రమొకటిచ్చి యాయుజ్జ్వలాయుధంబు
శత్రువులమీఁదఁ జళిపింప జ్వలనశిఖలు
దీనఁ జనియించి తచ్చమూహానిఁ జేయు. 156

చ. అనుచుఁ దిరోహితుం డిటులఁ జెప్పఁగఁ దెప్పిరి యద్భుతంబుగాఁ
దనకరమందు వాఁడియడిదంబుఁ గనుంగొని మోదమంది సం
గన తనతల్లిదండ్రులకు ఖడ్గముఁ జూపి ప్రసన్నుఁడై వచిం
చిన శరభేశభాషితవిశేషము సర్వము తెల్పి యంతటన్. 157

ఆ. సంతసంబెసంగ సకలబంధువులకు, జడుపువాపియపుడు పుడమివడఁకఁ
గడలుప్రీలలీలగర్జోపమాన మా, సింహనాద మెలమిసేయుటయును.

వ. అమ్మహాధ్వని వినునంతనె పరిపంథివరూథినీసముచ్చయం బెల్ల బెదరుగదుర డిల్లపడిచూచుచున్న సమయంబున వారిపిఱుంద నరుగుదెంచు మానవపతి దానును భయకంపితతనుండై డాయనోడి తత్ప్రాంతోన్నతశైలారోహణం బొనరించి కనుంగొనుచుండె నంత నబ్బలంబులు నిజసేనానాయకప్రేరితంబులై ధైర్యంబు నవలంబించి యసిముసలముద్గరప్రాసాదిసాధనంబులతో సమరాభిముఖులై యెక్కువెట్టుకవిసిన నవ్వీరసంగమేశ్వరుం డత్యంతభక్తితాత్పర్యంబున శరభసాళువమూర్తిం దలంచి పావకాస్త్రస్వరూపంబైన నిస్త్రింశంబొఱ వెలికి ప్రావృట్కాంచలోపమానంబుగా జళిపించిన దత్ఖడ్గంబువలన సంవర్తసమయతాండవధురీణత్రిపురహరఫాలాంబకోద్భూతతేజోజ్వాలికాభీలంబై యెక్కుడనలం బావిర్భవించి తద్వైరులంజుట్టుముట్టి దహించి పంచత్వంబునొందించిన నవ్వొక్కశరణపుంగవుప్రాణంబుల బ్రహ్మరంధ్రంబులవ్రచ్చుకొని తేజోరూపంబునదివంబున కేగునవసరంబునఁ దత్కళేబరంబాయోధనబహిఃప్రదేశంబునఁబడిన వీరసంగయ గనుంగొని. 159

ఉ. అక్కట! మోసమయ్యె శరణాగ్రణిజీవముఁ గొంటి నింక నా
కెక్కడి మోక్షమేడ యశమే టిది భక్తి? మదిష్టమూర్తినే
డిక్కడ భక్తహింస ఘటియింపఁగఁ బోలును వాఁడి ఖడ్గమే
నెక్కరణిన్ సహింతు తనకీపగయున్నె టనుండి యుండెనో. 160

చ. అనుచు విషాదమగ్నహృదయాంబుజుఁడై గణవర్యుతోడఁ దా
నును మృతిఁ జెందఁగాఁ దలఁచి యాలుకను ధైర్యమునన్ గటారిచే
కొని యసఘానునంటనె యొకో యని తచ్ఛరణుండు లేచి యో!
యనఘ! యిటేలచేసెదని హస్తమునట్టి మరల్చె నంతటన్. 161

శా. శైలాగ్రంబున నున్న రాజవరుఁ డాచందంబు వీక్షించి స
చ్ఛీలుం డీతఁడు శర్వభక్తతతి వంచింపండు నేనిప్పుడా
లీలంబోయి మదీయపద్వినతుఁడై లేవంగఁబో నంతలో
గూలం జేయుదు మత్ప్రహారవిహతిం గొంచింపఁగా సంగయున్.

వ. అని తలంచి. 163

చ. గళహృదయాంసశీర్ష తలకాయములన్ శశిహారనాయకో
జ్జ్వలమణిశాటికామకుట చర్చలెడల్చియు గొప్పశక్తిచే
వెలయు శివాక్షముల్ గిరిశ పేటిక కావిపటంబునున్ జటా
వళిభసితంబు దాల్చి గణవర్యుని చందముఁ దోఁప నర్తతిన్. 164

క. చనుదెంచి యెదుటనిలచిన, జననాయకుఁ గాంచివీరసంగయ్య ముదం
బునఁ గేవలశరణాగ్రణి, యని యెదురుగ నేగి మ్రొక్కె నంతటిలోనన్.

క. కేల నున్నట్టి శితకర, వాలంబున నతనిశిరము వ్రైఁగ నదిపూ
మాలికయై కంఠంబున, వ్రేలె ధరావల్లభుండు వ్రీడం జెందన్. 166

క. ఆక్షణమున గిరిజేశ్వరుఁ, డీక్షేంద్రము నెక్కి నిర్జరోత్కరయుతుఁడై
సాక్షాత్కరింప సంగయ, యక్షీణముదంబుతోడ నతనికినతుఁడై. 167

మాలినీ. శమనమదవిభంగా! చంద్రఖండోత్తమాంగా!
కమలనిధినిషంగా! కాళికాత్మాబ్జభృంగా!
యమృతనిజనిభాంగా! హాస్తసంభక్తరంగా!
నమిసుతగుణసంగా! దైవవేశ్యాభుజంగా!. 168

తే. అనుచు వినుతించు నాతనిఁ గని శివుండు
వాంఛితం బెద్ది వేడు మో వత్స! యనినఁ
బెండ్లివారికి మాకు నీపృథివిపతికిఁ
దావకీనపదం బిమ్ము ధర్మవాహ. 169

వ. అనిన శర్వుం డిట్లనియె. 170

క. శ్రీవీరసంగసంతత, గోవిదనుతసుగుణసంగ కువలయపతి దు
ర్భావుఁడు వీనికి మోక్షం, బేవిధి నివ్వంగవచ్చు నెఱుఁగ వె యనినన్.

శా. స్వామీ! యిట్టుల నానతీయ తగ దీసర్వంసహాభర్తచే
నే మీపాదముఁ జూడఁగంటిఁ గడు వర్ణింపంగ నీచిహ్నముల్
దా మైఁ దాలిచి మిమ్ముఁ గన్గొనియె నీతం డెన్ని చందంబులన్

సామాన్యం డని యెంచఁబోక దయమోక్షం బిచ్చి రక్షింపవే !. 172

చ. అనిన దరస్మితాంచితముఖాంబుజుఁడై పరమేశ్వరుండు త
జ్జనవరుఁ బెండ్లివారలను సంగయ నాత్రని యంగనామణిం
గొని చనె రౌప్యశైలమునకుం సుర లచ్చెరువంద నట్లుగా
ఘన శరణప్రభావము లపూర్వము లాత్మ గణింప భూవరా!. 173

బెట్టిదదేవరసు కథ.

వ. అనిన బసవేశ్వరునితో బిజ్జలుం డి ట్లనియె. 174

ఉ. తొల్లిటివట్టిముచ్చటలు దొడ్డగఁ జెప్పిన నెట్లు నమ్ముదుం
గల్లయొ నిక్కమో? యపుడు గన్గొనవారలలోన నేరికిం
జెల్లవు తత్ప్రభావములు చెప్పినయట్టుల నీగణాళిలోఁ
దెల్లము చేయుమా యొకని దివ్యమహత్త్వముచూడ నిత్తఱిన్.

క. అన బసవేశ్వరుఁ డిట్లను, జననాయక! యెవ్వరైన శరణావళి చే
కొనవ్రేలిగోరఁబోలరు,మును వే?మిపు డేమి?తథ్యముగఁగనుమనుచున్.

క. కట్టెదుట నిల్వఁబడ నీ, బెట్టిదదేవరసుగారి పృథువిక్రమ మా
పట్టణభర్తకుఁ జూపఁగఁ,దొట్టిన సంతోషమాత్మఁదొలుకఁగఁబలికెన్.

క. నృపుఁ డన్న మాటవింటివె,యపరిమితమహాప్రభావ యనునంతనె తాఁ
గుపితాంతరంగుఁడై కా, శ్యపి గగనంబంటఁ బెరిగె సభ తల్లడిలన్.

వ. ఇట్లు పెరిగి బసవేశ్వరు నుద్దేశించి. 179

సీ. సరసిజాతాబ్జ నక్షత్ర గ్రహంబులు బొరనూదునో యోప్రపన్న పోష!
మలజాదిసురలఁ బొమ్మలరీతికరములఁ బట్టి యాడింతు నో భాను తేజ!
యేడుసముద్రంబులిలవసంతంబు గాఁజల్లునాఁ డుదునో ప్రసన్న హృదయ!
యుర్విధరంబులొన్డొంటితోఁ దాకించియురుము సేతునుమామనో వసంత!

తే. యేమియానతియనిబసవేశ్వరాఖ్య, సంజ్ఞనొకగట్టు పెకలించిశయకనిష్ఠి
కాంగుళిపునర్భవంబు చేనాకసమున, కెగరఁజిమ్మిననదిబంతి పగిది నెగసె.

ఆరీతి నెగయు గిరిఁ గని
యేరిపయింబడునొ యనుచు నెంతయు సభలో
వారెల్ల బెదరి గనుఁగొన
బోరున నది పుడమిదొరగి పొడిపొడియయ్యెన్. 181

ఉ. అ త్తరిలేచి బిజ్జలధరాధిపుఁ డంగముకంపమొంద న
త్యు త్తముఁడైన దేవరసు నొయ్యనఁ జేరి నమస్కరింపుచు
న్మత్తుఁడ క్రోధచిత్తుఁడ క్షమాగుణహీనుఁడ నైననాకు నీ
వి త్తరికూర్మిచే నభయమీయఁగదే శరణాగతావనా!. 182

సీ. భీరహితపురాము రారివీరానీక మారకుండగు నాగహారిరూపు
ఘోరపరాక్రమ తారకదైత్య సంహారుఁడైనట్టి కుమారురూపుఁ
బారమేశ్వరభక్తిదూరదక్షవినాశ కారుఁడౌ వీరావతారురూపు
నీరేజభవశిరో దారణుండగు కాల భైరవమూర్త్యాఖ్య హారురూపుఁ

తే. బోలు నీరూపు శమియించి పూర్వసరణిఁ
దనరి జనలోచనానంద మొనరఁ జేయు
మని నుతించిన నెప్పటితనువుఁ దాల్చె
బసవముఖభక్తతతికి సంతసమెలర్ప. 183

క. వరగుణుఁడగు బెట్టిదదే, వరసు చరిత్రంబు వినినఁ బఠియించిన యా
నరుఁ డరితరిఁ బోరిగొని సు, స్థిరతరశుభసంతతులను జేకొనుధరణిన్.

క. కావున ఘనుఁడీ బెట్టిద, దేవరసయమహిమలిట్టి తెఱఁగగు మఱియుం
భూవిదితంబుగఁ జిత్రము, పావనగుణవీరభద్ర పార్థివ వినుమా.

క. కలిదుర్వ్యాపారహితుఁడు, సలలితజంగమపదాబ్జజాతామిళితుం
డలఘుతరకీర్తియుతుఁడీ, గిలకదమారయ్యయితనికృత మెఱిగింతున్.

గిలకదమారయ్య కథ.

సీ. తనువునభస్మలేపనమొప్ప నొనరించి గండపెండెరమొక్క కాలిడాల్చి
కరకచల్లాణంబు కాసెతో బిగియించి, కటికంపుపోగు లేప్పడధరించి
గళమునపాలకాయలసంకుసరులేసి ఘనమైన మేనయోగములువొడగి
ఫాలభాగమునందుఁబ్రాణలింగముసిల్పిపసిమిమీరెడుశాల్వపైనిగప్పి

తే. కన్నొనల కజ్జలముదిద్ది కావిబొట్టు
ఫలకమునఁ బెట్టి నాభితలమున ఘంట
నునిచి యొకకేల గిలకయు నొక్కకేల
బొమ్మయును బట్టి కళ్యాణపురమునందు. 187

ఉ. వంచన యేమిలేక గణవర్యగృహంబుల కేగి గిల్కవా
యించుచుఁ గేలిబొమ్మ నటియింపఁగఁ జేయఁగఁ జూచి వారు మ

న్నించి యొసంగు కాంచనమణిప్రచయాంబరవస్తుజాలముల్
కోం చరుదెంచి భక్తవరకోటిసమర్చ లొనర్చుచుండెడిన్. 188
తే. ఆవిధము జనులంతట నాడుకొనఁగ
విని గణాచారి సంగయ్య యనెడు భక్త
పుంగవుఁడు తీవ్రకోపవిస్ఫూర్తితోడ
మారయాఖ్యునిబిలిపించి మూలిపలికె. 189
ఉ. మాయలబొమ్మ పట్టి పలుమారు నటింపఁగఁజేసి దాన నా
దాయముగూర్చి శైవగణతండసమర్చ లొనర్చుచున్న లే
దాయనె వేఱెయొక్కసనయంబగు కాయక మిట్లు సేతయే
నాయము మానసూనదగు నాధరణీస్థలి భక్తకోటికిన్. 190
క. మేదిని శరణులు లింగవి, నోదంబులు నితరమగు వినోదానుభవం
బేదిక్కున నొనరించిరి, నీదగు చరితంబుదలఁప నింద్యం బయ్యెన్.
తే. కుండచరపుర కుమ్మరగుండవిభుఁడు
చప్పటలు వేసి చారమచక్రవర్తి
హరుని నాడించి రాగతి యవలఁబుచ్చి
మాయచేఁబట్టి యాడింప నాయమగునె. 192
చ అనవు డతండు మ్రొక్కి వినయంబున నిట్లను సంగమేశ! నీ
యనుమతి యట్లుగాఁగ ననయంబుఁ జరించెదఁ బొమ్మ యింకఁ జే
కొన నని పల్కి గేహమునకుం జని యెప్పటిరీతి కాయకం
బునకయి యొక్క మేటిగణపుంగవునింటికిఁబోయి యచ్చటన్. 193
చ. అలరకరస్థలింగమపు డాత్మకరంబున నిల్పి వింతగాఁ
గిలగిలనాగ గిల్క యొకకేలఁ గదల్పఁగ హస్తపద్మసం
కలితభవుండు షట్పదముకై వడి గంతులు వేయఁజొచ్చె వి
చ్చలవిడి చూచువారు మది సంతసమందఁగ నంతలోపలన్. 184
ఉ. శైవగళోత్తమాంగకరసారసకక్షముఖాంగదేశయు
క్పావనలింగముల్ ప్రథితకాంచనపీఠనియుక్తలింగముల్
స్థావరలింగముల్ గదలి తాండవమాగతినాడఁజొచ్చినం
భావములందు నద్భుతము పర్వఁగ భక్తవరేణ్యు లొండొరుల్.
తే. మేటికలలోన వస్త్రంబు మూటలందు

కరతలంబున నున్నలింగములు గంతు
లేయఁగాఁజొచ్చె యిది యేమి మాయమొక్కో?
యనుచు నందఱు బసవాలయమున కరిగి. 196

ఉ. ఆతనిఁగాంచి తన్నటనమంతయుఁ దెల్ప స్వలింగమూర్తి ము
న్నాతెఱఁగొటఁజిత్తమున నద్భుతమందగ శంకరద్విజ
వ్రాతము పూర్వశైవనికరంబులు స్థావరపీఠలింగసం
ఘాతము నాట్యమట్లనె భయం బెదనొందఁగ వచ్చిచెప్పినన్. 197

మ. పరిశీలింత మటంచు నున్నయెడ నొప్పం బట్టణోదంతముల్
నిరతంబు న్వినుపించుచారుఁ డొకఁ డొలిన్వచ్చి సేవించి యో
వరమంత్రీశ్వర! యిప్పురాంతరమున న్వాక్రువ్వఁగా రాని చి
త్రరసంబొక్కటిఁ గాంచివచ్చితిని దథ్యంబెట్లనన్ దెల్పెదన్. 198

వ. గిల్కదమారయాఖ్యుం డొక్కభక్తసత్తముండు. 199

తే. బొమ్మనాడించి తల్లడ్డి పూటపూట
నయ్యలనుబూన్ప సంగయ్య యనెడిభక్తుఁ
డీసరణిగూడదన బొమ్మ నెడమకేల
లింగమూర్తి నాడించె భక్తాంగణముల. 200

తే. మాదఁ డింతటి భక్తుఁడో? మదనవైరి
తనకుఁ దా నాట్యమాడె నాతండు చెప్ప
నటుల నీచిత్ర మెచ్చుటనైన గంట
మే! యనిన దండనాథుండు మెచ్చి యపుడు. 201

క. వారందఱితో సంగయ, గారి శుభాగారమునకుఁ గ్రక్కున జని జో
హారుతగలింగనర్తన, కారణమునఁ జోద్యమంద ఘనపదములకున్.

క. జోహారుసేయ నాతం, డాహా! యిది యేమి వింత! యధికులు మీ రి
ట్లూహింతురె? యని క్రమ్మఱ, నాహారభక్తార్యవితతియడుగులకొరగెన్.

వ. తదనంతరంబ. 204

చ. బసవఁడు సంగమేశుఁ గని పల్కెను గిల్కదమారశూరి కి
వసదృశబోధసల్ప మము నందఱు నిత్తఱి లింగమూర్తిచేఁ
బసచెడి మోదచేసితివి బాపురె యాతనిచర్య లెన్నఁగా
బిసరుహగర్భశేషగిరిభిద్గురుముఖ్యుల కైనశక్యమే. 205

ఉ. మాయగ బొమ్మచేసి గణమండలియిండ్లకు కోతికై వడిఁ
బాయక త్రిప్పి వారి పదపంకజములు ల్గొలువంగఁజేసె న
య్యాయతశౌర్యుఁ డిట్టిగతి యర్హము గాదని మాన్పఁజెల్లునే
ధీయుత! యింకనైనఁ దొలితీరున వానిఁ జరింపఁజేయవే. 206

చ. అనవుడు లజ్జనొంది బసవాధిప! నేరము చేసినాడ నీ
యనుపమ మర్మమే నెఱుఁగ నైతి నటంచు వచించి వేగ మా
రని బిలువంగఁ బంచి గణరత్నము తావకదివ్యలింగమూ
ర్తిని నటియింపఁజేయకుము దేశికవర్యుల యాజ్ఞ నీవనన్. 207

ఉ. ఓగురులార! తొంటిగతి యోగ్యము గాదని యంటి రిప్పుడీ
లాగున గూడదంటిరి కళాధరభూషణ భక్తపూజ లే
లాగున నింకఁజేయుదు తలంపఁగ కాలము మించెఁ జొచ్చె నా
కేగతి యానతిచ్చెదరొ యిండని మారని గాంచి నవ్వుచున్. 208

క. సంగయతో బసవసచివ,పుంగవుఁడును నితనికొక్క బుద్ధి దెలుపుఁ డీ
జంగమగురులింగార్చన,భంగము గాకుండనని భయకంపితుఁడై. 209

చ. గిలకదమార! తొంటిదగు కృత్యముఁజేకొని పొమ్మటన్న న
ప్పలుకుఁ దలంధరించి యటవారలకుం బ్రణమిల్లి యెప్పట
ట్టుల బొమఁగొంచు వేచనెఁ గడున్ముదమందుచు నైజవృత్తి కీ
యలఘుఁడు వీరభద్రవసుధాధిప యన్న దరంబె యీతనిన్. 210

వ. తదనంతరంబ సకలశివలింగంబు లీనర్తనంబు మానుటయు బసవేశ్వ
రాద్యఖిలభక్తపుంగవు లీతనిమాహాత్మ్యంబు గొనియాడుచు నిజని
వాసంబుల కరిగి రట్లు గావున. 211

క. అలఘుతరభక్తియుతుఁడగు, గిలకద మారన్న మహిమ: గీర్తించిన ని
శ్చలమతివినినన్నాయం,దొలఁగుఁ గసద్గురుకృపాయుతుఁడగునరుఁడిలన్.

ఈయురు లింగపెద్దయ్య కథ.

వ. అదియునుంగాక. 213

ఉ. ఈయురులింగపెద్ది కథ మేమని చెప్పఁగ వచ్చు దేశికేం
ద్రాయతసత్కృపాగతి శివాధిపమంత్రకళారహస్య బో
ధాయుతుఁ డాశ్రితావనవిధానవిచక్షణుఁ డిష్టలింగపూ

జాయనసత్ప్రవర్తి సుకృతాత్ముఁడు సూనృతవాక్యుఁ డిమ్మహిన్. 214
ఉ. ఈతఁడు మోగులూరఁ జరియింపుచుఁ దా నొకనాఁడు పుష్కరో
ద్భూతమరందపానపటుతుందిలషట్పదమేచకప్రభా
కైతవకందదర్శనవికస్వరహృచ్ఛిఖిభాసితప్రభూ
జాతకుడుంగమానసరసీ సైకతదేశమునందు నొక్కచోన్. 215
తే. కలితపద్మాసనస్థుఁడై కనులుమూసి
జపమొనర్చెడి జంగమ సార్వభౌము
ధీరు నురులింగ మనియెడు దివ్యపురుషుఁ
గాంచి యల్లంతనుండి జాఁగఁబడి మ్రొక్కి. 216
చ. నిలచిన కొంతసేపటికి నీలగళాపరమూర్తియైన య
య్యనఘుఁడు మౌనవృత్తి నిడి యక్షులువిప్పి కనంగనంతలో
పలఁ దిరుగంగ మ్రొక్కి వెలివాఁడ మనుష్యుఁడ పెద్దయాఖ్యుఁడన్
ఖలుఁడను నన్ను శిష్యునిగఁ గైకొని వేగ కృతార్థుఁ జేయవే!. 217
క. జననియుజనకుఁడు దాతయు,ఘనదైవముగురుఁడునీవగతియును నీవే
యనినమ్మి నిన్నుఁ జేరితి, ననుఁ గరుణాదృష్టిఁగనుము నతజనపాలా!2:8
చ. అనవు డతండు నెనర్పు వినయంబున కెంతయు బ్రీతిజాగి హీ
నున కెటులియ్యగాఁదగు మను ప్రభులింగము నన్నగొంకులోఁ
బెనఁగొన కొంతసేపతనిఁ జేర్కొనకూరకయుండి వానితో
నినుమును నెన్న దేనెఱుఁగ నీగుణమెట్టిదొ యేడనుందువో? 219
వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 220
క. ఇప్పుడి నెప్పుడు యుండుదు, చెప్పంబడి యేమి కరుణఁజేపట్టిన మీ
కప్పుడె నాగుణము సఫలమ,నప్పు మనిజాగి మ్రొక్కియతఁడిట్లనియెన్.
క. గురుశుశ్రూషయొనర్చుచుఁ, జిరకాలంబునకుఁ గాక చేకూరునె నీ
యుపదేశ మనిన నెఱితియే,నృజచినన దేసేయువాఁడ పావనచరితా!
తే. అనిన దాన్నవకార్షంబు లధికభక్తి
భూతిరుద్రాక్షధారుఁడై భూతనాథ
భక్తు లెవ్వరైన నెంచ్చుచుఁ బరిచరింపు
మనిన నట్లగాక! యనిపోయి యనుదినంబు. 223
క. ఉరులింగము బోధించిన, కరణిన్ గ్రుమ్మరుచు వంటగట్టియ లొక మో

పరుడున వారల గేహావరణములో బయలనుండి వైచుచునుండెన్.
ఉ. ఈగతి మూఁడునాలుగయిదేడులు వృచ్చి యితండు వేడ్కచే
నాగురువర్యుభవ్యకరుణాగతిచే ఫలియించు నంచు వే
వేగ ప్రభాతవేళ నిలు వెల్వడి నాఁటికినంబునందు స
ర్వాగమవేది యాగురునియంగణమందుఁ జరించుచుండఁగన్. 225
ఉ. నిద్దుర లేచి యాఘనుఁడు నీలగళుఁ స్మరియించువేళ నా
పెద్దయ సంచరించుసడి నీనుల సోఁకిన నావుదూడయో
యెద్దొ యటంచుఁ వాశియని యే త్తర ముష్మరుఁబల్క నాతఁ డీ
ప్రొద్దునకబ్బె నాకు గురుబోధితమంత్ర మటంచు నాత్మలోన్. 226
తే. కంటిభాగ్యంబుభక్తినిగంటిఁగీర్తిఁ,గంటిఁబెన్నిధిగంటిమోక్షంబుగంటిఁ
గంటి జ్ఞానంబునింకనేఁగడమలేక, యుంటిని త్తతినీగురుమహిమవలన.
చ. అని యిటుల న్నుతించుసమయంబునఁ సద్గురుఁ డేగుదేర నా
తని కతిభక్తి మ్రొక్కి యమృతప్రదమంత్రరహస్య మబ్బె మీ
ఘనకృప నంచు బల్కిన మొగంబున నివ్వెఱ దోఁప వాశి యం
చని మును తాను దల్చుమహిమాత్ముగము ల్మను వయ్యె వీనికిన్.228
చ. పలుమరుఁ బల్క మంత్రమయి పాటిలె నౌర ! తదక్షరద్వయం
బిల సితదర్పుఁడౌ కతన నీశ్వరుఁ డీగతి సంఘటించె నం
చలమినప్రేమఁ బెద్దయ! కృతార్థుఁడవైతివి పొమ్మటన్నఁ జాఁ
గిలిపడి మ్రొక్కి యేగె వడి గేగుచు బొంగుచు గంతు లేయుచున్.
క. ఆరీతి నరిగి సద్గురు, భూరికృప న్మంత్రసిద్ధిఁ బొందినవాఁడై
ధారుణి జానెందెత్తున, ధీరుఁడు పెద్దయ్య మెఱసి తిరుగుచునుండెన్
ఉ. అంతటఁ దత్పురాధిపతి యాత్మమునందంబున నొక్కబావి ద్ర
వ్వింత మటంచు నుప్పరులఁ బిల్వఁగఁబంచి యనుజ్ఞయీయ వా
రెంతయుఁ ద్రవ్వినన్ జలము లేమియు నూరక చట్టు వడ్డ దాఁ
జింతిలి రాయి దొల్చు ఘనశిల్పికులన్ నియమింప వారలున్. 231
తే. చేతనయినంత మాచట్టు చెండి చెండి, యించుకైనను దానిభేదించలేక
విసివిభూపతికాగతివిన్నవింప,మదిని వేఁగొంచు దోఁచనమంత్రిఁజూచి.
క. నీ కేమిఁ దోఁచు నాశిల, యేకైవడిఁ బెగు జలంబు లేగతి నూరన్
మా కేమి తెలియకున్నది,యాకూపము పనికివచ్చునను పుం జెపుమా.

ఉ. నావు డతండు మ్రొక్కి నరనాయక! యొక్కటి దోఁచె నామదిం
బావకపట్టణాంతరమున న్వసియించుమహాజనంబు లీ
బావి జనించు పట్టుపయిఁ బాదము లుంచిర యేని దీనిలోఁ
బావనసీర మూరు నిది భావ్యమ యేని యొనర్పు మీ వనన్. 234

ఉ. పెద్దల వారిఁ గన్గొని పురంబున నారసి సుప్రసిద్ధులౌ
పెద్దల నెల్ల నిచ్చటికిఁ బిల్వఁడు పొం డన వార లేగి యా
శుద్ధి యెఱుంగఁ జెప్ప విని చోటులనుండియు వారు వచ్చినన్
గద్దియ డిగ్గి మ్రొక్కి నరనాథుఁడు నద్భుతవారయుక్తుఁ డై. 235

ఉ. తవ్వినబావి డగ్గఱి బుధప్రకరంబున కర్థి మ్రొక్కి మీ
రివ్వల కూపమందు దిగి యిద్ధభవత్పదపద్మపాంసువుల్
నివ్వటిలంగఁ ద్రొక్కుఁ డని లీలగ నీరము పుట్టు నన్న వా
రవ్విధి సల్పినన్ సలిలమందు జనింపమి రాజు ఖిన్నుఁ డై. 236

క. ఉన్న యెడఁ జారుఁ డొక్కరు, డన్నరపతిఁ గాంచి దేవ యంత్యజుఁ డొకరుం
డున్నాఁడు ధరకు జానెడు, మిన్న గ జరియుంచు పదము మెట్టఁడు భూమిన్.

ఆ. తన్మహత్త్వ మెన్నఁ దరముగా దేరికిఁ, గాన వానిచేత నానాయె మొ
వారిఁ దీనిలోన నూరఁ జేయఁగ నన్న, బిలువఁ బనిచె నృపతి పెద్దయాఖ్యు.

చ. పిలిచిన వేగ వచ్చి తన పెంపు గనంబడ భూమి కెత్తుగా
నిలిచినవానిఁ గాంచి ధరణీపతి యద్భుత మంది వీని చే
సలిలము నూరు చట్టరు నసంశయ మంచుఁ దలంచి నూతిలో
పలిశిల వీడఁ జేయుట యుపాయము దోఁచిన సేయుమీ యనన్. 239

ఆ. ఆతఁ డట్లు సేతు నది యెంతపని యని, గురుని పదములాత్మఁ గుదురుకొల్పి
వాశి యనినఁ బట్టు వదలి యాం చట్టు బి, ట్టొగని బయలు [illegible].

ఉ. వెం[illegible] తిన్న్యానీసు ప్రసవించినఁ గన్గొని [illegible]
న్నం[illegible] సంతసము నద్భుతము [illegible] నేడు ము
[illegible] కాక యున్న్యలనఁగా జన దిప్పు మహిస్సతంబ నే
పంట ఫలింపఁ జేసె వనపాయముగా నని గాంచి వానితోన్. 241

క. అద్దం[illegible], శుద్ధి యన న్వచ్చు నిన్న హో! గుణ[illegible]కా!
పెద్దలకుఁ బెద్దవైతివి, పెద్ద[illegible]! నీకు సా[illegible] పృథివిం [illegible]. 242

వ. అని సన్నుతించుసమయంబున. 243

సీ. ఇదియద్భుతం బని మదిగణించెడివారు పోఁడిమిచెడిచిన్నవోవువారు
నెవరితోఁజెప్పక యింట్లకేగుడువారు నొకరిచాటుననొకరుండువారు
తలవంచియేమియుఁబలుకకుండెడువారు వెచ్చనినిట్టూర్పులిచ్చువారు
కాలియంగుళులతో నేలరాచెడువారు వెతలచేనాత్మలవిసుగువారు
తే. నగుచు నందలిపెద్దలు వగచుచుండు
సమయమున వచ్చి యురులింగసద్గురుండు
తనకు మ్రొక్కిన శిష్యుని నెనరు దొలుక
గ్రుచ్చి కౌఁగిటఁ జేరిచి మెచ్చుఁదనర. 244
క. శైవాగమోక్తసరణి, న్బావనతరలింగమొసఁగ భక్తవరేణ్యా!
నీవే నేనే నేనే, నీవే యిద్దఱికి భేద మించుక గలదే? 245
క. జాతీశుఁడు బిళ్లముచే, ఖ్యాతిఁ గనినపగిది భక్తగణములలో నీ
చేతఁగడు వన్నె కెక్కితి, మాతంద్రీ! నీవు శిష్యమాత్రుఁడవగుదే?.
తే. అనఘ! నీమామ పూర్వమై యస్మదీయ
నామధేయంబు గలుగంగ నాకుఁ గోర్కె-
పెరిఁగెనటుగాన నురులింగ! పెద్దయాఖ్యఁ
దాల్చు మని పల్క నాతఁడు దాల్చి వెలసె. 247
క. ఉరులింగపెద్దినిర్మల, చరితము సద్భక్తి సభలఁ జదివిన వినినన్
గురుకారుణ్యంబున సుస్థిరవాంఛాఫలసమృద్ధిఁ జెందునరుఁడిలన్. 248

ఈండ్రఁగ మారయ్య కథ.

వ. అదియునుంగాక. 249
క. వేంద్రపుఁగినుకరనాదు, త్తంత్రిపయింబొడమి వాని తలయిలగూలం
గండ్రించువేల్పుపగతుం, డీండ్రఁగమారయ్యయితని నెన్నఁగదరమే.
వ. ఇతండు కల్యాణపురంబుననుండుచు ననుదినంబున. 251
చ. మొలచుట్టు స్వాడిగోలుదాన నగుబల్మొలాపయిం గీతక
త్తులు నూలుకన్ ముసలంబు వామభుజమందున్ దాని కిర్వంకలన్
కలులొట్లుండిడ కట్లనిచ్చనపెటుం గం గొమ్ము కాల్పందమున్
దలకొంఁముడిగుడ్డయున్ దనరఁబాత్రితగికాలమం దెప్పుడున్. 252
క. నిజకాయకమునకై యం, గజరిపుపదపూజనములు గావించి మనో
బుజమలర నేగినుర దె,చ్చిజనులకమ్మియు ధనంబుఁ జేకొని యెలమిన్.

చ. తనయిలు సేరి వాఁడియడిదంబున నాత్మకరద్వయంబు ఖం
డన మొనరించి శర్వనికరంబులు మ్రొక్కఁగఁ దారకాద్రికిం
బనిచి భజించివచ్చి మునుపంటివిధంబున నంటకొన్న పా
వనశయవారిజాతముల భావగణార్చ లొనర్చు నిత్యమున్. 254
క. ఈరీతి వ్రతము సలుపుచు, మారయ నొకనాఁడు నగరమార్గంబున రా
ధారుణిపతి సభ కేగుచొ, దారిన బసవండుఁగాంచి దండ మొనర్చన్.
తే. మగుడ నతి యొనరించు నమ్మహితుఁ డేగు
పిదప బసవండు సభ కేగి వేగ మఱలి
తత్ప్రసాదేచ్ఛ మారనిధామమునకుఁ
జనియెను ముదమున మూఁడవజాముతఱిని. 256
క. చని సంపతులకు నంపన, మొనరింపఁగ నుల్కి వారు దండేశుని గ
న్గొనియట్లుగొల్లనలుపుచు, వినయంబుననిట్టు లనిరి వికసితముఖులై.
ఉ. పావన మయ్యె మాగృహము పాపము లెల్ల నణంగెఁ బుణ్యముల్
ప్రోవుగఁజేరె ముక్తిసతిఁబొందుటగూడె ఫలించెఁ గోరికల్
దేవరదార లిందు నరుదే నిఁక జా గొనరింప కీశ్వరా
ర్చనవిధి సల్పఁగా వలయు జంగమవర్యులతోడ నీ వనన్. [మ
ఆ. అట్లుగాక యనుచు నమ్మంత్రిశేఖరుం, డపు డెవారలిడినయమృతమయ
హాప్రసాదతృప్తుఁడై తదనుజ్ఞచే, నెలమి నిజగృహమున కేగె నంత.
క. కొండెవమాచయ ధరణీ, మండలపతిఁజేరి యింద్రమానినియింటం
బండారిగుడిచెననిబలు, కొండెముగా దెలుపనతఁడు కోపోద్ధతుఁడై.
క. అప్పుడె బసవామాత్యుని, రప్పించిటు సల్కె మొగము రాజగమికే
తప్పులు లేవనితలఁచితొ, చెప్పఁగవినరానిపనులు సేయందగునే? 261
మ. కలశీలంబులు నీటఁబుచ్చి విశుద్ధోక్తుల్ గాలిఁ బోఁజేసి పూ
ర్వులచర్య ల్విడనాడి శాస్త్రనియమంబుల్ ద్రోసి కల్లమ్మువా
రలయిండ్లం గుడుచుంగ నెంచితివె సర్వజ్ఞుండవే యైనఁ ద
త్కులముం జూడక నీవు మిన్నకయె కక్కుర్తిఁ బడం జెల్లునే! 262
ఉ. చేతులు గోసి యీశ్వరునిచెంతకు నిత్యముఁ బంచుచున్న వి
ఖ్యాతి గణించి తేమొ యది గారుడమా టెఱుఁగంగలేక నీ
వాతనిపెంపు మాకు ఘనమై కనుపట్టెద వన్న నవ్వి యా

భూతలనాథ! తన్మహిమ పొల్లుసనాడుట నీకుఁబాడియే.? 268
క. మారయ మదవిదళుని, మారయయనివినుతి కెక్కెమహి నెల్లెడనా
మారయమహిమౌన్నత్యము, నారయగాగలమెభూవరాధిపయనినన్.
ఉ. మాటల కేమి యీశ్వరసమానుఁడు వాఁ డనునంత నమ్ము న
న్నాటి యతండు ప్రత్యయముఁ జూపఁగ నోపినవాఁడయేని న
ప్పాటున సమ్మతింతు మని పల్కెన్ దద్బసవేశ్వరుండు మో
మోటము లేక వాని మహిమోన్నతఁ జూపెద రమ్ము భూవరా.?
క. అని పరివారముతో న, జ్జనపతిదోడుకొని వానిసదనంబునకుం
జనఁగనియాతఁడెదుర్కొని,వినయంబునమ్రొక్కిబసవవిభుఁడిట్లనియెన్.
చ. అకుటిలతావకవ్రతమహత్త్వముఁ జూచుట కిన్నరాధినా
యకుఁ డరుదెంచెఁ గావున రయంబున నీతనికోర్కె దీర్పవే
సకలజనాక్షిపర్వముగ శంకరతుల్య! యటన్న నాతఁ డిం
చుక మదిఁ గొంకు లేక దనసుందరి దానును భక్తినమ్రులై. 267
క. చెఱకులు నఱికినచాడ్పున, కఱుకుకఱుక్కనగనాత్మకరములునాల్గుం
దఱిఁగికొనునంతలోనన్, గరకంఠునిపురికిఁజనియె గగనతలమునన్;
చ. అటు చని పార్వతీశుల పదాంతికమందున వ్రాలె నయ్యెడం
బటుగతి సిద్ధరాముఁ డనుభక్తవరేణ్యుఁడు గాంచి వచ్చి మా
కిట నట నైనభూధరను తేశవివాదముఁ దెల్ప నేను వి
న్నటులను వీరభద్రపసుధాధిప! నీకెఱిఁగింతు నంతయున్. 269
క. ఆరీతిఁ దనదుపదములు, మారాంతకచరణముల గ్రమంబునఁబడు నీ
రేరుహవదనప్పురుష,చారుకరాబ్జములుగాంచి శైలజ మదిలోన్.
తే. అద్భుతం బంది విభుఁ గాంచి యనియె నీశ!
సంతతము రెండుపురుషహస్తములు వచ్చు
చుండు నేఁ డిది యేమొకో యువిదకరయు
గంబు నరుదెంచెఁ దెలుపు నిజంబు గాఁగ. 271
చ అన విని శంకరుండు గిరిజాత్మజ కిట్లను నీంద్రమార డా
త్మసిరుపమప్రభావము క్షమన్ బసవానుమతింధరాధినా
థునకెఱిఁగింప బూని తనతో యరుహానసహస్తపద్మముల్
సినుఁ గొలువంగఁ బంచె నన నెమ్మదిఁ బార్వతి సంతసింపుచున్. 272

ఉ. దీనజనానురాగ భవదీయపదార్చకసన్మహత్వముల్
పూనినుతింప ధాతృఫణిపుంగవజీవులకైనశక్యమే?
మానితసత్యసంధులసమానతరోరతుల ద్రిధైర్యులం
హీనిచయాపహారులసమున్నతి తేజులునీతికోవిదుల్. 273
చ. అని కొనియాడుచుక్ గిరిజయాత్మలినీలకచోమృతంబులో
కనికర సన్నుతాద్భుత సుగంధము బంధురపాండురప్రభా
వినికృతహంసమైనసురవృక్షసుమస్నిహదామమప్పుడా
ఘనకర యుగ్మయుగ్మమున గట్టిగఁజుట్టి ప్రియుండు నవ్వఁగన్. 274
ఉ. అంతటఁ దత్కరంబులు శివాంఘ్రులు సన్నిధినుండి ధాత్రికిన్
వింతగవచ్చి నభ్రపదవిం బరివేష్టితపారిజాత పు
ష్పాంతర సింధుపారణసమాగతషట్పద బృందఝాంక్రియా
కాంతదిగంతరంబులైనరాజముఖ్యులు ర్వీఅగందిచూడఁగన్. 275
క. ఆరీతి వచ్చి తత్కర, వారిజయుగయుగము పూర్వవైఖరియపుడా
మారనికి నతనిసాధ్వికి, ధారుణిజనులెల్లఁజూడ దయిలివెలింగెన్.
చ. అది గని బిజ్జలావనితలాధిపుఁడద్భుతసాధ్వసత్రముల్
హృదయములోనముప్పిరి వహింపఁగ శ్రీబసవేశుఁగాంచి యీ
సదమలచిత్తుసన్మహిమ స్వాంతమునన్ దెలియంగలేకనే
బదరితి కొన్నిమాటలవి పాటియొనర్పక నన్నుఁబ్రోవరే. 277
చ. అని వినుతించి మ్రొక్కుచు ధరాధిపుఁ డాత్మగృహంబుఁజేరునం
త నచటిభక్తపర్యులుముదంబునమారనిగాంచిబాగురె
ఘనతరభక్తినిష్ఠలకుగాయజుసంహారసత్కృపారతిం
గనుటకు నీవె మేటి వికగల్గుదురె నిన్నుఁబోలువారిలన్. 278
చ. బసవనిదూరనాడుజనవర్యుఁడులజ్జనహింపలోకము
ల్విసువక సన్నుతింపనిజవిశ్రుతకీర్తిలతావితానము
లైసలనలంకరింప గణధీరులకెల్లనుసంతసంబుమా
నసముఁనింపని త్తఱిగనంబడచేసితి నీమహత్వముల్. 279
వ. అని పెక్కువిధంబులఁ బ్రస్తుతింపుచు బసవేశ్వరప్రముఖభక్తులాత్మ
నివాసంబులం జెంది రట్లుగావున వీరభద్రా నీపాలా! యితని మహి
మం బెత్తెఱంగు. 280

క. ఈయాంద్రమూరయ చరిత, పాయకసద్భక్తి వినిన బఠియించిన దీ
ర్ఘాయువునారోగ్యశ్రీ, శ్రేయస్సంతానవృద్ధి జెందు నరుఁ డిలన్. 281
వ. అదియునుంగాక. 282
చ. సుజనహితంబు సద్వ్రతము సూన్రుతవాక్యము శాంతవృత్తి భా
వజరిపు పాదభక్తి గణవల్లభ దాస్యము దివ్యబోధ స
ర్వజనవశీకరంబుగతరాగత నైజగుణంబు లౌటచే
నిజగుణధాముఁ డయ్యె ధరణీస్థలి నీతఁడు మానవేశ్వరా!. 283

గుణీంద్రుని కథ.

వ. ఇమ్మహాత్ముండు కల్యాణగుణంబునం దనుదినంబు. 284
క. రేవణకప్పెంకత దా, జీవంబునఁ దాల్చి భక్తసింహుల యిండ్లం
బౌసనభిక్షముఁగొని నై, జావాసము జెంది దాననక్షయలీలన్. 285
ఉ. వచ్చినజంగమావళి కవారితభక్తి భుజింపఁ బెట్టుచున్
సచ్చరితుం డితం డనుచు సర్వజనంబులు సన్నుతింపఁగా
తెచ్చిన ఖ్యాత వర్తిక గణేతరులెవ్వరు వేలసంఖ్యలై
వచ్చిన నిష్టభోజనముల వారలదన్పుచు నుండు నంతటన్. 286
చ. జనపతి తత్క్రమంబు విని నైఁపకదుర్మతి నా గుణాఢ్యవం
చన మొనరింప బూని యెకసక్కముగా బసవేశుతోడ ని
ట్లనియె మహాత్మ! యిప్పురము నందొక భక్తుడు వేలసంఖ్యవ
చ్చిన మనుజాళి కీప్సితముచేకుగ నట్టు మనోహరాన్నమున్. 287
క. అసివింటినదియెనిక్కమొ, యనృతమొ? బసవఁడనియె నవనీశ్వర నీ
వినినంత మట్టుసత్యఁ, బనఘాత్ముండతనిమహిమయఁ వియెతఁపన్.
చ. కరమునఁబట్టి భిక్షగొనుకప్పెర గొప్పదిగాదు మానెడా
టరు దది నిండ తండులము లన్నాల నెవ్వరివేడ కింటికిం
బరుగున వచ్చి సద్గురుక్ష పాంతి యక్షయమైనవాటినో
గురుతుగ కోటిసంఖ్యజనకోటుల కాతఁడు బెట్టు నన్నమున్. 289
వ. అనిన నమ్మహీశ్వరుం డి ట్లనియె.
తే. అట్టుఁయనసంతతాన్న దానవ్రత, నిష్ఠుఁడై చరించు నిజగుణీంద్రు
మందిరమున గుడవ మాక్షిప్తమైనది, నేడుపోదమనిననృపతిఁగాంచి.
చ. బండరిపళ్ళెనో మనుజవల్లభ! నీకెటు దోచె నట్లపో

దండరు దెండిపాగ మది దార్కొనుకూహకు మీఱ లేయు దం
దండరథాశ్వవీరభటదానసుహృజ్జనబంధుయుక్తుఁడై
దండిగ నేగుదెంచె వసుధావరుఁడా బసవండుతోడరాన్. 292

తే. అటుల తనయింటి కేతెంచు నవనిజాని
బసవనామాత్యుఁ గనుఁగొని ప్రమదమాత్మ
నలరె నెదురేగి నిజగుణి యచటభక్తి
నికరములకెల్ల కేల్మోడ్చి నిలుచు నంత. 293

ఉ. ఆతనిఁ గాంచి పల్కె బసవన్న మహాత్ముఁ ధరావరుండు నీ
ఖ్యాతికిఁ బ్రీతిఁ జెంది భవదాలయమందు భుజించు వేడ్కచే
నీతరి వచ్చినాఁ డితని యీప్సితముల్ ఫలియింపఁ జేయవే
పాతకజాతదుర్విపినపావకతావకభావమేర్పడన్. 294

చ. అనిన మహాప్రసాద మని యంతరిఁ దోడ్కొనిపోయి మున్నుగా
ఘనతరభక్తిచే శరణకాండసమర్చలొనర్చి పిమ్మటన్
వననిధిఁ గాంచి భక్తపరివారముతోడను భాసనంబులం
దొనరఁగఁ జేసి దివ్యమహిమోన్నతిసద్గురు సంస్మరింపుచున్. 295

మ. కదళీరాజనఖాజపంక్తు లమరంగా నైచి యంతర్భృతం
బౌదనశాకశలాటిసూపరసభక్ష్యాఖాద్యహయ్యంగవీ
న దధిక్షీరసమేతపాండుకలమాన్నం బల్లు వడ్డింపనే
మెసఁగన్ భుజియింపముల్ గొనిరి భూమీపాలసం[illegible]దిగిన్. 296

దండకము. ఈరీతి తజ్జైను లానోణింబొప్పగాఁ జేయుచుం దారు న
మ్యోక్తులిం బొంకఁగా నొండొరుల్ సారె నీభక్తవర్యప్రధానంబు
లెక్కింప వాక్కాంతినీనాథ ముఖ్యామరుల్ శక్తులే పూని నాఁ జేయు
చున్నట్టియా నాయకం బెంత యీవచ్చి కూర్చున్న సంఘంబు సంఖ్య
న్విచారింపఁగా నెంత మువ్వారి కెవ్వారి నేతీరుగా నిష్టమౌనట్టి చందం
బు సంప్రీతిఁగా వేడి వడ్డించె నౌరా భళీ బాగు మేలా యనె నిట్లుండవ
ద్ధానెతాంతానదాసక్రమంబంచు నీరీతిగా భోజనం బబ్బునం బిం
చుకంతైనముం దోఁచఁదాయంగ దాయింట నేసంశయం విసర్జించి యే
తెంతు నంచున్ మహిన్ దోమ్మయై వేయువర్షంబులున్నంతకం టెన్

గజంబై ముహూర్తంబ వర్తింపమేలన్న నందంబునన్ హీనమాజైన
వంశంబునం బుట్టి యేభోగము న్నేక చింతింపుచున్ బెద్దకాలంబు
జీవించుకంటెన్ క్షణంబైన భక్తాఢ్యుఁడై యుండుట శ్రేలటంచున్ మ
రిం గుత్తు కంటంగ భక్త్యావళుల్మెక్కి సంతృప్తి లేకయ్యయో! నెత్తిపై
నోరుగల్పించితే నింకనుంగొన్ని భక్షింపనచ్చున్ గదా యట్టుగా
నేటికిన్ జేయఁడా బ్రహ్మ పాపాత్ముఁడంచాతనిం దూరుచుం గూని
పాండ్యుండు నాసాంఖ్యతోండాహ్వయుండాదియూవార లీజైనవం
శోద్భవుల్గారె? మారారి భక్తాఢ్యులయియంత వారైరి యారీతినీ జా
ద్ధవంశాభిమానంబుఁ బెన్నీటిలోముంచి యేడాదిగా వీరశైవంబుచే
కొందమంచున్ వివాహంబులున్ పండుగన్ బబ్బముల్ మున్ను
మాయిండులన్ జేయుటల్లేదొ! యీవస్తుజాలంబులన్ దండిగా వండ
లేదో! భుజింపంగలేదో! యహా! యిట్టిసౌకర్య మేమెన్నఁ డుంగంటిమే
వీరిచేనైనపాకంబు తీరిట్టిదో లేక శ్రీకంఠభక్తాళిగేహంబులందంత
టన్ సౌష్ఠవంబిట్టుగానుండునో యంచు నౌనట్టిసౌఖ్యంబునం దా
సగిల్కొంటచేకదా సర్వదేశాగతానేకభక్తావళుల్ లక్షయత్తొం
బదార్వేలు బండారి యిల్వెళ్లఁగా లేక యేచోటికిం బోదురు రండు
రండంచుచుం వడింగేరుచున్ ద్వారందెం డటంచున్ నురంబెత్తికొం
చున్ జరంబయ్యెనంచున్ శిరంబంటికొంచున్ గడుందియ్యమంచున్
వడిన్ బావుకొంచున్ గదన్ జూచుకొంచున్ న్మైదన్ ద్రిప్పుకొంచున్
గడుంజుల్లునం జుల్లుచున్ గల్లునం దేన్పుచున్ నిల్లునంసీల్గుచుం
వేడ్కతో బిజ్జలాధీశు పూర్వంబుగా నంపఉంభోజనం బొప్పఁగాఁ
జేసి యప్పిమ్మటన్. 297

క. నిజగుణసన్నుతిఁ జేయుచు, నిజగేహంబునకుఁ జని యె నృపతిలకుఁడువా
నిజనము లహాహా యనఁబూ, నిజగంబులు మెచ్చనితఁడు నెగడెన్ భక్తిన్.

మీమాంసుని కథ.

చ. అనియునువీరభద్రనసుధాధిపుతో నను నాగమాంబికా
తనుభవుఁ డీమహాత్మునికతంబున నయ్యె మదీయమాతులా
వనివరదేశికేంద్రులకు వాద మదెట్లన బిజ్జలుండువో
యునిజగుణేంద్రు నింటభుజియించుటఁ దా నతికోపచిత్తుఁడై. 298

శా. మీమాంసుం డిదియేలకో తలఁప నీభూనాథుఁ డాత్మీయమం
శామంత్రక్రమ మెల్లమిన్నకయె మాయంజేసి దుశ్చేష్టుఁడై
కామించెన్ శివభక్తులిండ్ల గుడుపంగా నిట్టి దుర్వర్తనం
బేమాన్పింపకయున్న పాపమగునా కిప్పట్టునం చెంతయున్. . 300

చ. సరగుననపైనమైబలసి ఛాత్రసహస్రము గొల్వఁ బుస్తకో
త్తరభరభృత్యకారుల్ నడువఁ డమ్మట కాహళశంఖభేరికా
దిరవములుల్లసిల్లఁ బరవీరభయంకరమైతనర్చు మే
ల్చిరుచవితాన మొప్పవెడలెం గురు డందలమెక్కియుక్కునన్. 301

శా. ఈరీతిన్ జను దెంచి భవ్యతరకల్యాణాంతికోద్యానవి
స్ఫారాక్షోణితలంబున న్విడియ నవ్వార్తల్ ధరానాథుతో
చారుల్ దెల్పినలేచి యప్పుడుసుహృత్సంఘంబుతో వేగస
చ్చారుండై చనిచొచ్చె సూర్యకిరణాసాధ్యోపవన్యంతమున్. 302

వ. చొచ్చి చనిచని ముందట. 303

చ. కనుఁగొనె నేలతేఁడుమణికాంచనభూషణభూషితున్ మృగా
జనయుతుఁ గోపిచందనవిశిష్టసమంచితఫాలుఁ గఱుదే
శనిరుపమేంద్రజాల మనుసంచయసంపుటు నంగలిప్తచం
దనుస్ఫటికాక్షమాలు గుణధాము నసాముఁని నైజదేశికున్. 304

ఉ. కాంచి నమస్కరించి మణికాంచనముఖ్యము లైనవస్తువుల్
సంచితభక్తి మ్రో[illegible]నిక సన్నముఁ [illegible]చి [illegible]తండు చిత్తమం
దెంచమనీయ భక్తి[illegible] నేమ[illegible]ముఖంబు నొంది మ
త్తాంచితహార [illegible]యుక్క[illegible] ప్రియంబు[illegible] [illegible]నతోడ నిచ్చినన్. 305

చ. అదియురుతం ధరించుకొని [illegible]నురుపస్యనిభ ద్రవంతిపై
ముకమున[illegible]క్కఁగా బసిచి [illegible] [illegible]చనవేత్రహస్తుఁడై
పక[illegible] [illegible]సం [illegible]సంగను [illegible]నంబు [illegible]దా న[illegible]ల్పుచున్
సపనము జేరవచ్చి మణిసౌధమున న్నసి[illegible]ంచె భక్తితోన్. 306

తే. సింహపీఠంబునందుంచి [illegible]ంత నర
మైన గద్దియ తానున్న య[illegible]స[illegible]మున
బసవఁ డేతెంచి నిజపీఠమునవసింపఁ
గాంచి మీమాంసుఁ డాత్మలో [illegible]నులు[illegible]దు[illegible]. 307

చ. నరవరుతోడ నిట్లనియె నన్గని మ్రొక్కఁగ మ్రోలిగద్దెపై
సరగున గూరుచుండె మదిజంకొకయించుక లేక యోగి యో
గురువరుఁడో యితండు ప్రతికూలునిరాజసభాంతరంబులన్
దిరుగుచునుండ నీవగునె తెల్పుము వీఁ డెవఁడన్న నమ్రుఁడై. 308

ఉ. దేశికసార్వభౌమ! గణియింపఁగ నీతఁడు మర్త్యమాత్రుఁడే?
పాశుపతాగ్రగణ్యుఁ డరిభంజనుఁ డాశ్రితపోషణుండు భా
షాశరదిందు సన్నిభయశఃపరిపూరితదిక్తటుండు పం
చాశుగదుర్వికారహరుఁ డంచితసూనృతవాక్యుఁ డిమ్మహిన్. 309

సీ. తనయిల్లు దోఁచవచ్చిన తస్కరులు గాల్చు
వంగకాయలోనర్చె లింగములుగ
జంగమం బడిగిన ముంగలిజొన్నల
రాశి ముత్యములుగాఁ జేసి యొసఁగె
బండార మొకమిండ భర్తునకిచ్చి య
ప్పటిగతినాకు గన్పడఁగఁజేసె
వాదించి సభవెలి వాఁడభక్తుఁ కేలి
నేలజాలై పాఱపాలుపితికె

తే. చల్లలమ్ముచు పురవీధిగోపపడతి
పంకమునజారి యొఱఁగుచో బసవయనుచుఁ
బల్కనిటనుండి పడకుండఁబట్టెదాని
నితని మహిమపథం బిట్టి దిదియఁగాక. 310

చ. శాత్రవలోకసంచయము సల్పి చతుస్సరిధీసమధ్యయా
థాత్రికివేడ్క మీఱ నను దక్షునిఁ గా నొనరించి మారభి
ద్గోత్రశశాంకహీరశరకుండలినాథ సదృశకీర్తికిం
బాత్రునిఁజేసి మాన్ప బసవండితఁ డెన్నినమంత్రిమాత్రుఁడే. 311

క. ప్రతివాదిభయంకరుఁడూ, ర్జితశాంభవభక్తి ధనుఁడు జితషడ్వర్గుం
డితనిని సామాన్యజనుని,గతిచుల్కఁగమీరు చూడఁగావలవనినన్.

ఉ. వాలముదొక్కఁబడ్డ ఫణివై ఖరినాజ్యముపోయ భగ్గనన్
జ్వాలలుగ్రక్కు తీవ్రశిఖిచందమునన్ గనలొంది యోరి! భూ
పాలకయంటి వీవు పరవాదిభయంకరుఁ డా యితండు చాల్

చాలుమదీయ సన్నిధివశం బగు నేనుడువెత్తదీనికిన్. 313

తే. వేదవేదాంతశాస్త్రాగమాదులందు
మంత్రతంత్రౌషధక్రియామహిమలందు
చోద్యమాయింద్రజాలాదివిద్యలందు
నాకుసరివారుఁగలరె? భూలోకమునను. 314

క. ఏనిత్యవలనదానా, తోవాదించఁగలఁడనుచు దండేశునిది
క్కై వెసఁదిరిగి మహాప్రభావం జేర్పడఁగవైచె వాకట్టిలిపిన్. 315

వ. ఇట్లు వైచిన. 316

క. మనమునఁనించుకఁగొంకక, కనుఁగొనలఁ నవ్వి తనదుకట్టెదుటవసిం
చిననందికోలశాంత,య్యనుఁగనిబసవయ్యసైఁగనటుఁజూపుటయున్.

సీ. అలిపిపత్రికయాతఁడున్గై కొని కొం కొకింతయులేక గోటిఁజె
మీమాంసుఁడదివో వతామసంబున చెడకట్టివైచినదానిగాలమునరె
గడువడిక్రమ్మడి కనుకట్టువైచిన బుస్సున నెగనూది పోవఁజేసె
యిట్టితోల్కట్టదండేశుని మర్దింపవైచినశాంతయ్యచూచి తనదు

తే. పాదరక్షలు వదిలినమీఁదికెగసి
యొకటియాకట్టు హరియించె నొకటివాని
మోముపైఁబడి పండ్లూడ మోదె సభికు
లెల్ల విస్మయచిత్తులై యల్లడింప. 318

క. ఆదెబ్బకుమీమాంసుఁడు, మేదినిఁబడి మూర్ఛఁజెంది మెల్లనవనకే
లూనుకొనలేచిబసవని, పాదంబుఁ మీఁదవ్రాలిప్రణుతించెనిటన్.

ఉ. మారటరుద్రమూర్తియసమానజగత్స్ఫురితాచ్ఛకీర్తిదు
ర్వారకళాప్రపూర్తి నినువర్ణన సేయఁగ నెవ్వఁడోపు నీ
చారుమహత్త్వముల్ దెలియఁజాలక నెగ్గొనరించినాఁడ నా
నేరము లెల్లసైచి కరుణింపఁగదే శరణాగతావనా. 320

క. దోషాచలనుగసంహార, శేష నిజమహిమంబు దెలియఁ జాలుగకష్టుఁడై
దూషించి భద్రఁజేగసి, పూషుని గతినన్ను జెంచెభూసుతపీఠేన్. 321

చ. అని వినుతించునాతని దయంగని శ్రీబసవండు ఓజ్జలేం
ద్రుని యెడవీడు కోల్పడసితోషము మీఱఁగ నంది కోలశాం
తుని మదిమెచ్చుచుం గృహాగతుం డగుచిమ్మటరాజదేశికుం

డునచట వేడుకఁ మదిఁ గడున్మదిఁ బర్వఁగ వేగన త్తఱిన్. 322

వ. మితశిష్యయుతుఁడై యసమతశుభకరం బైనబసవేశ్వరమందిరంబు నకేగిన నతనిరాక యంత ర్గేహంబుననున్నఁ దనతోఁడచారుం డొక్క రుండు మొ్రొక్కుచు సవినయంబున. [లాప

ఆ. తెలుపవచ్చి యిందుకొలువుకూటంబున, నతఁడు దాను ననునయాను ములవసించునంత నలుదెసఁగోడల, వ్రాసినట్టిభక్త వరులఁజూచి.

క. మీమాంసుం డచ్చెరువడి, స్వామీ! బసవేశ! యిట్టిసలలిత భక్తో ద్దామాకృతిగనుప్రతిమల, కేమహిజీవములుగలుగు నెటులుండునొకో!

క. అనవుడుదరహసితానన, మొనరఁగ నీకొక్క యటులనుండునటుల నేఁ గనుపించెద నిటుగనుమీ,యనిశరణొనరించిపిలువ నక్షణమాత్రన్.

క. కీలూడి పడినకైవడి, నేలకు దిగనురికి తోడనే జీవములుం గీలుకొన సందడింపుచు, కాలాంతక భక్తవర నికాయములంతన్.

సీ. జడముడుల్వీడిన సవరగామడుచుచు
జిలుగువన్నియల బొంతలు దులుపుచు
తళుకుమనెడు శూలములు లీలఁద్రిప్పుచు
పీవనలను మేను విసరికొనుచు
వాలుగడ్డంబులు కేలజాడింపుచు
మొలకట్ల కచ్చడంబులు జెలువుచు
జటిలమా రుద్రాక్ష సరములు విప్పుచు
కక్షపాలలు భుజాగ్రముల నిడుచు

తే. నిలచిన తదీయపదముల కెలమి మ్రొక్కి
మంత్రివర్యుండు నగుచు మీమాంసుఁ జూచి
తే యనిన నద్భుతంబంది యాయమాత్యు
నభినుతింపుచు నటగురుఁ డరిగె నంత. 328

క. బసవేశ్వరుఁ డప్పటిగతి, వసుధీశ్వర రాజ్యభార వహుఁడై గణప ద్విసరుహ పూజలొనర్చుచు,నసమాన మహత్వయుక్తుఁడై విలసిల్లెన్.

వ. అని యిట్లుచెప్పి చెన్నబసవేశ్వరుండు వీరభద్రావనీశ్వరునిలో మఱి యు ని ట్లనియె. 330

కూలిచామయ్య కథ.

మ. గణవర్యుం డన వన్నె కెక్కె మహిమీఁకై కూలిచామయ్య స
ద్గుణవర్ణవ్రత సత్యవాక్యనిలస ద్గాంభీర్య శేషాహి భూ
షణపాదాంబుజ భక్తికామముఖ హృచ్ఛక్త్యష్టసంస్ఫారితో
ల్బణకీర్త్య న్వహదీనరక్షణకళా! ప్రావీణ్యసంపత్తిచేన్. 331

తే. అతుల ప్రఖ్యాతిఁ గాంచి కల్యాణమందు
నిత్య మీతండు భక్తుల నియమములను
చేతనగు కూలిపనిచేసి చేరుధనము
వలన జంగమపూజలు సల్పుచుండి. 332

క. ఒకనాఁడు రేపకడను, త్సుకలీలం బసవమంత్రిఁ జూచుటకై త
త్ప్రకటాలయబాహ్యద్వారకవాటసమీపచత్వరంబుననొకచోన్.

సీ. అచటనుండియయాంత యాతజనంబుల సంవడి కటునిటు జఱుగనేర
కొక్కింతనిలచి తానొయ్యననాస్థాన సదనముఁ జేరంగ జని యగణ్య
భక్తసముచ్చయ పరివేష్టితుం డగు బసవనిఁ గనుఁగొనఁ బడయలేక
యొడగల్గనిలచి యయ్యెడనున్న వారలఁ గనిదండనాథునిఁ గనఁగనీరు

తే. పూర్ణమగు కోశమంతటఁ బొదివికొనిన
మక్షికంబులకై వడి మాహ్యశులను
నెఁగుల నన్యాయ వీరి యిట్లు ఏగునే! యనుచు
నంబలువినంగ నాడ నయ్యవసరమున. 334

సీ. పినికొంచఱయ్యలు కనలుచుఁ జూచి వీఁ డెక్కడనుం డిటు నేగుదెంచె
నెవరు రానిచ్చి రీ మాహాత్ములనెల్ల నలక్ష్యంగా నియింపఁ బలుకఁ జొచ్చె
నౌ కూలిమాటలు గావనకున్న నీఁ డేగతిబల్కునిం కెన్న డేని
గాన యిచ్చటనుండఁ గానీక వెడలింపు డని మెడపట్టితో యంగ వెడలి

తే. కన్నుఁగవ నీరుజారగ గనలి మిగుల, కలతమది దేఁప మోము వెల్వెలఁ బార
జేరివంచకతతిఁ జేరిచమటలుఁ గార, చని యువగగురూడ నిజనివాసంబుఁ జేర.

వ. ఇట్లు చని పరిభవచింతాడోలాయమానసుండై యేమియుం దోఁచక
నిజభవనాంగనప్రాంతస్థితశాండిల్య మహీరుహమూల వితర్దికనాసీనుండై యాత్మగతంబున. 336

చ. బసవనిఁ జూచి వేడ్కమది బర్వఁగనేనట కేఁగపోతి త
ద్వసతి వసించునట్టి గణవర్గము నేటికిఁ దూలనాడితిం
గసరున వారునన్నుడువఁగాఁబడి యుండఁగ మోసనేడయో
కుసుమశరారి నిత్యమగు కూలికిఁబాసితి మోసపోయితిన్. 337

ఉ. పాపము లేమియు న్వొదువజేసెగదా గణవర్గమెల్ల రు
ద్రాపరమూర్తియైన బసవాధిపుఁ జూడగనీక కొల్పులో
జూపర నస్వనాతనువు సృక్కటజేయుట కల్మికల్గు దా
రీపగిదిం దిరస్కృతివహింతురె ధారుణి ధారుణీరథా. 338

ఉ. ఏమిటఁబూజచేసె బరమేశ్వర యీబసవండు తొల్లి నే
నేమి కొఱంత జేసితి నభీష్టనిరంతర భాగ్యయుక్తిఁగా
నామహితాత్మునుంచి లఘులైన దరిద్రము సంఘటించి బ
ల్బాముల నొంచఁజేసి తిది భావ్యమె నన్ను గణాలిలోపలన్. 339

క. కూరిమి నెవ్వరుసిరిగల
వారలకే కూర్తురనెడు వార్తయె ధరపై
నారూఢమయ్యె నీ విటు,
గౌరీధవ నన్ను మిగులగాసియిడుటచేన్. 340

వ. అని యిట్లు పరమేశ్వరుఁ దూలనాడుచు సాయకంబున కలుఁగక జం
గమార్చనవిధిఁ దలంపక యుండె నక్కట. 341

శా. దండేశాలయమందు నెప్పటిగతిం దత్పూపకాకావళుల్
నంకంబూనినతండులప్రముఖముల్ వస్తువ్రజంబంతయుఁ
భాండాకంబుల నించునంతనవి గానంరామి విభ్రాంతితో
నుంకఁ నేఁజని తత్క్రియంబు దెలుప న్వీతాకుఁడై యత్తఱిన్. 342

ఉ. ఎన్నడు లేనివింత యిది యేమకొ యిప్పుడుగంటి లింగసం
పన్నగణేశ్వరప్రకర భక్త్యకృపారతియందుఁ దక్కువో
నన్నరలేదు తొల్లియిది యద్భుతమై కనుపట్టె యేమి కా
గున్నదొ? యింకమీఁద శరణో హితకృత్యము లేమితప్పునో!. 343

సీ. అయ్యలఁగొలగనునంతనె నెదురేగియడుగులఁ కొఱగనో యర్ఘ్యపాద్య
ములొసంగనో పీఠములనిల్పనో నేమములు దెలియంగనో యనఁగలుగు
తలపులీడేర్పనో పంపినపనిసేయనో రుచికరముగాసారభోజ

నమొనర్పఁ జేయనో సుమదామ చందన తాంబూలములసమ్మదంబునొంద
తే. సలుపనో హంసతూలికా శయ్యల శయ
నింప జేయనొ తత్పదనీరజంబు
లొత్తనో యేమికతమొ భద్రవ్యోత్కరంబు
మాయమయ్యె గణార్చనా సాయమొదువ. 344
చ. అనియిటు చింతనొందుసమయంబునఁ జారుఁ డొకండువచ్చి వం
దనమొనరించి యోబసవ! తావకసేవక విన్నపంబు హృ
ద్వనజమునం బరాకిడక తాలిమితో విను విన్నవింతు నీ
దినమున నిప్పురంబునను ధీరుఁడు భక్తవరేణ్యుఁ డొక్కచోఁ. 345
క. మారేడునీడశివకరు,నీరోరుహమందునిల్పి నిగళద్బాష్పా
పూరితముఖుఁడై తతపణి, హారునిదూరుచుననించె నది యెట్లన్నన్.
చ. గురుతరమైనలేమి సమకూరిచి యెవ్వరికందరాని రా
సిరిగల దండనాథు గృహసీమకుఁబోవఁగఁ బంచి యచ్చటన్
శరణులచేతఁ దాడనమొనర్పఁగఁ జేసి వ్రతంబుఁ బాపి యు
ద్ధరననువల్కగాఁ గనుట ధర్మమె? నీకిది ధర్మపావనా. 347
చ. అనుచు వచించె నాబసవఁ డద్భుతమందుచు లింగదర్పణం
బునకయి కూలిచామయ విభుక్రమమంతయుఁ గాంచితప్పు వ
చ్చెనని తదీయయామభవనసీమకు సత్వరవృత్తినేకతం
బునఁ జని తత్పదాబ్జముల పొంత ధరాస్థలిఁ జాగిమ్రొక్కచున్.348
ఉ. నీవతఁ దోఁప నిట్లనియె దేవ కృపారసవృష్టిమీరు నన్
గానఁగవచ్చు టెనపుడు గానక మోసముఁ జెందినాఁడ నే
చొచ్చి ననుంబోలి దుర్మదవశుండు ధరాస్థలిలోన నల్గునే
జ్ఞానములేదు భక్తియును సౌజ్ఞ మెఱుంగ నిపేక్షింపు మన్. 349
ఉ. కావున నింకనైన దయఁ గన్గొని నాదగు తప్పులెల్ల యున్
నావలఁ దోఁచియేలు మెడ నైనగణార్చనవేళ దప్పఁ ద
ప్పావన జంగమావళిఘు థాన్యధఁ జిక్కఁ దదీయసేవ నా
జీవనమాట మీరు మును చిత్తమునందె యెఱుంగ లేదొకో. 350
వ. అని యిట్లాత్మనిందయు భక్తోత్కర్షంబు దోఁపనాడుచున్నఁ బసవేశు
నింగనిచామయ్యభక్తియుక్తుఁ గ్రమ్మఱనమస్కరింపుచుసిట్లనియె. 351

శా. దేవా! నన్నిటు పెద్దసేయఁదగునే దీనుండ మీపాద స
త్సేవాసక్తుఁడ మీమహత్త్వములు నాచేఁ జెప్ప శక్యంబె యీ
జీవాహీనులకై సమాద్యృశుల రక్షింపంగ సిద్ధాత్రిపై
భావప్రోద్భవసంహారాంశమున నుత్పన్నుండవై భక్తిచేన్. 350

క. సురమణి కన్నులఁ గేలం, బరుసము ధరియించి సకలభక్తాఢ్యసమున్
తత్కరములకీప్సిత మొసఁగుచు, ధర వెలసితివిట్టులొరులతర మె యొసర్వ

క. శరనిధులు మేరఁదప్పిన, గిరులు చరించినను నింగి క్రిందికొఱఁగినన్
స్థిరధైర్యకొఱఁతయగునే, యురుతరభవదీయమహిమ యొకచోనైనన్.

వ. అనిన విని వినయసల్లాపంబుల ననునయించి బసవేశ్వరునిజమందిరంబు
నకుఁ బోవం బనిచిన నతండు సంతోషితస్వాంతుండై యెఱింగి యం
తకమున్న యప్పటియట్ల యక్షయంబైనపదార్థంబులు గాంచి యచ్చె
రువందుచు తత్క్రమంబు వారలతో నుగ్గడింపుచు నుండె నిట చామ
య్యయుఁ దనసాధ్వీకిం దనవృత్తాంతం బెఱిఁగించి నిత్యకృత్యంబున
కేమి యింతప్రొద్దుజరిగెనని విచారింపుచు వీథికేగునప్పుడు దైవయో
గంబున నొకభక్తుండుతనయింటికిఁ గూలికింగొనిపోయి యప్పటి యా
తనిపడి యొసంగినఁ గొని తెచ్చి జంగమార్చనవిధిసలిపెఁగావున నితని
మహత్త్వం బిట్టి దని తెల్పి వీరభద్రనృపతింగాంచినం బసవేశ్వరుం
డిట్టి మాపథసర్తులైన జంగమమూర్తులలో నేనెంతవాఁడ నన్ను
మీ రిన్నిభంగులం గొనియాడం దగునే యనిన క్రమ్మఱ నతం డిట్ల
నియె. మహాత్మా! యిమ్మహాత్ములచర్యలు విని కృతార్థుండ నైతి.
కల్యాణంబున భక్తతృప్తివలన నాత్మతృప్తివహించు శరణుండు గలఁ
డని విందు నతం డెవ్వరనిన చెన్నయ్య మన్నించి యిట్లనియె. 355

సీ. ప్రతికూలభార్యయాకతననింటఁగణార్చ పొసఁగకచేన్నావఁ బోవునప్పు
డప్పురి నెదురైనయయ్యనొక్కనిగనిచనిమునుతాఁ దెచ్చుపత్రసాన్న
ములతద్ఘునినితృప్తిఁబొందించియీతనిఁదృప్తియేనిజలింగతృప్తిగాఁగ
వరలుకొన్నాళ్లిటుజరగఁగనొకనాఁడుతా వెంటఁగొనిపోవుశైవవరుఁడు
తే. కనులనొప్పిజనించినఁదనుపువిడ, నంద్రశ్రమనొందిననఁజాలకాత్మ దేహ
మొడలదలఁచిప్రత్యక్షమౌమృడుఁడదిశ, భక్తులనుగాచెఁగంగళపవిభుడు.

చ. అనియిటు శాంభవోత్తముమహత్త్వముఁ దెల్పుచు వేడ్కమీఱనా

దినమటుపుచ్చి యట్టిపగిది న్నిరతంబును భక్తపర్యగో
ష్ఠి నలరుచుణ్ శివార్చనము సేయుచు నచ్చట కొన్నినాళ్లు ని
ల్చెను బసవేశ్వరుం డనిన చెన్నసుధీశుఁడు సంతసించుచున్. 357

ఆ. అటులనుండితోడియయ్యలువీరభ,ద్రోర్విపతియుదానునొక్కనాఁడు
సముచితేష్టగోష్ఠినలుపుచుఁ దద్ధరా, వరునిఁజూచిచెన్నబసవఁడనియె.

ఉ. ఈశ్వర మూర్తియైన బసవేశుదయ న్నిముబోఁటి వీరమా
హేశ్వర పాదసేవన లభీష్టముఁ దేరఁగఁజేయఁగంటి నీ
విశ్వములోన జన్మములు వీడి కృతార్థుఁ డనైతి నింకనే
శాశ్వతమైన మోక్షపదసౌఖ్యముఁ జెందఁగనూహచేసితిన్. 359

చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వసుధాధిపుఁడిట్లను దేవ! మిమ్ము గ
న్గొనినది యాది నన్యమగు కోరికలెల్లఁ దృణీకరించి పా
వనభవసంస్మృతియుగ్మ మెడఁబాయకయుండఁదలంచినాఁడఁ గా
వున సహచారిఁ జేసికొని పుణ్యునిగా ననుఁగావవే దయన్. 360

క. శరణాగతజలవాంఛా, పరిపూర్తియొనర్చుటుచితపద్ధతిగాదే!
వరగుణులకెందునే మీ, వరవుడ నాకోర్కిఁదీర్ప నలదే! యనినన్.

చ. చిఱునగవాననాబ్జమునఁ జెన్నువహింపఁగనాగమాత్మజుం
డటిమిటిఁ బల్కు నీతలఁచినట్టుల యౌ నిఁక నేడువేవిన
న్మటిమటి చీకటింగణసమూహముతో నిటువెల్వఁబోక నం
దఱ మఱునా న్వెలెణ్ సునవితానను తామ్రత చెన్నఁజేరఁగన్. 362

క. అప్పెన్న నదీతటమున, నిప్పలభూజన్వయంబుఁ బెరిగెన నగు వె
ల్తిప్పకరుగసాధనమై, యొప్పుననుచుఁ జెప్పనృపతియుత్సుకుఁడయ్యెన్.

వ. అంత. 364

రజతస్తంభంబు కరుగుట.

క. చేసిన సమ్మతి నా గాం, గేయతనయుండు కల్యాణవర్తనల్లణ్
వేసారిగిచ్చి సహచరు, లాసాంగణాళితోడ నటఁ జెట్లనిలుచున్. 365

తే. సన్నుతంబైన వసుధలోనున్న నదుల
కన్నిటికి మిన్నయై తగియున్న యట్టి
చెన్న యున్నతి కఁచిన యన్నరాలి
కెన్నఁగా మోక్ష మబ్బెతి వెన్నగా రె! 366

ఉ. కావున నన్నదీవరము గన్ గొన వేడుకయయ్యె పోదమే?
పావనులార! యంచు నొడబాటొనరించి సమస్తభక్తులన్
గోవిదుఁడైన వీరనృపకుంజరుఁడుం దనతోడఁగూడి రాఁ
బావకసంభవాంశజుఁడు ప్రాభవమొప్పఁగ నేగె నత్తఱిన్. 367

వ. ఇట్లు చని చని. 368

సీ. ఆత్మాంబుసంస్మరణానందమానవ సంఘమకరంపెహాభుజంగనకుల
స్వీవనసందర్శనాసక్తజనస్తోమ పాపకాంధధ్వాంతభానుదీప్త
వైరిజనస్నాత్యవరలోకసప్తజన్మార్జితవృజినానిలానిలాశి
నిజతోయపాయిమనుజసముదయకృత పాపభూమీజాతపరశుధార
తే. పూరి సుకృతవంశోద్భూత భోగిమీన
కమఠనక్రజలూకకర్కటకముఖ్య
జంతుసముదాయవిహరణ స్థానమగుచుఁ
గన్నులకువన్నెఁ జెన్నొందు పెన్నఁ గనిరి. 369

మ. కని డాయం జనుసంతవీఁచెపయిఁ దత్కల్లోలినీతుంగభం
గనితాంతోక్షితశ్రీకరప్రజలరంగత్తుంగభూమాలతీ
కనకామ్రాదివసుంధరారుహసమాక్రాంతప్రసూనప్రభూ
తనిరాఘాటసుగంధబంధురజగత్ప్రాణాంకురవ్రాతముల్. 370

ఆ. అమ్మరుద్వ్రాతముల పథాయాస మపన
యించి యొకరమ్యతలమున నెల్లభక్త
వరులు దానును శ్రీచెన్నబసవవర్యుఁ
డెలమితోడుతఁ గూర్చుండి యిట్టు లనియె. 371

ఉ. భక్తవరేణ్యులార! ననుభవ్యకృపారతి మీరప్రసాదసం
యుక్తునిఁ జేసి యేకొఱంతయున్ ఘటియింపఁగనీక యేలుటన్
వ్యక్తిగ సర్వవాంఛిత సుఖానుభవంబులఁ జెంది తింక నే
ముక్తిపదంబుఁ జెందెద నమోఘముగా నెలవిచ్చిఁ బంపరే?. 372

చ. అనవుడు తద్గణాధిపులు హా! యిటులాడఁగఁ గూడునయ్య? సం
గన బసవేశ్వరుండు కడఁ గాంచినఁ బిమ్మట నీవె మాకు ది
క్కని యెద నమ్మి మోదమెలయన్ నినుజుట్టుకొయుంటి మట్లు గా
వున మము వీడి నీవాకడవుం జనుటొప్పునె? వెండికొండకున్. 373

క. నినుఁబాసి యొక్కనిమిషంబును భూమిఁజరింప బుద్ధిపుట్టదు మాకో
యనఘాత్మ! మమ్ముఁదోడ్కొని, చనుమీతోఁగూడననిన సమ్మతమతియై.
తే. చెన్నబసవనిపలుకుమీఁచిత్తమెట్టు,లటులయానింకజాగుసేయంగవలవ
దరుగవలెరండుశివపురికతిరయమున, ననినదద్భక్తపుంగవులతనితోడ.
ఉ. కోవిదవర్య! యింతటిమ కుండలికుండలురాజధానికిం
బోవఁగ మార్గ మెప్పగిది? బొందులతోడనొ లేక కాయముల్
బోవఁగఁ దోఁచియో కరుణఁ బూనివచింపుడు నామహాత్ములా
రా! వినుఁ డింతటొక్క మొగి రాజధరుం గనురీతిఁ దెల్పెదన్. 376
ఉ. శారభమూర్తియై హరుఁడు చండరయంబున నేగుచున్నదీ
తీరజ పిప్పలాఖ్య జగతీరుహయుగ్మము మీఁద నిల్చి నా
భారము వైచె నీతరులు బాపురె! యంచు గణించి కామసం
చారము నిత్యజీవిత మొసంగె దయామతితోడ వానికిన్. [లు
సీ. ఆవృక్షములనున్న యాకులుతండముల్ సాచిమేయుదిగంతసామజము
వేడ్కనాకుజములవేరులువట్టియుయ్యెలలూఁగుదురుపాపతలిరుబోండ్లు
స్వర్గాల లాచెట్లశాఖలచాటున, సంతరింతురు గికురింతలాట
లామ్రానిక్రిందనీడ నధివసించుజనాళి, దినమునఁగాంతుఁచుదీపకాంతి
తే. పన్నగోపరినీడజాతప్రతాన,సంతతులలోరహస్యముజగకునిక్కమైన
లోనగనెచింతలోకపాలోత్కరంబు,వానిగొనియాడదరమెవాగ్వరునికి
తే. అమ్మహీజపమెచ్చుటి కనతిదూర,మున వసించిన నచటికి జనిపిలాస.
గతి నదారోహణమొనర్చిఖండపరశు,పదము జేరుదమనిప్రేమముదజేసి.
తే. అచటుబాసిబసవనామాత్యభాగినే,యుండుసముపభక్తియుక్తుఁడగుచు
జనినదీసమీపమునయున్న కుంజరా,శనయుగంబుఁగాంచిసమ్మదమున.
వ. తద్భక్తవరులతో నిట్లనియె. 381
క. అనఘాత్ములార! యల్లదె, కనుగొంటిరె పిప్పలాఖ్యగనుకుజవరముల్
[illegible]ననాథధారుణా[illegible]ప, జనితశ్రమ పథికజాత సమ్మో[illegible]ముల్. 382
క. అని [illegible]య నేగుసంతస, మునుసెరవ్వాడు భక్తసింహముతోఁ[illegible]
[illegible]నిసిజతనయుఁ[illegible]ప్పం, నసపుం[illegible]గులసమ్మదం [illegible]త్రన్.
చ. నిరుపమరత్నకాంచనఘృణిప్రజకాంతము లైన యుయ్యాలల్
సిరిగలవెండికొండియముచేతుఁ బ్రేలుచు నుండునట్టి త

త్తరువరుశాఖలఁ జెరణతండముతో హరుఁ డూఁగుచుండి భా
సురతనిజాగమం బెదురుచూచుచునుండె సుమానమేతుఁడై,

ఉ. ఆతఱివేడ్కఁ జెన్నబసవాధిపుఁ డాతరుశాఖలందు సం
భూతములయ్యెనో యన నపూర్వముగాఁ జెలువొందు నట్టి సం
ఘాతముగాంచి యోశరణకాండములార! భవుండు మీకు వి
ఖ్యాతిగఁబంపెఁగాంచనమయాసనముల్ గనుఁగొంటిరే యనన్. 385

చ. హరి గుహనాశ్రయించిన జనాళి కవారణమార్తికంబు వే
మరు భగవత్కటాక్ష విభవాతిశయంబునఁ జెందు మాకు శం
కరకృపఁగాంచు టే గణన గావునఁ బోదమె యంచుఁ దద్గణో
త్కరములు పల్కనత్తఱి మొగంబున లేనగ వంకురింపఁగన్. 386

వ. చెన్నబసవేశ్వరుం డున్నయంతకమున్న బసవేశ్వరుఁ గర్భంబుఁ
జొచ్చిన పిమ్మట కొందఱు భక్తవర్యులతోఁ గప్పడి సంగమేశ్వరం
బున వసియించిన నాగమాంబిక తనయుఁడు కైలాసగమనోన్ముఖుం
డగుట లింగదర్పణంబునం గని సంతోషబాష్పధారాపూరితశరీర
యై యెదురేగ నాయమ్మ యడుగులు తన ఫాలభాగంబు సోఁకం
బ్రణమిల్లినకుమారునిం గ్రుచ్చియెత్తి పెద్దవడవు కౌఁగిటఁజేర్చుకొని
మస్తకాఘ్రాణం బొనరించి బహుకాలవియోగదుఃఖంబుఁ బాసి
సంతోషించుచున్న జననిఁ దోడ్కొని పిప్పలాపాతంబునకుం జని త
ద్భక్తవరుల నందఱ నాలోకించి. 387

ఉ. ఓగుణులార! యెక్కడిదె యుయ్యలతొట్టెల నింక నిత్తఱిం
జాగొనరింపనేల? యని సంతసమొప్పఁగఁ దల్లి నొక్కడి
వ్యాగమనూనదామమయమై చెలువొందెడు తొట్టెనుండి వే
వేగమ వీరభద్ర పృథివీవరుతో నొక తొట్టెలోపలన్. 388

క. వసియించియంతఁదద్గణ,విసరారోహణముఁగాంచి విశ్వేశ్వర స[దెన్.
ద్విసరములు పలఁచునంతనె,యసదృశపూర్వవతారుఁడై చెలువొం

క. ద్వాదశమలు కేల్లన్నులు,మేదురముఖపట్టమును నమేయములోశ
క్త్యాదిసాధనంబులు,పొదుకొను వెలుంగుగుహలనిభక్తగణంబుల్.

క. కసి తోడనె పూర్వప్రమ,థ నికాయశరీర సమితిఁ బాల్చిరి శాపం
బునఁబాసినాగమాంబిక,యనుపమనాగేంద్రగమనయై చెలువొందెన్.

ఉ. నరహరి వైరిమంత్రనుత నాగలతాదళభక్షణంబుచేఁ
కురుపదకృత్రిమంబయినఁ గొంచముచే దగు త్రొక్కుఁడైనచోఁ
బరఁగఁగఁ బుల్లనౌ గృహ విభాషితలక్షణమైన తియ్యనౌ
ధరణిని మంత్రవేత్త లిటు తప్పకబోధలు చేతు రీయిలన్. 392

ఉ. కుండలిహారసూనుఁ డిదిగోఁ జనుదెంచె నటంచు వేడ్క నా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయము సంతసమొందె భేరికా
డాండరవంబులన్ సురజనప్రభవాక్షివిలాసనృత్యముల్
మండితపుష్పవర్షములు మాగధసన్నుతు లొప్పెమిన్నునన్. 393

క. అత్తఱి నద్భుతమొదవఁగ, దత్తరుయుగ్మంబు సురపదంబున కెగయన్
మొత్తముగ నింద్రముఖసుర, సత్తము లెదురేగుదెంచె సరగున నతులై

సీ. గజముపై ధ్వజమూని క్రతుభుగ్వరేణ్యుండు
ధూపపాత్ర ధరించె తోయజుండు
వేత్రహస్తుం డయ్యె చిత్రభానుసుతుండు
ఖడ్గంబు ధరియించె కర్బురుండు
జలకలశము దాల్చె సలిలాధినాథుండు
కేల వీవనఁగొనెఁ గీర్తిసఖుఁడు
బంగారుపావలు వట్టెను జేరుండు
నాటమార్గముచూపె శూలధరుఁడు

తే. పడఁగఁ గొడుగును పైవిప్ప పాఁపతేఁడు
స్వస్తి చెప్పంగఁ దొరకొనె జలజభవుఁడు
తోరణాకృతిఁ జెలువొందె తారకాళి
యమరసేనాని కైలాస గమనవేళ. 395

ఉ. ఈగతి షణ్ముఖుండు గిరిజేశ్వరుసన్నిధి కేగి నమ్రుఁడై
జోగిలి మ్రొక్క వారలతిసంభ్రమమొప్పఁగ నాత్మనందనుం
నేగమ గ్రుచ్చియెత్తి కనుఁగొందురెంచుచు కౌఁగిలించుచుం
రాగము మీఱఁ బల్మరు శిరంబులు మూర్కొనుచుండి రయ్యెడన్.

క. నాగేంద్రగమన తొల్లిటి, లాగున గిరిజాతఁ గొలుచు లలనలలో నంపెన్.
దాఁగలసియుం డెబ్రమథులు, నాగతిహరుఁ గొలిచియుండి రతిముదమొంగ

క. ఆపిప్పలతరుయుగ్మము, గోపతివాహానునిభక్తిఁ గొలుచుచుఁ దద్ద్వా

రోపాంతంబున ఛాయా, వ్యాపకమై నిలచెఁ బ్రమథు లచ్చెరువందన్.
క. అంతట నిట భూతలమున నంతంతట చెన్నబసవయారాధ్యుఁడు మా
కాంతుపురి కఖిలజంగము, సంతతితోఁ దనువులిడక చనె ననువార్తన్.
క. విని యొండొరులతో నపుడి, ట్లని రాహా! యిట్టిచిత్ర మవనింగలదే
తనువులతో శివపురికిం, జనుటొప్పునెయీతఁడెంతసద్భక్తుండో. 399
క. తానొకఁడె కాఁడు తనతో, మానక చరియించు భక్తమండలి నెల్లన్
బూని కొనిపోయినాఁడఁట, గానఁగ లేమైతిమతని గలసి చనంగన్. 400
తే. పసినిపండైన వృత్తంబు పట్టునీడు, గాక కసుగాయ కెంపైనఁ గలదె విశుట
తపసుపండిన వారితోఁ దగిలి చనఁగ, నేల సమకూరు మనబోఁటి హీనులకును.
ఉ. ఎన్ని భవంబులెత్తిన గిరీశుని సన్నిధి కిట్లు బోవఁగాఁ
జన్నె యితండు వీరనృపచంద్రు నిమోౖల వసించునాఁడె నీ
కన్నసమర్థు లెవ్వరికఁ గారు దురాత్ములఁ బ్రోవుమంచు నా
పన్నతఁ జేరికొల్చిన కృపావరుఁ డాతఁడు పీడ నాడు నే. 402
చ. వలదని మాన్చిన న్విడక వానికి ముక్కజని యొక్కరొక్కరే
చలదళశాఖపైఁ గోమల సందులసందుల డాగి వారలా
గొలుసులతోట్ల నెక్కి తరి గొబ్బున చేరులువట్టి ప్రేలినం
గలుగు గిరీశలోక మటుగాకయ వెఱ్ఱులమైతి మక్కటా! 403
చ. గురువుల నింద చేసితిమొ? కూడితిమో? యితరాంగనాగతిం
శరణులఁ గాంచి మ్రొక్కమొ? ప్రసాదములో రుచు లెంచినారమో?
పరధనకాంక్షఁ జెందితిమొ? పాసితిమో? వ్రతనిష్ఠ పార్వతీ
శ్వరునిసపర్య కాలమున సల్పమొ? భక్తిని భక్తిమార్గముల్. 404
క. ఆడితిమో? యన్నృతంబులు, కూడితిమో? యేరుమాలికుజనులపొందున్
పీడితిమో లింగార్చన, నోడితిమో యాంతరాహితోత్కరమునకున్.
క. కోల్చితిమో పెరవేల్పుల, సిలచితిమో శూలధరుని నిందించు నెడన్
నలచితిమో? దుర్వృత్తులు, విలచితిమో? వేదమంత్రవిద్యావితతుల్.
క. కాకున్న చెన్నబసవం, డాకాంక్ష న్మనలఁ గొంచు నరుగఁడె! యనిచిం
తాకులమతి నుండిరి భూ,లోకంబున నఖిలశరణులుం గడుభక్తిన్.
చ. సవమలమానసంబున రసాస్థలి యిక్కథ యెవ్వరేనియున్
జదివినవిన్న వ్రాసిన నిశాకరమౌళికృపా సమృద్ధిఁ బెం

పొదవంగ భోగభాగ్యములు పొంది చిరాయురుపేతులై తుదిన్
ముదమునఁ గాంతు రబ్జభవముఖ్యులకందని మోక్షసంపదన్. 408

వ. అని యిట్లు రేణుకగణాధీశ్వరుండు బాహుబలేయువృత్తాంతంబు సవిస్తరంబుగాఁ దెల్పిన కుంభసంభవుండు నచ్చటి మానీశ్వరులును సంతోషితస్వాంతులై దేవా! భవదీయకృపావిశేషంబున సమస్తసాధనహేతుకంబైన చరిత్రంబు వినఁగలిగెఁ గృతార్థులమైతిమని పెక్కువిధంబుల గొనియాడుచున్న వారల నుచితసల్లాపంబుల నీడ్కొని యయ్యోగిపుంగవుండు నిజేచ్ఛం జనియె నబ్బాసవాలుగనియు నేతత్కథాశ్రవణం బొనరింపుచు నెప్పటియట్ల సుఖంబుననుండిరి. 409

చ. వనరుహరాజతేజ! నరవాహన! కర్ణసమానదాన! పా
వన! శివలింగసంగ సురవల్లభ! మంత్రవిశేషభాషణాం
చన! నగవర్య! ధైర్య రిపుసంచయఖండనశౌర్యధుర్య! శో
భన! సుగుణాలవాల! కవిబంధుబుధాశ్రితజాలపాలకా! 410

క. కందర్పసదృశవితరణ, కందలకాంతాస్త్ర శీతకరనిభరూపా
కుందాభకీర్తిపూరము, కుందాగ్రజబాహుబల యమరశితవిభవా.

ఉత్సాహము. శర్వశర్వరీంద్రచంద్ర శారదాభ్రఫేనగో
పార్వమారుతాశనేశ హారహీరశారదా
పర్వతాధినాథగోప పాకశాబ్జతారకా
గర్వరాత్మజాతతుల్య కీర్తిపూరితోర్వరా. 412

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధకవితానుమాధురీధురీణ కౌశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యసాపసామాత్య ప్రణీతంబైన చెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చెన్నపురి : 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1925.